

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

О. М. Бандурка, В. Д. Понікаров, С. М. Попова

ПОДАТКОВЕ ПРАВО

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Київ
«Центр учбової літератури»
2012

УДК 347.73:336.22(477)(075.8)

ББК 67.9(4Укр)402

Б 23

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Харківського національного університету внутрішніх справ
(протокол № 7 від 11 липня 2011 р.)*

Рецензенти:

Іванов Ю.Б. – доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет.

Бандурка О. М., Понікаров В. Д., Попова С. М.

Б 23 Податкове право. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.

ISBN 978-611-01-0282-7

Розглядаються сутність податкового права та основні принципи побудови податкової системи України, питання адміністрування податків та механізм справляння основних видів податків і зборів. Особлива увага приділяється організації податкового контролю та відповідальності за порушення податкового законодавства.

Призначений для студентів та курсантів юридичних та економічних вищих навчальних закладів, може бути корисним для фахівців податкових служб.

УДК 347.73:336.22(477)(075.8)

ББК 67.9(4Укр)402

ISBN 978-611-01-0282-7

© Бандурка О. М., Понікаров В. Д.,
Попова С. М., 2012.

© Центр учбової літератури, 2012.

ЗМІСТ

Вступ.	5
Глосарій	7
1. ПОНЯТТЯ ПОДАТКІВ ТА ОBOB'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.	13
2. ПОДАТКОВЕ ПРАВО ТА ПОДАТКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ	27
3. АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ	33
4. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ	40
4.1. Податок на додану вартість.	40
4.2. Порядок справляння акцизного збору.	49
5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ	54
6. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКІВ З НАСЕЛЕННЯ.	68
6.1. Податок з доходів фізичних осіб.	68
6.2. Особливості оподаткування фізичних осіб- підприємців (крім осіб, що обрали спрощену систему).	79
6.3. Напрямки реформування системи спрощеного опода- тування фізичних осіб	81
7. ПОДАТКИ, ЩО СПЛАЧУЮТЬ ЮРИДИЧНІ ТА ФІЗИЧНІ ОСОБИ	85
7.1. Плата за землю	85
7.2. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу	90
8. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ	96
8.1. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.	96
8.2. Збір за місця для паркування транспортних засобів	98

8.3. Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності.	99
8.4. Туристичний збір	103
9. ЕКОЛОГІЧНІ ТА РЕНТНІ ПОДАТКОВІ ПЛАТЕЖІ.	107
9.1. Екологічний податок.	107
9.2. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів, природного газу та аміаку трубопроводами територією України	109
9.3. Рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні	111
9.4. Плата за користування надрами	113
10. СПЕЦІАЛЬНІ ПОДАТКОВІ РЕЖИМИ	120
10.1. Фіксований сільськогосподарський податок.	120
10.2. Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну і теплову енергію	123
10.3. Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ	124
10.4. Збір за користування радіочастотним ресурсом України	125
10.5. Збір за спеціальне використання води.	126
10.6. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів	129
11. ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	133
11.1. Організація податкового контролю.	133
11.2. Засоби забезпечення виконання платником податків своїх зобов'язань	142
12. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА.	149
12.1. Податкові правопорушення та їх види	149
12.2. Відповідальність за порушення податкового законодавства.	152
13. ТИПОВІ ТЕСТИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ	158
Рекомендована література.	172
Додатки.	182

Неодмінною умовою формування України як незалежної та демократичної держави є створення добре відлагодженого механізму регулювання фінансово-економічних відносин. Для виконання завдань і функцій суверенної держави Україні потрібні значні суми фінансових ресурсів, основним джерелом яких в умовах ринкової економіки є податки. Система оподаткування є одним із найважливіших важелів державного регулювання ринкової економіки, а самі податки безпосередньо торкаються матеріальних інтересів всіх без виключення категорій як юридичних, так і фізичних осіб.

Саме така актуальність системи оподаткування та величезна кількість нормативно-правових актів, що її регулюють, сформулювали думку багатьох вчених про необхідність викладання податкового права як самостійної навчальної дисципліни.

Розпочаті Президентом України реформи економічної сфери показали численні недоліки існуючої податкової системи. Зміни, що постійно вносилися за роки незалежності до податкового законодавства і були спрямовані на вдосконалення податкової системи, призвели до прийняття великої кількості нормативно-правових актів, якими до недавнього часу керувалася податкова служба України. Такий стан податкового законодавства потребував докорінних змін та створення єдиного закону — Податкового кодексу України, більшість положень якого набрало чинності з 1 січня 2011 року. Прийняття Податкового кодексу України має привести до упорядкування нормативної бази та стабільності податкового законодавства, сприяти діловій активності й розвитку економіки, розширенню бази оподаткування за рахунок покращення адміністрування податків, і, як наслідок, збільшення фінансового ресурсу зведеного бюджету України.

Знання основних норм податкового права є важливою передумовою у сфері управління підприємницькою діяльністю, протидії тіньовій економіці та боротьбі з економічною злочинністю. Це важливо враховувати з огляду на стратегічну мету України — інтеграцію до Європейського співтовариства.

Призначення навчальної дисципліни «Податкове право» полягає у наданні студентам і курсантам базового комплексу знань з податкової політики, здобутті майбутніми спеціалістами вмінь та навичок, які знадобляться для виконання ними службових повноважень на необхідному професійному рівні. Метою даної дисципліни є формування у студентів і курсантів комплексної системи знань у сфері правового регулювання податкових відносин, вміння використовувати свої знання для аналізу різноманітних ситуацій та знаходження рішень, що відповідатимуть вимогам чинного законодавства.

Оподаткування є складним економіко-правовим явищем, що обумовлює подвійне завдання для працівників правоохоронних органів: з одного боку, бути обізнаними з основними закономірностями об'єктивних економічних відносин у сфері оподаткування, а з іншого — уміти виділяти суто юридичні аспекти цих відносин. Тому, враховуючи складність податкового права як навчальної дисципліни і динаміку законодавства в даній сфері, слід виходити з того, що головне в її вивченні полягає не в заучуванні дефініцій податкового законодавства, а в пізнанні наукових закономірностей цієї галузі права, у придбанні навичок самостійного і творчого аналізу чинних нормативно-правових актів та вибору правильних і ефективних рішень для їх реалізації.

Акцизний податок — непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим кодексом як підакцизні, що включаються до ціни таких товарів (продукції);

База оподаткування — фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання;

Бартерна (товарообмінна) операція — господарська операція, яка передбачає проведення розрахунків за товари (роботи, послуги) у не грошовій формі, включаючи будь-які види заліку та погашення взаємної заборгованості, в результаті яких не передбачається надходження коштів до продавця з метою компенсації вартості таких товарів (робіт, послуг);

Відчуження майна — будь-які дії платника податків, унаслідок вчинення яких такий платник податків втрачає право власності на майно, що належить такому платникові податків або право користування, зокрема, природними ресурсами, що у визначеному законодавством порядку надані йому в користування;

Грошове зобов'язання платника податків — сума коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету як податкове зобов'язання та/або штрафну (фінансову) санкцію (крім штрафів, накладених на фізичну особу відповідно до законодавства про адміністративні правопорушення), а також санкції за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності;

Давальницька сировина — сировина, матеріали, напів-фабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, що є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передається іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим переданням або поверненням такої продукції або її частини їх власникові або за його дорученням — іншій особі;

Дивіденди — платіж, що здійснюється юридичною особою — емітентом корпоративних прав чи інвестиційних сертифікатів на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку;

Доходи — це загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі, виключній (морській) економічній зоні, так і за їх межами;

Земельний податок — обов'язків платіж, що справляється з власників земельних ділянок та земельних часток (паїв) а також постійних землекористувачів;

Ломбардна операція — операція, що здійснюється фізичною чи юридичною особою, з отримання коштів від юридичної особи, що є фінансовою установою, згідно із законодавством України, під заставу товарів або валютних цінностей. Ломбардні операції є різновидом кредиту під заставу;

Марка акцизного податку — спеціальний знак для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, віднесених до документів сурового обліку. Захищений від підроблення голографічними захисними елементами, який підтверджує сплату акцизного податку, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів;

Митні платежі — податки, що відповідно до Податкового кодексу або митного законодавства справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України та контроль за справлянням яких покладено на органи державно митної служби;

Надміру сплачені грошові зобов'язання — це суми коштів, які на певну дату зараховані до відповідного бюджету понад нараховані суми грошових зобов'язань, граничний строк сплати яких настав на таку дату;

Об'єкт оподаткування — майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку;

Податкова декларація — документ, що подається платником податків (у тому числі відокремленим підрозділом у випадках, визначених Податковим кодексом) контролюючому органу у строки, встановлені законом і на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків-фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку. Митні декларації є податковими для цілей нарахування та/або сплати податкових зобов'язань. Додатки до податкової декларації є її невід'ємною частиною;

Податкова застава — спосіб забезпечення сплати платником податків грошового зобов'язання та пені, не сплачених таким платником у строк, визначений Податковим кодексом. Податкова застава виникає на підставах, встановлених Податковим кодексом;

Податкова пільга — це передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата

ним податку та збору в меншому розмірі за наявності визначених законом підстав;

Податкове зобов'язання — сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та у строки, визначені податковим законодавством (у тому числі сума коштів, визначена платником податків у податковому векселі та не сплачена в установленій законом строк);

Податкове повідомлення — рішення-письмове повідомлення контролюючого органу (рішення) про обов'язок платника податків сплатити суму грошового зобов'язання, визначену контролюючим органом у випадках, передбачених Податковим кодексом та іншими актами законодавства, контроль за виконанням яких покладено на органи державної податкової служби, або внести відповідні зміни до податкової звітності;

Пеня — сума коштів у вигляді відсотків, нараховані на суми грошових зобов'язань, не сплачені в установлені законодавством строки;

Платники податку — фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з Податковим кодексом або податковими законами і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів згідно з Податковим кодексом;

Податкова консультація — допомога контролюючого органу конкретному платнику податків стосовно практичного використання конкретно норми закону або нормативно-правового акту з питань адміністрування податків чи зборів, контроль за справляння яких покладено на такий контролюючий орган;

Податковий агент — особа, на яку Податковим кодексом покладається обов'язок з обчислення, утримання з доходів, що нараховуються (виплачуються, надаються) платнику. Та перерахування податків до відповідного бюджету від імені та за рахунок коштів платника податків;

Податковий вексель — це письмове безумовне грошове зобов'язання платника податку сплатити до бюджету відповідну суму у порядку та строки, визначені Податковим кодексом, що підтверджене банком шляхом авалю (за винятком операцій з давальницької сировини та операцій з ремонту, в тому числі гарантійного), який видається платником на відстрочення сплати податку, що справляється у разі ввезення товарів на митну територію України;

Постачання товарів — будь-яка передача права на розпорядження товарами, як власником, у тому числі продаж, обмін чи дарування такого товару, а також постачання товару за рішенням суду;

Продаж (реалізація) товарів — будь-які операції, що здійснюються згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими господарськими, цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на такі товари за плату або компенсацію, незалежно від строків її надання, а також операції з безоплатного надання товарів. Не вважаються продажем товарів операції з надання товарів у межах договорів комісії (консигнації), поруки, схову (відповідального зберігання), доручення, довірчого управління, оперативного лізингу (оренди), інших цивільно-правових договорів, які не передбачають передачі прав власності на такі товари;

Резиденти — це:

а) юридичні особи та їх відокремлені особи, які утворені та провадять свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням як на території України, так і за її межами;

б) дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва України за кордоном, які мають дипломатичні привілеї та імунітет;

в) фізичні особи-резидент — особи, які є громадянами України або перебувають в Україні не менше 183 днів протягом періоду або періодів поточного та/або попереднього календарних років (включаючи день приїзду та від'їзду);

Торговий патент — державне свідоцтво з обмеженим строком дії, яке засвідчує право суб'єкта господарювання (його відокремленого підрозділу) на провадження певного виду підприємницької діяльності та користування яким передбачає своєчасне внесення до бюджету відповідного збору;

Факторинг — операція з переуступки первісним кредитором прав вимоги боргу третьої особи новому кредитору з попередньою або наступною компенсацією вартості такого боргу первісному кредитору або без такої компенсації;

Штрафна санкція (фінансова санкція, штраф) — плата у вигляді фіксованої суми та/або відсотків, що справляються з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства та іншого законодавства, контроль за дотриманням яких покладено на контролюючі органи, а також штрафні санкції за порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

---

1. ПОНЯТТЯ ПОДАТКІВ ТА ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Одна з проблем юридичного визначення податку полягає в тому, що в теорії та практиці оподаткування термін «податок» вживається у різних значеннях. При широкому підході до складу платежів податкової системи відносяться будь-які вилучення коштів у фізичних і юридичних осіб для фінансування публічних видатків. У вузькому сенсі до платежів системи оподаткування відносяться виключно платежі, визначені чинним податковим законодавством, наділені характерними ознаками, які відрізняють їх від інших платежів.

До **основних ознак податку** відносяться:

— *обов'язковість і примусовість*, тобто відсутність у платника вибору (платити чи не платити) і встановлення відповідальності за ухилення від оплати податку;

— *безоплатність*, чітка спрямованість коштів від платника до держави і відсутність зустрічних зобов'язань з боку держави;

— *безумовність* сплати податку без виконання будь-яких дій з боку держави;

— *нецільовий характер*, відсутність чітких вказівок про напрямки використання надходжень від певного податку;

— *безповоротність*, тобто сплачені у вигляді податків кошти напрямку не повертаються до платника.

До податкових надходжень відносяться обов'язкові платежі, які у примусовому порядку, відповідно до чинного податкового законодавства, стягує держава.

Ст. 6. Податкового кодексу України встановлює, що **податком** є обов'язковий безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно чинного законодавства.

Збором (платою, внеском) є обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.

Податкове право належить до дуже рухливих юридичних систем, що пояснюється проникненням в його сутність дуже великої кількості політичних відносин, які знаходяться в постійному розвитку. Тому закони та нормативно-правові акти, що регулюють відносини в галузі оподаткування, є дуже мобільними.

Сьогодні податкове законодавство України складається з Конституції України; Податкового кодексу України; Митного кодексу України та інших законів з питань митної справи у частині регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з оподаткуванням ввізним або вивізним митом, операцій з переміщення товарів через митний кордон України; чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і якими регулюються питання оподаткування нормативно-правових актів, прийнятих на підставі та на виконання Податкового кодексу України та законів з питань митної справи; рішень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків та зборів, прийнятих за правилами, встановленими Податковим кодексом України.

Так, стаття 67 Конституції України чітко вказує, що «кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом». Деталізують права та обов'язки юридичних і фізичних осіб у сфері оподаткування Податковий кодекс України та ряд інших законодавчих актів.

Податковий кодекс регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, і порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права й обов'язки, компетенцію контролюючих органів, пов-

новаження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства. А правила оподаткування товарів або послуг, що переміщуються через митний кордон України, визначаються цим Кодексом, крім оподаткування ввізним (імпортним) митом або вивізним (експортним) митом, які встановлюються Митним кодексом України та іншими законами з питань митної справи.

Податкове законодавство України ґрунтується на наступних принципах:

— **загальність оподаткування** — кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені цим Кодексом, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями цього Кодексу;

— **рівність усіх платників перед законом** — недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації — забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу;

— **невідтворюваність настання визначеної законом відповідальності** у разі порушення податкового законодавства;

— **презумпція правомірності рішень платника податку** в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу;

— **фіскальна достатність** — встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;

— **соціальна справедливість** — установа податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків;

— **економічність оподаткування** — установлення податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування;

— **нейтральність оподаткування** — установлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків;

— **стабільність** — зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року;

— **рівномірність та зручність сплати** — установлення строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення витрат бюджету та зручності їх сплати платниками;

— **єдиний підхід до встановлення податків та зборів** — визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку.

Загальнодержавні, місцеві податки та збори, справляння яких не передбачено Податковим кодексом України, сплаті не підлягають.

Податкові періоди та строки сплати податків та зборів установлюються, виходячи з необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів, з урахуванням зручності виконання платником податкового обов'язку та зменшення витрат на адміністрування податків та зборів.

Принципи оподаткування, основні види податків та механізм їх справляння становлять **податкову систему держави**. Дослідження податкової системи України, яка діяла до 2011 року, свідчить, що в цілому в нашій державі було створено досить сучасну податкову систему. У країні існували основні види оподаткування: прибуткове оподаткування, майнове оподаткування (за винятком податку на нерухомість який було впроваджено вперше Податковим ко-

дексом України), земельний податок. Належне місце займало непряме оподаткування: податок на додану вартість, акцизи, митні платежі. Разом з тим у списку країн за складністю податкового законодавства, за висновками міжнародних організацій, Україна посідала 132 місце, що стало одним з головних чинників кризового стану, у якому перебувала економіка України у 2009—2010 рр. Податкова система, з одного боку, не забезпечувала бюджет держави достатніми і надійними доходами, що породжувало кризові явища на макрорівні, а з другого — підривала фінансову базу підприємницьких структур, чим зумовлювала кризу в мікроекономічному середовищі. Тобто, система оподаткування та податкова політика не задовольняла ні державу, ні платників податків. Саме з метою удосконалення системи оподаткування, і податкової політики, у грудні 2010 року Верховною Радою України був прийнятий Податковий кодекс України.

Податкова політика держави має бути побудована таким чином, аби податки, які стягуються в державі, з одного боку, не стримували економіку, а з іншого — їх було достатньо для виконання своїх функцій. **Основними функціями податків є:**

— **фіскальна** (збирання грошових коштів з фізичних та юридичних осіб для формування фінансових ресурсів держави);

— **регулююча** (регулювання процесу нагромадження грошових фондів функціонування національного ринку та інше);

— **стимулююча** (стимулювання прискорення темпів економічного зростання, інвестиційних процесів тощо);

— **розподільча** (розподіл і перерозподіл доходів між соціальними групами та верствами населення, між сферами і галузями економіки).

В Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори. До загальнодержавних належать податки та збори, що встановлені Податковим кодексом України, і є обов'язковими до сплати на усій території України.

До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених Податковим кодексом України, рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень, і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

Ст. 9 Податкового кодексу України встановлює, що до **загальнодержавних належать такі податки та збори:**

- 1) податок на прибуток підприємств;
- 2) податок на доходи фізичних осіб;
- 3) податок на додану вартість (ПДВ);
- 4) акцизний податок;
- 5) збір за першу реєстрацію транспортного засобу;
- 6) екологічний податок;
- 7) рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України;
- 8) рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні;
- 9) плата за користування надрами;
- 10) плата за землю;
- 11) збір за користування радіочастотним ресурсом України;
- 12) збір за спеціальне використання води;
- 13) збір за спеціальне використання лісових ресурсів;
- 14) фіксований сільськогосподарський податок;
- 15) збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;
- 16) мито;
- 17) збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками;
- 18) збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності.

Зарахування загальнодержавних податків та зборів до державного і місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України.

До **місцевих податків** згідно Ст. 10 Податкового кодексу України належать:

1) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;

2) єдиний податок.

До місцевих зборів належать:

1) збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;

2) збір за місця для паркування транспортних засобів;

3) туристичний збір.

Місцеві ради обов'язково установлюють податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки, єдиний податок та збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності.

Установлення місцевих податків та зборів, не передбачених Податковим кодексом України, забороняється. Зарахування місцевих податків та зборів до відповідних місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України.

Податки є основним джерелом формування державних фінансів. На жаль, історія свідчить, що ніхто і ніколи не відчував бажання сплачувати податки, хоч якими малими вони не були. До сьогодні людство не винайшло жодних мотивацій, які б сприяли сплаті податків, крім застосування заходів державного впливу на платників. Причому, неможливо винайти єдину формулу побудови податкової системи, яка б задовольняла усі без винятку держави, навіть на однакових рівнях їх розвитку. Кожна держава повинна шукати свій шлях побудови податкової системи, зумовлений широким спектром історичних, територіальних, національних, економічних та інших особливостей.

Саме сьогодні Україна і перебуває на стадії реформування податкової системи, головним завданням якої є створення умов для економічного розвитку, і на цій основі забезпечення задоволення державних та соціальних потреб. Треба підкреслити, що податки — це плата за цивілізацію, і справлятися вони повинні цивілізовано.

Під час встановлення будь-якого податку обов'язково визначаються такі **елементи**:

- а) платники податку;
- б) об'єкт оподаткування;
- в) база оподаткування;
- г) ставка податку;
- д) порядок обчислення податку;
- е) податковий період;
- є) строк та порядок сплати податку;
- ж) строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

Під час встановлення податку можуть передбачатися податкова пільги та порядок їх застосування.

Також платниками податків визнаються фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів.

Кожний з платників податків може бути платником податку за одним або кількома податками та зборами.

Платник податків може вести справи, пов'язані зі сплатою податків, особисто або через свого представника. Особиста участь платника податків в податкових відносинах не позбавляє його права мати свого представника, як і участь податкового представника не позбавляє платника податків права на особисту участь у таких відносинах.

Представниками платника податків визнаються особи, які можуть здійснювати представництво його законних інтересів та ведення справ, пов'язаних із сплатою податків, на підставі закону або довіреності. Довіреність, видана платником податків — фізичною особою, на представництво його інтересів та ведення справ, пов'язаних із сплатою податків, має бути засвідчена відповідно до чинного законодавства. Представник платника податків користується правами, встановленими для платників податків.

Платник податків зобов'язаний:

- стати на облік у контролюючих органах;
- вести в установленому порядку облік доходів і витрат, скласти звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів;
- подавати до контролюючих органів у порядку, встановленому податковим та митним законодавством, декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів;
- сплачувати податки та збори в строки та у розмірах, встановлених законодавством;
- подавати належним чином оформлену письмову вимогу контролюючих органів документи з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів. У письмовій вимозі обов'язково зазначаються конкретний перелік документів, які повинен надати платник податків, та підстави для їх надання;
- подавати контролюючим органам інформацію, відомості про суми коштів, не сплачених до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг (суми отриманих пільг) та на прями їх використання;
- виконувати законні вимоги контролюючих органів щодо усунення виявлених порушень законів з питань оподаткування та митної справи і підписувати акти (довідки) про проведення перевірки;
- не перешкоджати законній діяльності посадової особи контролюючого органу під час виконання нею службових обов'язків та виконувати законні вимоги такої посадової особи;
- повідомляти контролюючим органам за місцем обліку такого платника про його ліквідацію або реорганізацію протягом трьох робочих днів з дня прийняття відповідного рішення (крім випадків, коли обов'язок здійснювати таке повідомлення покладено законом на орган державної реєстрації);

— повідомляти контролюючі органи про зміну місцезнаходження юридичної особи та зміну місця проживання фізичної особи — підприємця;

— забезпечувати збереження документів, пов'язаних із виконанням податкового обов'язку;

— допускати посадових осіб контролюючого органу під час проведення ними перевірок до обстеження приміщень, територій (крім житла громадян), що використовуються для одержання доходів чи пов'язані з утриманням об'єктів оподаткування, а також для проведення перевірок з питань обчислення і сплати податків та зборів.

Об'єктом оподаткування можуть бути майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку.

Базою оподаткування визнаються конкретні вартісні, фізичні або інші характеристики певного об'єкта оподаткування, тобто, база оподаткування — це фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання.

Одиницею виміру бази оподаткування є конкретна вартісна, фізична або інша характеристика бази оподаткування. Причому, одній базі оподаткування повинна відповідати одна одиниця виміру бази оподаткування.

Ставкою податку визначається розмір податкових нарахувань на одиницю виміру бази оподаткування. А обчислення суми податку здійснюється шляхом множення бази оподаткування на ставку податку (із застосуванням певних коефіцієнтів).

Податковою пільгою вважається передбачене податковим або митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку нарахування та сплати податку, або сплати ним податку в меншому розмірі при наявності законодавчо визначених підстав. *Підставами для надання податкових*

пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат.

Податкова пільга може надаватися шляхом:

а) податкового вирахування (знижки) що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору;

б) зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору;

в) встановлення зниженої ставки податку та збору;

г) звільнення від сплати податку та збору.

Строком сплати податку та збору визначається період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку і сплати конкретного виду податку, і завершується останнім днем строку, протягом якого такий податок чи збір повинен бути сплачений у порядку, визначеному податковим законодавством. Податок чи збір, що не був сплачений у визначений строк, вважається не сплаченим своєчасно. Момент виникнення податкового обов'язку платника податків, у тому числі податкового агента, визначається календарною датою.

Строк сплати податку та збору обчислюється роками, кварталами, місяцями, декадами, тижнями, днями, або вказівкою на подію, що повинна настати або відбутися.

Строк сплати податку та збору встановлюється відповідно до податкового законодавства для кожного податку окремо. Зміна платником податку, податковим агентом, або представником платника податку чи контролюючим органом встановленого строку оплати податку та збору забороняється.

Податковим періодом визначається встановлений Податковим кодексом України період часу, з урахуванням якого відбувається обчислення та сплата окремих видів податків та зборів. Податковий період може складатися з кількох звітних періодів. **Базовий податковий (звітний) період** — це період, за який платник податків зобов'язаний здійснювати розрахунки податків, подавати податкові декларації (звіти, розрахунки) та сплачувати до бюджету суми податків та зборів,

крім випадків, передбачених цим кодексом, коли контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суму податкового зобов'язання платника податку. Податковим періодом може бути: календарний рік, квартал, місяць або день.

Сплата податків та зборів здійснюється в грошовій формі в національній валюті України в готівковій або в безготівковій формі.

Податковим обов'язком визначається обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені Податковим кодексом України, законами з питань митної справи. Податковий обов'язок виникає у платника за кожним податком та збором з моменту настання обставин, з якими Податковий кодекс України пов'язує сплату ним податку. Податковий обов'язок є безумовним і першочерговим стосовно інших неподаткових обов'язків платника податків. Виконанням податкового обов'язку — сплата в повному обсязі платником відповідних сум податкових зобов'язань у встановлений податковим законодавством строк.

За формою справляння всі податки поділяються на дві групи: прями та непрямі.

Прямі податки — це податки, остаточно платником яких є власник оподаткованої власності чи отримувач оподаткованого доходу. Прямі податки сприяють такому розподілу податкового тягаря, при якому більші внески до бюджету справляють ті особи, котрі мають вищий майновий статок або вищий рівень доходів. До таких податків відносяться: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на нерухоме майно та ін.

Непрямі податки — це податки, які сплачуються в залежності від зроблених виплат, і вони, як правило, становлять певну частку в ціні товарів (робіт, послуг), які є об'єктом купівлі платника податків. Таким чином, остаточно платником непрямого податку є споживач продукції (послуг), на якого податок перекладається через надбавку до ціни. А закон покладає юридичний обов'язок сплати такого податку (надбавки до ціни) на підприємство після реалізації продукції

(послуг). Основними видами непрямих податків в Україні є податок на додану вартість та акцизний податок.

Класифікація податків може проводитися і за іншими ознаками. Так, **залежно від платника** (суб'єкта оподаткування) вони поділяються на:

а) такі, що *справляються з юридичних осіб* (податок на прибуток та ін.);

б) такі, що *справляються з фізичних осіб* (наприклад, податок на доходи фізичних осіб);

в) *змішані*, що припускають у якості платників як юридичних, так і фізичних осіб (збір за першу реєстрацію транспортного засобу, плата за землю).

Залежно від каналу надходження податкові платежі поділяються на:

а) *закріплені*, які безпосередньо і цілком надходять до конкретного бюджету;

б) *регулюючі* — надходять одночасно до бюджетів різних рівнів у пропорціях, відповідних бюджетному законодавству.

Залежно від періодичності стягнення:

а) *систематичні* (регулярні) — податки, які стягуються регулярно через певні проміжки часу протягом всього періоду діяльності платника (щомісячно, щоквартально);

б) *разові*, що сплачуються один раз при здійсненні певних дій (податок з майна, що переходить у порядку спадкування, збір за першу реєстрацію транспортного засобу).

Існують й інші класифікації податків, які є предметом багатьох спеціальних досліджень.

Основною економічною характеристикою податкової системи більшість вчених вважає *податковий тягар* (навантаження), який визначається як відношення загальної суми податкових платежів до сукупного національного продукту. Тобто цей показник показує, яка частка виробленого суспільного продукту розподіляється шляхом бюджетних механізмів.

В основних розвинутих країнах він коливається в межах 40—45 %. При цьому у всьому світі спостерігається певна тенденція до зростання податкового навантаження.

Контрольні питання до теми 1

- 1.1. Які основні ознаки податку?
- 1.2. Яка різниця між «податком» і «збором»?
- 1.3. Система податкового законодавства України.
- 1.4. Які відносини регулює Податковий кодекс України?
- 1.5. На яких принципах ґрунтується податкове законодавство України?
- 1.6. Основні функції податків.
- 1.7. Які податки та збори відносяться до загальнодержавних?
- 1.8. Назвіть основні місцеві податки та збори.
- 1.9. Основні елементи податку.
- 1.10. Зобов'язання платника податків.
- 1.11. За якими ознаками класифікуються податки?
- 1.12. Що таке податкове навантаження (тягар)?

---

2. ПОДАТКОВЕ ПРАВО ТА ПОДАТКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ

Податкове право є складним правовим інститутом, що регулює основи формування дохідної частини бюджетної системи країни, тобто регулює лише відносини, що пов'язані з рухом грошових коштів від платників податків і зборів до бюджетів відповідного рівня. Податкове право взаємодіє з усіма інститутами фінансового права. Його норми зумовлені публічністю державних фінансів та регулюють діяльність зі стягування податкових платежів для загальнодержавних і регіональних потреб. Отже, податкове право — це один з основних інститутів правової системи держави.

Податкове право як правовий інститут становить сукупність норм, що регулюють суспільні відносини у сфері справляння податків та обов'язкових платежів, установлюючи при цьому права, обов'язки та відповідальність сторін.

Інститут податкового права є відокремленим комплексом юридичних норм, що забезпечують цільове регулювання різновиду відносин, пов'язаних з надходженням до бюджетів податків і зборів. Податкове право — відносно самостійний сектор фінансового права та займає автономне становище щодо інших інститутів цієї галузі.

Предметом податкового права є система визначених, однорідних, специфічних правовідносин у сфері оподаткування, яка регулює податкові відносини державних податкових органів і платників податків щодо встановлення, зміни та стягнення з платників податків частини їхніх доходів у відповідний бюджет (державний, місцевий) в грошовій формі, а також визначає відповідальність, права і повноваження цих податкових органів та права й обов'язки платників податків. Характерною рисою податкових відносин є їх чітко вираже-

ний владно-майновий характер. Щодо **методу правового регулювання**, то він є характерним для всього фінансового права в цілому, тобто це — метод державно-владних приписів, що підкріплюється можливістю застосувати санкції з боку держави.

Водночас зазначений метод має особливий механізм регулювання, взаємозв'язок норм, юридичний режим. Імперативний метод регулювання чітко встановлює межі поведінки підпорядкованих суб'єктів.

Складна сутність податку, що об'єднує економічні та правові його характеристики, зумовлює юридичну суть податкових норм, характер їх взаємодії. Оскільки податкова система держави є системою розподільних і перерозподільних відносин у суспільстві, вона детермінує юридичну природу податково-правової норми. Подібно до інших правових норм, податково-правові норми містять правила поведінки, встановлені державою та забезпечені силою її примусу. З іншого боку, специфіка предмета податкового права визначає й специфіку юридичної природи податково-правових норм. Їх змістом є встановлення правил поведінки учасників особливого виду суспільних відносин — податкових відносин, тобто поведінки, яка завжди пов'язана з розподілом чи перерозподілом державою в її інтересах частини власності інших юридичних і фізичних осіб.

Залежно від змісту податково-правові норми поділяються на **матеріальні й процесуальні**. У свою чергу залежно від характеру впливу на поведінку суб'єктів податкових правовідносин усі матеріальні податково-правові норми поділяються на **зобов'язуючі, забороняючі та уповноважуючі**. Об'єктивний поділ фінансово-правових норм на зазначені види зумовлюють такі *фактори*:

- а) функції податкових норм;
- б) спеціалізація податкових норм;
- в) способи правового регулювання.

Інститут податкового права визначається багатьма елементами, що зводяться до ряду загальних **принципів**:

— наявність комплексу рівних норм, що регулюють однакові відносини;

— різносторонній вплив податкових норм, який забезпечує єдиний підхід;

— об'єднання всіх норм інституту податкового права стійкими зв'язками.

Принципи податкового права охоплюють керівні положення права, визначають суть системи та інституту. Можна виділити матеріальні (що охоплюють суть категорії), процесуальні (що регулюють сфери компетенції суб'єктів податкових правовідносин) і розрахункові (що регулюють функціонування конкретного податкового механізму) принципи.

Податкові правовідносини — відносини, що виникають на підставі податкових норм, які встановлюють, змінюють чи скасовують податкові платежі, та у зв'язку з юридичними фактами, учасники яких наділені суб'єктивними правами і несуть юридичні обов'язки, пов'язані зі сплатою податків та зборів до бюджетів і цільових фондів та поданням податкової звітності. Ці відносини існують лише після оформлення їх у відповідну правову форму.

Податковим правовідносинам властиві загальні характерні риси, що притаманні будь-яким іншим правовим відносинам. Водночас правовідносини кожної галузі права мають власну неповторну специфіку. Так, найголовніша особливість фінансових, у тому числі й податкових, правовідносин полягає в тому, що вони виникають у процесі фінансової діяльності держави. Важливою галузевою особливістю фінансових правовідносин, зокрема податкових, є також те, що однією із сторін завжди виступає держава. **Особливості податкових правовідносин найповніше характеризуються їх специфікою, яка проявляється, насамперед, у:**

а) цільовій системності, де є система податкових правовідносин, регламентуючих встановлення податків і зборів;

б) формальній визначеності, де за допомогою норм регулюють чітко визначені зв'язки, що встановлюються між суб'єктами податкових правовідносин;

- в) забезпеченні їх виконання державним примусом;
- г) обов'язковості для всіх суб'єктів правовідносин.

Об'єктом регулювання у податкових правовідносинах виступають матеріальні блага фізичних і юридичних осіб, з яких в установленому законом порядку стягуються податки, тобто грошові кошти платників, які надходять до бюджетів. У вужчому розумінні — об'єктами податкових правовідносин є доходи (прибутки), вартість визначених товарів, окремі види діяльності платників податків, операції з цінними паперами, користування природними ресурсами, майно юридичних та фізичних осіб, передача майна, додана вартість продукції, робіт і послуг та інші об'єкти. Отже, об'єктом податкових правовідносин є все те, з приводу чого між суб'єктами податкових правовідносин формується певний правовий зв'язок.

Суб'єктом податкових правовідносин може бути будь-яка особа, поведінка якої регулюється нормами податкового права і яка може виступати учасником податкових правовідносин, носієм суб'єктивних прав та обов'язків. Суб'єкти повинні мати податкову правосуб'єктність, що передбачена нормами права.

Виділяють три групи суб'єктів: **державу** (в особі представницьких органів, що приймають нормативно-правові акти у сфері оподаткування), **податкові органи** та **платників податків**. Деякі вчені до суб'єктів податкових відносин включають також і кредитно-фінансові установи, через які здійснюються платежі з перерахування податків до бюджетів відповідних рівнів.

Відносини з приводу оподаткування виникають:

— між державою і платниками — стосовно визначення основних елементів оподаткування, порядку обчислення та справляння податків;

— між державою й органами місцевого самоврядування — щодо розмежування їх прав законодавчої компетенції і податковій сфері, законодавчого закріплення за бюджетами кожного рівня влади власної дохідної бази;

— між державою та органами, що забезпечують справляння податків, — з приводу визначення правового статусу цих органів, порядку адміністрування податків, відповідальності за забезпечення своєчасного надходження податків до бюджетів;

— між органами податкової служби і платниками — стосовно взаємних прав та обов'язків і механізму їх реалізації.

Податкові органи розглядаються в широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні до їх складу входять Державна податкова служба України та органи Державної митної служби України, які забезпечують фінансовий контроль за справлянням податків як безпосередньо, так і опосередковано під час здійснення основної діяльності (наприклад, при справлянні мита та непрямих податків під час здійснення експортно-імпорتنих операцій). У вузькому розумінні податкові органи обмежуються виключно податковими адміністраціями й інспекціями, а також відповідними підрозділами податкової міліції.

Основними особливостями податкового права України на сучасному етапі економічного розвитку є:

а) пріоритетний напрямок податкових вилучень у юридичних осіб;

б) існування широкого переліку різноманітних пільг, встановлених чинним законодавством;

в) висока питома вага частки непрямих податків;

г) розгалужена система органів державної податкової служби, безпосереднє підпорядкування нижчестоящих структур, що входять до неї, вищестоящим, головним завданням яких є забезпечення контролю за надходженням усіх податків, включаючи місцеві;

д) встановлення правових санкцій за різноманітні порушення податкового законодавства, включаючи заходи фінансової, адміністративної, кримінальної відповідальності.

е) обов'язковість постановлення усіх суб'єктів підприємницької і господарської діяльності на облік у податкових органах із правом відкриття поточних рахунків у банках тільки після реєстрації в податкових органах.

Контрольні питання до теми 2

- 2.1. Сутність податкового права.
- 2.2. Що є предметом податкового права?
- 2.3. Особливості методу податкового права.
- 2.4. Специфіка податкових правовідносин.
- 2.5. Об'єкт регулювання та суб'єкти податкових правовідносин.
- 2.6. Особливості податкового права України.

---

3. АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

Відомо, що адміністрування податків і зборів є однією з найважливіших ознак держави та необхідною умовою її існування. **Адміністрування** (від англ. «administration») означає управління, організація, виконання, здійснення, нагляд (контроль); у широкому розумінні, це — організаційно-розпорядча діяльність керівників і органів управління, що здійснюється шляхом наказів і розпоряджень. Адміністрування процесів оподаткування об'єднує за допомогою однієї ідеї комплекс заходів, спрямованих на забезпечення виконання законодавчих та нормативно-правових актів. Об'єктом адміністрування є процес узгодження й погашення податкових зобов'язань платників податків. Метою адміністрування є забезпечення погашення податкових зобов'язань платників шляхом оптимального втручання в їхню господарську діяльність через застосування законодавчо встановлених механізмів і процедур.

Існують різні види адміністрування у фінансовій та економічній сферах. На відміну від них податкове адміністрування являє собою комплекс правових, економічних і фінансових заходів держави для формування системи оподаткування, забезпечення своєчасної і повної сплати податків і зборів з метою задоволення фінансових потреб суспільства в цілому, а також розвитку економіки країни шляхом перерозподілу фінансових ресурсів.

Отже, під **податковим адмініструванням** слід розуміти сукупність норм (правил), методів, засобів і дій, за допомогою яких спеціально уповноважені органи держави здійснюють управлінську діяльність у податковій сфері, спрямовану на контроль за дотриманням законодавства про податки та збори (обов'язкові платежі), за правильністю нарахування,

повнотою і своєчасністю внесення у відповідні бюджети податків і зборів, а у випадках, передбачених законами України, — за правильністю нарахування, повнотою та своєчасністю надходжень у відповідний бюджет інших обов'язкових платежів та притягнення до відповідальності порушників податкового законодавства.

Для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством. Забороняється формування показників податкової звітності та митних декларацій на підставі даних, не підтверджених відповідними документами. Для обрахування об'єкта оподаткування платник податку на прибуток повинен використовувати дані бухгалтерського обліку щодо доходів і витрат із врахуванням положень Податкового кодексу України.

Платники податків зобов'язані забезпечити зберігання документів, пов'язаних із виконанням вимог законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, не менш як 1095 днів з дня подання податкової звітності, для складення якої використовуються зазначені документи, а у разі її неподання — з передбаченого граничного терміну подання такої звітності.

У разі втрати, пошкодження або дострокового знищення документів платник податків зобов'язаний у п'ятиденний строк з дня такої події письмово повідомити орган державної податкової служби за місцем обліку та митний орган, яким було здійснено митне оформлення відповідної митної декларації.

Платник податків зобов'язаний відновити втрачені документи протягом 90 календарних днів з дня, що настає за днем надходження повідомлення до органу державної податкової служби, митного органу.

На підставі документарного підтвердження даних платник податку у строки, встановлені законом, подає податковому органу **податкову декларацію (розрахунок)** — документ, на підставі якого здійснюється нарахування та сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків — фізичних осіб, суми утриманого або сплаченого податку.

Платник податку на прибуток подає разом з відповідною податковою декларацією квартальну або річну фінансову звітність.

Відповідальність за неподання, порушення порядку заповнення документів податкової звітності, порушення строків їх подання контролюючим органам, недостовірність інформації, наведеної у зазначених документах, *несуть*:

— юридичні особи, постійні представництва нерезидентів, які визначені платниками податків, а також їх посадові особи.

Відповідальність за порушення податкового законодавства відокремленим підрозділом юридичної особи несе юридична особа, до складу якої він входить;

— фізичні особи — платники податків та їх законні чи уповноважені представники у випадках, передбачених законом;

— податкові агенти.

Податкова декларація подається за звітний період в установлені строки органу державної податкової служби, в якому перебуває на обліку платник податків.

Платник податків зобов'язаний за кожний встановлений звітний період подавати податковій декларації щодо кожного окремого податку, платником якого він є, незалежно від того, чи провадив такий платник податку господарську діяльність у звітному періоді.

Податкова декларація подається до органу державної податкової служби за вибором платника податків в *один із таких способів*:

а) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;

б) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;

в) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством.

Платники податків, що належать до великих та середніх підприємств, подають податкові декларації до органу державної податкової служби в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством.

Прийняття податкової декларації є обов'язком органів податкової служби. Причому, під час прийняття податкової декларації уповноважена особа податкової служби зобов'язана перевірити наявність та достовірність заповнення лише всіх обов'язкових реквізитів. Інші показники, зазначені в податковій декларації, до її прийняття перевіряти не підлягають.

За умови дотримання цих вимог посадова особа зобов'язана зареєструвати декларацію датою її фактичного отримання органом податкової служби. При цьому декларація вважається прийнятою.

За зверненням платників податків контролюючі органи безоплатно надають консультації з питань практичного застосування окремих норм податкового законодавства. Податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію. За вибором платника податків консультація надається в усній або письмовій формі.

Причому, платника податків, який діяв відповідно до податкової консультації, наданої у письмовій формі, не може бути притягнуто до відповідальності.

Платник податку, як правило, самостійно обчислює суму податкового зобов'язання та пені, яку зазначає у податковій (митній) декларації. Але *контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суму грошових зобов'язань*, якщо:

а) платник податків не подає в установлені строки податкову (митну) декларацію;

б) дані перевірок результатів діяльності платника податків свідчать про заниження або завищення суми його податкових зобов'язань, заявлених у податкових (митних) деклараціях, уточнюючих розрахунках;

в) згідно з податковим та іншим законодавством особою, відповідальною за нарахування сум податкових зобов'язань з окремого податку або збору, застосування штрафних (фінансових) санкцій та пені, у тому числі за порушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності, є контролюючий орган;

г) рішенням суду, що набрало законної сили, особою визнано винною в ухиленні від сплати податків;

д) дані перевірок щодо утримання податків у джерела виплати, в тому числі податкового агента, свідчать про порушення правил нарахування, утримання та сплати до відповідних бюджетів податків і зборів;

е) результати митного контролю, отримані після закінчення процедури митного оформлення та випуску товарів, свідчать про заниження або завищення податкових зобов'язань, визначених платником податків у митних деклараціях.

Рішення, прийняті контролюючим органом, можуть бути оскаржені в адміністративному або судовому порядку. Не підлягає оскарженню податкове зобов'язання, самостійно визначене платником податків.

Скарга подається до контролюючого органу вищого рівня у письмовій формі (та у разі потреби — з належним чином засвідченими копіями документів, розрахунками та доказами, які платник податків вважає за потрібне надати) протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання платником податків податкового повідомлення-рішення або іншого рішення контролюючого органу, що оскаржується.

Платник податків зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації, протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого для подання податкової декларації.

У разі, коли сума грошового зобов'язання платника податків розраховується самостійно контролюючим органом, такий контролюючий орган надсилає (вручає) платнику податків *повідомлення-рішення*. Таке *повідомлення-рішення* повинно містити підставу для такого нарахування податкового зобов'язання, посилання на норму Податкового кодексу України або іншого закону, контроль за виконанням якого покладено на контролюючий орган, відповідно до якої був зроблений перерахунок грошових зобов'язань платника податків; граничні строки сплати грошового зобов'язання та строки виправлення показників податкової звітності; попередження про наслідки несплати грошового зобов'язання у встановлений строк; граничні строки, передбачені для оскарження такого податкового повідомлення-рішення.

До податкового повідомлення-рішення додається розрахунок податкового зобов'язання та штрафних (фінансових) санкцій.

Податкове повідомлення-рішення вважається надісланим (врученим) юридичній особі, якщо його передано посадовій особі такої юридичної особи під розписку або надіслано листом з повідомленням про вручення.

У разі, коли платник податків не сплачує узгодженої суми грошового зобов'язання в установлені законодавством строки, орган державної податкової служби надсилає (вручає) йому податкову вимогу в порядку, визначеному для надсилання (вручення) податкового повідомлення-рішення.

Джерелами самостійної сплати грошових зобов'язань або *погашення податкового боргу платника податків* є будь-які власні кошти, у тому числі ті, що отримані від продажу товарів (робіт, послуг), майна, випуску цінних паперів, зокрема корпоративних прав, отримані як позика (кредит), та з інших джерел, з урахуванням особливостей, визначених цією статтею, а також суми надміру сплачених платежів до відповідних бюджетів.

Контрольні питання до теми 3

- 3.1. Який зміст міститься в понятті адміністрування податків ?
- 3.2. Що таке податкова декларація?
- 3.3. На підставі яких даних формуються показники податкової звітності?
- 3.4. Хто несе відповідальність за порушення порядку заповнення документів податкової звітності?
- 3.5. У який спосіб може подаватися податкова декларація до органів державної податкової служби?
- 3.6. У якій формі податкові органи можуть надавати податкові консультації?
- 3.7. В яких випадках контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суму грошових зобов'язань платника податку?
- 3.8. Яким чином оскаржуються рішення, прийняті контролюючим органом?
- 3.9. Яку інформацію повинно містити повідомлення рішення контролюючого органу?
- 3.10. Джерела самостійної сплати грошових зобов'язань платника податків.

---

4. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ

4.1. ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Податок на додану вартість (далі ПДВ) є непрямим податком, що включається з ціну товару та представляє собою частину приросту вартості, що утворюється на всіх стадіях їх просування — від виробництва до продажу або перепродажу. Порядок розрахунку сум, що підлягають сплаті, та правила стягування цього податку встановлені розділом V Податкового кодексу України.

Відповідно до Податкового кодексу України **платниками ПДВ є**

— будь-яка особа, що провадить господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку;

— будь-яка особа, що зареєстрована або підлягає реєстрації як платник податку;

— будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків;

— особа, що веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи;

— особа — управитель майна, яка веде окремий податковий облік і податку на додану вартість щодо господарських операцій, пов'язаних з використанням майна, що отримане в управління за договорами управління майном;

— особа, що проводить операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна, визнаного безхазяйним, майна, за яким не звернувся власник до кінця строку зберігання, та майна, що за правом успадкування чи

на інших законних підставах переходить у власність держави.

В якості платника ПДВ особа зобов'язана зареєструватися в органі державної податкової служби за своїм місцезнаходженням (місцем проживання) будь-яка особа що проводить господарську діяльність у разі, якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів (послуг), що підлягають оподаткуванню, нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх дванадцяти календарних місяців, сукупно перевищує 300000 гривень (без урахування ПДВ).

Якщо особи, не зареєстровані як платники податку, ввозять товари на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню згідно із законом, такі особи сплачують податок під час митного оформлення товарів без реєстрації як платники такого податку.

Об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з:

а) постачання товарів, місце постачання яких розташовано на митній території України, у тому числі операції з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізингоотримувачу/орендарю;

б) ввезення товарів (супутніх послуг) на митну територію України в митному режимі імпорту або реімпорту (далі імпорт);

в) вивезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі експорту або реекспорту (далі експорт);

г) постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів автомобільним, морським, річковим та авіаційним транспортом.

Датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/по-

слуг, що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів/послуг за готівку — дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої — дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;

б) дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів — дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства а для послуг — дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення товарів на митну територію України є дата подання митної декларації для оформлення.

База оподаткування операцій з постачання товарів/послуг визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін, з урахуванням загальнодержавних податків та зборів (крім податку на додану вартість та акцизного податку на спирт етиловий, що використовується виробниками-суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів у тому числі компонентів крові і вироблених з них препаратів, крім лікарських засобів у вигляді бальзамів та еліксирів).

До складу договірної (контрактної) вартості включаються будь-які суми коштів, вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платнику податку безпосередньо покупцем або через будь-яку третю особу у зв'язку з компенсацією вартості товарів/послуг.

База оподаткування операцій з постачання товарів, ввезених на митну територію України визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче митної вартості товарів, з якої були визначені податки і збори, що справляються під час їх митного оформлення, з урахуванням акцизного податку та ввізного мита, за винятком податку на додану вартість, що включаються в ціну товарів/послуг згідно із законом.

Ставки податку на додану вартість встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах:

- а) 17 відсотків;
- б) 0 відсотків.

Всі операції, що підлягають оподаткуванню ПДВ, крім операцій що не є об'єктами оподаткування, звільнених від оподаткування та операції, до яких застосовується нульова ставка, оподатковуються за ставкою 17 відсотків. Але з першого січня 2011 року до 31 грудня 2013 року включно ставка податку становить 20 відсотків.

За нульовою ставкою оподатковуються операції з:

- а) експорту товарів (послуг), якщо їх експорт підтверджений митною декларацією;
- б) постачання товарів для заправки або забезпечення морських і повітряних суден; заправки космічних кораблів та військового транспорту миротворчих сил та інших випадках, передбачених законодавством.

Не є об'єктом оподаткування ПДВ операції з:

- а) випуску (емісії), розміщення в будь-які форми управління та продажу (погашення), викупу за кошти цінних паперів;
- б) передача майна у схов (відповідальне зберігання), а також у лізинг (оренду), крім передачі у фінансовий лізинг;
- в) надання послуг із страхування особами, які мають ліцензію на здійснення страхової діяльності;
- г) обіг валютних цінностей;
- д) надання послуг з інкасації, розрахунково-касового обслуговування, залучення та повернення коштів за договорами позики, депозиту, вкладу;
- е) виплат у грошовій формі заробітної плати, пенсій, стипендій, субсидій, дотацій;
- є) реорганізації (злиття, поділу та перетворення) юридичних осіб;
- ж) постачання позашкільним навчальним закладам, учням послуг у сфері позашкільної освіти та інші згідно з законодавством.

Звільняються від оподаткування операції з:

- а) постачання продуктів дитячого харчування;
- б) постачання послуг із здобуття вищої, середньої, професійно-технічної та дошкільної освіти закладами, що мають ліцензію на постачання таких послуг;
- в) постачання технічних та інших засобів реабілітації;
- г) постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню;
- д) постачання послуг з охорони здоров'я закладами, що мають ліцензію на постачання таких послуг, а також постачання послуг реабілітаційними установами для інвалідів та дітей-інвалідів;
- е) постачання послуг з перевезення пасажирів міським транспортом (крім таксі);
- є) постачання релігійними організаціями культових послуг та предметів культового призначення;
- ж) постачання послуг з поховання та ритуальних товарів державними та комунальними службами;
- з) безоплатної приватизації житлового фонду;
- и) постачання житла, крім їх першого постачання;
- і) надання благодійної допомоги та інші відповідно до чинного законодавства.

Право на віднесення сум податку до податкового кредиту виникає у разі здійснення операцій з:

- а) придбання або виготовлення товарів (у тому числі в разі їх ввезення на митну територію України) та послуг;
- б) придбання (будівництво, спорудження, створення) необоротних активів, у тому числі при їх ввезенні на митну територію України (у тому числі у зв'язку з придбанням та/або ввезенням таких активів як внесок до статутного фонду та/або при передачі таких активів на баланс платника податку, уповноваженого вести облік результатів спільної діяльності);
- в) отримання послуг, наданих нерезидентом на митній території України, та в разі отримання послуг, місцем постачання яких є митна територія України;

г) ввезення необоротних активів на митну територію України за договорами оперативного або фінансового лізингу.

Датою виникнення права платника податку на віднесення сум податку до податкового кредиту вважається:

— дата тієї події, що відбулася раніше;

— дата списання коштів з банківського рахунка платника податку на оплату товарів (послуг);

— дата отримання платником податку товарів (послуг), що підтверджено податковою накладною.

У разі якщо придбані та/або виготовлені товари/послуги частково використовуються в оподатковуваних операціях, а частково — ні, до сум податку, які має право віднести до податкового кредиту, включається та частка сплаченого (нарахованого) податку під час їх придбання або виготовлення, яка відповідає частці, використання таких товарів/послуг в оподатковуваних операціях.

Сума податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду.

Автоматичне бюджетне відшкодування здійснюється за результатами камеральної перевірки, яка проводиться протягом 20 календарних днів, наступних за граничним терміном отримання податкової декларації. Але за наявності певних підстав, які можуть свідчити, що розрахунок суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість здійснено з порушенням норм податкового законодавства, орган державної податкової служби може провести протягом 30 календарних днів, що настають за граничним строком проведення камеральної перевірки документальну позапланову виїзну перевірку платника податку для визначення достовірності нарахування суми відшкодування.

Основними причинами для проведення таких виїзних перевірок є:

а) порушення справи про банкрутство стосовно платника податку та/або його постачальників;

б) наявність у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців записів про:

— відсутність підтверджених відомостей, внесених до цього Реєстру;

— відсутність за місцезнаходженням;

— прийняття рішень про виділ або припинення діяльності;

— визнання повністю або частково недійсними установчих документів;

— припинення державної реєстрації;

в) існування розбіжностей між сумою податкового кредиту, сформованого платником податків за операціями з придбання товарів, та сумою податкових зобов'язань його контрагентів;

г) відсутність даних у податковій звітності попередніх 12 місяців операцій з постачання товарів/послуг, до яких застосовується нульова ставка ПДВ, або наявність даних про те, що обсяг таких операцій становить менш як 50 відсотків обсягу постачання;

д) невідповідність платника жодному з таких критеріїв:

— у кожному з останніх чотирьох звітних податкових періодів, чисельність працівників, які перебувають у трудових відносинах з платником, перевищує 20 осіб та середня заробітна плата усіх працівників не менш ніж у 2,5 рази перевищує мінімально встановлений рівень;

— має основні фонди, залишкова балансова вартість яких на звітну дату за даними податкового обліку перевищує суму, заявлену до відшкодування за попередні 12 календарних місяців;

— рівень визначення податкового зобов'язання з податку на прибуток є вищим від середнього по галузі у кожному з останніх чотирьох звітних податкових періодів;

е) відсутність протягом попередніх 24 місяців документальних періодів.

Орган державної податкової служби за місцем реєстрації платника податку зобов'язаний подати органіві державного казначейства висновок протягом:

— трьох робочих днів після закінчення камеральної перевірки;

— п'яти робочих днів після закінчення документальної виїзної перевірки платника податку, який не має права на автоматичне бюджетне відшкодування податку на додану вартість.

На підставі висновку та узагальненої інформації про обсяги сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість орган державної казначейської служби перераховує зазначену у висновку суму бюджетного відшкодування з бюджетного рахунку на поточний банківський рахунок платника податку.

На жаль, повне відшкодування податку на додану вартість може спустошити. Тому фахівці Міністерства фінансів України розробили механізм, згідно з яким частину заборгованості податку на додану вартість держава може повертати облігаціями внутрішньої державної позики.

Суми податку, не відшкодовані платникам вважаються **заборгованістю бюджету з відшкодування податку на додану вартість**. На суму такої заборгованості нараховується пеня на рівні 120 відсотків облікової ставки Національного банку України, встановленої на момент виникнення пені, протягом строку її дії, включаючи день погашення.

Платник податку зобов'язаний надати покупцю (отримувачу) на його вимогу підписану уповноваженою платником особою та скріплену печаткою податкову накладну. **Податкова накладна** є податковим документом і одночасно відображається у податкових зобов'язаннях і реєстрі виданих податкових накладних продавця та реєстрі отриманих податкових накладних покупця.

Податкова накладна видається платником податку, який здійснює операції з постачання товарів/послуг, на вимогу покупця та є підставою для нарахування сум податку, що відносяться до податкового кредиту.

При здійсненні операцій з постачання товарів/послуг *платник податку-продавець товарів/послуг зобов'язаний нада-*

ти покупцю податкову накладну після реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних. Підтвердженням продавцю про прийняття його податкової накладної та/або розрахунку коригування до Єдиного реєстру податкових накладних є квитанція в електронному вигляді у текстовому форматі яка надсилається протягом операційного дня.

Платники податку зобов'язані вести окремий облік операцій з постачання та придбання товарів/послуг, які підлягають оподаткуванню, а також які не є об'єктами оподаткування та звільнені від оподаткування згідно з цим розділом.

Зведені дані такого обліку відображаються в податкових деклараціях, що подаються за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює календарному місяцю протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця. Окрім того, платники податку щомісяця в терміни, що передбачені для подання податкової звітності (календарний місяць), у тому числі для яких цим розділом встановлено звітний податковий період — квартал, подають органу державної податкової служби копії записів у реєстрах, виданих та отриманих податкових накладних за такий період в електронному вигляді. Після цього платник податку зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання з ПДВ, зазначену у поданій ним декларації, протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку, передбаченого для подання податкової декларації.

Реєстрація податкових накладних платниками податку на додану вартість в Єдиному реєстрі податкових накладних запроваджується для платників, у яких сума податку в одній податковій накладній становить:

- понад 1 мільйон гривень — з 1 січня 2011 року;
- понад 500 тисяч гривень — з 1 квітня 2011 року;
- понад 100 тисяч гривень — з 1 липня 2011 року;
- понад 10 тисяч гривень — з 1 січня 2012 року.

Податкова накладна в якій сума податку на додану вартість не перевищує 10 тисяч гривень, включенню до Єдиного реєстру не підлягає.

4.2. ПОРЯДОК СПРАВЛЯННЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ

Акцизи — це непрямі податки, що включаються у ціну товару і сплачуються покупцями. Як правило, вони встановлюються на дефіцитну і високорентабельну продукцію, призначену для населення, виробництво якої, як правило, є монополією держави.

Акцизний податок встановлюється на товари, які держава вважає за потрібне оподатковувати за вищими ставками, ніж інші товари. Акцизний податок втілює у собі як фіскальну функцію, поповнюючи бюджет, так і регулюючу, корегує попит та пропозицію на підакцизні товари.

Механізм справляння акцизного податку встановлюється розділом VI Податкового кодексу України.

Платниками акцизного податку в основному є національні виробники підакцизних товарів та суб'єкти господарювання, що імпортують чи реалізують ці товари.

До підакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
- нафтопродукти, скраплений газ;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепи та напівпричепи, мотоцикли.

Всі платники акцизного податку повинні бути зареєстровані. Реєстрація з органах державної податкової служби як платника податку суб'єкта господарювання, що здійснює діяльність з виробництва підакцизних товарів (продукції) та/або імпорту алкогольних напоїв та тютюнових виробів яка підлягає ліцензуванню, здійснюється на підставі відомостей щодо видачі такому суб'єкту відповідної ліцензії Органи ліцензування, що уповноважені видавати ліцензії на зазначені види діяльності, зобов'язані надати органу державної податкової служби за місцезнаходженням суб'єкта господарювання інформацію про видані, переоформлені, призупинені або

анульовані ліцензії у п'ятиденний строк з дня здійснення таких дій.

Інші платники підлягають обов'язковій реєстрації як платники податку органами державної податкової служби за місцем державної реєстрації таких суб'єктів у місячний строк із дня початку господарської діяльності.

Об'єктами оподаткування є операції з:

— реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);

— реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам;

— ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;

— реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції), підакцизних товарів (продукції), визнаних безхазяйними, підакцизних товарів (продукції) за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизних товарів (продукції), що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;

— реалізації або передачі у володіння користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування;

— обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат.

Ставки акцизного податку є єдиним на всій території України і встановлені статтею 215 Податкового кодексу України. Ці ставки можуть бути:

а) адвалерні, що встановлюються у відсотках або до вартості реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без ПДВ та з урахуванням акцизного податку або до вартості товарів (продукції), що ввозять на митну територію України, за встановленими імпо-

ртером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, без ПДВ та з урахуванням акцизного податку.

б) специфічні, базою оподаткування якими є величина вироблених на митній території України або ввезених на територію України підакцизних товарів, визначена в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару (продукції), об'єми циліндрів двигуна автомобіля або інших натуральних показників.

в) адвалорні та специфічні одночасно.

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, є дата їх реалізації особою, яка їх виробляє, незалежно від цілей і напрямів подальшого використання таких товарів (продукції).

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України є дата подання митному органу митної декларації для митного оформлення або дата нарахування такого податкового зобов'язання митним органом у визначених законодавством випадках.

Суми податку, що підлягають сплаті, з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, визначаються платником податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату виникнення податкових зобов'язань.

Податок із підакцизних товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, обчислюється у національній валюті за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України на дату подання митному органу декларації до митного оформлення.

Встановлення максимальних роздрібних цін на підакцизні товари (продукцію) здійснюється виробником або імпортером товарів (продукції) шляхом декларування таких цін.

Декларація про максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари (продукцію) (далі декларація), встановлені виробником або імпортером товарів (продукції), подається відповідно

центральному органу державної податкової служби або спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади в галузі митної справи у формі, визначеній такими органами. У декларації повинні міститися відомості про встановлені виробником або імпортером максимальні роздрібні ціни на всі підакцизні товари (продукцію), що виробляються ним в Україні, або на всі підакцизні товари (продукцію), що імпортуються ним в Україну, і дата, з якої встановлюються максимальні роздрібні ціни.

Платник податку з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, та імпортер алкогольних напоїв та тютюнових виробів повинен подати щомісяця не пізніше 20 числа наступного періоду органу державної податкової служби за місцем реєстрації декларацію акцизного податку.

Суми податку перераховуються до бюджету виробниками підакцизних товарів (продукції) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого для подання податкової декларації за місячний податковий період.

Суми податку з алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий не денатурований, сплачуються при придбанні марок акцизного податку. *Марка акцизного податку* є спеціальним знаком, яким маркуються алкогольні напої та тютюнові вироби, наявність якого на цих товарах підтверджує сплату акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів, здійснюється відповідно до положення, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

З метою підвищення ефективності роботи із запобігання та боротьби з незаконним виробництвом і обігом спирту етилового, горілки та лікєро-горілочаних виробів, посилення контролю за повнотою та своєчасністю надходжень до бюджету акцизного податку в Україні утворюються *акцизні склади*. На цих складах постійно діють представники органу податкової служби. Транспортування горілки та лікєро-горілочаних výro-

бів, відвантажених з акцизного складу підприємства, на якому виробляються горілка та лікєро-горілчані вироби, без товарно-транспортних накладних з відміткою представника органу державної податкової служби на акцизному складі забороняється.

Контрольні питання до теми 4

- 4.1. Які особи є платниками податку на додану вартість?
- 4.2. Які операції є об'єктом оподаткування ПДВ?
- 4.3. Яка дата вважається датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ?
- 4.4. Які існують ставки податку на додану вартість?
- 4.5. Які операції звільняються від оподаткування ПДВ?
- 4.6. Яка сума ПДВ підлягає сплаті (перерахуванню) до бюджету або бюджетному відшкодуванню?
- 4.7. З якою метою видається податкова накладна?
- 4.8. Що таке акцизи?
- 4.9. Які товари належать до підакцизних?
- 4.10. Які існують ставки акцизного податку?
- 4.11. Які функції виконують марки акцизного податку?
- 4.12. Для чого створюються акцизні склади?

---

5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ

В Україні існує два види прибуткового податку: податок підприємств та податок на доходи фізичних осіб. Пріоритетне значення сьогодні з нашої країни надається податку на прибуток підприємств, що є даниною традиціям колишнього СРСР, коли основними платниками податків були великі державні підприємства.

Але ринкова економіка виходить з того, що лівова частина прибуткового податку повинна надходити від приватних осіб, тому що будь-яке підприємство є лише інструментом для громадян заробити собі певні доходи. Тому у другій половині 80-х років минулого сторіччя у країнах із розвинутою економікою пройшла хвиля широкомасштабних податкових реформ, спрямованих на зниження рівня оподаткування. Протягом цих років податок на прибуток корпорацій неухильно зменшувався. Лідером у зменшенні прибуткових податків були США: тільки за 1984—1990 роки об'єднана ставка федерального та місцевих податків була зменшена з 51 до 39 відсотків.

Така економічна філософія на зменшення ставки податку на прибуток підприємств покладена і в основу Податкового кодексу України, розділ III якого саме присвячено механізму стягнення податку на прибуток підприємств.

Так стаття 10 Прикінцевих положень цього документа встановлює такі ставки податку на прибуток підприємств:

— з 1 квітня 2011 року по 31 грудня 2011 року включно — 23 відсотки.

— з 1 січня 2012 року по 31 грудня 2012 року включно — 21 відсоток.

— з 1 січня 2013 року по 31 грудня 2013 року включно — 19 відсотків

— з 1 січня 2014 року — 16 відсотків.

Платниками податку на прибуток підприємств:

а) з числа резидентів є:

— суб'єкти господарювання — юридичні особи, які проводять господарську діяльність як на території України, так і за її межами;

— управління залізниць, підприємства залізничного транспорту, які отримують прибуток від основної та неосновної діяльності залізничного транспорту;

— неприбуткові установи та організації у разі отримання прибутку від неосновної діяльності та/або доходів, що підлягають оподаткуванню;

— відокремлені підрозділи платників податків;

б) з нерезидентів:

— юридичні особи, що створені в будь-якій організаційно-правовій формі, та отримують доходи з джерелом походження з України за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України;

— постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом походження з України або виконують агентські (представницькі) та інші функції стосовно таких нерезидентів чи їх засновників.

Натомість, *строком на 10 років*, починаючи з 1 січня 2011 року звільняються від оподаткування:

а) прибуток суб'єктів господарської діяльності, отриманий від надання готельних послуг у готелях «п'ять зірок», «чотири зірки» та «три зірки»;

б) прибуток, отриманий від основної діяльності підприємств легкої промисловості, крім тих, які виробляють продукцію на давальницькій сировині;

в) прибуток підприємств галузі електроенергетики від продажу електричної енергії, виробленої з відновлювальних джерел енергії;

г) прибуток, отриманий від основної діяльності підприємств суднобудівельної промисловості;

д) прибуток підприємств літакобудівної промисловості, отриманий від основної діяльності, а також від проведення такими підприємствами науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які виконуються для потреб літакобудівної промисловості;

е) прибуток підприємств машинобудування для агропромислового комплексу.

Об'єктом оподаткування податком на прибуток підприємств є:

а) прибуток з джерелом надходження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів збиткового періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду.

б) дохід (прибуток) нерезидента з джерелом походження з України.

Тимчасово, до 1 січня 2020 року, **звільняються від оподаткування:**

— прибуток виробників біопалива, отриманий від продажу біопалива;

— прибуток підприємств, отриманий ними від діяльності з одночасного виробництва електричної і теплової енергії та/або виробництва теплової енергії з використанням біологічних видів палива;

— прибуток виробників техніки, обладнання, устаткування для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів, у тому числі самохідних сільськогосподарських машин та енергетичних установок, які споживають біологічні види палива, одержаний від продажу зазначеної техніки, обладнання та устаткування, що були вироблені на території України.

Доходи, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, включаються до доходів звітного періоду за датою, визначеною на підставі первинних документів, що підтверджують отримання платником податку доходів, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено

правилами ведення бухгалтерського обліку, та складаються з:

- доходу від операційної діяльності;
- інших доходів.

Дохід від операційної діяльності визначається в розмірі договірної (контрактної) вартості, але не менше, ніж сума компенсації, отримана в будь-якій формі, в тому числі при зменшенні зобов'язань, та включає:

а) дохід від реалізації товарів, виконання робіт, наданих послуг, у тому числі винагороди комісіонера (повіреного агента тощо);

б) дохід банківських установ.

До **інших доходів** включаються:

а) доходи у вигляді дивідендів, отриманих від нерезидентів;

б) доходи від операцій оренди (лізингу);

в) суми штрафів та/або неустойки чи пені, фактично отримані за рішенням договору або відповідних державних органів;

г) вартість товарів, робіт, послуг, безоплатно отриманих платником податку у звітному періоді, яка визначена на рівні не нижче звичайної ціни, суми безповоротної фінансової допомоги, отриманої платником податку у звітному податковому періоді, безнадійної кредиторської заборгованості;

д) суми поворотної фінансової допомоги, отриманої платником податку у звітному податковому періоді, що залишаються неповерненими на кінець такого звітного періоду, від осіб, які не є платниками цього податку (в тому числі нерезидентів);

е) суми невикористаної частини коштів, що повертаються з страхових резервів;

є) фактично отримані суми державного мита, попередньо сплаченого споживачем, що повертаються на його користь;

ж) суми акцизного податку, сплаченого/нарахованого покупцями/покупцям підакцизних товарів (за їх рахунок) на користь платника такого акцизного податку, уповноваженого цим Кодексом вносити його до бюджету, та рентної плати, а

також суми збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну, теплову енергію та природний газ;

з) суми дотацій, субсидій, капітальних інвестицій із фондів загальнообов'язкового соціального страхування або бюджетів;

и) доходи, не враховані при обчисленні доходу, періодів, що передують звітному, та виявлені у звітному податковому періоді;

і) дохід від реалізації необоротних матеріальних активів, майнових комплексів, оборотних активів;

ї) інші доходи платника податку за звітний податковий період.

Датою отримання доходів, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, є звітний період, у якому такі доходи визнаються незалежно від фактичного надходження коштів (метод нарахувань).

Так, дохід від реалізації товарів визнається за датою переходу покупцеві права власності на такий товар. А дохід від надання послуг та виконання робіт визнається за датою складення акта або іншого документа, оформленого відповідно до вимог чинного законодавства, який підтверджує виконання робіт або надання послуг.

Витрати, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, складаються із:

- витрат операційної діяльності;
- інших витрат.

Витрати, що формують собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг визнаються витратами звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації. Визначаються ці витрати лише на підставі первинних документів.

Інші витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були здійснені, з урахуванням наступного:

— датою здійснення витрат, нарахованих платником податку у вигляді сум податків та зборів, вважається останній день звітного податкового періоду, за який проводиться нарахування податкового зобов'язання з податку та збору;

— датою збільшення витрат платника податку від здійснення кредитно-депозитних операцій є дата визнання процентів (комісійних та інших платежів, пов'язаних зі створенням або придбанням кредитів, вкладів (депозитів)), визначена згідно з правилами бухгалтерського обліку;

— витрати, понесені платником податку, у вигляді благодійних чи інших внесків та/або вартості товарів (робіт, послуг) до неприбуткових організацій, які згідно з нормами цього розділу враховуються для визначення об'єкта оподаткування платника податку, включаються до складу витрат за датою фактичного перерахування таких внесків та/або вартості товарів (робіт послуг).

Собівартість виготовлених та реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг складається з витрат, прямо пов'язаних з виробництвом таких товарів, виконанням робіт, наданням послуг, а саме:

- прямих матеріальних витрат;
- прямих витрат на оплату праці;
- амортизації виробничих основних засобів та нематеріальних активів, безпосередньо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг;
- вартості придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг;
- інших прямих витрат, у тому числі витрат з придбання електричної енергії (включаючи реактивну).

Не включаються до складу витрат:

- витрати, не пов'язані з провадженням господарської діяльності;
- платежі платника податку в сумі вартості товару на користь комітента, принципала тощо за договорами комісії, агентськими договорами та іншими аналогічними договорами, перераховані платником на виконання цих договорів;
- суми попередньої (авансової) оплати товарів, робіт, послуг;
- витрати на погашення основної суми отриманих позик, кредитів (крім повернення поворотної фінансової допомоги);

— витрати на придбання, виготовлення, будівництво, реконструкцію, модернізацію та інше поліпшення основних засобів та витрати, пов'язані з видобутком корисних копалин, а також з придбанням (виготовленням) нематеріальних активів;

— суми податку на прибуток; податку на додану вартість, включеного до ціни товару (роботи, послуги), що придбаються платником податку для виробничого або невиробничого використання; податків на доходи фізичних осіб, які відраховуються із сум виплат таких доходів;

— витрати на утримання органів управління об'єднань платників податку, включаючи утримання материнських компаній, які є окремими юридичними особами;

— дивіденди;

— витрати, не підтверджені відповідними розрахунковими, платіжними та іншими первинними документами;

— вартість торгових патентів, яка враховується у зменшення податкового зобов'язання платника податку;

— суми штрафів та/або неустойки чи пені за рішенням сторін договору або за рішенням відповідних державних органів, суду, які підлягають сплаті платником податку;

— витрати, понесені у зв'язку із придбанням товарів (робіт, послуг) та інших матеріальних і нематеріальних активів у фізичної особи — підприємця, що сплачує єдиний податок (крім витрат, понесених у зв'язку із придбанням робіт, послуг у фізичної особи — платника єдиного податку, яка здійснює діяльність у сфері інформатизації);

— витрати, понесені (нараховані) у звітному періоді у зв'язку з придбанням у нерезидента послуг (робіт) з консалтингу, маркетингу, реклами;

— витрати, понесені (нараховані) у зв'язку з придбанням у нерезидента послуг (робіт) з інженерінга.

До складу витрат платника податку включаються витрати на оплату праці фізичних осіб, що перебувають у трудових відносинах з таким платником податку (далі — працівники), які включають нараховані витрати на оплату основної і додатко-

вої заробітної плати та інших видів заохочень і виплат, виходячи з тарифних ставок, у вигляді премій, заохочень, відшкодувань вартості товарів робіт, послуг; витрати на оплату авторської винагороди та за виконання робіт, послуг згідно з договорами цивільно-правового характеру; будь-яка інша оплата у грошовій або натуральній формі, встановлена за домовленістю сторін відповідно до колективних договорів (угод).

Також, до складу витрат платника податку відносяться суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у розмірах і порядку, встановлених законом.

Амортизація кожного об'єкта основних засобів нараховується протягом строку корисного використання об'єкта, встановленого платником податку наказом по підприємству, але не менше мінімально допустимого строку, встановленого Податковим кодексом України (див. табл. 5.1) помісячно, починаючи з місяця, що настає за місяцем введення об'єкта в експлуатацію; призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, консервації і проводиться до досягнення залишкової вартості об'єктом його ліквідаційної вартості.

Таблиця 5.1

**МІНІМАЛЬНО ДОСТУПНІ СТРОКИ
КОРИСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ**

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання років
1	2
група 1 — земельні ділянки	—
група 2 — капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 — будівлі, споруди, передавальні пристрої	20 15 10
група 4 — машини та обладнання	5
з них:	

Закінчення табл. 5.1

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання років
1	2
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роєлті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
група 5 — транспортні засоби	5
група 6 — інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 — тварини	6
група 8 — багаторічні насадження	10
група 9 — інші основні засоби	12
група 10 — бібліотечні фонди	—
група 11 — малоцінні необоротні матеріальні активи	—
група 12 — тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 — природні ресурси	-
група 14 — інвентарна тара	6
група 15 — предмети прокату	5
група 16 — довгострокові біологічні активи	7

Амортизація основних засобів та нематеріальних активів може здійснюватися із застосуванням таких методів:

- а) прямолінійного;
- б) зменшення залишкової вартості;
- в) прискореного зменшення залишкової вартості;
- г) кумулятивного;
- д) виробничого.

Строки нарахування амортизації нематеріальних активів, наведені у табл. 5.2

Таблиця 5.2

**СТРОКИ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ
НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ**

Групи	Строк дії права користування
1	2
група 1 — права користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище);	відповідно до правовстановлюючого документа
група 2 — права користування майном (право користування земельною ділянкою, крім права постійного користування земельною ділянкою відповідно до закону, право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо);	відповідно до правовстановлюючого документа
група 3 — права на комерційні позначення (права на торговельні марки (знаки для товарів і послуг), комерційні (фірмові) найменування тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті;	відповідно до правовстановлюючого документа
група 4 — права на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, компонування (топографії) інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, в тому числі ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті;	відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як 5 років

Закінчення табл. 5.2

Групи	Строк дії права користування
1	2
група 5 — авторське право та суміжні з ним права (право на літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми, програми для електронно-обчислюваних машин, компіляції даних (бази даних), фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті;	відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як 2 роки
група 6 — інші нематеріальні активи (право на ведення діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо)	відповідно до правовстановлюючого документа

Амортизаційні відрахування розрахункового кварталу за кожним об'єктом основних засобів визначаються як сума амортизаційних відрахувань за три місяці розрахункового кварталу, обчислених із застосуванням обраного платником податку методу нарахування амортизації відповідно до кожної групи основних засобів.

Нарахування амортизації в цілях оподаткування здійснюється підприємством за методом, визначеним наказом про облікову політику з метою складання фінансової звітності, та може переглядатися в разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації.

Суми амортизаційних відрахувань не підлягають вилученню до бюджету, а також не можуть бути базою для нарахування будь-яких податків та зборів.

Основна ставка податку на прибуток підприємств, встановлена Податковим кодексом України, становить 16 ві-

дсотків (з 1 січня 2014 року). Податок нараховується платником самостійно.

Якщо результатом розрахунку об'єкта оподаткування платника податку з числа резидентів за підсумками податкового року є від'ємне значення, то сума такого від'ємного значення підлягає включенню до витрат першого календарного кварталу наступного податкового року. Розрахунок об'єкта оподаткування за наслідками півріччя, трьох кварталів та року здійснюється з урахуванням зазначеного від'ємного значення попереднього року у складі витрат таких податкових періодів наростаючим підсумком до повного погашення такого від'ємного значення.

Орган державної податкової служби не може відмовити у прийнятті податкової декларації, яка містить від'ємне значення, як результат розрахунку об'єкта оподаткування, з причин наявності такого від'ємного значення.

У разі якщо від'ємне значення, як результат розрахунку об'єкта оподаткування, декларується платником податку протягом чотирьох послідовних податкових періодів, орган державної податкової служби має право провести позапланову перевірку правильності визначення об'єкта оподаткування. В інших випадках наявність значення такого від'ємного значення не є достатньою підставою для проведення такої позапланової перевірки.

Звільняється від оподаткування прибуток підприємств та організацій, які засновані громадськими організаціями інвалідів і є їх повною власністю, отриманий від продажу (постачання) товарів, виконання робіт і надання послуг, крім підакцизних товарів, послуг із поставки підакцизних товарів, отриманих у межах договорів комісії (консигнації), поруки, доручення, довірчого управління, інших цивільно-правових договорів, що уповноважують такого платника податку здійснювати постачання товарів від імені та за дорученням іншої особи без передачі права власності на такі товари, де протягом попереднього звітного (податкового) періоду кількість інвалідів, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати

праці таких інвалідів становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці.

На період з 1 квітня 2011 року до 1 січня 2016 року застосовується ставка 0 відсотків для платників податку на прибуток, у яких розмір доходів кожного звітного податкового періоду наростаючим підсумком з початку року не перевищує трьох мільйонів гривень та нарахованої за кожний місяць звітного періоду заробітної плати (доходу) працівників, які перебувають з платником податку у трудових відносинах, є не меншим, ніж дві мінімальні заробітні плати, розмір якої встановлено законом; та які відповідають одному із таких критеріїв:

а) утворені в установленому законом порядку після 1 квітня 2011 року;

б) діючі, у яких протягом трьох послідовних попередніх років (або протягом усіх попередніх періодів, якщо з моменту їх утворення пройшло менше трьох років) щорічний обсяг доходів задекларовано в сумі, що не перевищує трьох мільйонів гривень, та у яких середньооблікова кількість працівників протягом цього періоду не перевищувала 20 осіб;

в) які були зареєстровані платниками єдиного податку в установленому законодавством порядку в період до набрання чинності Податковим кодексом України, та у яких за останній календарний рік обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становив до одного мільйона гривень і середньооблікова кількість працівників становила до 50 осіб.

Контрольні питання до теми 5

5.1. Які суб'єкти є платниками податку на прибуток підприємств?

5.2. Які види прибутку звільняються від оподаткування строком на 10 років, починаючи з січня 2011 р.?

5.3. Що є об'єктом оподаткування податком на прибуток підприємств?

- 5.4. Як визначаються доходи при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств?
- 5.5. Які витрати враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування?
- 5.6. Які платежі не включаються до складу витрат при визначенні об'єкта оподаткування?
- 5.7. Які мінімально доступні строки корисного використання основних доходів встановлені для нарахування амортизації з метою оподаткування?
- 5.8. Які строки нарахування амортизації нематеріальних активів встановлені податковим законодавством?
- 5.9. Яка основна ставка податку на прибуток підприємств встановлена Податковим кодексом України?
- 5.10. Для яких платників податку застосовується ставка 0 відсотків на період з 1 квітня 2011 року до 1 січня 2016 року?

---

6. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКІВ З НАСЕЛЕННЯ

6.1. Податок з доходів фізичних осіб

Основним податком, який сплачує більшість населення України, є податок з доходів фізичних осіб. Механізм справляння цього податку регулюється розділом IV Податкового кодексу України.

Платниками цього податку є:

а) фізична особа — резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;

б) фізична особа — нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;

в) податковий агент — податковим агентом визнається особа, на яку покладається обов'язок обчислення, утримання з доходів, що нараховуються (виплачуються, надаються) платнику, та перерахування податків до відповідного бюджету від імені та за рахунок коштів платника податків. Податкові агенти прирівнюються до платників податку і мають право та виконують обов'язки, встановлені для платників податків.

Не є платником податку нерезидент, який отримує доходи з джерела їх походження в Україні і має дипломатичні привілеї та імунітет, встановлені чинним міжнародним договором України, щодо доходів, які він отримує безпосередньо від провадження дипломатичної чи прирівняної до неї таким міжнародним договором діяльності.

Об'єктом оподаткування резидента є:

— загальний місячний (річний) оподаткований дохід;

— доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання);

— іноземні доходи — доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

Об'єктом оподаткування нерезидента є:

— загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні;

— доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, доплати).

Базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми податкової знижки звітного року.

Загальний оподатковуваний дохід — будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду.

Загальний оподатковуваний дохід складається з доходів, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання), доходів, які оподатковуються у складі загального річного оподаткованого доходу, та доходів, які оподатковуються за іншими правилами. Загальний місячний оподатковуваний дохід складається із суми оподатковуваних доходів, нарахованих (виплачених, наданих) протягом такого звітного податкового місяця.

До загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку включаються такі основні виплати:

— доходи у вигляді заробітної плати, нараховані (виплачені) платнику податку відповідно до умов трудового договору (контракту);

— суми винагород та інших виплат, нарахованих (виплачених) платнику податку відповідно до умов цивільно-правового договору;

— доходи від продажу об'єктів майнових і немайнових прав, зокрема інтелектуальної (промислової) власності, та прирівняні до них прав, доходи у вигляді сум авторської винагороди, іншої плати за надання права на користування або розпорядження іншим особам нематеріальним активом;

— доходи від надання майна в лізинг, оренду або суборенду;

— дохід у вигляді дивідендів, вигахів, призів, процентів;
— оподатковуваний дохід (прибуток), не включений до розрахунку загальних оподатковуваних доходів минулих податкових періодів та самостійно виявлений у звітному періоді платником податку або нарахований органом державної податкової служби;

— інвестиційний прибуток від проведення платником податку операцій з цінними паперами, деривативами та корпоративними правами, випущеними в інших, ніж цінні папери, формах;

— дохід у вигляді вартості успадкованого чи отриманого у дарунок майна:

— сума надміру витрачених коштів, отриманих платником податку на відрядження або під звіт та не повернутих у встановлені законодавством строки;

— кошти або майно (нематеріальні активи), отримані платником податку як хабар, викрадені чи знайдені як скарб, не зданий державі згідно із законом, у сумах, які визначені обвинувальним вироком суду незалежно від призначеної ним міри покарання;

— дохід у вигляді неустойки (штрафів, пені), відшкодування матеріальної або моральної шкоди;

— інші доходи.

Під час нарахування доходів у формі заробітної плати база оподаткування визначається як нарахована заробітна плата, зменшена на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до Накопичувального фонду, а у випадках, передбачених законом, — обов'язкових страхових внесків до недержавного пенсійного фонду, які відповідно до закону сплачуються за рахунок заробітної плати працівника, а також на суму податкової соціальної пільги за її наявності.

До загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку не включаються такі доходи:

— сума державної та соціальної матеріальної допомоги, державної допомоги у вигляді адресних виплат та надання

соціальних і реабілітаційних послуг відповідно до закону, житлових та інших субсидій або дотацій, компенсацій;

— сума доходів, отриманих платником податку у вигляді процентів, що нараховані на цінні папери, емітовані Міністерством фінансів України;

— сума відшкодування платнику податку розміру шкоди, заподіяної йому внаслідок Чорнобильської катастрофи;

— кошти, отримані платником на відрядження або під звіт;

— сума внесків на обов'язкове страхування платника податку відповідно до закону, інших, ніж єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

— сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування платника податку, що вноситься за рахунок його роботодавця у розмірах, визначених законом;

— сума страхових внесків до Накопичувального фонду, а у випадках, передбачених законом, — обов'язкові страхові внески до недержавного пенсійного фонду та фонду банківського управління;

— сума коштів, що належать платнику податку, які відповідно до закону перераховуються з Накопичувального фонду до недержавного пенсійного фонду, фонду банківського управління чи страхової організації;

— аліменти, що виплачуються платнику податку згідно з рішенням суду або за добровільним рішенням сторін, у сумах, визначених Сімейним кодексом України;

— вартість безоплатного лікувально-профілактичного харчування, молока або рівноцінних йому харчових продуктів, газованої солоної води, мийних і знешкоджувальних засобів, а також спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту, якими роботодавець забезпечує платника податку відповідно до Закону України «Про охорону праці», спеціального (форменого) одягу та взуття, що надається роботодавцем у тимчасове користування платнику податку, який перебуває з ним у трудових відносинах;

— кошти, отримані платником податку в рахунок компенсації (відшкодування) вартості майна (нематеріальних акти-

вів), примусово відчуженого державою у випадках, передбачених законом, або вартість такої компенсації, отриманої у негрошовій формі;

— вартість вугілля та вугільник брикетів, безоплатно наданих в обсягах та за переліком професій, що встановлюються Кабінетом Міністрів України;

— сума, сплачена роботодавцем на користь вітчизняних вищих та професійно-технічних навчальних закладів за фізичну особу;

— кошти або вартість майна (послуг), що надаються на поховання;

— сума, отримана платником податку за здану (продану) ним вторинну сировину та побутові відходи, за винятком брухту чорних та дорогоцінних металів. Під час виплати доходів за зданий платником податку брухт чорних та дорогоцінних металів особа, що його закуповує, вважається податковим агентом та зобов'язана утримати податок із суми такої виплати;

— сума стипендії, яка виплачується з бюджету учню, студенту, курсанту військових навчальних закладів, ординатору, аспіранту або ад'юнкті;

— сума, отримана платником податку за здавання ним крові, грудного жіночого молока, інших видів донорства, яка виплачується з бюджету чи бюджетною установою;

— дохід фізичної особи — підприємця, з якого сплачуються єдиний податок згідно із спрощеною системою оподаткування відповідно до Податкового кодексу України;

— сума витрат роботодавця у зв'язку з підвищенням кваліфікації платника податку;

— сума страхової виплати за договорами страхування життя у разі смерті застрахованої особи, якщо така виплата отримується членами сім'ї застрахованої особи першого ступеня споріднення, або особою, яка є інвалідом;

— доходи у вигляді процентів на поточні банківські рахунки, за якими на користь фізичних осіб здійснюються виключно виплати заробітної плати, стипендій, пенсій, соціальної

допомоги та інших передбачених законом соціальних виплат. Ознаки таких рахунків визначаються Національним банком України;

— інші доходи, які згідно з Податковим кодексом України до складу місячного (річного) оподатковуваного доходу не включаються.

Платники податку на доходи фізичних осіб за наслідками звітного податкового року **мають право на податкову знижку**. Підстави для нарахування податкової знижки із зазначенням конкретних сум відображаються платником податку у річній податковій декларації.

До податкової знижки включаються фактично здійснені протягом звітного податкового року платником податку витрати, підтверджені відповідними платіжними та розрахунковими документами, зокрема квитанціями, фіскальними або товарними чеками, прибутковими касовими ордерами, копіями договорів, що ідентифікують продавця товарів (робіт, послуг) і їх покупця (отримувача). У зазначених документах обов'язково повинно бути відображено вартість товарів (робіт, послуг) і строк їх продажу (виконання, надання). Оригінали цих документів не надсилаються органу, але підлягають зберіганню платником податку.

Платник податку має право включити до податкової знижки у зменшення оподатковуваного доходу такі фактично здійснені ним протягом звітного податкового року витрати:

— частину суми процентів, сплачених таким платником податку за користування іпотечним житловим кредитом.

— суму коштів або вартість майна, переданих платником податку у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям, зареєстрованим в Україні та внесеним до Реєстру неприбуткових організацій та установ на дату передачі таких коштів та майна, у розмірі, що не перевищує 4 відсотки суми його загального оподатковуваного доходу такого звітного року;

— суму коштів, сплачених платником податку на користь закладів освіти для компенсації вартості здобуття середньої

професійної або вищої освіти такого платника податку та/або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, який не одержує заробітної плати;

— суму коштів, сплачених платником на користь закладів охорони здоров'я для компенсації вартості платних послуг за лікування, у тому числі для придбання ліків;

— суму витрат платника на суму сплачених страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), сплачених страховику-резиденту, недержавному пенсійному фонду, банківській установі за договорами довгострокового страхування життя, недержавного пенсійного забезпечення, за пенсійним контрактом з недержавним пенсійним фондом;

— суму на оплату вартості державних послуг, пов'язаних з усиновленням дитини, включаючи сплату державного мита;

— суму коштів, сплачених платником податку у зв'язку із переобладнанням транспортного засобу, що належить платникові податку, з використанням у вигляді палива моторного сумішевого, біоетанолу, біодизелю, стиснутого або скрапленого газу, інших видів біопалива;

— суми витрат платника податку на сплату видатків на будівництво (придбання) доступного житла, у тому числі на погашення пільгового іпотечного житлового кредиту, наданого на такі цілі, та процентів за ним.

Податкова знижка може бути надана виключно резиденту, який має реєстраційний номер облікової картки платника податку, а так само резиденту — фізичній особі, яка через свої релігійні переконання відмовилась від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомила про це відповідний орган державної податкової служби і має про це відмітку у паспорті.

Загальна сума податкової знижки, нарахована платнику податку в звітному податковому році, не може перевищувати суми річного загального оподатковуваного доходу платника податку, нарахованого як заробітна плата.

Якщо платник податку не скористався правом на нарахування податкової знижки за наслідками звітного податково-

го року, таке право на наступні податкові роки не переноситься.

Також платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, отримуваного від одного роботодавця у вигляді заробітної плати на **суму податкової соціальної пільги**. Така соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до чинного законодавства виплати), якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень.

Розмір такої пільги для будь-якого платника податку дорівнює 100 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленого законом на 1 січня звітного податкового року. Такий же розмір соціальної пільги передбачено і для платників податку, які утримують двох чи більше дітей віком до 18 років, у розрахунку на кожну дитину.

Право на збільшений розмір соціальної пільги мають Герої України, Герої Радянського Союзу та Соціалістичної Праці, повні кавалери ордена Слави чи ордена Трудової Слави, учасники бойових дій; колишні в'язні концтаборів, а також платники податків, які є одинокою матір'ю (батьком), вдовою (вдівцем), опікуном, піклувальником, утримують дитину-інваліда — у розрахунку кожну дитину віком до 18 років, є інвалідами I або II групи; віднесені законом до першої або другої категорії осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; є учнями, студентами, аспірантами, ординаторами, ад'юнктами.

Податкова соціальна пільга застосовується до нарахованого платнику податку місячного доходу у вигляді заробітної плати тільки за одним місцем його нарахування (виплати) за особистою заявою такого платника.

Податкова соціальна пільга не може бути застосована до:

— доходів платника податку, інших ніж заробітна плата:

— заробітної плати, яку платник податку протягом звітного податкового місяця отримує одночасно з доходами у вигляді стипендії, грошового чи майнового (речового) забезпечення учнів, студентів, аспірантів, ординаторів, ад'юнктів, військовослужбовців, що виплачуються з бюджету;

— доходу самої зайнятої особи від провадження підприємницької діяльності, а також іншої незалежної професійної діяльності.

Податкова соціальна пільга до заробітної плати державних службовців застосовується під час її нарахування до завершення нарахування таких доходів без подання відповідних заяв.

Роботодавець платника податку зобов'язаний здійснити, у тому числі за місцем застосування податкової соціальної пільги, перерахунок суми доходів, нарахованих такому платнику у вигляді заробітної плати, а також суми наданої податкової соціальної пільги:

а) за наслідками кожного звітного податкового року під час нарахування заробітної плати за останній місяць звітного року;

б) під час проведення розрахунку за останній місяць застосування податкової соціальної пільги у разі зміни місця її застосування за самостійним рішенням платника податку;

в) під час проведення остаточного розрахунку з платником податку, який припиняє трудові відносини з таким роботодавцем.

Роботодавець та/або податковий агент має право здійснювати перерахунок сум нарахованих доходів, утриманого податку за будь-який період та у будь-яких випадках для визначення правильності оподаткування, незалежно від того, чи має платник податку право на застосування податкової соціальної пільги.

Основна ставка податку на доходи фізичних осіб становить 15 відсотків бази оподаткування щодо доходів, одер-

жаних у тому числі, але не виплат і винагород, які виплачуються (надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами; виграшу у державну та недержавну грошову лотерею; виграшу гравця (учасника), отриманого від організатора азартної гри.

У разі, якщо загальна сума отриманих платником податку у звітному податковому місяці доходів перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року, ставка податку становить 17 відсотків суми перевищення з урахуванням податку, сплаченого за ставкою 15 відсотків.

Ставка податку становить 5 відсотків бази оподаткування щодо доходу, нарахованого як:

— процент на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок;

— процентний або депозитний дохід за іменним ощадним (депозитним) сертифікатом;

— процент на вклад (депозит) члена кредитної спілки у кредитній спілці;

— дохід, який виплачується компанією, що управляє активами інституту спільного інвестування, на розміщені активи відповідно до закону;

— дохід за іпотечними цінними паперами (іпотечними облігаціями та сертифікатами) відповідно до закону;

— дохід у вигляді відсотків (дисконту), отриманий власником облігації від їх емітента відповідно до закону;

— дохід за сертифікатом фонду операцій з нерухомістю та дохід, отриманий платником податку внаслідок викупу (погашення) управителем сертифікатів фонду операцій з нерухомістю в порядку, визначеному в проспекті емісії сертифікатів;

— доходи у вигляді дивідендів;

— доходи в інших випадках, прямо визначених відповідними нормами цього розділу.

Ставка податку становить 30 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих як виграш чи приз (крім у держа-

вній та недержавній грошовій лотереї та виграшу гравця (учасника), отриманого від організатора азартної гри) на користь резидентів або кредиторів.

Ставка податку становить 10 відсотків бази оподаткування щодо доходу у формі заробітної плати шахтарів — працівників, що видобувають вугілля, залізну руду, руди кольорових та рідкісних металів, марганцеві та уранові руди, працівників шахтобудівних підприємств, які зайняті на підземних роботах повний робочий день та 50 відсотків більше робочого часу на рік.

Податковий агент, який нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податки із суми такого доходу за його рахунок, використовуючи зазначені вище ставки.

Податок сплачується (перераховується) до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом. Банки приймають платіжні документи на виплату доходу лише за умови одночасного подання розрахункового документа на перерахування цього податку до бюджету. Якщо оподаткований дохід надається у негрошовій формі чи виплачується готівкою з каси податкового агента, податок сплачується (перераховується) до бюджету протягом банківського дня, що настає за днем такого нарахування (виплати, надання).

Платник податку, що отримує доходи від особи, яка не є податковим агентом, та іноземні доходи, зобов'язаний включити суму таких доходів до-загального річного оподаткованого доходу та подати податкову декларацію за наслідками звітного податкового року, а також сплатити податок з таких доходів особи, яка не є податковим агентом.

Розрахунок податкових зобов'язань з оподаткованого доходу платника податку, нарахованого у джерела його виплати, проводиться податковим агентом (у тому числі роботодавцем).

Особою, відповідальною за нарахування, утримання та сплату (перерахування) до бюджету податку з доходів у вигляді заробітної плати є роботодавець, який виплачує такі доходи на користь платника податку.

Особою, відповідальною за нарахування, утримання та сплату (перерахування) до бюджету податку з інших доходів, є:

а) податковий агент — для оподатковуваних доходів з джерела їх походження в Україні;

б) платник податку — для іноземних доходів та доходів, джерело виплати яких належить особам, звільненим від обов'язків нарахування, утримання або сплати (перерахування) податку до бюджету.

Доходи, що виплачуються фізичним особам — нерезидентам в безготівковій формі, повинні зараховуватися на поточний рахунок у банку-резиденті. Такий банк вважається податковим агентом і зобов'язаний нараховувати, утримувати та сплачувати до відповідного бюджету від імені фізичної особи-нерезидента та за її рахунок податок на доходи під час здійснення будь-яких видаткових операцій з його рахунку, зокрема видачі готівки або перерахування доходів на інший поточний рахунок.

У разі виплати фізичній особі-нерезиденту доходів готівкою або в негрошовій формі платник податку самостійно нараховує та сплачує податок на доходи до відповідного бюджету, відкриті у територіальних органах Державної казначейської служби за місцем його перебування в Україні, протягом 20 днів після отримання доходів, але не пізніше закінчення строку його перебування в Україні.

6.2. ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ (КРИМ ОСІБ, ЩО ОБРАЛИ СПРОЩЕНУ СИСТЕМУ ОПОДАТКУВАННЯ)

Об'єктом оподаткування фізичних осіб-підприємців є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої особи.

Оподатковуюються доходи фізичних осіб-підприємців, отримані протягом календарного року від провадження господарської діяльності за ставками 15 та 17 відсотків.

Для фізичної особи — підприємця, зареєстрованого, як платник податку на додану вартість, не включаються до витрат і доходу суми податку на додану вартість, що входять до ціни придбаних або проданих товарів (робіт, послуг). До переліку витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів, належать документально підтверджені витрати, що включаються до витрат виробництва (обігу). Не належить до витрат фізичної особи — підприємця вартість придбаного рухомого і нерухомого майна, що підлягає державній реєстрації, у разі, якщо таке майно придбане до державної реєстрації фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності та/або не використовується в такій діяльності.

Фізичні особи — підприємці подають до органу державної податкової служби податкову декларацію за місцем своєї податкової адреси за результатами календарного року у строки, встановлені для річного звітного податкового періоду, в якій також зазначаються авансові платежі з податку на доходи.

Авансові платежі з податку на доходи фізичних осіб розраховуються підприємцем самостійно, але не менш як 100 відсотків річної суми податку з оподаткованого доходу за минулий рік (у співставних умовах), та сплачуються до бюджету по 25 відсотків щокварталу (до 15 березня до 15 травня, до 15 серпня і до 15 листопада).

Остаточний розрахунок податку на доходи фізичних осіб за звітний податковий рік здійснюється платником самостійно згідно з даними, зазначеними в річній податковій декларації, з урахуванням сплаченого ним протягом року податку на доходи та суми плати за торговий патент на підставі документального підтвердження факту їх сплати.

Надмірно сплачені суми податку підлягають зарахуванню в розрахунок майбутніх платежів з цього податку або поверненню платнику податку.

У разі, якщо фізична особа — підприємець отримує інші доходи, ніж від провадження підприємницької діяльності, у межах обраних ним видів такої діяльності, такі доходи оподатковуються за загальними правилами, встановленими для платників податку — фізичних осіб.

Фізична особа — підприємець вважається податковим агентом працівника — фізичної особи, яка перебуває з нею у трудових, цивільно-правових відносинах, або будь-якої іншої фізичної особи щодо будь-яких оподатковуваних доходів, нарахованих (виплачених, наданих) на користь такої особи.

Фізичні особи — підприємці зобов'язані вести Книгу обліку доходів і витрат та мати підтверджуючі документи щодо походження товару. Форма Книги обліку доходів і витрат та порядок її ведення визначаються центральним органом державної податкової служби України.

Також фізичні особи — підприємці повинні застосовувати реєстратори розрахункових операцій згідно з Законом України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг».

Фізичні особи — підприємці подають річну податкову декларацію протягом 40 календарних днів, що постають за останнім календарним днем звітного (податкового) року. Цей обов'язок поширюється і на іноземців та осіб без громадянства, які зареєстровані підприємцями згідно із законодавством України і, відповідно, є резидентами.

6.3. НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СПРОЩЕНОГО ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

У прийнятому у 2010 році Податковому кодексі України було практично збережена спрощена податкова система для суб'єктів малого підприємства, що майже без змін діяла з 1998 року. Тому у травні 2011 року Урядом країни було зроблено законопроект щодо реформування спрощеної системи оподаткування, який передбачає радикальні зміни її

базових положень на основі досягнутих компромісів суспільства і влади. Ці зміни повинні забезпечити сприятливі умови ведення бізнесу суб'єктами малого підприємства. Передусім це стосується запровадження диференціації платників податків — фізичних осіб на три категорії залежно від річного обсягу доходу, кількості найманих працівників і виду діяльності.

Так, для фізичних осіб 1-ої категорії ставки податку зменшуються з існуючих 20—200 грн до 10—100 грн, 2-ої категорії — залишаються незмінними (20 — 200 грн.), а для 3-ої категорії — 3 і 5 відсотків доходу залежно від сплати чи без сплати ПДВ.

Також скасовуються економічні обмеження щодо залучення найманих працівників та співпраці з фізичними особами — платниками єдиного податку.

Для фізичних осіб не передбачається існуюча норма щодо збільшення на 50 відсотків ставки податку додатково за кожну найману особу. Також скасовується обмеження щодо віднесення на витрати платника податку на прибуток витрат на придбання товарів (робіт, послуг) у фізичних осіб — платників єдиного податку. А останнім надається право реєструватися платниками ПДВ, якого сьогодні немає.

Передбачено також значне підвищення практичного обсягу, який визначається у розмірах мінімальної заробітної плати. Для фізичних осіб обсяг граничного доходу для переходу на спрощену систему збільшується з 500 тис. грн. до 2 млн. грн. Для фізичних осіб 3-ої категорії з обсягом доходу до 2 млн. грн. ставка єдиного податку, за умови сплати ПДВ, становитиме 3 відсотка. А ведення спрощеного обліку доходів та витрат передбачається лише фізичними особами, зареєстрованими платниками ПДВ; для інших платників передбачається ведення обліку лише доходів.

Також передбачено запровадження зниженої ставки податку на доходи фізичних осіб на перехідний період до 1 січня 2016 року для дрібних підприємців-спрощенців, які переходять на загальну систему оподаткування. У законопроекті та-

кож передбачені і спеціальні умови для платників єдиного податку. Це стосується:

— можливості використання короткотермінового свідоцтва (для фізичних осіб, що здійснюють несистематичний продаж товарів);

— надання прав не сплачувати єдиний податок протягом відпустки чи хвороби;

— звільнення від сплати єдиного соціального внеску платників, які є інвалідами та пенсіонерами;

— відміни штрафних санкцій за несплату соціального внеску протягом 2010 року.

Разом з тим законопроект запроваджує системні заходи щодо запобігання ухиленню від оподаткування через використання механізму спрощеного оподаткування шляхом:

— подання платниками податку на прибуток переліку доходів і витрат у розрізі контрагентів-платників єдиного податку;

— обмеження права фізичних осіб — платників податку за фіксованими ставками, надавати послуги виключно фізичним особам та платникам єдиного податку;

— встановлення фінансової відповідальності за порушення умов спрощеного оподаткування тощо.

Цей законопроект практично повністю враховує пропозиції представників бізнесу у частині реформування спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності суб'єктів малого підприємства, у тому числі фізичних осіб.

Контрольні питання до теми 6

6.1. Які особи є платниками податку з доходів фізичних осіб?

6.2. Що є об'єктом оподаткування податком з доходів фізичних осіб?

6.3. Які виплати відносяться до загального оподаткованого доходу?

- 6.4. Які виплати не відносяться до загального оподаткованого доходу?
- 6.5. Які виплати платник податку має право включити до податкової книжки?
- 6.6. Що таке податкова соціальна пільга?
- 6.7. Ставки податку на доходи фізичних осіб.
- 6.8. Як оподатковуються доходи фізичних осіб — нерезидентів?
- 6.9. Особливості оподаткування фізичних осіб — підприємців.
- 6.10. Напрямки реформування системи спрощеного оподаткування фізичних осіб.

---

7. ПОДАТКИ, ЩО СПЛАЧУЮТЬ ЮРИДИЧНІ ТА ФІЗИЧНІ ОСОБИ

7.1. ПЛАТА ЗА ЗЕМЛЮ

Використання землі в Україні є платним. Плата за землю стягується у вигляді земельного податку або орендної плати. Стягнення плати за землю регулюється Земельним кодексом України та розділом XIII Податкового кодексу України.

Платниками земельного податку є власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі (як фізичні, так і юридичні особи).

Об'єктами оподаткування є земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні, та земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Базою оподаткування є:

- а) нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації;
- б) площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Ставки податку за земельні ділянки, оцінку яких проведено, встановлюються у розмірі 1 відсотка від їх нормативної грошової оцінки.

Ставки податку за земельні ділянки, розташовані в межах населених пунктів, наведені у табл.7.1.

У населених пунктах, віднесених Кабінетом Міністрів України до курортних, до цих ставок податку застосовуються такі коефіцієнти:

- на південному узбережжі Автономної Республіки Крим — 3;
- на південно-східному узбережжі Автономної Республіки Крим — 2,5;
- на західному узбережжі Автономної Республіки Крим — 2,2;

— на Чорноморському узбережжі Миколаївської, Одеської та Херсонської областей — 2;

— у гірських та передгірних районах Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей — 2,3;

— на узбережжі Азовського моря та в інших курортних місцевостях — 1,5.

Таблиця 7.1

**СТАВКИ ПОДАТКУ ЗА ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ
В МЕЖАХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ, НОРМАТИВНУ
ГРОШОВУ ОЦІНКУ ЯКИХ НЕ ПРОВЕДЕНО**

Групи населених пунктів з чисельністю населення, тис. осіб	Ставки податку, гривень за 1 кв. метр	Коефіцієнт, що застосовується у містах Києві, Сімферополі, Севастополі та містах обласного значення
1	2	3
до 3	0,24	
від 3 до 10	0,48	
від 10 до 20	0,77	
від 20 до 50	1,2	1,2
від 50 до 100	1,44	1,4
від 100 до 250	1,68	1,6
від 250 до 500	1,92	2,0
від 500 до 1000	2,4	2,5
від 1000 і більше	3,36	3,0

Ставки податку за земельні ділянки (за винятком сільськогосподарських угідь та земель лісгосподарського призначення) диференціюють та затверджують відповідні сільські, селищні, міські ради, виходячи із встановлених ставок, функціонального використання та місцезнаходження земельної ділянки, але не більше трикратного розміру цих ставок, з урахуванням наведених вище коефіцієнтів.

Від сплати земельного податку звільняються такі групи фізичних осіб:

- інваліди першої і другої групи;
- фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років;
- пенсіонери (за віком);
- ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- фізичні особи, визнані законом особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Звільнення від сплати податку за земельні ділянки, передбачене для відповідної категорії фізичних осіб, поширюється на одну земельну ділянку за кожним видом використання у межах граничних норм:

- для ведення особистого селянського господарства — у розмірі, не більш як 2 гектара;
- для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка): у селах — не більш як 0,25 гектара, в селищах — не більш як 0,15 гектара, в містах — 0,1 гектара;
- для індивідуального дачного будівництва — не більш як 0,1 гектара;
- для будівництва індивідуальних гаражів — не більш як 0,01 гектара;
- для ведення садівництва — не більш як 0,12 гектара.

Також, від сплати податку звільняються такі юридичні особи:

- заповідники, парки державної та комунальної власності;
- дослідні господарства наукових установ і навчальних закладів сільськогосподарського профілю;
- органи прокуратури державної влади та місцевого самоврядування. Збройні Сили та Державна прикордонна служба України;
- дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України;
- релігійні організації України;

— громадські організації України, підприємства та організації, які засновані громадськими організаціями інвалідів;

— дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади, заклади культури, науки, освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок бюджету.

Не сплачується земельний податок за:

— сільськогосподарські угіддя зон радіоактивно забруднених територій;

— землі, що перебувають у тимчасовій консервації або у стадії сільськогосподарського освоєння;

— землі дорожнього господарства;

— земельні ділянки кладовищ, крематоріїв тощо.

Базовим податковим (звітним) періодом для плати за землю є календарний рік. Підставою для нарахування податку є дані державного земельного кадастру.

Власники землі та землекористувачі сплачують плату за землю з дня виникнення права власності або права користування земельною ділянкою. У разі припинення права власності або права користування земельною ділянкою плата за землю сплачується за фактичний період перебування землі у власності або користуванні у поточному році.

Облік фізичних осіб — платників податку і нарахування відповідних сум проводиться щороку до 1 травня.

Податкове зобов'язання щодо плати за землю, визначене у податковій декларації на поточний рік, сплачується рівними частками власниками та землекористувачами земельних ділянок за місцезнаходженням земельної ділянки за податковий період, який дорівнює календарному місяцю, щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця.

Податкове зобов'язання з плати за землю, визначене у новій звітній податковій декларації, у тому числі за нововідведені земельні ділянки, сплачується власниками та землекористувачами земельних ділянок за місцезнаходженням земельної ділянки за податковий період, який дорівнює календар-

ному місяцю, щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця.

Податок фізичними особами сплачується протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення. Фізичними особами у сільській та селищній місцевості земельний податок може сплачуватися через каси сільських (селищних) рад за квитанцією про приймання податкових платежів.

Підставою для нарахування орендної плати за земельну ділянку є договір оренди такої земельної ділянки.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які укладають договори оренди землі, повинні до 1 лютого подавати органу державної податкової служби за місцезнаходженням земельної ділянки переліки орендарів, з якими укладено договори оренди землі на поточний рік, та інформувати відповідний орган державної податкової служби про укладення нових, внесення змін до існуючих договорів оренди землі та їх розірвання до 1 числа місяця, що настає за місяцем, у якому відбулися зазначені зміни.

Платником орендної плати є орендар земельної ділянки. Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, надана в оренду. **Розмір та умови внесення орендної плати** встановлюються у договорі оренди між орендодавцем (власником) і орендарем.

Розмір орендної плати встановлюється у договорі оренди, але річна сума платежу:

— не може бути меншою:

а) для земель сільськогосподарського призначення — розміру земельного податку;

б) для інших категорій земель — трикратного розміру земельного податку;

— не може перевищувати:

а) для земельних ділянок, наданих для розміщення, будівництва, обслуговування та експлуатації об'єктів енергетики, які виробляють електричну енергію з відновлюваних джерел енергії, включаючи технологічну інфраструктуру таких об'єк-

тів (виробничі приміщення, бази, розподільчі пункти (пристрої), електричні підстанції, електричні мережі), — 3 відсотки нормативної грошової оцінки;

б) для інших земельних ділянок, наданих в оренду — 12 відсотків нормативної грошової оцінки.

Плата за суборенду земельних ділянок не може перевищувати орендної плати.

Плата за землю зараховується до відповідних місцевих бюджетів у порядку, визначеному Бюджетним кодексом України для плати за землю.

7.2. ЗБІР ЗА ПЕРШУ РЕЄСТРАЦІЮ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

Платниками збору за першу реєстрацію транспортних засобів є юридичні та фізичні особи, які здійснюють першу реєстрацію в Україні транспортних засобів, що є об'єктами оподаткування.

Такими **об'єктами оподаткування** цим збором є:

а) колісні транспортні засоби, крім:

— транспортних засобів, що закріплені на правах оперативного управління за військовими частинами, військовими формуваннями у сфері громадського порядку та безпеки дорожнього руху, підрозділами цивільного захисту;

— вантажних транспортних засобів, що використовуються на заводах, складах, у портах та аеропортах для перевезення вантажів на короткі відстані;

— транспортних засобів швидкої допомоги;

— машин і механізмів для сільськогосподарських робіт;

— причепів (напівпричепів), мопедів, велосипедів;

б) судна, зареєстровані у Державному судновому реєстрі України або у Судновій книзі України;

в) літаки і вертольоти, зареєстровані у Державному реєстрі цивільних повітряних суден України або у Реєстрі державних повітряних суден України.

Базою оподаткування збором є:

а) для колісних транспортних засобів:

— для мотоциклів, легкових автомобілів (крім легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном), автобусів (у тому числі мікроавтобусів), тракторів, вантажних автомобілів (у тому числі сідельних тягачів, інших спеціалізованих та спеціальних вантажних транспортних засобів) — за об'ємом циліндрів двигуна в куб. сантиметрах;

— для легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном, — за потужністю двигуна в кВт;

б) для суден:

— для суден, обладнаних двигуном, — за потужністю двигуна в кВт;

— для суден, які не обладнані двигунами, — за довжиною корпусу судна в сантиметрах.

в) для літаків, вертольотів — за максимальною злітною масою.

База оподаткування для транспортних засобів визначається для кожного транспортного засобу.

Ставки збору за першу реєстрацію колісних транспортних засобів наведені у табл. 7.2—7.4.

Для легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном, ставки збору становлять 0,5 гривні за 1 кВт потужності двигуна. Збір за першу реєстрацію вантажно-пасажирських автомобілів сплачується у розмірах, установлених для вантажних автомобілів. Для інших колісних засобів встановлені такі ставки:

а) для автобусів, у тому числі мікроавтобусів, — 5 гривень за 100 куб. сантиметрів об'єму циліндрів двигуна;

б) для тракторів — 2,5 гривні за 100 куб. сантиметрів об'єму циліндрів двигуна;

в) для тягачів — 15 гривень за 100 куб. сантиметрів об'єму циліндрів двигуна;

г) для автомобілів спеціального призначення — 5 гривень за 100 куб. сантиметрів об'єму циліндрів двигуна.

Таблиця 7.2

СТАВКИ ЗБОРУ ДЛЯ МОТОЦИКЛІВ

Група	Об'єм циліндрів двигуна, куб. сантиметрів		Ставка збору, гривень за 100 куб. сантиметрів об'єму циліндрів двигуна
	від	до (включно)	
1	до 500		3
2	500	800	5
3	понад 800		10

Таблиця 7.3

**СТАВКИ ЗБОРУ ДЛЯ ЛЕГКОВИХ АВТОМОБІЛІВ
(КРІМ АВТОМОБІЛІВ, ОБЛАДНАНИХ ЕЛЕКТРОДВИГУНОМ)**

Група	Об'єм циліндрів двигуна, куб. сантиметрів		Ставка збору, гривень за 100 куб. сантиметрів об'єму циліндрів двигуна
	від	до (включно)	
1	до 1000		3
2	1001	1500	5
3	1501	1800	7
4	1801	2500	10
5	2501	3500	25
6	3501	4500	40
7	4501	5500	45
8	5501	6500	55
9	понад 6500		60

Таблиця 7.4

СТАВКИ ЗБОРУ ДЛЯ ВАНТАЖНИХ АВТОМОБІЛІВ

Група	Об'єм циліндрів двигуна, куб. сантиметрів		Ставка збору, гривень за 100 куб. сантиметрів об'єму циліндрів двигуна
	від	до (включно)	
1	до 8200		15
2	8201	15000	20
3	понад 15000		25

Ставки збору для суден зазначені у табл. 7.5—7.6.

Таблиця 7.5

**СТАВКИ ЗБОРУ ДЛЯ СУДЕН, ОСНАЩЕНИХ СТАЦІОНАРНИМ
АБО ПІДВІСНИМ ДВИГУНОМ (ДВИГУНАМИ)**

Група	Потужність двигуна, кВт	Ставка збору, гривень за 1 кВт потужності двигуна
1	до 55 (включно)	2,5
2	понад 55	3

Таблиця 7.6

СТАВКИ ЗБОРУ ДЛЯ СУДЕН, НЕ ОСНАЩЕНИХ ДВИГУНОМ

Група	Довжина корпусу судна, метрів	Ставка збору, гривень за 100 сантиметрів довжини корпусу судна
1	до 7,5 (включно)	7
2	понад 7,5	14

Ставки збору для літаків і вертольотів становлять:

— для літаків — 1 гривня за кожен кілограм максимальної злітної маси;

— для вертольотів — 1 гривня за кожен кілограм максимальної злітної маси.

Встановлені ставки збору застосовуються:

а) для нових транспортних засобів — з коефіцієнтом 1;

б) для колісних транспортних засобів (крім електромобілів та тракторів), які використовувалися до 8 років — з коефіцієнтом 2;

в) для суден, літаків, вертольотів, які використовувалися понад 8 років — з коефіцієнтом 3;

г) для колісних транспортних засобів (крім електромобілів та тракторів), які використовувалися понад 8 років — з коефіцієнтом 4.

Від сплати збору звільняються легкові автомобілі для інвалідів з об'ємом циліндрів двигуна до 1500 куб. сантиметрів, що придбані за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів та/або безоплатно передані інвалідам відповідно до законодавства України, транспортні засоби будинків-інтернатів для громадян похилого віку та інвалідів, дитячих будинків-інтернатів, пансіонатів для ветеранів війни і праці, геріатричних пансіонатів, реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів, що фінансуються з державного або місцевого бюджетів.

Збір сплачується фізичними та юридичними особами перед проведенням першої реєстрації в Україні транспортних засобів за місцем такої реєстрації та за ставками, які діють на день сплати.

У разі відсутності документів про сплату збору або документів, що надають право на користування пільгами, перша реєстрація в Україні не проводиться.

Органи, що проводять державну реєстрацію транспортних засобів, зобов'язані повідомляти органи державної податкової служби про зареєстровані транспортні засоби, а також про осіб, на яких вони зареєстровані.

Контрольні питання до теми 7

- 7.1. Хто є платниками земельного податку?
- 7.2. Платники та об'єкти оподаткування земельним податком.
- 7.3. Які ставки податку на земельні ділянки?
- 7.4. Які юридичні особи звільняються від сплати земельного податку?
- 7.5. За які об'єкти не сплачується земельний податок?
- 7.6. В яких межах встановлюється розмір орендної плати за землю?
- 7.7. Платники збору за першу реєстрацію транспортного засобу.
- 7.8. Об'єкти оподаткування збором за першу реєстрацію транспортних засобів.
- 7.9. Які бази оподаткування встановлені для нарахування збору за першу реєстрацію транспортного засобу?
- 7.10. З якими коефіцієнтами застосовуються встановлені ставки збору?
- 7.11. Які транспортні засоби звільняються від сплати збору?
- 7.12. Коли сплачується збір за першу реєстрацію транспортного засобу?

---

8. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ

8.1. ПОДАТОК НА НЕРУХОМЕ МАЙНО, ВІДМІННЕ ВІД ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової нерухомості.

Об'єктом оподаткування є об'єкт житлової нерухомості.

Не можуть бути об'єктами оподаткування:

а) об'єкти житлової нерухомості, які перебувають у власності держави або територіальних громад (їх спільній власності);

б) об'єкти житлової нерухомості, які розташовані в зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, визначені законом;

в) будівлі дитячих будинків сімейного типу;

г) об'єкти житлової нерухомості, які належать багатодітним сім'ям та прийомним сім'ям, у яких виховується троє та більше дітей, але не більше одного такого об'єкта на сім'ю;

д) гуртожитки.

Базою оподаткування є житлова площа об'єкта житлової нерухомості.

Базою оподаткування об'єктів житлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, обчислюється органом державної податкової служби на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, що безоплатно надається органами державної реєстрації прав на нерухоме майно.

База оподаткування об'єктів житлової нерухомості, які перебувають у власності юридичних осіб, обчислюється такими особами самостійно, виходячи з житлової площі об'єк-

тів оподаткування на основі документів, що підтверджують право власності на такий об'єкт.

У разі наявності у платника кількох об'єктів оподаткування база оподаткування обчислюється окремо за кожним з таких об'єктів.

База оподаткування об'єкта житлової нерухомості, що перебуває у власності фізичної особи, зменшується:

а) для квартири — на 120 кв. метрів;

б) для житлового будинку — на 250 кв. метрів.

Таке зменшення надається один раз за базовий податковий (звітний) період і застосовується до об'єкта житлової нерухомості, у якій фізична особа — платник податку зареєстрована в установленому законом порядку, або за вибором такого платника до будь-якого іншого об'єкта житлової нерухомості, який перебуває в його власності.

Ставки податку встановлюються сільською, селищною або міською радою в таких розмірах за 1 кв. метр об'єкта житлової нерухомості:

— для квартир, житлова площа яких не перевищує 240 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких не перевищує 500 кв. метрів, ставки податку не можуть перевищувати 1 відсоток розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року;

— для квартир, житлова площа яких перевищує 240 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких перевищує 500 кв. метрів, ставки податку становлять 2,7 відсотка розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року.

Базовий податковий (звітний) період для податку дорівнює календарному року.

Обчислення суми податку з об'єктів житлової нерухомості, які знаходяться у власності фізичних осіб, проводиться органом державної податкової служби за місцезнаходженням об'єкта житлової нерухомості.

Податкове повідомлення рішення про суму податку, що підлягає сплаті, та платіжні реквізити надсилаються органа-

ми податкової служби платникам за місцезнаходженням об'єкта житлової нерухомості до 1 липня звітного року.

Платники податку — юридичні особи самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року і до 1 лютого цього ж року подають органу державної податкової служби за місцезнаходженням об'єкта оподаткування декларацію з розби-вкою річної суми рівними частками поквартально.

Податок сплачується за місцем розташування об'єкта оподаткування і зараховується до відповідного бюджету згідно з положеннями до Бюджетного кодексу України.

Податкове зобов'язання за звітний рік з податку сплачується:

а) фізичними особами — протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення;

б) юридичними особами — авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації.

8.2. ЗБІР ЗА МІСЦЯ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Платниками збору є юридичні особи, їх філії (відділення, представництва), фізичні особи — підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради організують або провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, яка спеціально відведена для паркування транспортних засобів.

Базою оподаткування є площа земельної ділянки, відведеної для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будинків, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

Ставки збору встановлюються за кожен день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засо-

бів у гривнях за 1 квадратний метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі від 0,03 до 0,15 відсотка мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року.

При визначенні ставки збору сільські, селищні та міські ради враховують місцезнаходження спеціально відведених місць для паркування транспортних засобів, площу спеціально відведеного місця, кількість місць для паркування транспортних засобів, спосіб поставлення транспортних засобів на стоянку, режим роботи та їх заповнюваність.

Базовий податковий (звітний) період для збору дорівнює календарному року.

Збір сплачується до місцевих бюджетів авансовими внесками щокварталу до 30 числа (включно) кожного місяця (у лютому до 28 (29) включно), за місцем розташування спеціально відведеного місця для паркування транспортного засобу. Остаточна сума збору, обчислена відповідно до податкової декларації за податковий (звітний) квартал (з урахуванням фактично внесених авансових платежів), сплачується у строки, визначені для авансового податкового періоду.

8.3. ЗБІР ЗА ПРОВАДЖЕННЯ ДЕЯКИХ ВИДІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Платниками збору є суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи — підприємці), їх відокремлені підрозділи, які отримують в установленому законом порядку торгові патенти та провадять такі види підприємницької діяльності:

- а) торговельна діяльність у пунктах продажу товарів;
- б) діяльність з надання платних побутових послуг за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України;

в) торгівля валютними цінностями у пунктах обміну іноземної валюти;

г) діяльність у сфері розваг (крім проведення державних грошових лотерей).

Не є платниками збору за провадження торговельної діяльності та діяльності з надання платних послуг такі суб'єкти господарювання:

а) аптеки, що перебувають у державній та комунальній власності;

б) розташовані у селах, селищах і містах районного значення підприємства та організації споживчої кооперації та торгово-виробничі державні підприємства робітничого постачання;

в) фізичні особи — підприємці, які провадять торговельну діяльність у межах ринків усіх форм власності;

г) фізичні особи — підприємці, які здійснюють продаж вирощених в особистому підсобному господарстві продукції рослинництва та тваринництва;

д) суб'єкти господарювання, утворені громадськими організаціями інвалідів;

е) суб'єкти господарювання, які провадять торговельну діяльність виключно з використанням таких видів товарів вітчизняного виробництва: хліб і хлібобулочні вироби; борошно пшеничне та житнє; сіль, цукор, олія соняшникова і кукурудзяна; молоко і молочна продукція, крім молока і вершків згущених із домішками і без них; продукти дитячого харчування, безалкогольні напої, морозиво; яловичина та свинина; свійська птиця, яйця; риба; ягоди і фрукти; мед та інші продукти бджільництва, бджоло-інвентар і засоби захисту бджіл; картопля і плодоовочева продукція; комбікорм для продажу населенню;

є) підприємства, установи та організації, які провадять діяльність у торговельно-виробничій сфері (ресторанне господарство), у тому числі навчальних закладах, із обслуговування виключно працівників таких підприємств, установ та організацій, а також учнів і студентів у навчальних закладах.

З придбанням пільгового торгового патенту провадиться торговельна діяльність виключно з використанням таких товарів вітчизняного виробництва:

- а) поштові марки, листівки, вітальні листівки і конверти непогашені;
- б) товари народних промислів;
- в) готові лікарські засоби;
- г) вугілля, вугільні вироби, торф паливний і дрова для продажу населенню;
- д) проїздні квитки;
- е) зошити.

З придбанням пільгового торгового патенту провадиться також торговельна діяльність виключно з використанням періодичних видань друкованих засобів масової інформації вітчизняного виробництва, що мають реєстраційні свідоцтва, видані в установленому порядку, а також книг, брошур, альбомів, нотних видань, буклетів, плакатів, картографічної продукції, що видаються юридичними особами — резидентами України.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності та діяльності з надання платних послуг встановлюється сільськими, селищними та міськими радами (далі — органами місцевого самоврядування) з розрахунку на календарний місяць у відповідному розмірі від мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня календарного року (далі — мінімальна заробітна плата), визначеному з урахуванням місцезнаходження пункту продажу товарів та асортименту товарів, пункту з надання платних послуг та виду платних послуг.

Так, ставка збору за провадження торговельної діяльності (крім провадження торговельної діяльності нафтопродуктами, скрапленим та стиснутим газом із застосуванням пістолетних паливно-роздавальних колонок на стаціонарних, малогабаритних і пересувних автозаправних станціях, заправних пунктах) та діяльності з надання платних послуг встановлюється в таких межах:

а) на території міста Києва та обласних центрів — від 0,08 до 0,4 розміру мінімальної заробітної плати;

б) на території міста Севастополя, міст обласного значення (крім обласних центрів) і районних центрів — від 0,04 до 0,2 розміру мінімальної заробітної плати;

в) на території інших населених пунктів — до 0,1 розміру мінімальної заробітної плати.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності із придбанням пільгового торгового патенту встановлюється в розмірі 0,05 розміру мінімальної заробітної плати щорічно.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності із придбанням короткотермінового торгового патенту за один день становить 0,02 розміру мінімальної заробітної плати.

Для провадження перелічених вище видів підприємницької діяльності суб'єкт господарювання подає до органу державної податкової служби за місцем сплати збору заявку на придбання торгового патенту.

Торговий патент видається особисто фізичній особі — підприємцю або особі, уповноваженій юридичною особою, підпис у триденний термін з дня подання заявки. Датою придбання торгового патенту є зазначена в ньому дата. Бланк торгового патенту є документом суворого обліку. У разі втрати або зіпсування торгового патенту платнику збору видається дублікат торгового патенту.

У разі проведення ярмарків, виставок-продажів та інших короткотермінових заходів, пов'язаних з демонстрацією та продажем товарів, суб'єкт господарювання придбає короткотерміновий торговий патент.

Строки сплати збору становлять:

а) за провадження торговельної діяльності з придбанням короткотермінового торгового патенту — не пізніше, як за один календарний день до початку провадження такої діяльності;

б) за провадження торговельної діяльності (крім торговельної діяльності з придбанням короткотермінового торгового патенту), діяльності з надання платних послуг, здійснення

торгівлі валютними цінностями — щомісяця, не пізніше 15 числа, який передує звітному місяцю;

в) за здійснення діяльності у сфері розваг — щоквартально, не пізніше 15 числа місяця, який передує звітному кварталу.

Торговий патент повинен бути відкритий та доступний для огляду.

Торговий патент діє на території, на яку поширюється повноваження органу, який здійснив реєстрацію суб'єкта господарювання, або за місцезнаходженням відокремленого підрозділу.

Передача торгового патенту іншому суб'єкту господарювання або іншому відокремленому підрозділу такого суб'єкта не дозволяється.

Торговий патент, виданий для провадження торговельної діяльності з використанням пересувної торговельної мережі (автомагазини, розвозки тощо), діє на території України.

Строк дії торгового та пільгового патенту, крім короткотермінового торгового патенту та торгового патенту на здійснення діяльності у сфері розваг, становить 60 календарних місяців. Строк дії короткотермінового торгового патенту становить від одного до п'ятнадцяти календарних днів. Строк дії торгового патенту на здійснення діяльності у сфері розваг становить вісім календарних кварталів.

У разі невнесення суб'єктом господарювання збору у встановлений законом строк, дія такого патенту анулюється з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому відбулося таке порушення.

8.4. ТУРИСТИЧНИЙ ЗБІР

Туристичний збір є місцевим збором, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету.

Платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, що перебувають на територію

адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та отримують (споживають) послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Платниками збору не можуть бути особи, які:

а) постійно проживають, у тому числі на умовах договорів найму, у селі, селищі або місті, радами яких встановлено такий збір;

б) особи, які прибули у відрядження;

в) інваліди, діти-інваліди та особи, що супроводжують інвалідів першої групи або дітей-інвалідів (не більше одного супроводжувачого);

г) ветерани війни;

г) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

д) особи, які прибули за путівками та курсівками в санаторії та пансіонати.

Ставка збору встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 відсотка вартості усього періоду (ночівлі) громадянина у курортній місцевості.

До вартості проживання не включаються витрати на харчування чи побутові послуги (прання, чистка лагодження та прасування одягу, взуття чи білизни), телефонні рахунки, оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд (вивіз), обов'язкове страхування, витрати на усний та письмовий переклади, інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду.

Згідно з рішеннями сільської, селищної та міської ради справляння збору може здійснюватися такими податковими агентами:

а) адміністраціями готелів, кемпінгів, мотелів, гуртожитків для приїжджих та іншими закладами готельного типу, санаторно-курортними закладами;

б) квартирно-посередницькими організаціями, які направляють неорганізованих осіб на поселення у будинки (кварти-

ри), що належать фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму;

в) юридичними особами або фізичними особами — підприємцями, які уповноважуються сільською, селищною або міською радою справляти збір на умовах договору, укладеного з відповідною радою.

Базовий податковий (звітний) період для цього збору дорівнює календарному кварталу.

Податкові агенти справляють збір під час надання послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням (ночівлею), і зазначають суму сплаченого збору окремим рядком у рахунку (квитанції) на проживання.

Збір сплачується до місцевих бюджетів авансовими внесками до 30 числа (включно) кожного місяця (у лютому до 28 (29) включно). Суми нарахованих щомісячних авансових внесків відображаються у квартальній податковій декларації. Остаточна сума збору, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал (з урахуванням фактично внесених авансових платежів), сплачується у строки, визначені для квартального податкового періоду.

Контрольні питання до теми 8

- 8.1. Об'єкти оподаткування податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
- 8.2. Які об'єкти не оподатковуються податком на нерухоме майно?
- 8.3. Як встановлюються ставки податку на нерухоме майно?
- 8.4. Платники та об'єкти збору за місця для паркування транспортних засобів.
- 8.5. База оподаткування та ставки збору за паркування транспортних засобів.
- 8.6. Платники збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності.

- 8.7. Які суб'єкти господарювання не є платниками збору за провадження торговельної діяльності та з надання платних послуг?
- 8.8. Яка торговельна діяльність провадиться з придбанням пільгового торгового патенту?
- 8.9. В яких межах встановлюється ставка збору за провадження торговельної діяльності та надання платних послуг?
- 8.10. На якій території та протягом якого строку діють придбані патенти?
- 8.11. Які особи не можуть бути платниками туристичного збору?
- 8.12. Які організації та особи можуть бути податковими агентами зі справляння туристичного збору?

---

9. ЕКОЛОГІЧНІ ТА РЕНТНІ ПОДАТКОВІ ПЛАТЕЖІ

9.1. Екологічний податок

Платниками екологічного податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюються:

а) викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;

б) скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;

в) розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини;

г) утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені);

д) тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк.

Не є платниками податку, що справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк, державні спеціалізовані підприємства з поводження з радіоактивними відходами, основною діяльністю яких є зберігання, переробка та захоронення тих радіоактивних відходів, що

знаходяться у власності держави, а також дезактивація радіаційно-забруднених об'єктів.

Податок, що справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення у разі використання палива, утримується і сплачується до бюджету податковими агентами під час реалізації такого палива.

До **податкових агентів** належать суб'єкти господарювання, які:

- а) здійснюють оптову торгівлю паливом;
- б) здійснюють роздрібну торгівлю паливом.

Об'єктом та базою оподаткування є:

а) обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;

б) обсяги та види забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти;

в) обсяги та види (класи) відходів, що розміщуються у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах протягом звітного кварталу, крім обсягів та видів (класів) окремих відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання, які мають ліцензію на збирання і заготівлю окремих видів відходів як вторинної сировини та провадять статутну діяльність із збирання і заготівлі таких відходів;

г) обсяги та види палива, реалізованого податковими агентами;

д) обсяги та категорія радіоактивних відходів, що утворюються внаслідок діяльності суб'єктів господарювання та/або тимчасово зберігаються їх виробниками понад установлені особливими умовами ліцензії строк;

е) обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій).

Ставки та порядок обчислення екологічного податку встановлюються Податковим кодексом України.

Базовим податковим (звітним) періодом для сплати податку є календарний квартал. Платники податку та податкові

агенти складають податкові декларації, подають їх протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу, до органів державної податкової служби та сплачують податок протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання декларації.

Органи державної податкової служби можуть залучати працівників органів з питань охорони навколишнього середовища для перевірки правильності визначення платниками податку фактичних обсягів викидів стаціонарними джерелами забруднення, скидів і розміщення відходів.

9.2. РЕНТНА ПЛАТА ЗА ТРАНСПОРТУВАННЯ НАФТИ І НАФТОПРОДУКТІВ, ПРИРОДНОГО ГАЗУ ТА АМІАКУ ТРУБОПРОВОДАМИ ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ

Платниками рентної плати є суб'єкти господарювання, які експлуатують об'єкти магістральних трубопроводів та надають (організують) послуги з транспортування (переміщення) вантажу трубопроводами України.

Для нафти та нафтопродуктів об'єктом оподаткування є їх фактичні обсяги, що транспортуються територією України у податковому (звітному) періоді.

Для природного газу та аміаку об'єктом оподаткування є сума добутків відстаней відповідних маршрутів їх транспортування (переміщення), узгоджених між платником рентної плати та замовником на відповідний податковий (звітний) період, на обсяги природного газу та аміаку, транспортованих (переміщених) кожним маршрутом транспортування.

Ставки оподаткування становлять:

а) 1,67 гривні за транзитне транспортування 1000 куб. метрів природного газу за кожні 100 кілометрів відстані відповідних маршрутів його транспортування;

б) 4,5 гривні за транспортування однієї тонни нафти магістральними нафтопроводами;

в) 4,5 гривні за транспортування однієї тонни нафтопродуктів магістральними нафтопродуктопроводами;

г) 5,1 гривні за транзитне транспортування однієї тонни аміаку за кожні 100 кілометрів відстані відповідних маршрутів його транспортування.

У разі зміни тарифів до ставок рентної плати застосовується коригуючий коефіцієнт, який обчислюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, крім ставки рентної плати за транзитне транспортування природного газу.

Базовий податковий (звітний) період для рентної плати. Платники рентної плати самостійно обчислюють суму рентної плати як добуток відповідного об'єкта оподаткування на відповідну ставку оподаткування з урахуванням коригуючого коефіцієнта, визначеного в установленому законом порядку.

Сума податкових зобов'язань з рентної плати за податковий (звітний) період сплачується платником рентної плати за місцем його податкової реєстрації авансовими платежами щодаки (15, 25 числа поточного місяця, 5 числа наступного місяця).

Податковий розрахунок з рентної плати за податковий (звітний) період, що дорівнює календарному місяцю, подається платником рентної плати органу державної податкової служби за місцем його податкової реєстрації протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) періоду.

Визначена у податковому розрахунку за відповідний податковий (звітний) період сума податкових зобов'язань з рентної плати з урахуванням фактично сплачених авансових платежів вноситься платниками рентної плати до державного бюджету протягом 10 календарних днів, що настають за останнім календарним днем граничного строку подання такого розрахунку.

9.3. РЕНТНА ПЛАТА ЗА НАФТУ, ПРИРОДНИЙ ГАЗ І ГАЗОВИЙ КОНДЕНСАТ, ЩО ВИДОБУВАЄТЬСЯ В УКРАЇНІ

Платниками рентної плати є суб'єкти господарювання, які здійснюють видобуток (у тому числі під час геологічного вивчення) вуглеводневої сировини на підставі спеціальних дозволів на користування надрами, отриманих в установленому законодавством порядку.

Об'єктом оподаткування рентною платою є обсяг видобутої вуглеводневої сировини у податковому (звітному) періоді, який дорівнює календарному місяцю.

Ставки рентної плати встановлюються:

1) за природний газ:

а) видобутий у податковому періоді:

— у розмірі 237 гривень за 1000 куб. метрів видобутого природного газу (у тому числі нафтового (попутного) газу);

— у розмірі 118,5 гривень за 1000 куб. метрів видобутого природного газу (у тому числі нафтового (попутного) газу) з покладів, що повністю залягають на глибині понад 5000 метрів, на ділянках надр (родовищах) в межах території України;

б) видобутий у податковому періоді та реалізований платниками рентної плати суб'єкту, уповноваженому КМУ для формування ресурсу природного газу, що використовується для потреб населення,:

— у розмірі 59,25 гривень за 1000 куб. метрів видобутого природного газу (у тому числі нафтового (попутного) газу) з покладів, що повністю або частково залягають на глибині до 5000 метрів, на ділянках надр (родовищах) в межах території України;

— у розмірі 47,4 гривень за 1000 куб. метрів видобутого природного газу (у тому числі нафтового (попутного) газу) з покладів, що повністю залягають на глибині понад 5000 метрів, на ділянках надр (родовищах) в межах території України;

— у розмірі 11,85 гривень за 1000 куб. метрів видобутого природного газу (у тому числі нафтового (попутного) газу) з покладів на ділянках надр (родовищах) в межах континента-

льного шельфу та/або виключної (морської) економічної зони України;

2) за нафту:

— у розмірі 2141,86 гривні за одну тонну нафти, видобутої з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5000 метрів;

— у розмірі 792,54 гривні за одну тонну нафти, видобутої з покладів, які повністю залягають на глибині понад 5000 метрів;

3) за газовий конденсат:

— у розмірі 2141,86 гривні за одну тонну газового конденсату, видобутого з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5000 метрів;

— у розмірі 792,54 гривні за одну тонну газового конденсату, видобутого з покладів, які повністю залягають на глибині понад 5000 метрів.

До цих ставок рентної плати за нафту та газовий конденсат у кожному податковому періоді застосовується коригуючий коефіцієнт, який обчислюється центральним органом виконавчої влади. А коефіцієнт до ставки рентної плати за природний газ обчислюється у кожному податковому періоді Мінфіном України.

Розмір податкового зобов'язання з рентної плати обчислюється самостійно платником як добуток обсягу видобутої ним вуглеводної сировини, ставок рентної плати та коригуючого коефіцієнта.

Платник протягом 20 календарних днів після закінчення податкового (звітного) періоду подає податковий розрахунок органу державної податкової служби:

— за місцезнаходженням ділянки надр, межі якої визначені в отриманому платником спеціальному дозволі на користування надрами для видобування (у тому числі під час геологічного вивчення) вуглеводневої сировини, у разі розміщення такої ділянки в межах території України;

— за місцем перебування на обліку як платника податків і зборів у разі розміщення ділянки надр, межі якої визначено в

отриманому платником спеціальному дозволі на користування надрами для видобування (у тому числі під час геологічного вивчення) вуглеводневої сировини, в межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони України.

У податковому (звітному) періоді платник сплачує до 10, 20 і 30 числа поточного календарного місяця авансові внески відповідно за першу, другу і третю декади в розмірі однієї третини суми податкових зобов'язань з рентної плати, визначеної у податковому розрахунку за попередній податковий (звітний) період.

Сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковому розрахунку за податковий (звітний) період, сплачується платником до бюджету протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання такого податкового розрахунку з урахуванням фактично сплачених авансових внесків.

Для забезпечення контролю за правильністю визначення об'єкта оподаткування для рентної плати органи державної податкової служби взаємодіють з органами державного геологічного контролю та державного гірничого нагляду.

9.4. ПЛАТА ЗА КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ

Плата за користування надрами — загальнодержавний платіж, який справляється у вигляді:

а) плати за користування надрами для видобування корисних копалин;

б) плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.

Платниками плати за користування надрами для видобування корисних копалин є суб'єкти господарювання, у тому числі громадяни України, іноземці та особи без громадянства, зареєстровані відповідно до закону як підприємці, які набули права користування об'єктом (ділянкою) надр на

підставі отриманих спеціальних дозволів на користування надрами в межах конкретних ділянок надр з метою провадження господарської діяльності з видобування корисних копалин, у тому числі під час геологічного вивчення (або геологічного вивчення з подальшою дослідно-промисловою розробкою), в межах, зазначених у таких спеціальних дозволах, об'єктів (ділянок) надр.

Для цілей оподаткування платники плати за користування надрами для видобування корисних копалин здійснюють окремий (від інших видів операційної діяльності) бухгалтерський і податковий облік витрат та доходів за кожним видом мінеральної сировини, за кожним об'єктом надр, на який надано спеціальний дозвіл.

Об'єктом оподаткування плати за користування надрами для видобування корисних копалин по кожній наданій в користування ділянці надр, що визначена у відповідному спеціальному дозволі, є обсяг видобутої у податковому (звітному) періоді корисної копалини (мінеральної сировини) або обсяг погашених у податковому (звітному) періоді запасів корисних копалин.

До об'єкта оподаткування належать:

а) обсяг корисної копалини (мінеральної сировини), видобутої з надр на території України, її континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони, у тому числі обсяг мінеральної сировини, що утворюється в результаті виконання первинної переробки, що провадиться іншими, ніж платник, суб'єктами господарювання на умовах господарських договорів про послуги з давальницькою сировиною;

б) обсяг корисної копалини (мінеральної сировини), видобутої (вилученої) з відходів (втрат, хвостів тощо) гірничодобувного виробництва, у тому числі обсяг мінеральної сировини, що утворюється в результаті виконання первинної переробки, що провадиться іншими, ніж платник, суб'єктами господарювання на умовах господарських договорів про послуги з давальницькою сировиною, якщо для її видобутку, відповідно до законодавства, необхідно отримати спеціальний дозвіл;

в) обсяг погашених запасів корисних копалин.

Базою оподаткування є вартість обсягів видобутих у податковому (звітному) періоді корисних копалин (мінеральної сировини), яка окремо обчислюється для кожного виду корисної копалини (мінеральної сировини) для кожної ділянки надр на базових умовах поставки (склад готової продукції гірничодобувного підприємства).

Обсяг (кількість) відповідного виду видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) визначається платником плати у журналі обліку видобутих корисних копалин самостійно відповідно схем руху видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) на виробничих дільницях та місцях зберігання з урахуванням складу вихідної сировини, умов конкретного виробництва, особливостей технологічного процесу та вимог до кінцевої продукції.

Ставки плати за користування надрами для видобування основних видів корисних копалин встановлені Податковим кодексом України.

До ставок плати за користування надрами для видобування корисних копалин застосовуються коригуючі коефіцієнти, які визначаються залежно від виду корисної копалини (мінеральної сировини) та умов її видобування (див. табл. 9.1).

Таблиця 9.1

**КОРИГУЮЧІ КОЕФІЦІЄНТИ
ДО СТАВОК ПЛАТИ ЗА КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ
ДЛЯ ВИДОБУВАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН**

Критерії застосування коефіцієнта	Величина коефіцієнта
Видобування позабалансових запасів корисних копалин	0,5
Видобування запасів (ресурсів) корисних копалин з техногенних родовищ	0,5
Видобування піщано-гравійної сировини в межах акваторії морів, водосховищ, у річках та їх заплавах (крім видобування, пов'язаного з плановими роботами з очищення фарватерів річок)	2

Закінчення табл. 9.1

Критерії застосування коефіцієнта	Величина коефіцієнта
Видобування вуглекислих мінеральних підземних вод (гідрокарбонатних) із свердловин, що не обладнані стаціонарними газовідділювачами	0,85
Видобування запасів з родовищ, які в порядку, визначеному законодавством, визнані як дотаційні запаси	0,01
Видобування платником запасів корисних копалин ділянки надр, затверджених державною експертизою на підставі звітів з геологічного вивчення, яке виконане ним за власні кошти	0,7

Податковий (звітний) період для плати за користування надрами для видобування корисних копалин дорівнює календарному кварталу.

Платник протягом десяти календарних днів після закінчення граничного строку подання податкового розрахунку за податковий (звітний) період сплачує податкові зобов'язання з плати за користування надрами для видобування корисних копалин у сумі, визначеній в розрахунку з плати, поданому ним органу державної податкової служби:

— за місцезнаходженням у межах території України ділянки надр, з якої видобуті корисні копалини;

— за місцем обліку платника в разі розміщення ділянки надр, з якої видобуто корисні копалини, в межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони України.

Платниками плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, є юридичні та фізичні особи — суб'єкти господарської діяльності, які використовують у межах території України ділянки надр для:

а) зберігання природного газу, нафти, газоподібних та інших рідких нафтопродуктів;

б) витримування виноматеріалів, виробництва і зберігання винопродукції;

в) вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин;

г) зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів;

г) провадження інших видів господарської діяльності.

Об'єктом оподаткування платою за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, є обсяг підземного простору (ділянки) надр:

а) для зберігання природного газу та газоподібних продуктів — активний об'єм зберігання газу в пористих чи тріщинуватих геологічних утвореннях (пластах-колекторах);

б) для зберігання нафти та інших рідких нафтопродуктів — об'єм спеціально створених та існуючих гірничих виробок (відпрацьованих і пристосованих), а також природних порожнин (печер);

в) для витримування виноматеріалів, виробництва і зберігання винопродукції, вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин, зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів, провадження інших видів господарської діяльності — площа підземного простору, що надана у користування в спеціально створених та існуючих гірничих виробках (відпрацьованих і пристосованих), а також природних порожнинах (печерах).

Ставки плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, встановлюються окремо для кожного виду користування надрами у гривнях до одиниці виміру залежно від корисних властивостей надр і ступеня екологічної безпеки під час їх використання (див. табл. 9.2)

Платник протягом десяти календарних днів після закінчення граничного строку подання податкового розрахунку за податковий (звітний) період сплачує податкові зобов'язання з плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у сумі, визначеній в розрахунку з плати, поданому ним органу державної податкової служби за місцезнаходженням ділянки надр.

Таблиця 9.2

**СТАВКИ ПЛАТИ ЗА КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ В ЦІЛЯХ,
НЕ ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИДОБУВАННЯМ КОРИСНИХ КОПАЛИН**

Характер користування надрами	Вид користування надрами	Одиниця виміру	Ставка плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, за одиницю обсягу користування надрами, гривень на рік
1	2	3	4
Використання підземного простору надр — пористих чи тріщинуватих геологічних утворень (пластів — колекторів)	зберігання природного газу та газоподібних продуктів	Тис. куб. метрів активного об'єму	0,23
Використання підземного простору — спеціально створених та існуючих гірничих виробок (відпрацьованих і пристосованих), а також природних порожнин (печер)	зберігання нафти та інших рідких нафтопродуктів	Куб. метрів	0,23
	витримування виноматеріалів, виробництво і зберігання винопродукції	Кв. метрів	0,64
	виращування грибів, овочів, квітів та інших рослин	-//-	0,37
	зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів	-//-	0,27
	провадження іншої господарської діяльності	-//-	0,91

У разі, якщо місце обліку платника не збігається з місцезнаходженням ділянки надр, платник протягом десяти календарних днів після закінчення граничного строку подання податкового розрахунку за податковий (звітний) період додатково подає (надсилає) до органу державної податкової служби за місцем його податкової реєстрації копію платіжного документа про сплату податкових зобов'язань з плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.

Контрольні питання до теми 9

- 9.1. Які суб'єкти є платниками екологічного податку?
- 9.2. Об'єкт та база оподаткування екологічним податком.
- 9.3. Працівників яких організацій можуть залучати органи державної податкової служби для перевірки правильності фактичних обсягів викидів джерелами забруднення?
- 9.4. Які суб'єкти є платниками рентної плати за транспортування нафти та газу трубопроводами територією України?
- 9.5. Об'єкти оподаткування рентною платою за транспортування нафти та природного газу.
- 9.6. Хто є платниками податку на нафту і природний газ, що видобуваються в Україні?
- 9.7. Об'єкти оподаткування рентною платою за нафту і природний газ, що видобуваються в Україні.
- 9.8. Як здійснюються платежі рентної плати за нафту і природний газ?
- 9.9. У якому вигляді може справлятися плата за користування надрами?
- 9.10. Які суб'єкти є платниками плати за користування надрами для видобування корисних копалин?
- 9.11. Які коригуючі коефіцієнти до ставок плати за користування надрами для видобування корисних копалин можуть встановлюватися в залежності від умов видобування?
- 9.12. Які особи є платниками за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин?

---

10. СПЕЦІАЛЬНІ ПОДАТКОВІ РЕЖИМИ

10.1. ФІКСОВАНИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ПОДАТОК

Платниками фіксованого сільськогосподарського податку можуть бути сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського виробництва за попередній податковий рік дорівнює або перевищує 75 відсотків.

Якщо сільськогосподарський товаровиробник утворюється шляхом злиття, приєднання, перетворення, поділу або виділення згідно з відповідними нормами Цивільного кодексу України, то норма щодо дотримання частки сільськогосподарського товаровиробництва, яка дорівнює або перевищує 75 відсотків за попередній податковий (звітний) рік, поширюється на:

- усіх осіб окремо, які зливаються або приєднуються;
- кожну окрему особу, утворену шляхом поділу або виділу;
- особу, утворену шляхом перетворення.

Не може бути зареєстрований як платник податку:

- суб'єкт господарювання, у якого понад 50 відсотків доходу, отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин, диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра;

- суб'єкт господарювання, що провадить діяльність з виробництва та реалізації підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних, вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції;

- суб'єкт господарювання, який на день подання документів для набуття статусу платника податку має податковий

борг (недоїмку), за винятком безнадійного податкового боргу (недоїмки), який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

Об'єктом оподаткування податком для сільськогосподарських товаровиробників є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Базою оподаткування податком для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), проведена за станом на 1 липня 1995 року.

Розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та земель водного фонду для сільськогосподарських товаровиробників залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування):

а) для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди) — 0,15;

б) для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, — 0,09;

в) для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) — 0,09;

г) для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях — 0,03;

д) для земель водного фонду — 0,45;

е) для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди, — 1,0.

Перелік гірських зон та поліських територій визначається Кабінетом Міністрів України (КМУ).

Базовим податковим (звітним) періодом є календарний рік, який починається з 1 січня і закінчується 31 грудня того ж року.

Сільськогосподарські товаровиробники самостійно обчислюють суму податку щороку за станом на 1 січня і до 1 лютого поточного року подають відповідному органу державної податкової служби за місцезнаходженням платника податку та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік.

Сплата податку проводиться щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця, у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах:

- а) у I кварталі — 10 відсотків;
- б) у II кварталі — 10 відсотків;
- в) у III кварталі — 50 відсотків;
- г) у IV кварталі — 30 відсотків.

Кошти податку платники перераховують на відповідний рахунок місцевого бюджету за місцем розташування земельної ділянки.

Платники фіксованого сільськогосподарського податку не є платниками таких податків і зборів:

- а) податку на прибуток підприємств;
- б) земельного податку (крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільськогосподарського товаровиробництва);
- в) збору за спеціальне використання води;

г) збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності (у частині провадження торговельної діяльності).

У разі, якщо у податковому (звітному) році частка сільськогосподарського товаровиробництва становить менш як 75 відсотків, сільськогосподарський товаровиробник сплачує податки у наступному податковому (звітному) році на загальних підставах.

10.2. ЗБІР У ВИГЛЯДІ ЦІЛЬОВОЇ НАДБАВКИ ДО ДІЮЧОГО ТАРИФУ НА ЕЛЕКТРИЧНУ І ТЕПЛОВУ ЕНЕРГІЮ

Платниками збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну і теплову енергію є оптовий постачальник електричної енергії та виробники електричної енергії, які мають ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії і продають її поза оптовим ринком електричної та теплової енергії (далі — юридичні особи).

Об'єктом оподаткування збором є:

а) для оптового постачальника електричної енергії — вартість відпущеної електричної енергії без урахування податку на додану вартість;

б) для юридичних осіб — вартість відпущеної електричної енергії, що продається поза оптовим ринком електричної енергії.

Ставка збору становить 3 відсотки від вартості фактично відпущеної платником збору електричної енергії без урахування податку на додану вартість.

Податкові декларації збору подаються платниками збору органам державної податкової служби у строки, визначені для місячного податкового (звітного) періоду, за місцем податкової реєстрації, і сплачується збір у строки, визначені для місячного податкового періоду, за місцем податкової реєстрації.

10.3. ЗБІР У ВИГЛЯДІ ЦІЛЬОВОЇ НАДБАВКИ ДО ДІЮЧОГО ТАРИФУ НА ПРИРОДНИЙ ГАЗ

Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ сплачують суб'єкти господарювання та їх відокремлені підрозділи, які провадять діяльність з постачання природного газу споживачам на підставі укладених з ними договорів.

Об'єктом оподаткування збором є вартість природного газу в обсязі, відпущеному кожній категорії споживачів у звітному періоді, яка визначається на підставі актів приймання-передачі газу, підписаних платником та відповідним споживачем (для населення — на підставі облікових документів), з урахуванням відповідного тарифу.

Під **діючим тарифом** слід розуміти ціну природного газу для відповідної категорії споживачів без урахування тарифів на його транспортування і постачання споживачам та суми податку на додану вартість.

Збір справляється у розмірі 2 відсотків на обсяги природного газу, що постачаються для таких категорій споживачів:

а) підприємства комунальної теплоенергетики, теплові електростанції, електроцентралі та котельні суб'єктів господарювання, зокрема блочні (модульні) котельні (в обсязі, що використовується для надання населенню послуг з опалення та гарячого водопостачання, за умови ведення такими суб'єктами окремого приладового та бухгалтерського обліку тепла і гарячої води);

б) бюджетні установи;

в) промислові та інші суб'єкти господарювання та їх відокремлені підрозділи, що використовують природний газ.

На обсяги природного газу, що постачається для населення, збір справляється у розмірі 4 відсотків.

Збір сплачується платниками збору у строки, визначені для місячного податкового (звітного) періоду, за місцем податкової реєстрації.

10.4. ЗБІР ЗА КОРИСТУВАННЯ РАДІОЧАСТОТНИМ РЕСУРСОМ УКРАЇНИ

Платниками збору є загальні користувачі радіочастотного ресурсу України, визначені законодавством про радіочастотний ресурс, які користуються радіочастотним ресурсом України в межах виділеної частини смуг радіочастот загального користування на підставі:

а) ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України;

б) ліцензії на мовлення та дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою;

в) дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального і пристрою, отриманого на підставі договору з власником ліцензії на мовлення;

г) дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою.

Об'єктом оподаткування збором є ширина смуги радіочастот, що визначається як частина смуги радіочастот загального користування у відповідному регіоні та зазначена в ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України або в дозволі на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою для технологічних користувачів та користувачів, які користуються радіочастотним ресурсом для розповсюдження телерадіопрограм.

Ставки збору за користування радіочастотним ресурсом України за 1МГц смуги радіочастот за місяць встановлені Податковим кодексом України.

Перелік користувачів радіочастотного ресурсу — платників збору та/або зміни до нього подаються центральному органу державної податкової служби центральним органом з регулювання у сфері телекомунікацій, користування радіочастотним ресурсом та надання послуг поштового зв'язку із зазначенням виду зв'язку, смуги радіочастотного ресурсу, регіонів користування радіочастотним ресурсом двічі на рік: до 1 березня та до 1 вересня поточного року, станом на 1 січня та

1 липня відповідно за формою, встановленою центральним органом державної податкової служби.

Платники збору обчислюють суму збору, виходячи з виду радіозв'язку, розміру встановлених ставок та ширини смуги радіочастот по кожному регіону окремо.

Розрахунки збору подаються платниками збору до органів державної податкової служби у строки, визначені для місячного податкового (звітного) періоду, за місцем податкової реєстрації з доданням копії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України, ліцензій на мовлення та дозволів на експлуатацію радіоелектронних засобів та випромінювальних пристроїв у місячний строк після їх видачі.

10.5. ЗБІР ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ

Платниками збору є водокористувачі — суб'єкти господарювання незалежно від форми власності: юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без утворення юридичної особи (крім бюджетних установ), постійні представництва нерезидентів, а також фізичні особи — підприємці, які використовують воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів (первинні водокористувачі) та від первинних або інших водокористувачів (вторинні водокористувачі), та використовують воду для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва.

Об'єктом оподаткування збором є фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі, з урахуванням обсягу втрат води в їх системах водопостачання.

Об'єктом оподаткування збором за спеціальне використання води без її вилучення з водних об'єктів є:

а) для потреб гідроенергетики — фактичний обсяг води, що пропускається через турбіни гідроелектростанцій для вироблення електроенергії;

б) для потреб водного транспорту — час використання поверхневих вод вантажним самохідним і несамохідним фло-

том, що експлуатується (залежно від тоннажності), та пасажирським флотом, що експлуатується (залежно від кількості місць).

Об'єктом оподаткування збором за спеціальне використання води для потреб рибництва є фактичний обсяг води, необхідної для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (у тому числі для поповнення, яке пов'язане із втратами води на фільтрацію та випаровування).

Ставки збору за спеціальне використання поверхневих вод в залежності від басейнів річок та спеціальне використання підземних вод в залежності від регіонів встановлені Податковим кодексом України.

Ставка збору за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики становить 5,24 гривні за 10000 куб. метрів води, пропущеної через турбіни гідроелектростанцій.

Ставки збору за спеціальне використання поверхневих вод для потреб водного транспорту з усіх річок, крім Дунаю, становлять:

а) для вантажного самохідного і несамохідного флоту, що експлуатується, — 0,09 гривні за 1 тоннаж-добу експлуатації;

б) для пасажирського флоту, що експлуатується, — 0,01 гривні за 1 місце-добу експлуатації.

Ставки збору за спеціальне використання води для потреб рибництва становлять:

а) 27,52 гривні за 10 000 куб. метрів поверхневої води;

б) 33,09 гривні за 10 000 куб. метрів підземної води.

Ставки збору за спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв, становлять:

а) 25,60 гривні за 1 куб. метр поверхневої води;

б) 29,86 гривні за 1 куб. метр підземної води.

Ставка збору за спеціальне використання шахтної, кар'єрної та дренажної води становить 5,93 гривні за 100 куб. метрів води.

Для теплоелектростанцій з прямоочною системою водопостачання збір за фактичний обсяг води, що пропускається через конденсатори турбін для охолодження конденсату, обчислюється із застосуванням коефіцієнта 0,005.

До ставок збору житлово-комунальні підприємства застосовують коефіцієнт 0,3.

Водокористувачі самостійно обчислюють збір за спеціальне використання води та збір за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики і рибництва щокварталу нарастаючим підсумком з початку року, а за спеціальне використання води для потреб водного транспорту — починаючи з першого півріччя поточного року, у якому було здійснено таке використання.

Збір обчислюється, виходячи з фактичних обсягів використаної води (підземної, поверхневої, отриманої від інших водокористувачів) водних об'єктів з урахуванням обсягу втрат води в їх системах водопостачання, встановлених у дозволі на спеціальне водокористування, лімітів використання води, ставок збору та коефіцієнтів.

У разі *перевищення* водокористувачами встановленого річного ліміту використання води збір обчислюється і сплачується у п'ятикратному розмірі, виходячи з фактичних обсягів використаної води понад встановлений ліміт використання води, ставок збору та коефіцієнтів.

За відсутності у водокористувача дозволу на спеціальне водокористування із встановленими в ньому лімітами використання води збір справляється за весь обсяг використаної води, що підлягає оплаті, як за понадлімітне використання.

Податкові декларації збору подаються платниками збору органам державної податкової служби у строки, визначені для квартального податкового (звітного) періоду, за місцем податкової реєстрації. Податкова декларація за спеціальне використання води для потреб водного транспорту за перший квартал не подається.

Платники збору подають одночасно з податковими деклараціями органам державної податкової служби копії дозволу

на спеціальне водокористування, договору на поставку води та статистичної звітності про використання води. У межах встановленого в дозволі на спеціальне водокористування ліміту використання води збір включається до складу витрат, а за понадлімітне використання справляється з прибутку, що залишається у розпорядженні водокористувача після оподаткування.

10.6. ЗБІР ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

Платниками збору є лісокористувачі — юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження з України або виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, фізичні особи (крім фізичних осіб, які мають право безоплатно без видачі спеціального дозволу використовувати лісові ресурси відповідно до лісового законодавства), а також фізичні особи — підприємці, які здійснюють спеціальне використання лісових ресурсів на підставі спеціального дозволу (лісорубного квитка або лісового квитка) або відповідно до умов договору довгострокового тимчасового користування лісами.

Об'єктом оподаткування збором є:

а) деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування;

б) деревина, заготовлена під час проведення заходів:

— щодо поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення, посилення захисних властивостей (у деревостанах віком понад 40 років — рубки догляду за лісом, вибіркові санітарні рубки, вибіркові лісовідновні рубки, рубки, пов'язані з реконструкцією, ландшафтні рубки і рубки переформування; не-

залежно від віку деревостанів — суцільні санітарні та суцільні лісовідновні рубки);

— з розчищення лісових ділянок, вкритих лісовою рослинністю, у зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів, шляхів тощо;

в) другорядні лісові матеріали (заготівля живиці, пнів, лубу та кори, деревної зелені, деревних соків та інших другорядних лісових матеріалів, передбачених нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства);

г) побічні лісові користування (заготівля сіна, випасання худоби, заготівля дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин, збирання лісової підстилки, заготівля очерету та інших побічних лісових користувань, передбачених нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства);

д) використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей та проведення науково-дослідних робіт.

Ставки збору за заготівлю деревини основних лісових порід визначені Податковим кодексом України з урахуванням розподілу лісів за поясами і розрядами та якості деревини (велика, середня, дрібна, дров'яна).

Розподіл лісів за поясами:

а) до першого поясу належать усі ліси, за винятком лісів Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей і лісів гірської зони Львівської області;

б) до другого поясу належать ліси Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей і ліси гірської зони Львівської області.

Розряди встановлюються для кожного кварталу (урочища), виходячи з нижчезазначеної відстані між центром кварталу і найближчим нижнім складом лісозаготівельника, до якого деревина вивозиться безпосередньо з лісосіки, або пунктом відвантаження деревини залізницею (див. табл. 10.1).

Таблиця 10.1

РОЗПОДІЛ ЛІСОВИХ ДІЛЯНОК ЗА РОЗРЯДАМИ

Розряди	1	2	3	4	5
Відстань, кілометрів	До 10	10,1—25	25,1—40	40,1—60	60,1 і більше

Відстань (пряма) від центру кварталу (урочища) до нижнього складу або пункту відвантаження деревини залізницею визначається за картографічними матеріалами і коригується залежно від геоморфологічних умов місцевості за такими коефіцієнтами:

- а) у лісах з рівнинним рельєфом — 1,1;
- б) у лісах з горбистим рельєфом або у лісах, понад 30 відсотків площі яких зайнято болотами, — 1,25;
- в) у лісах з гірським рельєфом — 1,5.

До великої деревини всіх лісових порід належать відрізки стовбура (у верхньому перетині без кори) діаметром від 25 сантиметрів і більше, до середньої — діаметром від 13 до 24 сантиметрів, до дрібної — діаметром від 3 до 12 сантиметрів.

До дров'яної деревини належать сортименти, які можна використовувати для технологічних потреб, а також не придатні для промислової переробки (дрова паливні).

Суб'єкти лісових відносин, які видають спеціальні дозволи, до 10 числа місяця, що настає за звітним кварталом, направляють органам державної податкової служби перелік лісокористувачів, яким видано лісорубні квитки та лісові квитки, за формою, встановленою центральним органом державної податкової служби за погодженням з центральним органом виконавчої влади з питань лісового господарства. Сума збору обчислюється суб'єктами лісових відносин, які видають спеціальні дозволи, і зазначається у таких дозволах.

Лісокористувачі сплачують збір у строки, визначені для квартального податкового (звітного) періоду. Збір сплачується лісокористувачами щокварталу рівними частинами від суми збору, зазначеної в спеціальних дозволах, виданих у відповідному календарному році.

Контрольні питання до теми 10

- 10.1. Які суб'єкти можуть бути платниками фіксованого сільськогосподарського податку?
- 10.2. Об'єкти та база оподаткування фіксованим сільськогосподарським податком.
- 10.3. Розміри ставок податку з одного гектару сільськогосподарських угідь та земель водного фонду.
- 10.4. Які податки не сплачують платники фіксованого сільськогосподарського податку?
- 10.5. Платники збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну і теплову енергію?
- 10.6. Яка ставка збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну і теплову енергію?
- 10.7. Які суб'єкти господарювання сплачують збір у вигляді цільової надбавки на природний газ?
- 10.8. У якому розмірі сплачується збір у вигляді цільової надбавки на природний газ?
- 10.9. На підставі яких дозвільних документів в Україні особи набувають право користуватися радіочастотним ресурсом?
- 10.10. Об'єкт оподаткування збором за користування радіочастотним ресурсом.
- 10.11. Основні об'єкти оподаткування збором за спеціальне використання води.
- 10.12. Як сплачується збір за спеціальне використання води у випадку перевищення встановленого ліміту?
- 10.13. За рахунок яких джерел сплачується збір за спеціальне використання води?
- 10.14. Які особи є платниками збору за спеціальне використання лісових ресурсів?
- 10.15. Які критерії враховуються при встановленні ставок збору за заготівлю деревини?

---

11. ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

11.1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

Податковий контроль — це сукупність заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Контролюючими органами з питань дотримання податкового законодавства є:

— **Органи державної податкової служби** — щодо податків, як, справляються до бюджетів та Держаних цільових фондів, а також стосовно законодавства, контроль за дотриманням якого покладається на органи державної податкової служби;

— **Митні органи** — щодо мита, акцизного податку, податку на додану вартість, інших податків, які відповідно до податкового законодавства справляються у разі ввезення (пересилання) товарів і предметів на митну територію України або територію спеціальної митної зони, або вивезення (пересилання) товарів і предметів з митної території України або території спеціальної митної зони.

Також митні органи здійснюють контроль за правильністю визначення митної вартості товарів під час пропуску через митний кордон України.

Інші державні органи не мають права проводити перевірки своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків, у тому числі на запит правоохоронних органів.

Органи служби безпеки України, внутрішніх справ, податкової міліції, прокуратури та їх службові (посадові) особи не можуть брати безпосередньої участі у проведенні перевірок, що здійснюються контролюючими органами, та проводити перевірки суб'єктів підприємницької діяльності з питань оподаткування.

Податковий контроль здійснюється шляхом:

- а) ведення обліку платників податків;
- б) інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної податкової служби;
- в) перевірок та звірок відповідно до вимог податкового законодавства, а також перевірок щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи у порядку, встановленому законами України, що регулюють відповідну сферу правовідносин.

Облік платників податків ведеться з метою створення умов для здійснення контролюючими органами контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби. Взяттю на облік або реєстрації в органах державної податкової служби підлягають всі платники податків.

Банки та інші фінансові установи відкривають поточні та інші рахунки платникам податків — юридичним особам (як резидентам, так і нерезидентам) незалежно від організаційно-правової форми, відокремленим підрозділам та представництвам юридичних осіб, фізичним особам — підприємцям та фізичним особам, які провадять незалежну професійну діяльність, лише за наявності документів, виданих органами державної податкової служби, що підтверджують взяття їх на облік у таких органах.

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності державної податкової служби — комплекс заходів із збору, опрацювання та використання інформації, необхідної для ви-

конання органами державної податкової служби покладених на них функцій, у тому числі контролюючих.

Для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності державної податкової служби *використовується інформація, що надходить:*

а) *від платників податків та податкових агентів, зокрема інформація:*

— що міститься в податкових деклараціях, розрахунках, інших звітних документах;

— що міститься у наданих великими платниками податків в електронному вигляді копіях документів з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинних документах, які ведуться в електронному вигляді, реєстрах бухгалтерського обліку, фінансовій звітності, інших документах, пов'язаних з обчисленням та сплатою податків і зборів;

— про фінансово-господарські операції платників податків;

— про застосування реєстраторів розрахункових операцій;

б) *від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та Національного банку_України, зокрема інформація:*

— про об'єкти оподаткування, що надаються та реєструються такими органами. Зазначена інформація повинна містити, зокрема, вид, характеристики, індивідуальні ознаки об'єкта оподаткування (в разі наявності), за якими його можна ідентифікувати;

— про результати здійснення державного контролю за господарською діяльністю платника податків;

— що міститься у звітних документах (крім персоніфікованої статистичної інформації, фінансових звітів), які подаються платником податків органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування;

— про встановлені органами місцевого самоврядування ставки місцевих податків, зборів та надані такими органами податкові пільги;

— про дозволи, ліцензії, патенти, свідоцтва на право провадження окремих видів діяльності;

— про експортні та імпорتنі операції платників податків;

в) *від банків, інших фінансових установ* — інформація про наявність та рух коштів на рахунках платника податків;

г) *від органів влади інших держав, міжнародних організацій або нерезидентів*;

д) *від підрозділів податкової служби та митних органів* — за результатами податкового контролю.

Для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності також використовується інша інформація, оприлюднена як така, що підлягає оприлюдненню відповідно до законодавства, та добровільно чи за запитом надана органу державної податкової служби в установленому законом порядку.

Органи державної податкової служби мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові: виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки.

Камеральні та документальні перевірки проводяться органами державної податкової служби в межах їх повноважень виключно в випадках та у порядку, встановлених Податковим кодексом України, а фактичні перевірки — цим Кодексом та іншими законами України, контроль за дотриманням яких покладено на органи державної податкової служби.

Камеральною вважається перевірка, яка проводиться у приміщенні органу державної податкової служби виключно на підставі даних зазначених у податкових деклараціях (розрахунках) платника податків.

Камеральна перевірка проводиться посадовими особами органу державної податкової служби без будь-якого спеціального рішення керівника такого органу або направлення на її проведення. Камеральній перевірці підлягає вся податкова звітність суцільним порядком. Згода платника податків на перевірку та його присутність під час проведення камеральної перевірки не обов'язкова.

Документальною перевіркою вважається перевірка, предметом якої є своєчасність, достовірність, повнота нараху-

вання та сплати усіх передбачених податків та зборів, а також дотримання валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами); та яка проводиться на підставі податкових декларацій (розрахунків) фінансової, статистичної та іншої звітності; реєстрів податкового та бухгалтерського обліку, ведення яких передбачено законом; первинних документів, які використовуються в бухгалтерському та податковому обліку і пов'язані з нарахуванням і сплатою податків та зборів, виконанням вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби; а також отриманих в установленому законодавством порядку органом державної податкової служби документів та податкової інформації, у тому числі за результатами перевірок інших платників податків.

Документальна планова перевірка проводиться відповідно до плану-графіка перевірок.

Документальна позапланова перевірка не передбачається у плані роботи органу державної податкової служби і проводиться за наявності хоча б однієї з обставин:

— за наслідками перевірок інших платників податків або отримання податкової інформації виявлених фактів, що свідчать про можливі порушення платником податків податкового, валютного та іншого законодавства контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби, якщо платник податків не надасть пояснення та їх документальні підтвердження на обов'язків письмовий запит органу державної податкової служби протягом 10 робочих днів з дня отримання запиту;

— платником податків не подано в установлений законом строк податкову декларацію або розрахунки, якщо їх подання передбачено законом;

— платником податків подано органу державної податкової служби уточнюючий розрахунок з відповідного податку

за період, який перевірявся органом державної податкової служби;

— виявлено недостовірність даних, що містяться у податкових деклараціях;

— розпочато процедуру реорганізації юридичної особи;

— платником подано декларацію, в якій заявлено до відшкодування з бюджету податку на додану вартість, яке становить більше 100 тис. гривень;

— отримано постанову (ухвалу) суду про призначення перевірки або постанову органу дізнання, слідчого, прокурора, винесену ними у кримінальних справах, що перебувають у їх провадженні, та інші.

Обмеження у підставах проведення перевірок платників податків не поширюються на перевірки, що проводяться на звернення такого платника податків, або перевірки, що проводяться у межах порушення кримінальної справи.

Працівникам податкової міліції забороняється брати участь у проведенні планових та позапланових виїзних перевірок платників податків, що проводяться органами державної податкової служби, якщо такі перевірки не пов'язані з веденням оперативно-розшукових справ або розслідування кримінальних справ, порушених стосовно таких платників податків (посадових осіб, платників податків), що знаходяться в їх провадженні.

Тривалість проведення виїзних документальних планових перевірок не повинна перевищувати 30 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва — 10 робочих днів, інших платників — 20 робочих днів.

А тривалість позапланових виїзних документальних перевірок не повинна перевищувати 15 робочих днів для великих платників податків, 5 робочих днів — щодо суб'єктів малого бізнесу, інших платників податків — 10 робочих днів.

Документальною виїзною перевіркою вважається перевірка, яка проводиться за місцезнаходженням платника податків чи місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться така перевірка.

Документальною невізною перевіркою вважається перевірка, яка проводиться в приміщенні органу державної податкової служби.

Фактичною вважається перевірка, що здійснюється за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника. Така перевірка здійснюється органом державної податкової служби щодо дотримання порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності патентів, ліцензій, свідоцтв, у тому числі свідоцтв про державну реєстрацію, виробництва та обігу підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками (найманими особами).

Фактична повірка здійснюється без попередження платника податків.

Тривалість проведення виїзних фактичних перевірок не повинна перевищувати 10 діб.

Посадові особи органу державної податкової служби вправі приступити до проведення документальної виїзної і фактичної перевірки за умови пред'явлення направлення на проведення такої перевірки, в якому зазначаються дата видачі, найменування органу державної податкової служби, реквізити наказу про проведення відповідної перевірки, найменування та реквізити суб'єкта (об'єкта), перевірка якого проводиться (прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи — платника податку, який перевіряється), мета, вид (планова або позапланова), підстави, дата початку та тривалість перевірки, посада та прізвище посадової (службової) особи, яка проводитиме перевірку. Направлення на перевірку у такому випадку є дійсним за наявності підпису керівника органу державної податкової служби або його заступника, що скріплений печаткою органу державної податкової служби.

Платник податків зобов'язаний надати посадовим (службовим) особам органів державної податкової служби у

повному обсязі **всі документи, що належать до предмета перевірки** або пов'язані з ним. Такий обов'язок виникає у платника податків після початку перевірки.

При цьому великий платник податків зобов'язаний також надати в електронному вигляді з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб (у форматі та порядку, визначених центральним органом державної податкової служби) копії документів з обліку доходів витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням та оплатою податків і зборів, не пізніше робочого дня, наступного за днем початку документальної виїзної планової, позапланової перевірки, документальної невиїзної перевірки.

Саме ці документи, а також податкова інформація, експертні висновки, судові рішення та інші матеріали є підставами для висновків щодо дотримання податкового законодавства суб'єктами підприємницької діяльності.

Експертиза проводиться у разі, коли для вирішення питань, що мають значення для здійснення податкового контролю, необхідні спеціальні знання у галузі науки, мистецтва, техніки, економіки та в інших галузях. Залучення експерта здійснюється на договірних засадах та за рахунок коштів сторони, що є ініціатором залучення експерта.

При проведенні перевірок посадові особи органу державної податкової служби мають право отримувати у платників податків належним чином завірені копії первинних фінансово-господарських, бухгалтерських та інших документів, що свідчать про приховування (заниження) об'єктів оподаткування, несплату податків, зборів (обов'язкових платежів), порушення вимог іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби. При цьому платники зобов'язані забезпечити зберігання оригіналів зазначених документів, а також тих, що пов'язані з виконанням вимог законодавства, дотримання якого покла-

дено на контролюючі органи. Якщо ж платник не зберіг передбачених законодавством документів протягом установлених строків або не надав контролюючим органам оригіналів документів чи їхніх копій, на нього накладається штраф.

Забороняється вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських, бухгалтерських та інших документів за винятком випадків, передбачених кримінально-процесуальним законом.

Органи державної податкової служби мають право проводити зустрічні звірки.

Зустрічна звірка полягає у зіставленні даних первинних бухгалтерських та інших документів суб'єкта господарювання, що здійснюється податковими органами, з метою документального підтвердження господарських відносин з платником податків та зборів, а також підтвердження відносин, виду, обсягу і якості операцій і розрахунків, що здійснювалися між ними, для з'ясування їх реальності та повноти відображення в обліку платника податків.

З метою проведення зустрічної звірки орган податкової служби (ініціатор) надсилає податковому органу (виконавцю), на обліку в якому перебуває суб'єкт господарювання, запит про проведення зустрічної звірки для підтвердження отриманих від платника податків даних.

За результатами проведеної звірки складається довідка, яка підлягає реєстрації в органах податкової служби (як ініціатора, так і виконавця).

Керівники, і відповідні посадові особи юридичних осіб, та фізичні особи — платники податків під час перевірки, що проводиться органами державної податкової служби, зобов'язані виконувати вимоги органів державної податкової служби щодо усунення виявлених порушень законів про оподаткування, і підписати акт (довідку) про проведення перевірки, та мають право надати заперечення на цей акт (довідку).

Результати перевірок (крім камеральних) оформляються у формі акта або довідки, які підписуються посадовими особами органу державної податкової служби та платникам по-

датків або їх законними представниками (у разі наявності). У разі встановлення під час перевірки порушень складається акт. Якщо такі порушення відсутні, складається довідка.

В акті перевірки зазначаються як факти заниження, так і факти завищення податкових зобов'язань платника.

У разі незгоди платника податків з висновками акта, такий платник зобов'язаний підписати такий акт перевірки із зауваженнями, які він має право надати разом з підписаним примірником акта або окремо.

Відмова платника податків, або його законних представників, чи особи, яка здійснювала розрахункові операції, від підписання акта перевірки або отримання його примірника не звільняє платника податків від обов'язку сплатити визначені органом державної податкової служби за результатами перевірки грошові зобов'язання.

Участь керівника відповідного органу державної податкової служби (або уповноваженого ним представника) у розгляді заперечень платника податків до акта перевірки є обов'язковою. Такі заперечення є невід'ємною частиною акта (довідки) перевірки.

Рішення про визначення грошових зобов'язань приймається керівником органу державної податкової служби (або його заступником) з урахуванням результатів розгляду заперечень платника податків (у разі їх наявності). Платник податків або його законний представник може бути присутнім під час прийняття такого рішення.

11.2. ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ СВОЇХ ОБОВ'ЯЗКІВ

Основними засобами забезпечення виконання платником податків своїх обов'язків є:

- податкова застава;
- поручительство;
- адміністративний арешт майна;

— примусове стягнення коштів та продаж майна, що перебуває у податковій заставі.

Податкова застава є одним з найефективніших засобів забезпечення податкових зобов'язань, оскільки в даному випадку обмежуються права платника податків щодо розпорядження власним майном, що в значній мірі впливає на подальше ведення фінансово-господарської діяльності.

Право податкової застави виникає у разі:

— несплати у строки, встановлені Податковим кодексом України, суми грошового зобов'язання (суми коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету як податкове зобов'язання та/або штрафну (фінансову) санкцію), самостійно визначеної платником податків у податковій декларації, — з дня, що настає за останнім днем зазначеного строку;

— несплати у строки, встановлені Податковим кодексом України, суми грошового зобов'язання, самостійно визначеної контролюючим органом, — з дня виникнення податкового боргу (суми грошового зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій), узгодженого платником податків, але не сплаченого у встановлений строк, а також пеня, нарахована на суму такого грошового зобов'язання).

Причому, право податкової застави не потребує письмового оформлення. Майно, на яке поширюється право податкової застави, оформляється актом опису.

Керівник органу державної податкової служби за місцем реєстрації платника податків, що має податковий борг, признає такому платнику податків податкового керуючого. Податковий керуючий повинен бути посадовою (службовою) особою органу державної податкової служби.

У разі, якщо платник податків не допускає податкового керуючого для здійснення опису майна такого платника податків у податкову заставу та/або не подає документів, необхідних для такого опису, податковий керуючий складає акт відмови платника податків від опису майна у податкову заставу.

Орган державної податкової служби звертається до суду щодо зупинення видаткових операцій на рахунках платника податків, заборони відчуження таким платником податків майна та зобов'язання такого платника податків допустити податкового керуючого для опису майна у податкову заставу.

Платник податків зберігає право користування майном, що перебуває у податковій заставі, якщо інше не передбачено законом. Але платник податків може відчужувати майно, що перебуває у податковій заставі, тільки за згодою органу державної податкової служби, а також у разі, якщо орган державної податкової служби впродовж десяти днів з моменту отримання від платника податків відповідного звернення не надав такому платнику податків відповіді щодо надання (ненадання) згоди.

У разі, якщо в податковій заставі перебуває лише готова продукція, товари та товарні запаси, платник податків може відчужувати таке майно без згоди органу державної податкової служби за кошти за цінами, що не є меншими за звичайні, та за умови, що кошти від такого відчуження будуть направлені в повному обсязі в рахунок виплати заробітної плати, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та/або погашення податкового боргу.

Майно платника податків звільняється з податкової застави з дня:

— отримання органом державної податкової служби підтвердження повного погашення суми податкового боргу в установленому законодавством порядку;

— визнання податкового боргу безнадійним;

— прийняття відповідного рішення судом у межах процедур, визначених законодавством з питань банкрутства;

— отримання платником податків рішення відповідного органу про скасування раніше прийнятих рішень щодо нарахування суми грошового зобов'язання або його частини (пені та штрафних санкцій) внаслідок проведення процедури адміністративного або судового оскарження;

— реєстрації в органі державної податкової служби податкової поруки.

Податкова порука — це видана банком гарантія погашення податкового боргу платника податків. Податковою порукою гарантується погашення грошового зобов'язання, що входить до складу податкового боргу, якщо нарахування такого грошового зобов'язання оскаржується платником податків в адміністративному або судовому порядку.

Якщо платник податків протягом 10 календарних днів після закінчення процедури оскарження не погасив податковий борг, гарантований податковою порукою, такий борг вважається податковим боргом банку, що видав податкову поруку, і до такого банку застосовуються усі процедури, передбачені податковим законодавством для погашення податкового боргу.

Банк, який здійснив погашення податкового боргу платника податку, має право відшкодувати за рахунок такого платника завдані такому банку збитки.

Податкова порука не може бути відкликана банком або платником податків.

Податкова порука підлягає реєстрації в органі державної податкової служби, де перебуває на обліку платник податків, що має податковий борг. До здійснення реєстрації податкова порука не має сили, не створює правових наслідків.

Адміністративний арешт майна платника податків (далі — арешт майна) є винятковим способом забезпечення виконання платником податків його обов'язків, визначених законом.

Арешт майна може бути застосовано, якщо з'ясовується одна з таких обставин:

— платник податків порушує правила відчуження майна, що перебуває у податковій заставі;

— фізична особа, яка має податковий борг, виїжджає за кордон;

— платник податків відмовляється від проведення документально; перевірки за наявності законних підстав для п

проведення або від допуску посадових осіб органу державної податкової служби;

— відсутні свідоцтва про державну реєстрацію суб'єктів господарювання, дозволи (ліцензії) на її здійснення, торгові патенти, сертифікати відповідності реєстраторів розрахункових операцій;

— платник податків відмовляється від проведення перевірки стану збереження майна, яке перебуває у податковій заставі;

— платник податків не допускає податкового керуючого до складання акта опису майна, яке передається в податкову заставу, та/або акта опису (виділення) майна для його продажу.

Арешт майна може бути повним або умовним.

Повним арештом майна визнається заборона платнику податків на реалізацію прав розпорядження або користування його майном. У цьому випадку ризик, пов'язаний із втратою функціональних чи споживчих якостей такого майна, покладається на орган, який прийняв рішення про таку заборону.

Умовним арештом майна визнається обмеження платника податків щодо реалізації прав власності на таке майно, яке полягає в обов'язковому попередньому отриманні дозволу керівника відповідного органу державної податкової служби на здійснення платником податків будь-якої операції з таким майном. Зазначений дозвіл може бути виданий керівником органу державної податкової служби, якщо за висновком податкового керуючого здійснення платником податків окремої операції не призведе до збільшення його податкового боргу або до зменшення ймовірності його погашення.

Арешт коштів на рахунку платника податків здійснюється виключно на підставі рішення суду шляхом звернення органу державної податкової служби до суду.

Звільнення коштів з-під арешту банк або інша фінансова установа здійснює за рішенням суду.

Платник податків має право на відшкодування збитків та немайнової шкоди, завданих органом державної податкової

служби внаслідок неправомірного застосування арешту майна такого платника податків, за рахунок коштів державного бюджету. Рішення про таке відшкодування приймається також судом.

Орган державної податкової служби здійснює за платника податків на користь держави заходи щодо погашення податкового боргу такого платника податків шляхом стягнення коштів, які перебувають у його власності, а в разі їх недостатності — шляхом продажу майна такого платника податків, яке перебуває у податковій заставі.

Стягнення коштів та продаж майна платника податків провадяться за рішенням суду не раніше, ніж через 60 календарних днів з дня надіслання такому платнику податкової вимоги.

У разі, якщо сума коштів, отримана у результаті продажу майна платника податків, перевищує суму його грошового зобов'язання та податкового боргу, різниця перераховується на рахунки такого платника податків або його правонаступників.

Продаж майна платника податків здійснюється на публічних торгах та/або через торговельні організації. Інформація про час та умови проведення торгів майном платника податків повинна бути оприлюднена.

Якщо платник податків у будь-який момент до укладення договору купівлі-продажу його майна повністю погашає суму податкового боргу, орган державної податкової служби скасовує рішення про проведення його продажу та вживає заходів щодо зупинення торгів.

Контрольні питання до теми 11

11.1. На які органи покладено функцію здійснення контролю дотримання податкового законодавства?

11.2. Яким шляхом здійснюється податковий контроль?

- 11.3. Які види перевірок мають право проводити органи державної податкової служби?
- 11.4. За яких обставин може проводитися документальна позапланова перевірка?
- 11.5. Що таке фактична перевірка?
- 11.6. У чому полягає сутність зустрічних перевірок?
- 11.7. Як оформляються результати перевірок?
- 11.8. Основні засоби забезпечення виконання платником податків своїх зобов'язань.
- 11.9. Що таке податкова застава?
- 11.10. У чому полягає сутність податкової поруки?
- 11.11. Арешт майна платника податків, повний та умовний.
- 11.12. Порядок продажу майна платника податків.

---

12. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

12.1. ПОДАТКОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ЇХ ВИДИ

Будь яке правопорушення, у тому числі податкове, з точки зору юридичної науки, має певні ознаки, або складові частини правопорушення. Відсутність хоча б одного з цих елементів не дає можливості визначити таке порушення чинних нормативно-правових актів як правопорушення.

До таких **елементів правопорушення** входить об'єктивна сторона, об'єкт, суб'єктивна сторона та суб'єкт.

Об'єктивну сторону правопорушення визначає протиправне діяння, що виражається у формі фактично протиправних дій або у протиправній запропонованій законом поведінці.

Об'єктивна сторона складається з трьох елементів:

— діяння (дій чи бездіяльності);

— наслідків;

— причинного зв'язку між діяннями та наслідками.

Причинний зв'язок — це такий об'єктивний зв'язок між діянням і наслідком, при якому протиправне діяння передує у часі наслідкам і є головною та безпосередньо причиною, яка неминуче ініціює даний наслідок (шкоду).

Шкода, як наслідок, зазіхає на суспільні, державні та індивідуальні інтереси, і може носити матеріальний, фізичний та інший характер.

Об'єктом правопорушення є ті суспільні відносини, що охороняються нормами права і на які посягає протиправне діяння.

Суб'єктивна сторона правопорушення означає, що правопорушенням визнається лише винне діяння або такі дії, що на момент здійснення знаходились під контролем волі і сві-

домості особи, тобто при їх скоєнні передбачалася можливість вибору іншого варіанту поведження.

Суб'єктивна сторона виражається у двох формах провини:
— намір (прямий або непрямий);
— необережність.

Прямий намір полягає в тому, що суб'єкт правопорушення повністю усвідомлює протиправність свого діяння і бажає настання негативних наслідків.

Непрямий намір полягає в тому, що суб'єкт усвідомлює протиправність свого діяння, припускає негативні наслідки, але легковажно відноситься до можливості їх настання.

Необережність поділяється на: протиправну самовпевненість та протиправну недбалість.

Протиправна самовпевненість — суб'єкт усвідомлює протиправність свого діяння, передбачає можливість настання негативних наслідків, однак сподівається, що вони не настануть.

Протиправна недбалість характеризується тим, що суб'єкт усвідомлює протиправність свого діяння, але не передбачає можливості настання негативних наслідків, хоча в силу свого посадового становища міг і повинен їх передбачати.

Суб'єктом правопорушення є деліктоздатна особа, яка вчинила правопорушення. Під деліктоздатністю розуміють здатність особи перетерплювати покарання.

Основним критерієм, що відрізняє податкове правопорушення від інших, є його об'єктивна сторона, тобто певні суспільні відносини, на які зазіхає це правопорушення, а саме відносини, що виникають у сфері мобілізації та формуванні доходів бюджетів усіх рівнів.

Таким чином, з юридичної точки зору, під **податковим правопорушенням** розуміють протиправне (передбачене Податковим кодексом України), винне діяння (дія чи бездіяльність) деліктоздатної особи, пов'язане з невиконанням податкового законодавства або неналежним виконанням податкових зобов'язань, за яких чинним законодавством встановлена юридична відповідальність.

Податкове правопорушення характеризують такі ознаки:

- суспільна небезпечність та шкідливість діяння;
- протиправність дій (бездіяльність);
- винна поведінка особи, як результат вільного волевиявлення;
- юридична відповідальність.

Як свідчить статистика, податкові правопорушення мають найбільшу питому вагу серед економічних правопорушень. Так, серед кримінальних справ, відкритих за ознаками економічних злочинів, що надходять на економічну експертизу до Харківського науково-дослідного інституту ім. засл. проф. Бокаріуса М.С., біля 70 відсотків становлять справи, пов'язані з ухиленням від сплати податків.

Тому сьогодні, як зазначається у Стратегії національної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 12.02.07 р., стан економічної безпеки нашої країни залишається вкрай складним внаслідок дії низки викликів, зокрема криміналізації економічних відносин та розповсюдження напівлегальних методів ухилення від сплати податків.

Нажаль, сьогодні методи ухилення від сплати податків досить різноманітні, а податкові правопорушення, як правило, носять інтелектуальний характер. **Класифікація податкових правопорушень** може здійснюватися за різними ознаками, основними з яких є:

а) в залежності від об'єкта:

- відсутність бухгалтерського та податкового обліку об'єктів оподаткування або ведення обліку з порушенням встановленого порядку;

- неподання або несвоєчасне подання податкових декларацій, фінансової звітності та іншої інформації податковим органам, несплата або несвоєчасна сплата встановлених податків і зборів;

- приховування об'єктів та заниження бази оподаткування.

б) в залежності від спрямованості дій:

- правопорушення проти системи оподаткування;

— правопорушення проти прав та законних інтересів платників податків;

— правопорушення проти контролюючих функцій контролюючих органів;

— порушення порядку ведення податкового та бухгалтерського обліку.

в) в залежності від ступеня суспільної небезпеки:

— податкові правопорушення (проступки);

— податкові злочини.

Загалом сучасні податкові правопорушення мають такі риси:

— вони здійснюються у більшості випадків у процесі професійної діяльності кваліфікованими спеціалістами з використанням комп'ютерних технологій та електронних засобів зв'язку;

— маскуються різноманітними прийомами та засобами приховування порушень під видом «невдалої» підприємницької діяльності;

— завдають значної економічної шкоди інтересам держави та населення.

12.2. Види відповідальності ЗА ПОРУШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Відповідно до статті 106 Податкового кодексу України, **податковими правопорушеннями** є протиправні діяння (дія чи бездіяльність) платників податків, податкових агентів та/або їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, встановлених цим Кодексом та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Вчинення платниками податків, їх посадовими особами та посадовими особами контролюючих органів порушень законів з питань оподаткування та порушень вимог, встановлених

іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, тягне за собою відповідальність, передбачену Податковим Кодексом та іншими законами України.

За порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, застосовуються такі види юридичної відповідальності:

- а) фінансова;
- б) адміністративна;
- в) кримінальна;
- г) дисциплінарна.

Фінансова відповідальність застосовується у вигляді штрафних (фінансових) санкцій та/або пені.

Штрафна санкція (фінансова санкція, штраф) є платою у вигляді фіксованої суми та /або відсотків, що стягується з платника податку у зв'язку з порушенням ним вимог податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням яких покладено на податкові органи. А **пеня** є сумою коштів у вигляді відсотків, нарахованих на суми грошових зобов'язань, не сплачених у встановлені законодавством строки.

Особливістю відповідальності за порушення податкового законодавства є її компенсаційно-каральний характер, який полягає в необхідності відшкодування державі збитків, що виникли внаслідок недотримання надходжень до бюджетів всіх рівнів від податків та зборів. Тобто відповідальність за порушення податкового законодавства об'єднує дві різні моделі юридичної відповідальності: правовідновлювальну (компенсаційну) та штрафну (каральну). Саме це підкреслює стаття 112 Податкового кодексу України, в якій зазначено, що притягнення до фінансової відповідальності платників податків за порушення законів з питань оподаткування не звільняє їх посадових осіб за наявності відповідних підстав від притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності.

Адміністративна відповідальність є засобом адміністративного впливу на порушників податкового законодавства із застосуванням адміністративно-правових норм. Підставою для адміністративної відповідальності за порушення податкового законодавства є наявність складу адміністративного правопорушення — винної або необережної дії чи бездіяльності, що посягає на захищені законом суспільні відносини, за яку законодавством передбачена адміністративна відповідальність.

Особливостями адміністративних стягнень є:

- застосування до фізичних осіб та посадовців, винних у податкових правопорушеннях;
- адміністративні санкції не тягнуть за собою судимості;
- застосування у відношенні до найменш значних податкових правопорушень (проступків), які за своїм характером відповідно до закону не тягнуть кримінальної відповідальності;
- відсутність тяжких правових наслідків.

Діяння, за які передбачена адміністративна відповідальність за порушення податкового законодавства, зазначені у статтях Кодексу України про адміністративні правопорушення (Ст. 163-2, 163-3, 163-3, 164-1, 164-5 та іншими), а також у деяких статтях Податкового та Митного кодексів України.

Наприклад, частина статті 164-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення зазначає, що неподання громадянами декларації про доходи чи включення до декларацій перекручених даних, не ведення обліку або неналежне ведення обліку доходів і витрат, для яких законами України встановлено обов'язкову форму обліку, — тягне за собою попередження або накладання штрафу від трьох до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

З усіх видів стягнень, передбачених кодексом України про адміністративні правопорушення, податковим органом надано право використовувати лише адміністративні штрафи. Розмір їх визначається в межах, встановлених за скоєння відповідних правопорушень в сумах, або кратних певному показ-

нику (неоподаткованому мінімуму доходів, мінімальному розміру заробітної плати), або в національній грошовій одиниці (гривнях). При цьому слід враховувати положення пункту 5 підрозділу 1 розділу XX Податкового кодексу України, в якому зазначено: «якщо норми інших законів містять посилення на неоподаткований мінімум доходів громадян, то для цілей їх застосування використовується сума в розмірі 17 гривень, крім норм адміністративного та кримінального законодавства в частині кваліфікації злочинів або правопорушень, для яких сума неоподаткованого мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги», тобто у розмірі, що дорівнює 100 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць).

Кримінальна відповідальність застосовується при доказі винності, протиправності, умислу та особливо тяжких наслідках податкового злочину. Кримінальна відповідальність характеризується такими особливостями:

- суб'єктами є виключно фізичні особи;
- регулюється нормами Кримінального кодексу України;
- встановлюється лише в судовому порядку;
- має певні процесуальні особливості.

Кримінальна відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів передбачена статтею 212 Кримінального кодексу України, з якої зазначено:

а) умисне ухилення від сплати податків, зборів, інших платежів, що входять в систему оподаткування, введених у встановленому законом порядку, вчинене службовою особою підприємства, установи, організації, незалежно від форми власності, або особою, що займається підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи чи будь-якою іншою особою, яка зобов'язана їх сплачувати, якщо ці діяння призведи до фактичного ненадходження до бюджету чи державних цільових фондів коштів у значних розмірах, — карається штрафом від трьохсот до п'ятсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні

посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років;

б) ті самі діяння, вчинені за попередньою змовою групою осіб, або якщо вони призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у великих розмірах, — караються штрафом від п'ятсот до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років;

в) діяння, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені особою, раніше судимою за ухилення від сплати податків, або якщо вони призвели до фактичного ненадходження до бюджетів коштів в особливо великих розмірах, — караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна;

г) особа, яка вперше вчинила діяння, передбачені частиною першою та другою статті 212 Кримінального кодексу України, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона до притягнення до кримінальної відповідальності сплатила податки і збори (обов'язкові платежі), а також відшкодувала шкоду, завдану державі їх несвоєчасною сплатою (фінансові санкції, пеня).

Під значним розміром коштів слід розуміти суми податків і зборів, які в тисячу і більше разів перевищують установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян; під особливо великим розміром коштів слід розуміти суми податків і зборів, які в п'ять тисяч і більше разів перевищують установлений законодавством неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

І нарешті, **дисциплінарні санкції** становлять форми впливу адміністрації підприємств, установ і організацій за здійснення дисциплінарних провин, пов'язаних з податковими

правопорушеннями. Дані правопорушення знаходяться на перетині адміністративної і дисциплінарної відповідальності, в основі яких лежить невиконання чи неналежне виконання обов'язків зі сплати податку платником, як працівником конкретного підприємства, установи, організації. При невиконанні цим працівником персональних функцій у процесі обліку, розрахунку та сплати податків і зборів відповідальність настає у встановленому трудовим законодавством порядку.

Контрольні питання до теми 12

- 12.1. Елементи правопорушення.
- 12.2. Ознаки податкових правопорушень.
- 12.3. Класифікація податкових правопорушень.
- 12.4. Риси сучасних податкових правопорушень.
- 12.5. Законодавче визначення податкового правопорушення.
- 12.6. Види юридичної відповідальності за порушення податкового законодавства.
- 12.7. Фінансова відповідальність за податкові правопорушення.
- 12.8. Особливості адміністративних стягнень за порушення податкового законодавства.
- 12.9. Санкції, передбачені Кримінальним кодексом України за податкові правопорушення.
- 12.10. Дисциплінарні санкції за порушення податкового законодавства.

13. ТИПОВІ ТЕСТИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

---

1. Методами податкового права є:
  - а) імперативний;
  - б) диспозитивний;
  - в) рекомендації;
  - г) владних приписів;
  - д) погодження;
  - е) субординації.

2. Система податкового права — це:
  - а) об'єктивно обумовлена його внутрішня будова;
  - б) сукупність податкових норм;

3. Виходячи з функцій, які вони виконують, податкові правовідносини можна поділити на:
  - а) матеріальні;
  - б) регулятивні;
  - в) процесуальні;
  - г) охоронні.

4. Рисами податкових правовідносин є:
  - а) суспільний характер;
  - б) виникають за волевиявленням сторін;
  - в) майновий характер;
  - г) ґрунтуються на принципі рівності сторін;
  - д) субординаційний характер.

5. До основних елементів податкових законів відносяться:
  - а) об'єкт оподаткування;
  - б) предмет оподаткування;
  - в) джерело сплати податку;
  - г) термін плати податку;
  - д) податкові пільги;
  - е) одиниця оподаткування.

6. За ознакою волевиявлення юридичні факти в податковому праві поділяються на:
- а) правопорушення;
  - б) правомірні дії;
  - в) дії;
  - г) події.
7. До джерел податкового права відносять:
- а) Указ Президента України;
  - б) рішення місцевої ради народних депутатів;
  - в) рішення податкового органу про надання відстрочки сплати податку;
  - г) рішення Голови Державної митної служби.
8. Податкові норми за змістом можна поділити на:
- а) диспозитивні;
  - б) матеріальні;
  - в) імперативні;
  - г) процесуальні.
9. Об'єктом податкових правовідносин є:
- а) закони, що встановлюють податки;
  - б) податковий контроль;
  - в) збір;
  - г) мито.
10. До складу податкових правовідносин включають:
- а) податковий контроль;
  - б) права суб'єктів податкових правовідносин;
  - в) об'єкт оподаткування;
  - г) суб'єкт податку.
11. Повна податкова дієздатність громадян в Україні настає:
- а) з досягненням 16-річного віку;
  - б) з досягненням 18-річного віку;

- в) з моменту, коли особа починає отримувати доходи;
- г) свій варіант.

12. За принципом територіальності оподаткуванню в даній країні підлягають доходи:

- а) отримані громадянином даної держави за кордоном;
- б) отримані іноземцем у даній державі;
- в) свій варіант.

13. Платниками податків в Україні є:

- а) селищна рада народних депутатів;
- б) іноземний громадянин;
- в) міністр фінансів України;
- г) філія підприємства.

14. Платник податку має право оскаржити правильність нарахування сум податкового обов'язку в податковому органі протягом:

- а) 30 днів із моменту отримання податкового повідомлення;
- б) 20 днів із моменту отримання податкового повідомлення;
- в) 10 днів із моменту отримання податкового повідомлення.

15. Продовжити відповідь.

Процедура адміністративного оскарження закінчується:

- а) днем отримання платником податку рішення податкового органу про задоволення скарги;
- б) ...;
- в) ...;
- г) ....

16. Податковий орган повинен надати рішення за скаргою платника податку протягом:

- а) 10 днів із дня отримання скарги;

- б) 20 днів із дня отримання скарги;
- в) 40 днів із дня повідомлення про продовження строку розгляду скарги;
- г) 60 днів із дня отримання скарги.

17. Платник податку має право оскаржити рішення податкового органу протягом:

- а) 1095 календарних днів із дня отримання оскаржуваного рішення;
- б) трьох років із дня прийняття оскаржуваного рішення;
- в) законодавчим шляхом такий строк не визначено;
- г) свій варіант.

18. Рішення про надання розстрочення або відстрочення в межах одного бюджетного року приймає:

- а) керівник центрального податкового органу;
- б) керівник територіального фінансового органу;
- в) посадова особа податкового органу;
- г) керівник податкового органу.

19. Рішення про надання розстрочення або відстрочення на строк більше одного бюджетного року приймає:

- а) керівник центрального податкового органу;
- б) керівник територіального фінансового органу;
- в) посадова особа податкового органу;
- г) керівник податкового органу.

20. Розстрочення або відстрочення податкових обов'язків не може встановлюватися щодо таких видів податкових обов'язків:

- а) податку на додану вартість;
- б) податку на прибуток підприємств;
- в) акцизного збору;
- г) земельного податку.

21. Податковий обов'язок вважається узгодженим:
- а) у день отримання платником рішення, що не підлягає адміністративному оскарженню;
  - б) в останній день строку, передбаченого для подання платником податкової декларації;
  - в) у день отримання податкового повідомлення;
  - г) у день отримання податкової вимоги.
22. Податковим джерелом погашення податкового боргу є:
- а) право вимоги боргу;
  - б) активи, що належать на праві власності іншим особам і знаходяться у тимчасовому користуванні платника податку;
  - в) активи, передані платником податків третім особам у тимчасове розпорядження або користування;
  - г) майно платника, що знаходиться під заставою.
23. Які з перелічених умов договору поручительства відповідають закону?
- а) укладається в простій письмовій формі;
  - б) потребує нотаріального посвідчення
  - в) потребує письмової згоди податкового органу;
  - г) поручитель має право оскаржувати рішення податкового органу щодо визначення суми податкового боргу;
  - д) договір може бути розірвано тільки за ініціативою платника податків
  - е) в разі неспроможності поручителя сплата сум податкового боргу здійснюється третіми особами за дорученням поручителя.
24. Платник податку, активи якого знаходяться в податковій заставі:
- а) має право здійснювати будь-які операції з ними;
  - б) не має права здійснювати операції з такими активами;
  - в) не має права здійснювати всі операції, за виключенням деяких, визначених законодавством;

г) деякі операції можна здійснювати тільки за умови узгодження з податковим органом.

25. Для узгодження певних операцій з активами необхідно:

- а) звернутися із заявою до податкового керуючого;
- б) подати запит у податковий орган;
- в) отримати письмову згоду податкового керуючого;
- г) отримати письмовий припис, затверджений керівником податкового органу.

26. У будь-якому випадку активи звільняються з податкової застави в разі:

- а) смерті фізичної особи платника податку;
- б) закінчення строків давності щодо податкового боргу;
- в) прийняття рішення про відстрочення податкового боргу;
- г) визначення боржника банкрутом.

27. Арешт активів застосовується:

- а) щодо будь-яких активів юридичних осіб;
- б) щодо будь-яких активів фізичних осіб;
- в) щодо будь-яких активів фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності, які використовуються ними за здійснення такої діяльності;
- г) щодо будь-яких активів, що не знаходяться в податковій заставі.

28. Строк адміністративного арешту активів:

- а) не може бути більшим 48 годин;
- б) може бути продовжений за рішенням податкового органу вищого рівня;
- в) не застосовується до активів, власників яких не виявлено;
- г) продовжується за поданням податкового органу.

29. Рішення про тимчасове затримання активів приймається:

- а) керівником відповідного підрозділу податкової міліції;
- б) посадовою особою митних органів;
- в) керівником або заступником відповідної державної податкової адміністрації чи інспекції;
- г) посадовою особою податкової міліції.

30. Примусове стягнення податкового боргу здійснюється:

- а) за виконавчими написами нотаріусів;
- б) за рішенням податкового органу, крім активів, що знаходяться під заставою;
- в) за рішенням господарського суду;
- г) за рішенням суду.

31. Пеня нараховується на:

- а) суму податкового обов'язку;
- б) суму податкового боргу;
- в) суму податкового боргу та штрафу;
- г) свій варіант.

32. Пеня нараховується з рахунку 120% річної облікової ставки НБУ:

- а) на день виникнення податкового боргу;
- б) на день погашення податкового боргу;
- в) свій варіант.

33. Вкажіть, коли починається нарахування пені:

- а) при самостійному нарахуванні суми податкового обов'язку;
- б) при нарахуванні суми податкового обов'язку контролюючим органом.

34. Розмір штрафу при неподанні податкової декларації в строки, передбачені законодавством:

- а) 10 неоподаткованих мінімумів;

- б) 30 неоподаткованих мінімумів;
  - в) 10% суми податкового обов'язку за кожний місяць затримки;
  - г) 5% суми податкового обов'язку за кожний місяць затримки;
  - д) свій варіант.
35. Розмір штрафу в разі заниження суми податкового обов'язку:
- а) 10 неоподаткованих мінімумів;
  - б) 30 неоподаткованих мінімумів;
  - в) 10% суми заниженого податкового обов'язку;
  - г) 5% суми заниженого податкового обов'язку;
  - д) свій варіант.
36. Штраф у розмірі не менше 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян сплачується в разі заниження суми податкового обов'язку:
- а) у великому розмірі;
  - б) в особливо великому розмірі;
  - в) у зазначеному розмірі;
  - д) свій варіант.
37. Організація примусового продажу активів здійснюється:
- а) виконавцем рішення про адміністративний арешт;
  - б) керівником податкового органу;
  - в) податковим керуючим;
  - г) державним виконавцем.
38. У разі, коли податковий борг має державне підприємство, яке не підлягає приватизації, податковий орган повинен:
- а) здійснити продаж всіх активів;
  - б) здійснити продаж тільки частини акцій такого підприємства;

- в) здійснити продаж цілісних майнових комплексів;
- г) свій варіант.

39. Які дії повинен провести податковий орган у разі відмови органом виконавчої влади здійснити продаж акцій державного підприємства, що має податковий борг?

- а) адміністративний арешт активів такого підприємства;
- б) примусовий продаж акцій такого підприємства через біржові установи;
- в) звернення до господарського суду із заявою про примусовий продаж акцій такого підприємства;
- г) звернення до господарського суду із заявою про визнання такого боржника банкрутом.

40. Через які установи або організації продаватимуться з публічних торгів такі активи:

- а) зброя;
- б) 1 кг вовни;
- в) 1 т бананів;
- г) квартира;
- д) вагон зерна.

41. Об'єктом податку на прибуток підприємства є прибуток, який визначається зменшенням скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платника податку.

- а) так;
- б) ні.

42. Платник податку повинен самостійно сплатити суму податкового обов'язку з податку на прибуток підприємств:

- а) не пізніше 10 квітня поточного року;
- б) протягом 10 днів із дня отримання податкового повідомлення;
- в) протягом 10 днів із дня апеляційного узгодження;
- г) свій варіант.

43. Ставка податку на прибуток підприємств:
- а) 20%;
  - б) 25%;
  - в) 30%;
  - г) нульова;
  - д) свій варіант.
44. Від сплати податку на прибуток звільняються:
- а) асоціації комерційних банків;
  - б) державні установи;
  - в) продаж на експорт продуктів дитячого харчування;
  - г) підприємства, засновані Українським товариством сліпих.
45. Валовий дохід включає:
- а) суми грошових коштів, отримані від банківських, страхових операцій;
  - б) суми грошових коштів, отримані за рішенням господарського суду;
  - в) доходи від позареалізаційних операцій;
  - г) доходи, що надходять у вигляді прямих інвестицій.
46. Валові видатки включають:
- а) суми видатків у зв'язку з охороною праці;
  - б) суми видатків у зв'язку з проведенням капітального ремонту основних фондів;
  - в) суми грошових коштів, що внесені на страхові резерви;
  - г) сплату штрафів.
47. До прямих податків відносяться:
- а) податок на прибуток підприємств;
  - б) ПДВ;
  - в) акцизний збір;
  - г) мито;
  - д) податок на промисел.

48. Ставка податку на додану вартість:

- а) 20%;
- б) 30%;
- в) 18%;
- г) нульова;
- д) свій варіант.

49. Платником податку на додану вартість є особа, обсяг оподатковуваних операцій із продажу товарів якої протягом будь-якого періоду з останніх двадцяти календарних місяців перевищує:

- а) 600 неоподатковуваних мінімумів;
- б) 1200 неоподатковуваних мінімумів;
- в) 3600 неоподатковуваних мінімумів;
- г) свій варіант.

50. Платником ПДВ є:

- а) суб'єкти підприємницької діяльності, що вивозять за межі України продукцію (товари);
- б) підприємства з іноземними інвестиціями, що здійснюють на митній території України торгову діяльність;
- в) громадяни України, що ввозять на митну територію України продукцію (товари);
- г) особа, обсяг оподатковуваних операцій із продажу товарів якої протягом будь-якого періоду з останніх 12 календарних місяців перевищує 3600 неоподатковуваних мінімумів.

51. Об'єктом оподаткування ПДВ є:

- а) оборот від реалізації товарів;
- б) оборот від реалізації товарів за межами митної території України;
- в) оборот від реалізації товарів для власного виробництва;
- г) операції з отримання послуг від нерезидентів на території України.

52. Від сплати ПДВ звільняються:
- а) продаж товарів підприємствами, заснованими Українським товариством сліпих;
  - б) реалізація автомобілів спеціального призначення для інвалідів;
  - в) реалізація товарів на експорт;
  - г) іноземні дипломатичні установи України.
53. За нульовою ставною оподатковуються:
- а) операції з надання транспортних послуг із перевезення пасажирів і вантажів за межами митного контролю України;
  - б) продаж товарів підприємствами, заснованими Українським товариством сліпих;
  - в) реалізація автомобілів спеціального призначення для інвалідів;
  - г) послуги з доставки пенсій.
54. Сума, що підлягає поверненню платнику податку з бюджету у зв'язку з надмірною сплатою у випадках, передбачених чинним законодавством, є:
- а) податковим кредитом;
  - б) бюджетним відшкодуванням;
  - в) експортним відшкодуванням;
  - г) податковим векселем.
55. До непрямих податків відносяться:
- а) податок на прибуток підприємств
  - б) ПДВ;
  - в) акцизний збір
  - г) мито;
  - д) податок на промисел.
56. Податковий агент:
- а) є платником акцизного збору;
  - б) не є платником акцизного збору;

- в) нараховує акцизний збір з платників;
  - г) вносить акцизний збір до бюджету.
57. Від сплати акцизного збору звільняються:
- а) продаж підакцизних товарів підприємствами, заснованими Українським товариством сліпих;
  - б) реалізація автомобілів спеціального призначення для інвалідів;
  - в) реалізація підакцизних товарів на експорт;
  - г) реалізація метилового спирту для виготовлення медичних препаратів.
58. Об'єктом оподаткування акцизним збором є:
- а) оборот від реалізації товарів;
  - б) оборот від реалізації підакцизних товарів за межами митної території України;
  - в) оборот від реалізації товарів для власного виробництва.
59. Платником акцизного збору є:
- а) суб'єкти підприємницької діяльності, що вивозять за межі України підакцизну продукцію;
  - б) підприємства з іноземними інвестиціями, що виробляють підакцизну продукцію на території України;
  - в) громадяни України, що ввозять на територію України підакцизну продукцію.
60. До місцевих податків належать:
- а) єдиний податок;
  - б) збір за припаркування автотранспорту;
  - в) ринковий збір;
  - г) комунальний податок;
  - д) збір за видачу ордера на квартиру;
  - е) податок з реклами.
61. Перелік місцевих податків і зборів закріплено в:
- а) Конституції України;

- б) Податковому кодексі України;
- в) Законі «Про систему оподаткування»;
- г) Законі «Про місцеве самоврядування»;
- д) Декреті КМУ «Про місцеві податки і збори».

62. Місцеві податки та збори встановлюються:

- а) місцевими радами народних депутатів;
- б) Верховною Радою України.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

---

1. Конституція України: Основний Закон України // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 142.
2. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 38 — Ст. 534.
3. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 12. — Ст. 120.
4. Кодекс законів про працю України // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 12. — Ст. 120.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 10. — Ст. 108.
6. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — N 10. — Ст. 108.
7. Митний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 43. — Ст. 641.
8. Податковий кодекс України // Голос України. — 2010. — 3 грудня.
9. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 5. — Ст. 40.
10. Цивільний процесуальний кодекс країни // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 12. — Ст. 120.
11. Лімська декларація керівних принципів контролю. Режим доступу : URL: http://www.arh.gov.ru/agencies/priloj/010704_1.shtml. — 23.04.2001 р. (Прийнята IX Конгресом Міжнародної організації вищих контрольних органів (INTOSAI) в 1977 році).
12. Декларація про загальні принципи діяльності вищих органів фінансового контролю держав-учасниць СНД.
13. Закон України «Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби» // Відомості Верховної Ради України. — 2008. — № 27—28. — Ст. 253.
14. Закон України «Про акціонерні товариства» // Відомості Верховної Ради України. — 2008. — № 50—51. — Ст. 384.
15. Закон України «Про антимонопольний комітет України» // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 32. — Ст.415.
16. Закон України «Про аудиторську діяльність» // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 44. — Ст. 432.

17. Закон України «Про банки і банківську діяльність» // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 2—3. — Ст. 11.

18. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 26. — Ст. 210.

19. Закон України «Про виконавче провадження» // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — 12. — Ст.120.

20. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування дорожнього господарства» // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 40. — Ст. 361.

21. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення правового захисту громадян та запровадження механізмів реалізації конституційних прав громадян на підприємницьку діяльність, особисту недоторканність, безпеку, повагу до гідності особи, правову допомогу, захист)» // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 10. — Ст. 187.

22. Закон України «Про внесення змін до Закону України про державну податкову службу в Україні» // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 34. — Ст. 274.

23. Закон України «Про громадянство України» // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 33. — Ст.442.

24. Закон України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 26. — Ст. 175.

25. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 8. — Ст. 51.

26. Закон України «Про Державний бюджет України на 2006 рік» // Відомості Верховної Ради України. — 2006 . — № 1. — Ст. 5.

27. Закон України «Про державний внутрішній борг» // Відомості Верховної Ради України. — 2005. — № 5, №17—19. — Ст. 267.

28. Закон України «Про державний матеріальний резерв» // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 9. — Ст. 67.

29. Закон України «Про Державний реєстр фізичних осіб — платників податку та інших обов'язкових платежів» // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 23. — Ст. 149.

30. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 48. — Ст. 409.

31. Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 5—6, № 7—8. — Ст. 78.

32. Закон України «Про державну податкову службу в Україні» // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 38. — Ст. 536.

33. Закон України «Про державну службу» // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 7—8. — Ст. 66.

34. Закон України «Про державну статистику» // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 30. — Ст. 416.

35. Закон України «Про джерела фінансування органів державної влади» // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 38—39. — Ст. 288.

36. Закон України «Про електронний цифровий підпис» // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 36. — Ст. 276.

37. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 51. — Ст. 758.

38. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» // Офіційний вісник України. — 2001. — № 1-2. — Ст. 10.

39. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» // Офіційний вісник України. — 2000. — № 13. — Ст. 505.

40. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням» // Офіційний вісник України. — 2001. — № 8. — Ст. 310.

41. Закон України «Про закупівлю товарів, робіт, послуг за державні кошти» // Офіційний вісник України. — 2000. — № 13. — Ст. 500.

42. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 12. — Ст. 100.

43. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 38. — Ст. 315.

44. Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 37. — Ст. 237.

45. Закон України «Про здійснення контролю за сплатою збору на обов'язкове державне пенсійне страхування та збору на обов'язкове соціальне страхування» // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 31. — Ст. 249.

46. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 27. — Ст. 349.

47. Закон України «Про інститути спільного інвестування (паї та корпоративні інвестиційні фонди)» // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 16. — Ст. 218.

48. Закон України «Про іпотеку» // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 38. — Ст. 535.

49. Закон України «Про концесії» // Відомості Верховної Ради України. — 2009. — № 42. — Ст. 634.

50. Закон України «Про кредитні спілки» // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 1. — Ст. 18.

51. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 9. — Ст. 76.

52. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.

53. Закон України «Про Національний банк України» // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 4. — Ст. 15.

54. Закон України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 30–31. — Ст. 193.

55. Закон України «Про податок на додану вартість» // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 10. — Ст. 101.

56. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 28. — Ст. 136.

57. Закон України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 10. — Ст. 44.

58. Закон України «Про Рахункову палату» // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 46. — Ст. 213.

59. Закон України «Про розмір внесків на деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування» // Офіційний вісник України. — 2001. — № 8. — Ст. 309.

60. Закон України «Про систему оподаткування» // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 16. — Ст. 119.

61. Закон України «Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 17. — Ст. 80.

62. Закон України «Про страхування» // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 16. — Ст. 114.

63. Закон України «Про телекомунікації» // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 13. — Ст. 132.

64. Закон України «Про тимчасове делегування Кабінету Міністрів України повноважень видавати декрети в сфері законодавчого регулювання» // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 2 — Ст.6.

65. Закон України «Про фінансовий лізинг» // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 15. — Ст. 231.

66. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 10. — Ст. 106.

67. Закон України «Про фонд гарантування вкладів фізичних осіб» // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 5 — Ст. 30.

68. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 31.

69. Указ Президента України «Про Питання Державної митної служби України» // Офіційний вісник України. — 2000. — № 35. — Ст. 1477.

70. Указ Президента України «Про вдосконалення діяльності державних органів, роботи державних службовців та підвищення ефективності використання бюджетних коштів» // Офіційний вісник України. — 2000. — № 7. — Ст. 262.

71. Указ Президента України «Про Державну митну службу в Україні» // Урядовий кур'єр. — 1996. — № 228-229. — Ст. 12.

72. Указ Президента України «Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності» // Офіційний вісник України. — 1998. — № 30. — Ст. 1119.

73. Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» // Офіційний вісник України. — 1999. — № 19. — Ст. 817.

74. Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення наповнення Державного бюджету та посилення фінансово-бюджетної дисципліни» // Офіційний вісник України. — 1997. — № 10. — Ст. 12.

75. Указ Президента України «Про Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України» // Офіційний вісник України. — 2003. — № 15. — Ст. 650.

76. Указ Президента України «Про Положення про Міністерство фінансів України» // Офіційний вісник України. — 1999. — № 35. — Ст. 1785.

77. Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 13. — Ст. 113.

78. Декрет Кабінету Міністрів України «Про місцеві податки і збори» // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 30. — Ст. 336.

79. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 17. — Ст. 184.

80. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державне казначейство» // Зібрання постанов Уряду України. — 1995. — № 11. — Ст. 262.

81. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку груп власних надходжень бюджетних установ, вимог щодо їх утворення та напрямів використання» // Офіційний вісник України. — 2002. — № 21. — Ст. 1032.

82. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування» // Офіційний вісник України. — 2000. — № 32. — Ст. 1363.

83. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» // Офіційний вісник України. — 2002. — № 9. — Ст. 414.

84. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страху-

вання з окремих видів господарських операцій» від 03 листопада 1998 р. № 1740 // Офіційний вісник України. — 1998. — № 44. — Ст. 1632.

85. Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо забезпечення своєчасного та повного надходження податкових платежів до Державного бюджету України» від 16 липня 2001 року № 845 // Офіційний вісник України. — 2001. — № 29. — Ст. 1321.

86. Наказ Державної податкової адміністрації України «Про затвердження деяких нормативних актів з питань приймання, реєстрації, обліку і розгляду в підрозділах податкової міліції заяв, повідомлень, та іншої інформації про злочини» від 24 червня 1998 р. № 304 // Офіційний вісник України. — 1998. — № 29. — Ст. 1109.

87. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету» від 28 січня 2002 р. // Офіційний вісник України. — 2002. — № 6. — Ст. 257.

88. Наказ Головного контрольно-ревізійного управління України «Про затвердження Інструкції про організацію проведення ревізій і перевірок органами державної контрольно-ревізійної служби в Україні за зверненнями правоохоронних органів» від 26.11.1999 р. № 107 // Офіційний вісник України. — 1999. — № 51. — Ст. 2586.

89. Наказ Державної податкової адміністрації України «Про затвердження Інструкції про порядок застосування та стягнення сум штрафних (фінансових) санкцій органами державної податкової служби» від 17.03.2001 р. № 110 // Офіційний вісник України. — 2001. — № 13 — Ст. 578.

90. Наказ Державної податкової адміністрації України «Про затвердження Інструкції про порядок нарахування та погашення пені за платежами, що контролюються органами державної податкової служби» від 11.06.2003 р. № 290 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 27. — Ст. 1347.

91. Наказ Головного контрольно-ревізійного управління України «Про затвердження Інструкції про порядок проведення ревізій і перевірок державною контрольно-ревізійною службою в Україні» від 03.10.1997 р. № 121 // Офіційний вісник України. — 1997. — № 44. — Ст. 256.

92. Наказ Головного контрольно-ревізійного управління України «Про затвердження Порядку взаємного інформування органів державної контрольно-ревізійної служби України та органів державної податкової служби України про факти фінансових порушень та вжиті заходи» від 22.12.2001 р., № 143/514 // Офіційний вісник України. — 2002. — № 3. — Ст. 121.

93. Наказ Державного казначейства України і Державної митної служби України «Про затвердження Порядку перерахування до Державного бюджету України митних платежів та інших податків і зборів, контроль за справлянням яких здійснюється митними органами» від 19 серпня 2002 року № 149/416 // Офіційний вісник України. — 2002. — № 34. — Ст. 1639.

94. Постанова Колегії Рахункової палати України «Про затвердження Стандарту Рахункової палати “Порядок підготовки і проведення перевірок та оформлення їх результатів» від 27 грудня 2004 р. № 28-6 // Офіційний вісник України. — 2005. — № 5. — Ст. 297.

95. Алісов Є. О. Фінансове право : підручник. / Алісов Є. О., Воронова Л. К., Кадькаленко с. Т. — Харків : Консум, 1999. — 496 с.

96. Алісов Е. А. Финансовое право Украины : Учебное пособие / Е.А. Алісов. — Харьков : Эспада, 2005. — 360 с.

97. Бандурка О.О. Державна податкова служба в Україні: система, правовий статус, модернізація: монографія / ОО. Бандурка. — Х.: НУВС, 2004. — 233 с.

98. Бандурка О.О. Управління державною податковою службою в Україні: монографія / ОО. Бандурка. — Х., 2005. — 504 с.

99. Бех Г. В. Фінансове право України : підручник / Г. В. Бех, О. О. Дмитрик, І. Є. Криницький ; За ред. М. П. Кучерявенка. — К. : Юрінком Інтер, 2004. — 320 с.

100. Воронова Л. К. Финансовое право : учебное пособие для студентов юридических вузов и факультетов. / Л. К. Воронова, Н. П. Кучерявенко. — Харьков : Легас, 2003. — 360 с.

101. Воронова Л. К. Финансовое право : Учебное пособие для студентов юридических вузов и факультетов / Л.К. Воронова, И. Е. Криницький, Н. П. Кучерявенко. — Харьков : Право, 2006. — 384 с.

102. Головач А.В. Керівник в органах Державної податкової служби: адміністративно-правовий статус: монографія / А. В. Головач. — Х.: Золота миля, 2011. — 584 с.

103. *Дмитренко Е. С.* Фінансове право України. Загальна частина : Навчальний посібник / Е. С. Дмитренко. — К. : Алерта; КНТ, 2006. — 376 с.

104. *Дмитренко Е. С.* Фінансове право України. Особлива частина : Навчальний посібник / Е. С. Дмитренко. — К. : Алерта; КНТ, 2006. — 613 с.

105. *Дмитренко Е. С.* Фінансове право України. Практикум / Е. С. Дмитренко. — К. : Алерта; КНТ, 2004. — 216 с.

106. *Іванов Ю.Б.* Альтернативні системи оподаткування. — Харків: ХДЕУ — Торнадо, 2003. — 517 с.

107. *Костюченко О. А.* Банківське право : навчальний посібник / О. А. Костюченко. — Київ : А.С.К., 2001.

108. *Кучерявенко Н. П.* Налоговое право / Н. П. Кучерявенко. — Харьков : Консул, 2001. — 360 с.

109. *Марченко В.Б., Легкова М.Ф.* Податкове право. — К.: КНЕУ, 2004. — 225 с.

110. *Орлюк О. П.* Фінансове право : навчальний посібник / О. П. Орлюк. — К. : Юрінком Інтер, 2003. — 528 с.

111. *Понікаров В. Д.* Фінансове право: Навчальний посібник / В. Д. Понікаров, І. В. Ялдин, В. В. Назаренко. — Х. : ВД «ІНЖЕК», 2005. — 200 с.

112. *Проценко Т.О.* Правове забезпечення адміністрування податків та митних платежів: монографія / Т.О. Проценко. — К., 2006. — 546 с.

113. *Роль В.Ф.* Фінансове право: Навчальний посібник / В.Ф. Роль, В.В. Сергієнко, С.М. Попова. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 392 с.

114. *Угровецький О.П.* Система оподаткування в Україні: становлення, адміністрування, реформування: монографія / О.П. Угровецький. — Х.: Золота миля, 2009. — 326 с.

115. *Фомін Г. Ф.* Фінансове право : навчальний посібник / Г. Ф. Фомін, О. П. Гетьманець, Т. В. Сараскіна. — Харків : Ун-т внутрішніх справ, 2000. — 210 с.

116. *Фещенко Л. В.* Бюджетна система України: навчальний посібник / Л. В. Фещенко, П. В. Проноза, Н. В. Кузьминчук. — К. : Кондор, 2008. — 440 с.

117. *Финансовое право : Учебник / под ред. И. Н. Пахомова.* — Харьков: Одиссей, 2003. — 380 с.

118. *Финансовое право : Ученик / под ред. О. Н. Горбуновой.* — 2 е изд., перераб. и доп. — М. : Юрист, 2004. — 496 с.

РЕСУРСИ МЕРЕЖИ INTERNET

119. Сервер Верховной Рады Украины. — Режим доступа : www.rada.gov.ua.
120. Законодательство Украины. — Режим доступа : www.nedvigimost.com.ua.
121. Законопроекты Украины. — Режим доступа : www.zakon.gov.ua.
122. Нормативные акты Украины. — Режим доступа : www.nau.kiev.ua.
123. ЛигаБизнесИнформ. — Режим доступа : www.liga.net.
124. Налоги и бухгалтерский учёт. — Режим доступа : basa.tav.kharkov.ua.
125. Право. Украина. — Режим доступа : www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html.
126. Украинское право. — Режим доступа : www.ukrpravo.com.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 582/2011 Про Положення про Державну митну службу України

1. Затвердити Положення про Державну митну службу України.
2. Визнати такими, що втратили чинність:
Указ Президента України від 24 серпня 2000 року № 1022 «Питання Державної митної служби України»;
Указ Президента України від 19 грудня 2001 року № 1232 «Про внесення змін до пункту 10 Положення про Державну митну службу України»;
Указ Президента України від 25 квітня 2002 року № 382 «Про внесення зміни до Положення про Державну митну службу України»;
пункт 29 змін, що вносяться до указів Президента України, затверджених Указом Президента України від 5 березня 2004 року № 280 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України».
3. Кабінету Міністрів України привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Указом.
4. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Віктор ЯНУКОВИЧ
12 травня 2011 року

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України від
12 травня 2011 року
№582/2011

ПОЛОЖЕННЯ про Державну митну службу України

1. Державна митна служба України (Держмитслужба України) є центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України (далі — Міністр).
Держмитслужба України входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для реалізації державної політики у сфері державної митної справи.

2. Держмитслужба України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, наказами Міністра, іншими актами законодавства України, а також дорученнями Президента України та Міністра.

3. Основними завданнями Держмитслужби України є:

1) внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері державної митної справи;

2) реалізація державної політики у сфері державної митної справи;

3) забезпечення захисту економічних інтересів України.

4. Держмитслужба України відповідно до покладених на неї завдань:

1) організовує та контролює діяльність регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних установ та організацій;

2) організовує та забезпечує здійснення регіональними митницями, митницями контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та громадянами установленого законом порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України, застосування відповідно до закону заходів тарифного та нетарифного регулювання при переміщенні товарів через митний кордон України, у тому числі й після завершення операцій митного контролю та митного оформлення;

3) здійснює контроль за:

своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплати у повному обсязі платниками податків до бюджету митних та інших платежів, контроль за справлянням яких законом покладено на митні органи;

класифікацією за товарною номенклатурою Митного тарифу України товарів, поданих до митного оформлення;

правильністю визначення митної вартості товарів відповідно до закону та загальноприйнятої міжнародної практики;

правильністю визначення країни походження товарів, що переміщуються через митний кордон України;

4) забезпечує застосування митних режимів, здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, поміщених у відповідні митні режими;

5) відповідно до законодавства вживає разом з іншими органами виконавчої влади заходів до:

недопущення незаконного переміщення через митний кордон України культурних цінностей;

захисту інтересів споживачів товарів, недопущення переміщення через митний кордон України товарів, які не відповідають установленим законодавством вимогам якості та безпеки;

6) вживає заходів щодо захисту прав інтелектуальної власності у процесі зовнішньоекономічної діяльності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів;

7) вживає заходів, спрямованих на профілактику, виявлення, припинення, розкриття контрабанди та порушень митних правил;

8) здійснює дізнання у кримінальних справах про контрабанду, а також провадження у справах про порушення митних правил та контролює здійснення цієї діяльності регіональними митницями, митницями;

9) веде митну статистику;

10) здійснює ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;

11) проводить верифікацію (встановлення достовірності) сертифікатів про походження товарів з України та здійснює у випадках, встановлених чинними міжнародними договорами, видачу сертифікатів походження;

12) вживає встановлених законом заходів до погашення нарахованих митними органами грошових зобов'язань платників податків;

13) розробляє та впроваджує сучасні технології здійснення митного контролю і митного оформлення, нові види митного забезпечення, засобів ідентифікації товарів і транспортних засобів, здійснює контроль за їх застосуванням митними органами;

14) здійснює у межах своїх повноважень заходи щодо запобігання та протидії корупції та іншим службовим зловживанням у митній службі, впроваджує правила етики поведінки посадових осіб митної служби України та здійснює контроль за їх виконанням;

15) вносить пропозиції щодо підготовки проектів програм розвитку митної справи, соціального захисту працівників митної служби;

16) вживає заходів з метою спорудження, облаштування, утримання і проведення ремонту пунктів пропуску для автомобільного сполучення через державний кордон;

17) організовує видачу документів, необхідних для провадження діяльності митних ліцензійних складів, магазинів безмитної торгівлі, складів тимчасового зберігання, погоджує питання щодо від-

криття вантажних митних комплексів, автопортів, автотерміналів, видає ліцензію, необхідну для впровадження діяльності митного брокера, здійснює контроль за дотриманням зазначеними суб'єктами вимог законодавства з питань митної справи та оподаткування;

18) встановлює та забезпечує застосування та контроль за процедурами використання гарантування доставки товарів, які перебувають під митним контролем, до митних органів призначення, організовує контроль за доставкою зазначених товарів до митних органів призначення, взаємодіє з об'єднаннями експедиторів, незалежними фінансовими посередниками, страховими організаціями та фінансово-кредитними установами;

19) організовує та контролює ведення регіональними митницями, митницями обліку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;

20) укладає в установленому порядку міжвідомчі договори з митними органами інших держав, проводить у межах своїх повноважень переговори та консультаційну роботу з підготовки міжнародних договорів з питань митної справи за дорученням Кабінету Міністрів України, готує пропозиції щодо укладення таких договорів, а також припинення та/або зупинення їх дії;

21) здійснює разом із митними органами інших держав заходи щодо вдосконалення процедури пропуску через державний кордон товарів і транспортних засобів, їх митного контролю та митного оформлення;

22) забезпечує взаємодію митних органів з іншими органами виконавчої влади та митними органами інших держав, надсилає відповідно до укладених договорів митним органам таких держав запити щодо проведення перевірки документів, поданих суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності при митному оформленні, забезпечує виконання міжнародних договорів України про взаємну допомогу в митних справах;

23) організовує взаємодію митних органів з іншими органами виконавчої влади, які здійснюють передбачені законодавством види державного контролю товарів і транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон та в зонах митного контролю на митній території України;

24) забезпечує функціонування єдиної автоматизованої інформаційної системи митної служби;

25) здійснює інші повноваження, визначені законами України та покладені на Держмитслужбу України Президентом України.

5. Держмитслужба України з метою організації своєї діяльності:

1) забезпечує в межах повноважень здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх здійсненням в митній службі України;

2) забезпечує в межах своїх повноважень реалізацію державної політики у сфері охорони державної таємниці, здійснює контроль за її збереженням у митній службі;

3) реалізовує у межах своїх повноважень державну кадрову політику, організовує та забезпечує проведення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби;

4) здійснює внутрішній фінансовий контроль за цільовим та ефективним витрачанням бюджетних коштів, зберіганням державного майна, достовірністю ведення бухгалтерського обліку в митних органах, спеціалізованих митних установах та організаціях;

5) забезпечує відкритість у діяльності митної служби, своєчасно інформує в установленому законодавством порядку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та громадян з питань митної справи, встановлює та підтримує офіційні відносини консультативного характеру із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;

6) організовує планово-фінансову роботу в митній службі України, затверджує кошториси на утримання регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних установ і організацій та фінансує їх, бере участь у розробленні проектів Державного бюджету України і загальнодержавних програм економічного та соціального розвитку України, забезпечує організацію і ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової та бюджетної звітності в установленому порядку.

6. Держмитслужба України для виконання покладених на неї завдань має право в установленому порядку:

залучати до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань учених і фахівців, у тому числі на договірній основі, працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади;

одержувати інформацію, документи і матеріали від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності та їх посадових осіб;

скликати наради, створювати комісії та робочі групи;

користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державними, в тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;

укладати меморандуми із суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності з метою вдосконалення митного контролю.

7. Держмитслужба України здійснює свої повноваження безпосередньо та через регіональні митниці, митниці і спеціалізовані митні установи та організації.

8. Держмитслужба України у процесі виконання покладених на неї завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими органами виконавчої влади, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, підприємствами, установами, організаціями.

9. Держмитслужба України у межах своїх повноважень, на основі і на виконання Конституції та законів України, актів і доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства фінансів України та доручень Міністра видає накази організаційно-розпорядчого характеру, які підписуються Головою Держмитслужби України.

10. Держмитслужбу України очолює Голова, якого призначає на посаду за поданням Прем'єр-міністра України, внесеним на підставі пропозицій Міністра, та звільняє з посади Президент України.

Голова Держмитслужби України:

1) очолює Держмитслужбу України, здійснює керівництво її діяльністю, представляє Держмитслужбу України у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами, організаціями;

2) визначає пріоритети і стратегічні напрями роботи Держмитслужби України, затверджує план роботи Держмитслужби України на рік за погодженням із Міністром;

3) розподіляє обов'язки між своїми заступниками;

4) вносить на розгляд Міністра пропозиції щодо формування державної політики у митній сфері та розроблені Держмитслужбою України проекти законів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України;

5) подає в установленому порядку Міністрові для внесення на розгляд Кабінету Міністрів України розроблені Держмитслужбою України проекти законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України;

6) вносить на розгляд Міністра проекти нормативно-правових актів з питань, що належать до сфери діяльності Держмитслужби України;

7) забезпечує виконання Держмитслужбою України актів та доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України;

8) затверджує за погодженням із Міністром схвалені на засіданні колегії річний план роботи Держмитслужби України, заходи щодо реалізації основних напрямів та пріоритетних цілей її діяльності відповідно до визначених завдань;

9) звітує перед Міністром про виконання річного плану роботи Держмитслужби України та покладених на неї завдань, про усунення порушень і недоліків, виявлених під час проведення перевірок діяльності Держмитслужби України, митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, а також про притягнення до відповідальності посадових осіб, винних у допущених порушеннях;

10) вносить пропозиції Міністрові щодо кандидатур на посади своїх заступників;

11) затверджує за погодженням з Міністром структуру Держмитслужби України;

12) забезпечує виконання наданих Міністром доручень;

13) підписує накази Держмитслужби України;

14) вносить Міністрові пропозиції щодо утворення в межах граничної чисельності державних службовців та працівників Держмитслужби України і коштів, передбачених на її утримання, а також щодо ліквідації, реорганізації Кабінетом Міністрів України територіальних органів — регіональних митниць, митниць Держмитслужби України, які є юридичними особами публічного права, затверджує їх структуру, чисельність та штатні розписи;

15) утворює в межах граничної чисельності державних службовців та працівників Держмитслужби України і коштів, передбачених на утримання Держмитслужби України, ліквідовує, реорганізовує за погодженням із Кабінетом Міністрів України та Міністром територіальні органи як структурні підрозділи апарату Держмитслужби України;

16) затверджує положення про структурні підрозділи Держмитслужби України, регіональні митниці, митниці, спеціалізовані митні установи та організації;

17) призначає на посади за погодженням із Міністром та головами відповідних місцевих державних адміністрацій, звільняє з посад керівників регіональних митниць, митниць, призначає на посади за погодженням із Міністром, звільняє з посад заступників керівників регіональних митниць, митниць;

18) призначає на посади та звільняє з посад за погодженням із Міністром керівників і заступників керівників структурних підрозділів апарату Держмитслужби України, призначає на посади та звільняє з посад інших державних службовців і працівників апарату Держмитслужби України;

19) розглядає в установленому порядку питання щодо присвоєння працівникам митної служби спеціальних звань, їх заохочення;

20) приймає рішення про притягнення посадових осіб Держмитслужби України до дисциплінарної відповідальності та звільняє за здійснення правопорушення відповідно до положень Митного кодексу України, Дисциплінарного статуту митної служби України та інших актів законодавства України;

21) вносить у встановленому законодавством порядку подання щодо відзначення працівників Держмитслужби України державними нагородами;

22) затверджує в установленому законодавством порядку кадровий резерв для заміщення посад, призначення на які здійснюється Головою Держмитслужби України, забезпечує організацію підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників Держмитслужби України;

23) забезпечує взаємодію Держмитслужби України із визначеним Міністром структурним підрозділом Міністерства фінансів України;

24) забезпечує дотримання порядку обміну інформацією між Міністерством та Держмитслужбою України.

11. Голова Держмитслужби України має двох заступників, у тому числі одного першого.

Першого заступника та заступника Голови Держмитслужби України призначає на посаду Президент України за поданням Прем'єр-міністра України відповідно до пропозицій, внесених Головою Держмитслужби України та погоджених Міністром.

Першого заступника, заступника Голови Держмитслужби України звільняє з посад Президент України.

12. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції Держмитслужби України, обговорення найважливіших напрямів її діяльності в Держмитслужбі України утворюється колегія у складі Голови Держмитслужби України (голова колегії), першого заступника та заступників Голови, посадових осіб Мінфіну України, визначених посадових осіб Держмитслужби України. У разі по-

треби до складу колегії можуть входити керівники структурних підрозділів Держмитслужби України, а також у встановленому порядку інші особи.

Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом видання відповідного наказу Держмитслужби України.

Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності в Держмитслужбі України можуть утворюватися постійні або тимчасові консультативні, дорадчі органи.

Рішення про утворення чи ліквідацію колегії, постійних або тимчасових консультативних, дорадчих органів, їх кількісний та персональний склад, положення про них затверджуються Головою Держмитслужби України.

13. Гранична чисельність державних службовців та працівників Держмитслужби України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Структура апарату Держмитслужби України затверджується Головою Держмитслужби України за погодженням із Міністром.

Штатний розпис, кошторис Держмитслужби затверджуються Головою Держмитслужби України за погодженням із Мінфіном України.

Держмитслужба України є юридичною особою публічного права, головним розпорядником бюджетних коштів, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Державної казначейської служби України.

Глава Адміністрації Президента України

С. ЛЬОВОЧКІН

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 584/2011
Про Положення про Державну податкову службу України

1. Затвердити Положення про Державну податкову службу України (додається).

2. Визнати такими, що втратили чинність:

Указ Президента України від 13 липня 2000 року № 886 «Про затвердження Положення про Державну податкову адміністрацію України»;

пункт 1 статті 1 Указу Президента України від 26 червня 2002 року № 586 «Про внесення змін до деяких Указів Президента України»;

Указ Президента України від 18 червня 2003 року № 533 «Про внесення змін до Положення про Державну податкову адміністрацію України».

3. Кабінету Міністрів України привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Указом.

4. Цей Указ набирає чинності з дня опублікування.

Президент України Віктор ЯНУКОВИЧ
12 травня 2011 року

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 12 травня 2011 року
№ 584/2011

ПОЛОЖЕННЯ
про Державну податкову службу України

1. До системи органів Державної податкової служби України (ДПС України) належать центральний апарат та територіальні органи державні податкові служби в Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі, областях, округах (на два і більше регіони), державні податкові інспекції у районах, містах (крім міст Києва та Севастополя), районах у містах, міжрайонні, об'єднані та спеціалізовані державні податкові інспекції.

ДПС України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України (далі — Міністр).

ДПС України входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію єдиної державної податкової політики, а також державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, здійснює міжгалузеву координацію у цій сфері.

2. ДПС України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, наказами Міністра, іншими актами законодавства України, а також дорученнями Президента України та Міністра.

3. Основними завданнями ДПС України є:

внесення пропозицій щодо формування державної податкової політики і державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів;

реалізація державної податкової політики та політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів;

здійснення контролю за додержанням податкового законодавства та іншого законодавства у випадках, коли здійснення такого контролю покладено на органи державної податкової служби, правильності обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджетів, державних цільових фондів податків, зборів та інших платежів, установлених законодавством (далі — податки, інші платежі);

запобігання злочинам та іншим правопорушенням, віднесеним законом до компетенції податкової міліції, їх виявлення, розкриття, припинення та розслідування.

4. ДПС України відповідно до покладених на неї завдань:

1) виконує роботу, пов'язану із:

здійсненням контролю за своєчасністю подання передбаченої законом звітності (декларацій, розрахунків тощо), своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплати податків, інших платежів, контроль за сплатою яких покладено на ДПС України, контролю за встановленими законом строками здійснення розрахунків у іноземній валюті, за додержанням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів;

здійсненням контролю за додержанням виконавчими комітетами сільських і селищних рад порядку прийняття і обліку податків,

інших платежів від платників податків, своєчасністю і повнотою перерахування цих сум до бюджету;

здійсненням контролю за правомірністю бюджетного відшкодування податку на додану вартість;

реєстрацією та веденням обліку платників податків, обліком об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням; проведенням диференціації платників податків;

формуванням та веденням Державного реєстру фізичних осіб - платників податків, Єдиного банку даних про платників податків - юридичних осіб та інших реєстрів, ведення яких покладено законодавством на органи державної податкової служби;

веденням обліку податків, інших платежів, контроль за справлянням яких покладено на ДПС України, та складанням звітності щодо стану розрахунків платників із бюджетом;

ліцензуванням діяльності суб'єктів господарювання з виробництва спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, оптової торгівлі спиртом, оптової та роздрібною торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами;

здійсненням контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів та забезпеченням міжгалузевої координації у цій сфері;

здійсненням контролю у сфері виробництва, обігу та реалізації підакцизних товарів;

прийняттям декларацій про максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари (продукцію), встановлені виробником або імпортером, та узагальненням відомостей таких декларацій для здійснення організації роботи та контролю за повнотою обчислення і сплати акцизного податку;

проведенням роботи із запобігання і боротьби з незаконним виробництвом і обігом спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів;

здійсненням контролю за погашенням податкового боргу з податків, інших платежів платників податків, у тому числі тих, майно яких перебуває у податковій заставі;

здійсненням контролю за обліком, зберіганням, оцінкою, розпорядженням безхазайним майном та майном, що переходить у власність держави;

здійсненням контролю за забезпеченням стягнення заборгованості суб'єктів; господарювання за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, позиками;

здійсненням контролю за відстроченням, розстроченням та реструктуризацією грошових зобов'язань та/або податкового боргу, а також списанням безнадійного податкового боргу в межах, передбачених законом;

здійсненням контролю за застосуванням арешту майна платника податків, що має податковий борг, та/або зупиненням видаткових операцій на його рахунках у банку;

застосуванням до платників податків процедур банкрутства;

2) організовує роботу, пов'язану із замовленням марок акцизного податку, їх зберіганням, продажем, відбором зразків з метою проведення експертизи щодо їх автентичності та здійсненням контролю за наявністю цих марок на пляшках (упаковках) з алкогольними напоями і на пачках (упаковках) тютюнових виробів під час їх транспортування, зберігання і реалізації;

3) здійснює контроль за дотриманням суб'єктами господарювання, які провадять роздрібну торгівлю тютюновими виробами, максимальних роздрібних цін на тютюнові вироби, встановлених виробниками або імпортерами таких виробів;

4) здійснює контроль за дотриманням суб'єктами господарювання, які провадять оптову або роздрібну торгівлю алкогольними напоями, встановлених мінімальних оптово-відпускних або роздрібних цін на такі напої;

5) розробляє та вносить Міністрові проекти нормативно-правових актів Міністерства фінансів України, що належать до сфери діяльності ДПС України;

6) розробляє форми податкових розрахунків, звітів, декларацій та інших документів і забезпечує їх затвердження в установленому порядку;

7) розробляє пропозиції до проектів міжнародних договорів з питань оподаткування та забезпечує їх виконання;

8) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до компетенції ДПС України, розробляє проекти законів України, проекти актів Президента України, Кабінету Міністрів України та подає їх у встановленому порядку Міністрові;

9) виконує роботу та здійснює контроль за виявленням, обліком, зберіганням, оцінкою та розпорядженням безхазяйним майном та майном, що переходить у власність держави;

10) організовує інформаційно-аналітичне забезпечення процесів адміністрування та їх автоматизацію;

11) надає територіальним органам методичну і практичну допомогу в організації роботи, проводить перевірку її стану;

12) надає податковій консультації відповідно до Податкового кодексу України;

13) прогнозує, аналізує надходження податків, інших платежів, джерела податкових надходжень, вивчає вплив макроекономічних показників і податкового законодавства на надходження податків, інших платежів, розробляє пропозиції щодо їх збільшення та зменшення втрат бюджету;

14) забезпечує прийом громадян, розгляд звернень громадян, запитів та звернень народних депутатів України;

15) співпрацює з інститутами громадянського суспільства, забезпечує участь громадськості в реалізації державної політики у відповідній сфері;

16) забезпечує інформування громадськості про реалізацію державної політики у відповідній сфері;

17) надає інформаційно-довідкові послуги в межах компетенції;

18) формує державне замовлення на підготовку фахівців у відповідній сфері;

19) інформує Президента України та Кабінет Міністрів України про основні показники сплати податків, інших платежів до державного бюджету;

20) подає Міністерству фінансів України та Державній казначейській службі України звіт про надходження податків, інших платежів;

21) координує через центральний апарат діяльність територіальних органів та організовує їх взаємодію з органами Державної казначейської служби України, Державної фінансової інспекції України та Державної митної служби України, органами статистики, внутрішніх справ, Служби безпеки України, прокуратури, іншими органами та органами місцевого самоврядування;

22) налагоджує зв'язки з податковими службами іноземних держав і міжнародними податковими організаціями, вивчає досвід організації діяльності податкових служб цих держав і розробляє пропозиції з його практичного використання в діяльності ДПС України;

23) здійснює контроль та забезпечує надання допомоги у стягненні податкового боргу в міжнародних правовідносинах за запитом компетентних органів іноземних держав;

24) забезпечує доступ іншим державним органам до інформації з баз даних ДПС України згідно із законом;

25) забезпечує міжнародне співробітництво в межах своїх повноважень;

26) здійснює через центральний апарат перегляд рішень територіальних органів під час проведення процедури адміністративного оскарження;

27) забезпечує законність діяльності територіальних органів та звертається до суду у випадках, передбачених законодавством;

28) здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення;

29) забезпечує охорону державної таємниці та захист інформації в ДПС України;

30) у межах своїх повноважень розглядає справи про адміністративні правопорушення та накладає адміністративні стягнення, проводить перевірки, за результатами яких складає акти;

31) приймає і реєструє заяви, повідомлення та іншу інформацію про злочини і правопорушення, віднесені до компетенції податкової міліції, здійснює в установленому порядку перевірку таких заяв і приймає щодо них передбачені законом рішення;

32) провадить відповідно до закону оперативно-розшукову діяльність, здійснює провадження за протокольною формою досудової підготовки матеріалів, а також проводить дізнання та досудове слідство в межах компетенції, вживає заходів щодо відшкодування завданих державі збитків;

33) проводить розшук платників податків, які ухиляються від сплати податків, інших платежів, встановлення місцезнаходження платника податків;

34) виявляє причини і умови, що сприяли вчиненню злочинів та інших правопорушень у сфері оподаткування, вживає заходів щодо їх усунення;

35) вживає заходів щодо виявлення, перевірки і розслідування злочинів, пов'язаних із відмиванням, легалізацією, розкраданням коштів та іншими незаконними фінансовими операціями;

36) у разі виявлення фактів, що свідчать про організовану злочинну діяльність, або дій, що створюють умови для такої діяльності, направляє матеріали з цих питань відповідним спеціальним органам по боротьбі з організованою злочинністю;

37) забезпечує безпеку діяльності ДПС України і її працівників, а також захист працівників від протиправних посягань, пов'язаних із виконанням ними службових обов'язків;

38) готує пропозиції Міністрові щодо здійснення прогнозного планування видатків на матеріально-технічне забезпечення діяльності ДПС України;

39) здійснює відповідно до законодавства функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери її управління;

40) здійснює внутрішній контроль та аудит за станом дотримання вимог чинного законодавства і виконання службових, посадових обов'язків у ДПС України та на підприємствах, в установах, організаціях, що належать до сфери її управління;

41) забезпечує наукову, науково-технічну, інформаційну, видавничу діяльність, сприяє створенню і впровадженню сучасних інформаційних технологій та комп'ютерних мереж у відповідній сфері;

42) здійснює інші повноваження, визначені законами України та пов'язані з виконанням покладених на неї Президентом України завдань.

5. ДПС України з метою організації своєї діяльності:

1) забезпечує в межах повноважень здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх здійсненням у центральному апараті ДПС України, територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління;

2) забезпечує безпеку діяльності працівників органів державної податкової служби;

3) забезпечує у межах повноважень реалізацію державної політики стосовно державної таємниці, контроль за її збереженням в апараті ДПС України, а також мобілізаційну підготовку, мобілізацію та контроль за здійсненням цих заходів;

4) виконує роботу з укомплектування, зберігання, обліку та використання архівних документів.

6. ДПС України відповідно до покладених на неї завдань і повноважень має право в установленому порядку:

1) здійснювати передбачені законодавством перевірки платників податків, крім Національного банку України, і звірки відповідно до вимог законодавства України;

2) проводити контрольні розрахункові операції до початку перевірки платника податків щодо дотримання ним порядку прове-

дення готівкових розрахунків та застосування реєстраторів розрахункових операцій;

3) запрошувати платників податків або їх представників для перевірки правильності нарахування та своєчасності сплати податків, інших платежів, додержання вимог іншого законодавства, здійснення контролю за додержанням якого покладено на ДПС України;

4) під час проведення перевірок у платників податків — фізичних осіб, а також у посадових осіб платників податків — юридичних осіб перевіряти документи, що посвідчують особу;

5) для здійснення функцій, визначених податковим законодавством, отримувати безоплатно від платників податків, у тому числі благодійних та інших неприбуткових організацій, у порядку, визначеному Податковим кодексом України, інформацію, довідки, копії документів (засвідчені підписом платника податків або його посадовою особою та скріплені печаткою (за наявності) про фінансово-господарську діяльність, отримані доходи, видатки платників податків та іншу інформацію, пов'язану з обчисленням та сплатою податків, про додержання вимог іншого законодавства, здійснення контролю за яким покладено на ДПС України, а також фінансову і статистичну звітність у порядку та на підставах, визначених Податковим кодексом України;

6) отримувати в електронному вигляді документи у випадку, якщо такі документи формуються платником податків в електронному вигляді у межах, передбачених законом;

7) під час планових документальних перевірок вимагати від платників податків, що перевіряються, проведення інвентаризації основних фондів, товарно-матеріальних цінностей, коштів;

8) вимагати від платників податків, що перевіряються, зняття залишків товарно-матеріальних цінностей, готівки;

9) під час проведення перевірок запитувати та вивчати первинні документи, які використовуються в бухгалтерському обліку, інші реєстри, фінансову, статистичну звітність, пов'язані з обчисленням і сплатою податків, інших платежів, виконанням вимог іншого законодавства, контроль за додержанням якого покладено на ДПС України;

10) під час проведення перевірок вимагати виготовлення і надання копій первинних документів (засвідчених підписом платника податків або його посадовою особою та скріплених печаткою (за наявності), які свідчать про порушення податкового та іншого за-

конодавства, контроль за додержанням якого покладено на ДПС України, та отримувати їх у платників податків у встановленому Податковим кодексом України порядку;

11) під час проведення перевірок вимагати від посадових або службових осіб платника податків надання повноважних осіб для спільного з представниками ДПС України зняття показань внутрішніх та зовнішніх лічильників, якими обладнані технічні пристрої, що використовуються у процесі провадження ним діяльності, що перевіряється;

12) доступу під час проведення перевірок до територій, приміщень (крім житла громадян) та іншого майна, що використовується для провадження господарської діяльності та/або є об'єктами оподаткування або використовуються для отримання доходів (прибутку) чи пов'язані з іншими об'єктами оподаткування та/або можуть бути джерелом погашення податкового боргу у порядку, передбаченому Податковим кодексом України;

13) в межах наданих законом повноважень у випадках виявлення порушення вимог податкового та іншого законодавства України надсилати платникам податків письмові запити щодо надання засвідчених належним чином копій документів, що безпосередньо пов'язані з виявленими порушеннями;

14) складати стосовно платників податків — фізичних осіб та посадових осіб платників податків — юридичних осіб протоколи про адміністративні правопорушення в порядку, визначеному законодавством, а також виносити постанови у справах про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом;

15) вимагати від керівників та відповідних посадових осіб фізичних і юридичних осіб — платників податків, які перевіряються, припинення дій, що перешкоджають здійсненню законних повноважень службовими (посадовими) особами ДПС України, усунення виявлених порушень податкового та іншого законодавства, контроль за додержанням якого покладено на ДПС України, та контролювати виконання законних вимог службових (посадових) осіб ДПС України;

16) визначати у передбачених Податковим кодексом України випадках суми податкових та грошових зобов'язань платників податків;

17) застосовувати до платників податків передбачені законом фінансові (штрафні) санкції за порушення податкового та іншого

законодавства, контроль за додержанням якого покладено на ДПС України, стягувати до бюджетів та державних цільових фондів суми грошових зобов'язань та/або податкового боргу у випадках, порядку та розмірі, встановлених Податковим кодексом України, стягувати суми простроченої заборгованості суб'єкта господарювання перед державою (Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста) за кредитом (позикою), залученим державою (Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста) або під державну (місцеву) гарантію, а також за кредитом із бюджету у порядку, визначеному Податковим кодексом України;

18) здійснювати контроль за додержанням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню органами відповідно до закону, торгових патентів;

19) одержувати від органів виконавчої влади необхідну інформацію, пов'язану з обчисленням та сплатою податків, інших платежів, у випадках, передбачених законодавством, а також відомості, необхідні для проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, установ та організацій усіх форм власності;

20) одержувати безоплатно від платників податків, а також від установ Національного банку України, комерційних банків та інших фінансових установ довідки у порядку, встановленому Законом України «Про банки і банківську діяльність» та Податковим кодексом України, довідки та/або копії документів про наявність банківських рахунків, а на підставі рішення суду - інформацію про обсяг та обіг коштів на рахунках, у тому числі про ненадходження в установлені терміни валютної виручки від суб'єктів господарювання;

21) одержувати безоплатно від органів державної влади, Національного банку України, органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій відповідно до законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, від юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців, самозайнятих осіб, податкових агентів, фізичних осіб інформацію, необхідну для забезпечення реєстрації та обліку платників податків, об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, формування та ведення Єдиного банку даних про платників податків — юридичних осіб та інших реєстрів, Державного реєстру фізичних осіб — платників податків;

22) одержувати безоплатно від митних органів щомісяця звітні дані про ввезення на митну територію України імпортованих товарів і справляння при цьому податків, інших платежів та інформацію про експортно-імпортовані операції, що здійснюють резиденти і нерезиденти, та від органів статистики -дані, необхідні для використання їх у проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій усіх форм власності;

23) за наявності обставин, визначених Податковим кодексом України, приймати рішення про застосування адміністративного арешту майна платника податків;

24) надавати відстрочення та розстрочення грошових зобов'язань та/або податкового боргу, а також приймати рішення про списання безнадійного податкового боргу в порядку, передбаченому законом;

25) застосовувати до фінансових установ, які не подали відповідним територіальним органам ДПС України в установлений законом строк повідомлень про відкриття або закриття рахунків платників податків або розпочали здійснення видаткових операцій за рахунком платника податків до отримання повідомлення відповідного територіального органу ДПС України про взяття рахунка на облік у ДПС України, фінансові (штрафні) санкції в установленому Податковим кодексом України розмірі;

26) стягувати з установ банків та інших фінансово-кредитних установ пеню за несвочасне виконання ними рішень суду та доручень платників податків про сплату податків та інших платежів;

27) надавати інформацію з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків іншим органам державної влади та органам фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування відповідно до закону;

28) приймати рішення про зміну основного місця обліку та переведення великих платників податків на облік у спеціалізовані органи ДПС України та знімати їх з обліку і переводити до інших територіальних органів;

29) отримувати від нотаріусів на письмові запити інформацію про вступ фізичної особи у права спадкоємця з обов'язковим зазначенням повних даних про таку особу та даних про майно, отримане за правом успадкування;

30) звертатися у передбачених законодавством випадках до суду;

31) скасовувати рішення, прийняті територіальними органами (крім рішень податкової міліції), у разі їх невідповідності актам законодавства;

32) вчиняти правочини, спрямовані на забезпечення виконання функцій, передбачених законодавством;

33) залучати до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань учених і фахівців та експертів, у тому числі на договірній основі, працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади;

34) скликати наради, створювати комісії та робочі групи;

35) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державними, в тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами.

Посадові особи ДПС України користуються правами, передбаченими законом.

7. Центральний апарат ДПС України здійснює свої повноваження безпосередньо та через територіальні органи.

До територіальних органів ДПС України належать державні податкові служби в Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі, областях, округах (на два і більше регіони), державні податкові інспекції в районах, містах (крім міст Києва та Севастополя), районах у містах, міжрайонні, об'єднані та спеціалізовані державні податкові інспекції та в їх складі відповідні підрозділи податкової міліції.

8. ДПС України у процесі виконання покладених на неї завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими органами виконавчої влади, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, з органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, підприємствами, установами, організаціями.

9. ДПС України у межах своїх повноважень, на основі і на виконання Конституції та законів України, актів і доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства фінансів України та доручень Міністра, видає накази організаційно-розпорядчого характеру, які підписуються Головою ДПС України.

10. ДПС України очолює Голова, якого призначає на посаду за поданням Прем'єр-міністра України, внесеним на підставі пропозицій Міністра, та звільняє з посади Президент України.

Голова ДПС України:

1) очолює та здійснює керівництво діяльністю ДПС України, представляє ДПС України у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами, організаціями;

2) у межах компетенції організовує та контролює виконання в центральному апараті ДПС України та територіальних органах Конституції та законів України, актів і доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства фінансів України;

3) вносить на розгляд Міністрові пропозиції щодо формування державної політики у відповідній сфері та розроблені ДПС України проекти законів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України;

4) вносить на розгляд Міністрові проекти нормативно-правових актів, що стосуються сфери діяльності ДПС України;

5) забезпечує виконання ДПС України актів та доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України;

6) затверджує за погодженням із Міністром схвалені на засіданні колегії річний план роботи ДПС України, заходи щодо реалізації основних напрямів та пріоритетних цілей її діяльності відповідно до визначених завдань;

7) звітує перед Міністром про виконання річного плану роботи ДПС України та покладених на неї завдань, про усунення порушень і недоліків, виявлених під час проведення перевірок діяльності ДПС України, її територіальних органів, а також про притягнення до відповідальності посадових осіб, винних у допущених порушеннях;

8) вносить пропозиції Міністрові щодо кандидатур на посади своїх заступників;

9) розподіляє обов'язки між своїми заступниками, визначає ступінь їх відповідальності;

10) затверджує за погодженням із Міністром структуру ДПС України;

11) забезпечує виконання наданих Міністром доручень;

12) вносить Міністрові пропозиції щодо утворення в межах граничної чисельності державних службовців та працівників ДПС України і коштів, передбачених на її утримання, а також щодо ліквідації, реорганізації Кабінетом Міністрів України територіальних органів ДПС України, які є юридичними особами публічного права;

13) утворює в межах граничної чисельності державних службовців та працівників ДПС України і коштів, передбачених на утримання державної податкової служби, ліквідує, реорганізовує за погодженням із Кабінетом Міністрів України та Міністром територіальні органи ДПС України як структурні підрозділи ДПС України;

14) призначає на посади за погодженням із Міністром та головами відповідних місцевих державних адміністрацій, звільняє з посад керівників територіальних органів, призначає на посади за погодженням з Міністром, звільняє з посад заступників керівників цих органів;

15) призначає на посади та звільняє з посад у встановленому порядку начальників підрозділів податкової міліції;

16) забезпечує взаємодію ДПС України із визначеним Міністром структурним підрозділом Міністерства фінансів України;

17) забезпечує дотримання встановленого Міністром порядку обміну інформацією між Міністерством фінансів України та ДПС України та вчасність її подання;

18) призначає на посади за погодженням із Міністром та звільняє з посад керівників і заступників керівників структурних підрозділів центрального апарату, в тому числі відокремлених, призначає на посади та звільняє з посад працівників центрального апарату ДПС України;

19) затверджує положення про структурні підрозділи ДПС України, територіальні органи ДПС України, а також структуру, граничну чисельність, штатний розпис та кошторис цих органів;

20) головує на засіданнях колегії ДПС України, затверджує склад колегій державних податкових служб в Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі, областях, округах;

21) представляє в установленому порядку ДПС України у відносинах з іншими державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями в Україні та за її межами;

22) у межах повноважень дає обов'язкові до виконання працівниками ДПС України доручення;

23) веде переговори і в установленому порядку підписує міжнародні договори України відповідно до наданих йому повноважень;

24) здійснює інші повноваження, передбачені законодавством.

11. Голова ДПС України має двох заступників, у тому числі одного першого.

Першого заступника та заступника Голови ДПС України призначає на посади Президент України за поданнями Прем'єр-міністра України, внесеними на підставі пропозицій Голови ДПС України, погоджених із Міністром.

Першого заступника та заступника Голови ДПС України звільняє з посад Президент України.

12. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції ДПС України, обговорення найважливіших напрямів її діяльності в ДПС України утворюється колегія у складі Голови ДПС України (голова колегії), першого заступника та заступника Голови ДПС України, посадових осіб Міністерства фінансів України. У разі потреби до складу колегії можуть входити керівники структурних підрозділів ДПС України, а також у встановленому порядку інші особи.

Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом видання відповідного наказу ДПС України.

Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності у ДПС України можуть утворюватися постійні або тимчасові консультативні, дорадчі органи.

Рішення про утворення та ліквідацію колегії, постійних або тимчасових консультативних, дорадчих органів, їх кількісний та персональний склад, положення про них затверджуються Головою ДПС України.

13. Гранична чисельність працівників ДПС України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Структура ДПС України затверджується Головою ДПС України за погодженням із Міністром.

Штатний розпис, кошторис ДПС України затверджуються Головою ДПС України за погодженням із Міністерством фінансів України.

ДПС України є юридичною особою публічного права, має самостійний баланс, печатку із зображенням Державного Герба України, кодом ЄДРПОУ та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Державної казначейської служби України.

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ

Н А К А З

22.12.2010 № 979

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
30 грудня 2010 р.
за № 1439/18734

**Про затвердження Порядку обліку платників податків
і зборів та визнання такими, що втратили чинність,
наказів Державної податкової адміністрації України**

Відповідно до статей 62-68, пункту 133.3 статті 133, пунктів 153.13, 153.14 статті 153, пункту 335.2 статті 335 Податкового кодексу України (2755-17) та статті 2 Закону України «Про державну податкову службу в Україні» (509-12)

Н А К А З У Ю:

1. Затвердити Порядок обліку платників податків і зборів, що додається.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

2.1. З дня набрання чинності цим наказом:

наказ Державної податкової адміністрації України від 19.02.98 № 80 (z0172-98) «Про затвердження Інструкції про порядок обліку платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 16.03.98 за № 172/2612;

наказ Державної податкової адміністрації України від 03.08.98 № 380 (z0540-98) «Про затвердження Порядку присвоєння реєстраційних (облікових) номерів платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 01.09.98 за № 540/2980;

наказ Державної податкової адміністрації України від 17.11.98 № 552 (z0791-98) «Про внесення змін до Інструкції про порядок обліку платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14.12.98 за № 791/3231;

наказ Державної податкової адміністрації України від 28.12.99 № 729 (z0023-00, z0024-00) «Про внесення змін і доповнень до Порядку присвоєння реєстраційних (облікових) номерів платників

податків та доповнення до Інструкції про порядок обліку платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 17.01.2000 за № 23/4244;

абзац другий пункту 1 наказу Державної податкової адміністрації України від 14.04.2000 № 170 (z0256-00) «Про внесення доповнень до нормативно-правових актів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.05.2000 за № 256/4477;

наказ Державної податкової адміністрації України від 05.07.2000 № 361 (z0448-00) «Про внесення змін до Інструкції про порядок обліку платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 27.07.2000 за № 448/4669;

наказ Державної податкової адміністрації України від 14.05.2001 № 195 (z0486-01, z0487-01) «Про Зміни та доповнення до Інструкції про порядок обліку платників податків та до Порядку присвоєння реєстраційних (облікових) номерів платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 07.06.2001 за № 486/5677;

наказ Державної податкової адміністрації України від 05.09.2001 № 347 (z0874-01) «Про внесення змін до Інструкції про порядок обліку платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 11.10.2001 за № 874/6065;

наказ Державної податкової адміністрації України від 03.04.2002 № 149 (z0397-02) «Про зміни та доповнення до Інструкції про порядок обліку платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 25.04.2002 за № 397/6685;

наказ Державної податкової адміністрації України від 24.11.2004 № 669 (z0067-05) «Про Зміни та доповнення до Інструкції про порядок обліку платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 20.01.2005 за № 67/10347;

наказ Державної податкової адміністрації України від 09.03.2005 № 103 (z0330-05) «Про затвердження Змін та доповнень до наказу ДПА України від 3 серпня 1998 року № 380 «Про затвердження Порядку присвоєння реєстраційних (облікових) номерів платників податків», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 1 вересня 1998 року за № 540/2980», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 24.03.2005 за № 330/10610;

наказ Державної податкової адміністрації України від 08.08.2005 № 317 (z0912-05) «Про зміни та доповнення до Інструкції про порядок обліку платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 19.08.2005 за № 912/11192;

пункти 1, 2 наказу Державної податкової адміністрації України від 25.04.2006 № 216 (z0563-06) «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів щодо обліку, реєстрації та ідентифікації як платників податків іноземних юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів в Україні», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.05.2006 за № 563/12437;

пункти 1, 2, 4 наказу Державної податкової адміністрації України від 24.07.2006 № 427 (z0994-06) «Про внесення змін до наказу Державної податкової адміністрації України від 19.02.98 № 80 «Про затвердження Інструкції про порядок обліку платників податків» та інших нормативно-правових актів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.08.2006 за № 994/12868;

наказ Державної податкової адміністрації України від 24.07.2006 № 428 (z0998-06) «Про внесення змін до Інструкції про порядок обліку платників податків», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 22.08.2006 за № 998/12872;

наказ Державної податкової адміністрації України від 20.08.2007 № 497 (z1046-07) «Про затвердження Змін до Порядку обліку платників податків, зборів (обов'язкових платежів)», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 07.09.2007 за № 1046/14313;

наказ Державної податкової адміністрації України від 22.02.2010 № 99 (z0209-10) «Про затвердження Змін до Порядку обліку платників податків, зборів (обов'язкових платежів)», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 10.03.2010 за № 209/17504.

2.2. З 01.04.2011 накази Державної податкової адміністрації України:

від 12.08.97 № 293 (z0331-97) «Про затвердження Положення про порядок реєстрації та обліку постійних представництв нерезидентів в Україні як платників податку на прибуток», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 21.08.97 за № 331/2135;

від 16.01.98 № 23 (z0063-98) «Про внесення змін до Положення про порядок реєстрації та обліку постійних представництв нерезидентів в Україні як платників податку на прибуток», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03.02.98 за № 63/2503;

від 25.04.2006 № 216 (z0563-06, z0566-06) «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів щодо обліку, реєстрації та ідентифікації як платників податків іноземних юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів в Україні», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 17.05.2006 за № 563/12437;

від 24.07.2006 № 427 (z0994-06, z0997-06) «Про внесення змін до наказу Державної податкової адміністрації України від 19.02.98 № 80 «Про затвердження Інструкції про порядок обліку платників податків» та інших нормативно-правових актів», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 22.08.2006 за № 994/12868.

3. Установити, що:

3.1. Надані платникам податків до набрання чинності цим наказом реєстраційні (облікові) номери із Тимчасового реєстру Державної податкової адміністрації України зберігаються за такими платниками податків і є їх податковими номерами.

3.2. Після набрання чинності цим наказом у зв'язку із змінами у законодавстві щодо визначення основного місця обліку приватних нотаріусів органами державної податкової служби проводиться зміна основного та неосновного місця обліку приватних нотаріусів без подання ними будь-яких заяв у порядку, встановленому розділом X, з урахуванням положень підпункту 6.10.1 пункту 6.10 розділу VI та пункту 7.5 розділу VII Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого пунктом 1 цього наказу.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування, крім:

підпункту 2.2 пункту 2 цього наказу, а також підпункту «е» пункту 2.4 розділу II, підпункту 3.4.1 пункту 3.4 розділу III та розділу V Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого пунктом 1 цього наказу, які набирають чинності з 01.04.2011;

пункту 11.15 розділу XI Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого пунктом 1 цього наказу, який набирає чинності одночасно з набранням чинності Законом України від 01.07.2010 № 2390-VI (2390-17) «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців» щодо спрощення механізму державної реєстрації припинення суб'єктів господарювання».

5. Управлінню реєстрації та обліку платників податків (Каленіченко Н.Г.) в установленому порядку:

5.1. Подати цей наказ до Міністерства юстиції України на державну реєстрацію.

5.2. Забезпечити оприлюднення цього наказу.

6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Голови Любченка О.М.

Голова О.О.Папаїка

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник Голови —
Голова ліквідаційної комісії
Державного комітету України
з питань регуляторної політики
та підприємництва

Г. Яцишина

Міністр оборони України

М. Б. Єжель

Перший заступник Голови
Національного банку України

С. Г. Арбузов

Голова комісії з проведення
реорганізації —
перший заступник
Міністра економіки України

А. А. Максюта

Т.в.о. Міністра
закордонних справ України

Р. М. Демченко

Голова Державного комітету
статистики України
Міністр фінансів України

О. Г. Осауленко
Ф. Ярошенко

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної податкової
адміністрації України
22.12.2010 № 979

ЗАРЕЄСТРОВАНО

в Міністерстві юстиції України
30.12.2010 за № 1439/18734

Порядок обліку платників податків і зборів**I. Загальні положення**

1.1. Цей Порядок розроблений відповідно до Податкового кодексу України, Закону України «Про державну податкову службу в Україні» і має на меті використання єдиної раціональної методики обліку платників податків і зборів в органах державної податкової служби.

1.2. Ведення обліку платників податків є одним із способів податкового контролю. Облік платників податків ведеться з метою створення умов для здійснення органами державної податкової служби контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби.

1.3. Взяттю на облік або реєстрації в органах державної податкової служби підлягають усі платники податків.

Взяття на облік в органах державної податкової служби юридичних осіб, їх відокремлених підрозділів, а також самозайнятих осіб здійснюється незалежно від наявності обов'язку щодо сплати того або іншого податку та збору.

1.4. З метою проведення податкового контролю платники податків підлягають реєстрації або взяттю на облік в органах державної податкової служби за місцезнаходженням юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, місцем проживання особи (основне місце обліку), а також за місцем розташування (реєстрації) їх підрозділів, рухомого та нерухомого майна, об'єктів оподат-

кування або об'єктів, які пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність (неосновне місце обліку).

Платник податків зобов'язаний стати на облік у відповідних органах державної податкової служби за основним та неосновним місцем обліку, повідомляти про всі об'єкти оподаткування і об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, органи державної податкової служби за місцезнаходженням таких об'єктів.

1.5. Дія цього Порядку поширюється на платників податків — юридичних осіб (резидентів та нерезидентів), їх відокремлені підрозділи та постійні представництва нерезидентів, а також самозайнятих осіб. Інформація про таких платників податків, отримана для їх обліку згідно з цим Порядком, вноситься до Єдиного банку даних про платників податків — юридичних осіб (далі — Єдиний банк даних юридичних осіб) та складових частин такого банку даних (реєстру платників податків — нерезидентів, реєстру договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції), а також до Реєстру самозайнятих осіб, який є складовою частиною Державного реєстру фізичних осіб — платників податків (далі — ДРФО).

1.6. Стосовно кожного платника податків, взятого на облік в органи державної податкової служби згідно з цим Порядком, формується облікова справа.

Реєстраційна частина облікової справи платника податків формується із документів, які надходять до органів державної податкової служби для взяття на облік платника податків, та доповнюється документами, які подаються платником податків або надходять стосовно платника податків від органів державної реєстрації, статистики, інших державних органів, у тому числі міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, та від установ банків до органів державної податкової служби в період діяльності платника податків та у зв'язку з його ліквідацією.

Звітна частина облікової справи платника податків формується із податкових декларацій (звітів, розрахунків) та інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків та зборів, які подаються платником у період його діяльності.

Ведення облікових справ платників податків здійснюється із дотриманням правил діловодства. Комплектування документів проводиться у хронологічному чи тематичному порядку або у їх поєднанні. Кожна частина облікової справи повинна мати опис докуме-

нтів. Зберігання окремих документів та облікових справ здійснюється відповідно до Переліку типових документів, що утворюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших підприємств, установ та організацій, із зазначенням строків зберігання документів, затвердженого наказом Головного архівного управління при Кабінеті Міністрів України від 20.07.98 № 41, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.09.98 за № 576/3016 (із змінами).

1.7. У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:

військова частина — військові частини, заклади, установи, організації Збройних Сил України та інших, утворених відповідно до законів України, військових формувань;

інвестор — юридична або фізична особа, яка має відповідні матеріально-технологічні та економічні можливості або відповідну кваліфікацію для користування надрами, що підтверджено документами, виданими згідно із законами (процедурами) країни інвестора, та здійснює пошук, розвідку та видобування вуглеводневої сировини відповідно до угоди про розподіл продукції;

платники податків — фізичні особи (резиденти і нерезиденти), юридичні особи (резиденти і нерезиденти) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з Податковим кодексом України або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів згідно з Податковим кодексом України;

самозайнята особа — платник податку, який є фізичною особою — підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах підприємницької чи незалежної професійної діяльності.

Незалежна професійна діяльність — участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, діяльність лікарів, приватних нотаріусів, адвокатів, аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів, особи, зайнятої релігійною (місіонерською) діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою — підприємцем та використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб;

уповноважена особа — учасник договору (контракту) про спільну діяльність (далі — договір про спільну діяльність) — юриди-

чна особа, зареєстрована в Україні відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців» (далі — Закон), або її філія, яка є платником податку на прибуток і уповноважена вести облік результатів спільної діяльності іншими сторонами згідно з умовами договору про спільну діяльність;

управитель майна — юридична особа, яка є суб'єктом підприємницької діяльності та платником податку на прибуток та веде окремо від власного облік доходів та витрат від управління майном, що отримано ним в управління за договорами управління майном;

централізовані бухгалтерії — централізовані бухгалтерії, створені при міністерствах та республіканських комітетах Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністраціях, органах місцевого самоврядування, в інших бюджетних установах.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному у Податковому кодексі України.

1.8. Цим Порядком визначаються такі питання:

1.8.1. Порядок визначення податкового номера платника податків. Порядок перевірки документів, що подаються платниками податків для взяття на облік в органах державної податкової служби.

1.8.2. Порядок взяття на облік платників податків у відповідних органах державної податкової служби за основним та неосновним місцем обліку та повідомлення платником податків про всі об'єкти оподаткування і об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, органи державної податкової служби за місцезнаходженням таких об'єктів.

1.8.3. Встановлення переліку документів, які подаються для взяття на облік платників податків, порядку подання таких документів, а також порядку ведення документації при взятті платників податків на облік в органах державної податкової служби, занесення інформації щодо них до відповідних реєстрів.

1.8.4. Встановлення форм заяв, свідоцтв та документів з питань обліку платників податків.

1.8.5. Порядок внесення змін до облікових даних платників податків.

1.8.6. Порядок подачі платником податків заяв до органу державної податкової служби у разі реєстрації зміни місцезнаходження (місця проживання), відомостей про осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського та/або податкового обліку юридичної особи

та її відокремлених підрозділів, виникнення змін в облікових даних платників податків або внесення змін до документів, що подаються для взяття на облік згідно з цим Порядком.

1.8.7. Порядок зняття з обліку платників податків в органах державної податкової служби.

II. Порядок визначення податкового номера платника податків

2.1. Облік платників податків в органах державної податкової служби ведеться за податковими номерами.

2.2. Податковим номером платника податків є:

а) код за Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (далі — ЄДРПОУ) для платників податків, які включаються до такого реєстру (юридичні особи та відокремлені підрозділи юридичних осіб — резидентів та нерезидентів);

б) реєстраційний номер облікової картки платника податків — фізичної особи, крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відповідну відмітку у паспорті;

в) реєстраційний (обліковий) номер платника податків, який присвоюється органами державної податкової служби за структурою, встановленою у пункті 2.3 цього розділу, платникам податків, визначеним у пункті 2.4 цього розділу.

2.3. Структура реєстраційного (облікового) номера платника податків, який присвоюється органом державної податкової служби:

ОО...ООО...ОК, де:

О...О — значення податкового номера платника податків (8 розрядів) з діапазону номерів, який визначає центральний орган державної податкової служби;

К — контрольний розряд, який формується за алгоритмом, визначеним центральним органом державної податкової служби.

2.4. Реєстраційний (обліковий) номер платника податків надається органами державної податкової служби:

а) уповноваженим особам договорів про спільну діяльність на території України без створення юридичної особи при взятті на облік договорів згідно з цим Порядком;

б) управителям майна при взятті на облік договорів управління майном згідно з цим Порядком;

в) інвесторам (резидентам та нерезидентам), які уклали угоди про розподіл продукції і є платниками податків;

г) виконавцям (юридичним особам — нерезидентам) проектів (програм) міжнародної технічної допомоги;

г) іноземним дипломатичним представництвам та консульським установам, представництвам міжнародних організацій в Україні (далі — дипломатична місія) у разі взяття їх на облік згідно з пунктами 4.4, 4.9 розділу IV цього Порядку;

д) нерезидентам у разі взяття їх на облік згідно з пунктом 4.4 розділу IV цього Порядку (крім дипломатичних місій);

е) постійним представництвам нерезидентів на території України у разі взяття їх на облік згідно з підпунктами 5.2.2, 5.2.3 пункту 5.2 розділу V цього Порядку.

Податковий номер платника податків зазначається у всіх свідоцтвах, довідках, патентах, в інших документах або повідомленнях, що видаються платнику податків, в усіх податкових деклараціях (розрахунках, звітах), платіжних документах щодо податків і зборів, у фінансових документах, а також в інших випадках, передбачених законодавством.

2.5. Податковий номер платника податків не змінюється протягом усього періоду перебування на обліку в органах державної податкової служби такого платника податків, за винятком випадків зміни коду за ЄДРПОУ або реєстраційного номера облікової картки платника податків.

2.6. Уповноваженій особі за декількома договорами про спільну діяльність, управителю майна за декількома договорами управління майном чи інвестору за декількома угодами про розподіл продукції податковий номер видається на кожний із зазначених договорів (угод) при взятті їх на облік згідно з цим Порядком.

Податковий номер, наданий уповноваженій особі, управителю майна чи інвестору, не змінюється протягом усього періоду перебування на обліку в органах державної податкової служби відповідного договору чи угоди, у тому числі і в разі:

призначення іншої особи — учасника договору чи угоди уповноваженою особою, управителем майна чи інвестором;

зміни місцезнаходження уповноваженої особи, управителя майна чи інвестора;

зміни органу державної податкової служби, у якому уповноважена особа, управитель майна чи інвестор перебуває на обліку.

2.7. Після зняття з обліку платника податків податковий номер, який надавався органом державної податкової служби, закривається та надалі не використовується.

III. Порядок взяття на облік за основним місцем обліку платників податків — юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів

3.1. Взяття на облік за основним місцем обліку юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів як платників податків та зборів в органах державної податкової служби здійснюється після:

внесення відомостей про них до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців (далі — Єдиний державний реєстр) згідно із Законом;

присвоєння кодів за ЄДРПОУ — для юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів, для яких законом встановлені особливості їх державної реєстрації та які не включаються до Єдиного державного реєстру.

Взяття на облік платників податків органами державної податкової служби здійснюється за принципом організаційної єдності реєстраційних процедур, що проводяться державними реєстраторами, та процедур узяття на облік платників податків, що забезпечуються органами державної податкової служби. Органи державної податкової служби здійснюють обмін відомостями (повідомленнями) про здійснення дій з державної реєстрації та взяття на облік (зняття з обліку) юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців у порядку взаємодії із державними реєстраторами та Єдиним державним реєстром.

Органи державної податкової служби здійснюють контроль відомостей, які надійшли з Єдиного державного реєстру, щодо коректності використання реєстраційних номерів облікових карток платників податків та вживають заходів для усунення помилок державними реєстраторами згідно із зазначеним Порядком, а також повідомляють платників податків про виявлені помилки в реєстраційних номерах облікових карток платників податків та про необхідність подання уточнених відомостей до відповідних органів. Піс-

ля уточнення даних орган державної податкової служби проводить коригування відомостей щодо реєстраційних номерів облікових карток платників податків в Єдиному банку даних юридичних осіб.

3.2. Підставою для взяття на облік за основним місцем обліку в органі державної податкової служби є надходження до цього органу:

відомостей з Єдиного державного реєстру або з відповідної реєстраційної картки про проведення державної реєстрації юридичної особи;

відомостей з Єдиного державного реєстру або відповідного повідомлення державного реєстратора про внесення до Єдиного державного реєстру запису про судові рішення щодо відміни державної реєстрації припинення юридичної особи;

повідомлення державного реєстратора або відомостей з Єдиного державного реєстру про створення відокремленого підрозділу юридичної особи (у тому числі таких відомостей, отриманих від органу державної податкової служби за основним місцем обліку юридичної особи згідно з пунктом 13.6 розділу XIII цього Порядку);

документів, визначених пунктами 4.1, 4.2 розділу IV цього Порядку та поданих юридичною особою або відокремленим підрозділом юридичної особи, для якої законом установлені особливості їх державної реєстрації та яка не включається до Єдиного державного реєстру;

документів, визначених пунктами 4.1, 4.2 розділу IV цього Порядку та поданих юридичною особою або відокремленим підрозділом юридичної особи за бажанням такого платника податків.

3.3. Якщо взяття на облік юридичної особи (відокремленого підрозділу), на яку (який) поширюється дія Закону, здійснюється на підставі відповідних документів, наданих юридичною особою (відокремленим підрозділом), то за даними Єдиного державного реєстру та/або через відповідного державного реєстратора орган державної податкової служби зобов'язаний установити, що така юридична особа (відокремлений підрозділ) включена (включений) до Єдиного державного реєстру та не припинена (не закритий).

3.4. Взяття на облік за основним місцем обліку відокремленого підрозділу іноземної компанії, організації, у тому числі постійного представництва нерезидента, в органі державної податкової служби здійснюється після належної акредитації (реєстрації, легалізації) такого підрозділу на території України згідно із законом.

3.4.1. Відокремлені підрозділи юридичних осіб — нерезидентів, які відповідають визначенню постійних представництв згідно з підпунктом 14.1.193 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України, до початку своєї господарської діяльності стають на облік (реєструються платниками податку на прибуток) в органах державної податкової служби за своїм місцезнаходженням у порядку, визначеному розділом V цього Порядку.

3.4.2. Взяття на облік відокремленого підрозділу іноземної компанії, організації, що не здійснює господарської діяльності в Україні та не підпадає під визначення постійного представництва відповідно до підпункту 14.1.193 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України, але відповідно до Податкового кодексу України зобов'язаний сплачувати податки і збори, здійснюється на підставі наданих відокремленим підрозділом іноземної компанії, організації документів, визначених пунктами 4.2 та 4.4 розділу IV цього Порядку.

Взяття на облік відокремленого підрозділу нерезидента згідно з цим підпунктом не звільняє такий підрозділ від обов'язку реєстрації платником податку на прибуток у порядку, визначеному розділом V цього Порядку, якщо він розпочинає господарську діяльність та відповідає визначенню постійного представництва.

3.4.3. Документом про акредитацію (реєстрацію, легалізацію) відокремленого підрозділу іноземної компанії, організації на території України є:

свідоцтво про реєстрацію представництва, видане центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики, — для представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності на території України, на які поширюється дія Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;

свідоцтво про реєстрацію структурного осередку громадської (неурядової) організації зарубіжної держави в Україні, видане Міністерством юстиції України, — для філій, відділень, представництв та інших структурних осередків громадських (неурядових) організацій зарубіжних держав в Україні;

свідоцтво про акредитацію представництва чи філії іноземного банку, видане Національним банком України, — для представництв та філій іноземних банків;

документ, виданий уповноваженим органом державної влади України, що засвідчує реєстрацію, акредитацію, створення, отри-

мання згоди, дозволу тощо на функціонування відокремленого підрозділу нерезидента на території України, — для інших відокремлених підрозділів нерезидентів.

3.4.4. Після взяття на облік дані про взяті на облік відокремлені підрозділи іноземних компаній, організацій, визначені цим пунктом, включаються до Реєстру платників податків — нерезидентів.

3.5. На обліку в органах державної податкової служби перебувають угоди про розподіл продукції, договори управління майном та договори про спільну діяльність на території України без створення юридичних осіб, на які поширюються особливості податкового обліку та оподаткування діяльності за такими договорами (угодами), визначені Податковим кодексом України.

Взяття на облік такої угоди або договору здійснюється шляхом додаткового взяття на облік як платника податків відповідного інвестора, управителя майна або уповноваженої особи.

Документи, що стосуються угоди або договору, зберігаються в обліковій справі інвестора, управителя майна або уповноваженої особи.

3.5.1. Підставою для взяття на облік угоди про розподіл продукції є отримання від інвестора документів, визначених пунктом 4.5. Для взяття на облік (реєстрації) угоди про розподіл продукції інвестор зобов'язаний протягом 10 календарних днів після реєстрації угоди або після набрання нею чинності подати до органу державної податкової служби за своїм основним місцем обліку такі документи: розділу IV цього Порядку.

3.5.2. Підставою для взяття на облік договору про спільну діяльність є отримання від уповноваженої особи документів, визначених пунктом 4.6 розділу IV цього Порядку.

В органах державної податкової служби не обліковуються договори про спільну діяльність, на які не поширюються особливості податкового обліку та оподаткування спільної діяльності, визначені пунктом 153.14 статті 153 Податкового кодексу України. Кожен учасник таких договорів перебуває на обліку в органах державної податкової служби та виконує обов'язки платника податків самостійно.

3.5.3. Підставою для взяття на облік договору управління майном є отримання від управителя майна документів, визначених пунктом 4.7 розділу IV цього Порядку.

3.5.4. Після взяття на облік договору про спільну діяльність, договору управління майном та угоди про розподіл продукції відомо-

сті про них включаються до Реєстру договорів про спільну діяльність, договорів управління майном та угод про розподіл продукції.

3.6. Про отримання повідомлення від державного реєстратора або документів від платника податків для взяття на облік в органі державної податкової служби щодо кожного платника податків робиться запис у журналі реєстрації заяв та повідомлень про взяття на облік (перереєстрацію, реорганізацію, унесення змін) платників податків за ф. № 2-ОПП (додаток 1). Отримані відомості або документи обробляються засобами відповідного програмного забезпечення згідно з регламентом такої обробки та вносяться до районного рівня Єдиного банку даних юридичних осіб.

3.7. Взяття на облік платника податків за основним місцем обліку органом державної податкової служби проводиться не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відомостей з реєстраційної картки, наданих державним реєстратором згідно із Законом, чи заяви від платника податків та здійснюється датою внесення даних до Єдиного банку даних юридичних осіб за номером, який відповідає порядковому номеру реєстрації відповідних відомостей державного реєстратора чи заяви платника податків у журналі за ф. № 2-ОПП.

3.8. Дані про дату взяття на облік платника податків — юридичної особи чи його відокремленого підрозділу, які включені до Єдиного державного реєстру, орган державної податкової служби у день взяття на облік передає відповідному державному реєстратору для внесення цих відомостей до Єдиного державного реєстру.

3.9. З моменту взяття на облік згідно з цим Порядком:

платник податків вважається таким, що перебуває на загальній системі оподаткування, якщо ним не обрано інший спосіб оподаткування відповідно до законодавства;

юридичні особи — резиденти, їх відокремлені підрозділи, інвестори угод про розподіл продукції, уповноважені особи договорів про спільну діяльність, управителі майна вважаються зареєстрованими як платники податку на прибуток. Постійні представництва нерезидентів реєструються як платники податку на прибуток згідно з розділом V цього Порядку.

3.10. Після взяття платника податків на облік за основним місцем обліку орган державної податкової служби формує довідку про взяття на облік платника податків за ф. № 4-ОПП (додаток 2). Така довідка надсилається платнику податків наступного робочого дня з

дня взяття на облік. За згодою платника податків не пізніше наступного робочого дня після взяття його на облік така довідка може бути видана платнику податків чи уповноваженій особі платника податків в органі державної податкової служби.

Інвестору після взяття на облік угоди про розподіл продукції замість довідки за ф. № 4-ОПП органом державної податкової служби видається (надсилається) Свідоцтво про реєстрацію інвестора як платника податків при виконанні угоди про розподіл продукції за ф. № 4-УРП (додаток 3).

Другий примірник чи копія довідки (свідоцтва) зберігається в реєстраційній частині облікової справи платника податків з поміткою «Копія до облікової справи».

3.11. Про видачу довідки за ф. № 4-ОПП (свідоцтва за ф. № 4-УРП) робиться запис у журналі реєстрації документів про взяття на облік платників податків за ф. № 14-ОПП (додаток 4). Довідка про взяття на облік не потребує додаткової реєстрації у загальному відділі чи канцелярії органу державної податкової служби.

Довідка про взяття на облік платника податків за ф. № 4-ОПП (свідоцтво за ф. № 4-УРП) є єдиним документом, який підтверджує взяття платника податків на облік в органі державної податкової служби. Довідка (свідоцтво) видається безоплатно та є дійсною лише на території України. На території держав, з якими Україна уклала міжнародні договори про уникнення подвійного оподаткування, застосовується довідка-підтвердження статусу податкового резидента України.

Довідка за ф. № 4-ОПП управителю майна видається на строк дії договору управління майном, указаний у договорі, або на п'ять років, якщо сторони не визначили строку договору управління майном.

Якщо платник податків створений на визначений строк чи перебуває на обліку в органі державної податкової служби до визначеного терміну, у лівій верхній частині довідки за ф. № 4-ОПП (свідоцтва за ф. № 4-УРП) робиться спеціальний запис «Довідка дійсна до» («Свідоцтво дійсне до») і зазначається відповідна дата.

3.12. Повернення до органу державної податкової служби листа з довідкою про взяття на облік платника податків за ф. № 4-ОПП є підставою для проведення заходів щодо встановлення місцезнаходження (місця проживання) платника податків згідно з розділом XII цього Порядку.

3.13. Неприбуткові організації, які повністю фінансуються з бюджету, обслуговуються централізованими бухгалтеріями в частині розрахунків оплати праці працівників та перерахування до бюджету податків, зборів і не мають власних поточних рахунків у фінансових установах, можуть не обліковуватись в органах державної податкової служби.

3.13.1. Установа або організація, яка обслуговується централізованою бухгалтерією, надає до органу державної податкової служби підтвердження від централізованої бухгалтерії факту її обслуговування.

Централізовані бухгалтерії надають до органів державної податкової служби за своїм місцезнаходженням повний перелік усіх установ та організацій, що обслуговуються такими бухгалтеріями, який вноситься до Єдиного банку даних юридичних осіб. Новий перелік надається у разі виникнення змін у ньому.

3.13.2. Взяття на облік установи або організації, що прийняла рішення про самостійну сплату податків, зборів, здійснюється після прийняття такого рішення за заявою установи або організації відповідно до цього Порядку.

3.13.3. Якщо установою або організацією, яка обслуговується централізованою бухгалтерією, унесено зміни до Єдиного державного реєстру, централізована бухгалтерія подає до органу державної податкової служби за місцем обліку установи або організації лист-підтвердження факту перебування на обслуговуванні такої установи або організації протягом десяти робочих днів від дня здійснення реєстрації таких змін.

При ненадходженні такого підтвердження від централізованої бухгалтерії на підставі відомостей з Єдиного державного реєстру про здійснення реєстраційних дій щодо установи або організації, яка не перебувала на обліку в органах державної податкової служби, орган державної податкової служби надсилає за місцезнаходженням такої установи або організації повідомлення про необхідність підтвердження факту обслуговування централізованою бухгалтерією.

Якщо установа або організація протягом місяця від дня направлення такого повідомлення не підтвердить факту обслуговування централізованою бухгалтерією, вона згідно з цим Порядком має бути взята на облік органом державної податкової служби датою надходження відомостей від державного реєстратора, про що орга-

ном державної податкової служби такій установі або організації видається (направляється) довідка за ф. № 4-ОПП.

3.13.4. Неприбуткові організації, які повністю фінансуються з бюджету, обслуговуються централізованими бухгалтеріями в частині розрахунків оплати праці працівників та перерахування до бюджету податків і зборів і не мають власних поточних рахунків в установах банків, можуть бути зняті з обліку в органах державної податкової служби у порядку, визначеному розділом XI цього Порядку. Після зняття з обліку такої організації до органу державної податкової служби, де на обліку перебуває централізована бухгалтерія чи орган, в якому вона створена, надсилається довідка про зняття з обліку платника податків за ф. № 12-ОПП (додаток 5), у якій вказується причина зняття з обліку та зазначаються код за ЄДРПОУ та найменування централізованої бухгалтерії. До довідки додається актуальна копія заяви за ф. № 1-ОПП (додаток 6) або інформаційний листок, що містить повні дані платника податків, та повідомляється дата останньої документальної перевірки.

3.13.5. Якщо державна нотаріальна контора обслуговується централізованою бухгалтерією, то така нотаріальна контора відповідно до розділу IV Податкового кодексу України у строки, встановлені для податкового кварталу, подає податковому органу податковий розрахунок та інформацію щодо здійснення державними нотаріусами цієї контори операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомості, операцій з відчуження об'єктів рухомого майна та щодо видачі свідоцтв про право на спадщину та/або посвідчення договорів дарування.

IV. Документи, що подаються для взяття на облік платників податків, та порядок їх подання

4.1. Для взяття на облік платник податків — юридична особа (резидент) подає до органу державної податкової служби:

заяву за ф. № 1-ОПП;

копію свідоцтва про державну реєстрацію;

копію документа, що підтверджує присвоєння коду за ЄДРПОУ.

4.1.1. Юридичні особи, для яких законом установлені особливості їх державної реєстрації та які не включаються до Єдиного державного реєстру, зобов'язані подати зазначені документи до органу

державної податкової служби у 10-денний строк після державної реєстрації (легалізації, акредитації чи засвідчення факту створення іншим способом).

Юридичні особи, які включаються до Єдиного державного реєстру, можуть подати зазначені документи до органу державної податкової служби для взяття на облік за бажанням.

4.1.2. Дані заяви за ф. № 1-ОПП мають бути достовірними, відповідати відомостям Єдиного державного реєстру для платників податків, які включаються до цього реєстру.

З метою підтвердження достовірності відомостей про юридичну особу, указаних у заяві за ф. № 1-ОПП, до заяви може бути додано оригінал чи копію виписки із Єдиного державного реєстру.

З метою перевірки достовірності даних про платника податків — юридичної особи, відомості про яку включаються до Єдиного державного реєстру, орган державної податкової служби може звернутись до державного реєстратора за отриманням витягу з Єдиного державного реєстру.

4.2. Для взяття на облік відокремлений підрозділ юридичної особи (у тому числі відокремлений підрозділ нерезидента, який не відповідає поняттю постійного представництва нерезидента у значенні, наведеному у підпункті 14.1.193 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України та пункті 5.1 розділу V цього Порядку) подає до органу державної податкової служби за своїм місцезнаходженням:

заяву за ф. № 1-ОПП;

копію документа, що підтверджує присвоєння коду за ЄДРПОУ;

копію витягу з Єдиного державного реєстру із зазначенням відомостей про відокремлений підрозділ, якщо заявником є відокремлений підрозділ юридичної особи, відомості про яку включаються до Єдиного державного реєстру;

копію документа про реєстрацію, легалізацію, акредитацію, створення тощо, якщо заявником є відокремлений підрозділ юридичної особи, відомості про яку не включаються до Єдиного державного реєстру (у тому числі відокремлений підрозділ нерезидента).

4.2.1. Відокремлені підрозділи, які не включаються до Єдиного державного реєстру, зобов'язані подати зазначені документи до органу державної податкової служби у 10-денний строк після державної реєстрації (легалізації, акредитації чи засвідчення факту створення іншим способом).

4.2.2. Відокремлені підрозділи, які включаються до Єдиного державного реєстру, можуть подати зазначені документи до органу державної податкової служби для взяття на облік за бажанням.

4.3. Для взяття на облік платник податків військова частина зобов'язана протягом 10 календарних днів після отримання свідоцтва про реєстрацію військової частини як суб'єкта господарювання подати до органу державної податкової служби за місцем своєї локації такі документи:

заяву за ф. № 1-ОПП;

завірену відповідним органом копію свідоцтва про реєстрацію військової частини як суб'єкта господарської діяльності у Збройних Силах;

копію довідки відповідного центрального органу виконавчої влади, що підтверджує присвоєння коду за ЄДРПОУ.

У разі якщо військова частина не здійснює господарську діяльність, однак при цьому є платником податків (податковим агентом), то замість свідоцтва про реєстрацію військової частини як суб'єкта господарської діяльності у Збройних Силах має бути наданий підтверджувальний документ (документи) відповідного міністерства чи іншого центрального органу виконавчої влади, що містить відомості про те, що військова частина є юридичною особою, створеною відповідно до законодавства (із зазначенням даних про створення), не здійснює господарську діяльність у розумінні Закону України «Про господарську діяльність у Збройних Силах України», не перебуває на обслуговуванні централізованої бухгалтерії та зобов'язана самостійно вести бухгалтерський облік, утримувати та/або сплачувати податки і збори до бюджету із зазначенням видів податків.

Стосовно місцезнаходження військових частин, які не включені до Єдиного державного реєстру, до Єдиного банку даних юридичних осіб вносяться лише ті частини адресних даних, які вказують на Автономну Республіку Крим, області, міста Київ та Севастополь.

4.4. У разі отримання іноземною компанією або організацією чи дипломатичною місією майнових прав на нерухомість або землю в Україні, які підлягають оподаткуванню, якщо спосіб та цілі отримання цього майна не потребують створення такою компанією (організацією) відокремленого підрозділу або постійного представництва нерезидента в Україні, такий нерезидент за місцезнаходженням відповідного об'єкта подає до органу державної податкової служби для взяття на облік:

заяву за ф. № 1-ОПП;

копію витягу з торговельного, банківського або судового реєстру, виданого в країні реєстрації іноземної компанії, організації та легалізованого в установленому порядку, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, що супроводжується нотаріально засвідченим перекладом українською мовою (крім дипломатичних місій);

нотаріально засвідчену копію правовстановлювальних документів, якими підтверджується право власності на нерухомість або право власності чи користування земельною ділянкою, виданих та зареєстрованих на ім'я нерезидента уповноваженими органами України.

4.5. Для взяття на облік (реєстрації) угоди про розподіл продукції інвестор зобов'язаний протягом 10 календарних днів після реєстрації угоди або після набрання нею чинності подати до органу державної податкової служби за своїм основним місцем обліку такі документи:

заяву за ф. № 1-ОПП;

завірену в нотаріальному порядку копію зареєстрованої угоди про розподіл продукції;

копію свідоцтва про державну реєстрацію угоди про розподіл продукції.

Взяття на облік угоди про розподіл продукції за участю іноземного інвестора здійснюється після отримання свідоцтва про державну реєстрацію угоди про розподіл продукції, підписаного головою Міжвідомчої комісії з організації укладення та виконання угод про розподіл продукції, з проставленням печатки Кабінету Міністрів України.

4.6. Для взяття на облік договору про спільну діяльність уповноважена особа зобов'язана протягом 10 календарних днів після реєстрації договору або після набрання ним чинності подати до органу державної податкової служби за своїм основним місцем обліку такі документи:

заяву за ф. № 1-ОПП;

завірену копію договору (контракту) про спільну діяльність.

До цих документів додаються:

а) інформаційна картка договору з відміткою органу, що здійснив державну реєстрацію договору, якщо до складу учасників договору про спільну діяльність входить іноземний інвестор;

б) копії документів, які підтверджують погодження договору уповноваженим органом управління відповідно до законодавства, засвідчені в установленому законодавством порядку, якщо договором передбачене використання нерухомого майна державної власності, що перебуває у господарському віданні чи оперативному управлінні учасника договору про спільну діяльність;

в) копії ліцензій та дозволів на провадження відповідних видів господарської діяльності учасників договору, отримання яких передбачено законодавством.

Взяття на облік договорів (контрактів) про виробничу кооперацію, спільне виробництво та інші види спільної інвестиційної діяльності за участю іноземного інвестора здійснюється після державної реєстрації договору (контракту) Міністерством економіки Автономної Республіки Крим, обласним, Київським або Севастопольським міським управлінням зовнішніх економічних зв'язків згідно з Положенням про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30.01.97 № 112.

4.7. Для взяття на облік договору управління майном управитель майна подає до органу державної податкової служби за своїм основним місцем обліку такі документи:

заяву за ф. № 1-ОПП;

копію договору управління майном;

копію витягу із Державного реєстру правочинів, яким засвідчується державна реєстрація договору управління нерухомим майном, якщо предметом договору управління майном є нерухоме майно. У цьому випадку договір управління майном має бути нотаріально посвідченим.

4.8. Нерезидент — виконавець проекту (програми) міжнародної технічної допомоги, акредитований центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики, для взяття на облік подає до відповідного органу державної податкової служби за адресою виконавця в Україні:

лист-звернення, у якому зазначаються найменування, місцезнаходження в Україні, телефон виконавця, прізвище, ім'я, за наявності — по батьковій та реєстраційний номер облікової картки платника податків, посада уповноваженої особи;

копію свідоцтва про акредитацію виконавця (юридичної особи — нерезидента) проекту (програми) міжнародної технічної допомоги.

4.9. З метою забезпечення автоматизованого обліку сум та адміністрування податку з доходів фізичних осіб та податку на додану вартість до районного рівня Єдиного банку даних юридичних осіб уносяться відомості про дипломатичні місії у разі якщо:

дипломатична місія здійснює виконання функцій податкового агента щодо сплати податку з доходів фізичних осіб;

за заявою дипломатичної місії органом державної податкової служби приймається рішення про відшкодування з бюджету податку на додану вартість.

Дипломатична місія за її зверненням включається до Єдиного банку даних юридичних осіб за податковим номером, наданим органом державної податкової служби, без подання додаткових документів, про що орган державної податкової служби інформує дипломатичну місію не пізніше наступного робочого дня після такого включення.

У разі необхідності за письмовим зверненням дипломатичної місії, яка виконує обов'язки податкового агента щодо сплати податку з доходів фізичних осіб, їй видається довідка про взяття на облік за ф. № 4-ОПП. У такій довідці після слів «(найменування органу державної податкової служби)» зазначається «як податковий агент щодо сплати податку з доходів фізичних осіб».

4.10. Одночасно з поданням заяви та копій документів, визначених цим розділом, пред'являються оригінали відповідних документів.

4.11. Якщо в заяві за ф. № 1-ОПП не зазначені обов'язкові реквізити, надані недостовірні або неповні дані, її не скріплено печаткою платника податків, не підписано відповідальною особою платника податку чи особою, яка має документально підтверджене повноваження від платника податку щодо підпису заяви за ф. № 1-ОПП, документи подані не у повному обсязі або не пред'явлені оригінали відповідних документів, то не пізніше наступного робочого дня від дня отримання заяви орган державної податкової служби повертає документи платнику податків для виправлення (із зазначенням підстав неприйняття документів).

Платник податків зобов'язаний протягом 5 календарних днів, наступних за днем отримання повернутих документів, подати виправлені документи для взяття на облік в органі державної податкової служби.

V. Порядок взяття на облік та реєстрації постійного представництва нерезидента платником податку на прибуток в органах державної податкової служби

5.1. Постійне представництво — постійне місце діяльності, через яке повністю або частково проводиться господарська діяльність нерезидента в Україні, зокрема: місце управління; філія; офіс; фабрика; майстерня; установка або споруда для розвідки природних ресурсів; шахта, нафтова/газова свердловина, кар'єр чи будь-яке інше місце видобутку природних ресурсів; склад або приміщення, що використовується для доставки товарів.

5.1.1. З метою оподаткування термін «постійне представництво» включає будівельний майданчик, будівельний, складальний або монтажний об'єкт чи пов'язану з ними наглядову діяльність, якщо тривалість робіт, пов'язана з таким майданчиком, об'єктом чи діяльністю, перевищує шість місяців; надання послуг (крім послуг з надання персоналу), у тому числі консультаційних, нерезидентом через співробітників або інший персонал, найнятий ним для таких цілей, але якщо така діяльність провадиться (в рамках одного проекту або проекту, що пов'язаний з ним) в Україні протягом періоду або періодів, загальна тривалість яких становить більш як шість місяців, у будь-якому дванадцятимісячному періоді; резидентів, які мають повноваження діяти від імені нерезидента, що тягне за собою виникнення у нерезидента цивільних прав та обов'язків (укладати договори (контракти) від імені нерезидента; утримувати (зберігати) запаси товарів, що належать нерезиденту, із складу яких здійснюється поставка товару від імені нерезидента, крім резидентів, що мають статус складу тимчасового зберігання або митного ліцензійного складу).

5.1.2. Постійним представництвом не є використання споруд виключно з метою зберігання, демонстрації або доставки товарів чи виробів, що належать нерезиденту; зберігання запасів товарів або виробів, що належать нерезиденту, виключно з метою зберігання або демонстрації; зберігання запасів товарів або виробів, що належать нерезиденту, виключно з метою переробки іншим підприємством; утримання постійного місця діяльності виключно з метою закупівлі товарів чи виробів або для збирання інформації для нерезидента; направлення у розпорядження особи фізичних осіб у межах виконання угод про послуги з надання персоналу; утриман-

ня постійного місця діяльності виключно з метою провадження для нерезидента будь-якої іншої діяльності, яка має підготовчий або допоміжний характер.

5.2. Нерезидент до початку своєї господарської діяльності на території України через своє постійне представництво забезпечує постановку на облік (реєстрацію платником податку на прибуток) постійного представництва у податковому органі за місцезнаходженням постійного представництва згідно з цим Порядком.

5.2.1. Якщо постійним представництвом нерезидента є відокремлений підрозділ нерезидента, то підставою для взяття на облік (внесення змін, перереєстрації) такого постійного представництва є належна акредитація (реєстрація, легалізація) такого підрозділу на території України згідно із законом.

Для взяття на облік таке постійне представництво протягом 10 календарних днів з дня державної реєстрації (акредитації, легалізації) зобов'язане подати до органу державної податкової служби заяву про реєстрацію постійного представництва нерезидента як платника податку на прибуток за ф. № 1-РПП (додаток 7) та інші документи згідно з пунктом 4.2 розділу IV цього Порядку, крім заяви за ф. № 1-ОПП.

5.2.2. Якщо постійне представництво нерезидента утворюється відповідно до підпункту 5.1.1 цього пункту, то до початку провадження господарської діяльності за місцезнаходженням об'єкта або здійснення діяльності нерезидент зобов'язаний подати до органу державної податкової служби для взяття на облік постійного представництва:

заяву про реєстрацію постійного представництва нерезидента як платника податку на прибуток за ф. № 1-РПП;

копію витягу з торговельного, банківського або судового реєстру, виданого в країні реєстрації іноземної компанії, організації та легалізованого в установленому порядку, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, що супроводжується нотаріально засвідченим перекладом українською мовою;

нотаріально засвідчені в Україні копії відповідних документів (у тому числі дозвільних) щодо об'єкта або відповідного проекту українською мовою, які містять інформацію щодо функцій та участі нерезидента у будівництві об'єкта чи виконанні проекту.

5.2.3. Якщо постійним представництвом нерезидента є юридична або фізична особа — резидент України, така особа повинна на

підставі відповідного договору з нерезидентом (довіреності) протягом 10 календарних днів після укладення договору (видачі довіреності) стати на облік в органі державної податкової служби за своїм місцезнаходженням як постійне представництво нерезидента.

Для взяття на облік постійного представництва такий резидент подає до органу державної податкової служби:

заяву про реєстрацію постійного представництва нерезидента як платника податку на прибуток за ф. № 1-РПП;

копію витягу з торговельного, банківського або судового реєстру, виданого в країні реєстрації іноземної компанії, організації та легалізованого в установленому порядку, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, що супроводжується нотаріально засвідченим перекладом українською мовою;

нотаріально засвідчену копію відповідного договору (довіреності) українською мовою на здійснення в Україні повноважень від імені нерезидента. Якщо такий договір (довіреність) оформлено згідно із законами країни реєстрації нерезидента, то він має бути нотаріально засвідченим в країні реєстрації іноземної компанії, організації або легалізованим в установленому порядку, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та супроводжуватись засвідченим у нотаріальному порядку перекладом на українську мову. У таких документах має зазначатись перелік повноважень, які від імені нерезидента виконує резидент, та строк здійснення останнім такої діяльності.

5.3. Постійне представництво, яке розпочало свою господарську діяльність до реєстрації у органі державної податкової служби, вважається таким, що ухиляється від оподаткування, а одержані ним прибутки вважаються прихованими від оподаткування.

У разі встановлення органом державної податкової служби за результатами податкового контролю ведення нерезидентом господарської діяльності через постійне представництво на території України без взяття на податковий облік складається акт, який надсилається через компетентний орган України до компетентного органу іноземної держави для організації заходів стягнення.

5.4. Взяття на облік постійного представництва нерезидента здійснюється відповідно до розділу III цього Порядку.

З моменту взяття на облік постійне представництво нерезидента вважається зареєстрованим платником податку на прибуток.

Після взяття на облік постійне представництво нерезидента включається до реєстру платників податків — нерезидентів із встановленням ознаки платника податку на прибуток.

5.5. У разі прийняття рішення нерезидентом про припинення господарської діяльності через постійне представництво такий нерезидент (постійне представництво нерезидента) подає до відповідного органу державної податкової служби повідомлення про припинення господарської діяльності у довільній формі, здійснює розрахунки з бюджетом по податку на прибуток та інших податках і зборах, подає до органу державної податкової служби, в якому перебуває на обліку, за останній податковий період розрахункових зобов'язань нерезидентів та звітів про утримання та внесення до відповідного бюджету податків, установлених Податковим кодексом України.

5.6. У разі отримання повідомлення про припинення господарської діяльності нерезидентом через своє постійне представництво, подання ним всіх податкових розрахунків з податку на прибуток та сплати податкових зобов'язань з податку на прибуток орган державної податкової служби за місцем обліку постійного представництва у 10-денний строк приймає рішення про зняття ознаки платника податку на прибуток у реєстрі платників податків — нерезидентів.

5.7. У разі неподання нерезидентом або його постійним представництвом повідомлення про припинення господарської діяльності, неподання ним протягом року до органу державної податкової служби податкових розрахунків з податку на прибуток, завершення об'єкта чи проекту або припинення такої діяльності, спливу строку дії довіреності або договору щодо представництва нерезидента на території України та/або наявності у органу державної податкової служби за місцем обліку постійного представництва нерезидента іншої інформації щодо фактичного припинення такої діяльності орган державної податкової служби звертається до відповідних органів для отримання документів щодо підтвердження факту припинення господарської діяльності нерезидентом через своє постійне представництво та у разі отримання таких документів приймає рішення про зняття ознаки платника податку на прибуток у реєстрі платників податків — нерезидентів.

5.8. Якщо постійне представництво було взяте на облік згідно з підпунктом 5.2.2 або 5.2.3 пункту 5.2 цього розділу, то після зняття ознаки платника податку на прибуток, проведення розрахунків з

бюджетом зі сплати всіх податків, зборів та у разі відсутності у нерезидента будь-яких об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, орган державної податкової служби здійснює зняття з обліку такого постійного представництва за загальними процедурами, встановленими цим Порядком.

VI. Взяття на облік за основним місцем обліку самозайнятих осіб

6.1. Взяття на облік за основним місцем обліку фізичної особи — підприємця здійснюється після її державної реєстрації згідно із Законом органом державної податкової служби за місцем її державної реєстрації на підставі:

відомостей з відповідної реєстраційної картки на проведення державної реєстрації фізичної особи — підприємця;

відповідного повідомлення державного реєстратора про судові рішення щодо відміни державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця та внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру.

Органи державної податкової служби здійснюють контроль відомостей, які надійшли стосовно фізичних осіб — підприємців з Єдиного державного реєстру, у порядку, визначеному пунктом 3.1 розділу III цього Порядку.

6.2. На бажання фізичної особи — підприємця взяття такої особи на облік може бути здійснене органом державної податкової служби, якщо така особа подає до органу державної податкової служби:

заяву за ф. № 5-ОПП (додаток 8);

копію свідоцтва про державну реєстрацію.

Одночасно з поданням заяви платником податків — фізичною особою — підприємцем пред'являється оригінал такого свідоцтва.

У цьому разі за даними Єдиного державного реєстру та/або через відповідного державного реєстратора орган державної податкової служби зобов'язаний установити, що така фізична особа — підприємець включена до Єдиного державного реєстру та її підприємницька діяльність не припинена.

Дані заяви за ф. № 5-ОПП мають бути достовірними та відповідати відомостям Єдиного державного реєстру. З метою підтвер-

дження достовірності відомостей про фізичну особу — підприємця, указаних у заяві за ф. № 5-ОПП, до заяви може бути додано оригінал чи копія виписки із Єдиного державного реєстру.

З метою перевірки достовірності даних про платника податків — фізичної особи — підприємця орган державної податкової служби може звернутись до державного реєстратора за отриманням витягу з Єдиного державного реєстру.

6.3. Якщо в заяві за ф. № 5-ОПП не зазначені обов'язкові реквізити, надані недостовірні або неповні дані, її не скріплено печаткою платника податків, не підписано фізичною особою — підприємцем чи особою, яка має документально підтвержене повноваження від платника податку щодо підпису заяви за ф. № 5-ОПП, документи подані не у повному обсязі, то не пізніше наступного робочого дня від дня отримання заяви орган державної податкової служби повертає документи платнику податків для виправлення (із зазначенням підстав неприйняття документів).

Фізична особа — підприємець зобов'язана протягом 5 календарних днів, наступних за днем отримання повернутих документів, подати виправлені документи для взяття на облік в органі державної податкової служби.

6.4. Про отримання повідомлення від державного реєстратора або заяви від фізичної особи — підприємця в органі державної податкової служби стосовно кожної фізичної особи — підприємця робиться запис у журналі реєстрації заяв та повідомлень про взяття на облік (перереєстрацію, унесення змін) платників податків (для самозайнятих осіб) за ф. № 7-ОПП (додаток 9). Отримані від державного реєстратора відомості обробляються засобами відповідного програмного забезпечення згідно з регламентом такої обробки та вносяться до Реєстру самозайнятих осіб.

6.5. Взяття на облік за основним місцем обліку фізичної особи — підприємця органом державної податкової служби проводиться не пізніше наступного робочого дня з дня отримання відомостей від державного реєстратора чи заяви від платника податків та здійснюється датою внесення даних до Реєстру самозайнятих осіб за номером, який відповідає порядковому номеру реєстрації відповідного повідомлення державного реєстратора чи заяви платника податків у журналі за ф. № 7-ОПП.

6.6. Якщо за результатами звірки з даними Єдиного державного реєстру встановлено, що фізична особа — підприємець має стан

такої, що здійснює діяльність та не перебуває на обліку або знята з обліку у відповідному органі державної податкової служби, то цим органом проводяться заходи щодо отримання відповідних відомостей від державного реєстратора та постановки на облік такої фізичної особи — підприємця згідно із цим Порядком.

6.7. Довідка про взяття фізичної особи — підприємця на облік в органі державної податкової служби формується та видається згідно з пунктами 3.10—3.12 розділу III цього Порядку.

Дані про дату взяття на облік фізичної особи — підприємця орган державної податкової служби у день взяття на облік передає відповідному державному реєстратору для внесення цих відомостей до Єдиного державного реєстру.

У довідці про взяття на облік фізичної особи — підприємця перед прізвищем, ім'ям та по батькові такої особи обов'язково вказується «Фізична особа — підприємець».

6.8. Облік самозайнятих осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті, ведеться в органах державної податкової служби за прізвищем, ім'ям, по батькові і серією та номером діючого паспорта.

6.9. Взяття на облік фізичних осіб, які не є підприємцями та здійснюють незалежну професійну діяльність, умовою ведення якої згідно із законом є державна реєстрація такої діяльності у відповідному уповноваженому органі та отримання свідоцтва про реєстрацію чи іншого документа (дозволу, сертифіката тощо), що підтверджує право фізичної особи на ведення незалежної професійної діяльності (далі — фізична особа, яка здійснює незалежну професійну діяльність), здійснюється за місцем постійного проживання у порядку, встановленому цим Порядком для фізичних осіб — підприємців.

Якщо фізична особа зареєстрована як підприємець та при цьому така особа здійснює незалежну професійну діяльність, така фізична особа обліковується в органах державної податкової служби як фізична особа — підприємець.

6.9.1. Для взяття на облік фізична особа, яка має намір провадити незалежну професійну діяльність, у строк 10 календарних днів після державної реєстрації незалежної професійної діяльності у відповідному уповноваженому органі та отримання свідоцтва про реєстрацію

чи іншого документа (дозволу, сертифіката тощо), що підтверджує право фізичної особи на ведення незалежної професійної діяльності, зобов'язана подати особисто (надіслати рекомендованим листом з описом вкладення) або через уповноважену особу до органу державної податкової служби за місцем свого постійного проживання:

заяву за ф. № 5-ОПП;

копію реєстраційного посвідчення про реєстрацію приватної нотаріальної діяльності, якщо заявник є приватним нотаріусом;

копію свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю за формою, визначеною додатком до Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, затвердженого Указом Президента України від 05.05.93 № 155 (із змінами), якщо заявник є адвокатом, який займається адвокатською діяльністю індивідуально та не зареєстрований як фізична особа — підприємець;

копію свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта, виданого Центральною експертно-кваліфікаційною комісією при Міністерстві юстиції України за формою, що відповідає додатку 7 до Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 09.08.2005 № 86/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 07.11.2007 № 1054/5), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.08.2005 за № 882/11162 (із змінами), якщо заявником є судовий експерт, який не є працівником державної спеціалізованої установи та отримав право самостійно здійснювати судово-експертну діяльність.

При подачі документів пред'являється оригінал зазначених документів.

6.9.2. Орган державної податкової служби відмовляє в розгляді документів, поданих для взяття на облік особи, яка здійснює незалежну професійну діяльність, у разі:

наявності обмежень на провадження незалежної професійної діяльності, встановлених законодавством;

коли документи подані за неналежним місцем обліку;

коли документи не відповідають встановленим вимогам, подані не в повному обсязі або коли зазначені в різних документах відомості є взаємно невідповідними;

коли фізична особа вже взята на облік як самозайнята особа;

неподання для реєстрації особою, яка має намір провадити незалежну професійну діяльність, свідоцтва про реєстрацію чи іншо-

го документа (дозволу, сертифіката тощо), що підтверджує право фізичної особи на провадження незалежної професійної діяльності.

Після усунення причин, що були підставою для відмови у взятті на облік такої самозайнятої особи, фізична особа може повторно подати документи для взяття на облік.

6.9.3. Взяття на облік фізичних осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, здійснюється не пізніше наступного робочого дня з дня отримання від них заяви за ф. № 5-ОПП.

6.10. Довідка про взяття на облік за ф. № 4-ОПП надсилається (видається) органом державної податкової служби згідно з пунктами 3.10—3.12 розділу III цього Порядку.

Фізичній особі, яка провадить незалежну професійну діяльність, довідка про взяття на облік платника податків видається органом державної податкової служби із зазначенням строку, якщо такий строк вказаний у свідоцтві про реєстрацію чи іншому документі (дозволі, сертифікаті тощо), що підтверджує право фізичної особи на провадження незалежної професійної діяльності.

У довідці про взяття на облік фізичної особи, яка здійснює незалежну професійну діяльність, перед прізвищем, ім'ям та по батькові такої особи обов'язково вказується вид професійної діяльності, наприклад, «Приватний нотаріус», «Адвокат» тощо.

6.10.1. Якщо робоче місце нотаріуса знаходиться на території іншої адміністративно-територіальної одиниці, ніж місце його постійного проживання, то нотаріус повинен стати на облік за неосновним місцем обліку в органі державної податкової служби за місцезнаходженням свого робочого місця відповідно до розділу IV Податкового кодексу України.

6.10.2. Про видане реєстраційне посвідчення, а також про зміни адреси розташування робочого місця (контори) приватного нотаріуса управління юстиції кожного разу повідомляє орган державної податкової служби за місцезнаходженням робочого місця (контори) приватного нотаріуса згідно із Положенням про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 12.12.2008 № 2151/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12.12.2008 за № 1187/15878.

Якщо орган державної податкової служби за місцезнаходженням робочого місця нотаріуса та орган державної податкової служби за місцем постійного проживання нотаріуса є різними, то пе-

рший орган у 10-денний строк після отримання зазначених відомостей від органу юстиції повинен направити їх до органу державної податкової служби за місцем постійного проживання нотаріуса для внесення відповідних змін до Реєстру самозайнятих осіб, забезпечення процедур взяття/зняття з обліку або вжиття інших заходів.

6.10.3. Якщо органом державної податкової служби за інформацією від іншого державного органу чи при виконанні власних функцій виявляється фізична особа, яка здійснює незалежну професійну діяльність, що є зареєстрованою, але не перебуває на обліку в органі державної податкової служби, орган державної податкової служби повідомляє таку особу про необхідність подання заяви для взяття на облік.

У разі неподання заяви для взяття на облік у 20-денний строк від дня направлення повідомлення такою самозайнятою особою органом державної податкової служби здійснюються відповідні заходи щодо встановлення місця проживання такої особи.

ВІІ. Порядок взяття на облік за неосновним місцем обліку платників податків

7.1. Якщо відповідно до законодавства в платника податків, окрім обов'язків щодо подання податкових декларацій (розрахунків, звітів) та/або нарахування, утримання або сплати (перерахування) податків, зборів на території адміністративно-територіальної одиниці за своїм місцезнаходженням, виникають такі обов'язки на території іншої адміністративно-територіальної одиниці, то такий платник податків зобов'язаний стати на облік за таким неосновним місцем обліку у відповідному органі державної податкової служби.

7.2. Для взяття на облік за неосновним місцем обліку платник податків зобов'язаний протягом 10 робочих днів після створення відокремленого підрозділу, реєстрації рухомого чи нерухомого майна чи відкриття об'єкта чи підрозділу, через які провадиться діяльність або які підлягають оподаткуванню чи пов'язані з оподаткуванням, подати до відповідного органу державної податкової служби реєстраційну заяву за ф. № 1-ОПП або ф. № 5-ОПП з позначкою «облік за неосновним місцем обліку». Дані заяви про

взяття на облік за неосновним місцем обліку вносяться до Єдиного банку даних юридичних осіб або Реєстру самозайнятих осіб.

7.3. Органом державної податкової служби за неосновним місцем обліку платнику податків може бути видане Повідомлення про взяття на облік за неосновним місцем обліку за ф. № 16-ОПП (додаток 10), строк дії якого обмежується бюджетним роком та яке є доповненням до довідки про взяття на облік за ф. № 4-ОПП і дійсне тільки разом із такою довідкою.

Видачу такого повідомлення відповідний орган державної податкової служби здійснює на письмовий запит платника податків протягом двох робочих днів після надходження звернення від платника податків. Про його видачу робиться запис у журналі за ф. № 14-ОПП, а відповідний запит зберігається в обліковій справі платника податків. Повідомлення не потребує додаткової реєстрації у загальному відділі чи канцелярії органу державної податкової служби.

7.4. Платники податків, у яких відсутні об'єкти, закриті відокремлені підрозділи, у зв'язку з чим такий платник податків був взятий на облік за неосновним місцем обліку, знімаються з обліку за неосновним місцем обліку при надходженні (наявності) відповідних підтвердних документів або у зв'язку із закінченням бюджетного року за умови сплати податків, зборів до бюджету, на підставі службових документів органу державної податкової служби. Інформація про зняття з обліку за неосновним місцем обліку вноситься до Єдиного банку даних юридичних осіб або Реєстру самозайнятих осіб.

7.5. У разі зняття з обліку за основним місцем обліку платника податків та переведення його на обслуговування до іншого органу державної податкової служби у зв'язку зі зміною місцезнаходження (місця проживання), пов'язаного із зміною адміністративно-територіальною одиниці чи включенням / не включенням платника податків до Реєстру великих платників податків тощо, за наявності за попереднім місцем обліку об'єктів, відокремлених підрозділів чи обов'язків податкового агента такий платник податків одночасно із зняттям з обліку за основним місцем обліку, згідно з цим Порядком, береться на облік за неосновним місцем обліку органом державної податкової служби за попереднім місцем обліку.

VIII. Порядок обліку об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням

8.1. Платник податків зобов'язаний повідомляти про всі об'єкти оподаткування і об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, органи державної податкової служби за місцезнаходженням таких об'єктів (за основним та неосновним місцем обліку) у порядку, встановленому цим розділом.

8.2. Об'єктами оподаткування і об'єктами, пов'язаними з оподаткуванням або через які провадиться діяльність (далі — об'єкти оподаткування), є майно та дії, у зв'язку з якими у платника податків виникають обов'язки щодо сплати податків та зборів. Такі об'єкти за кожним видом податку та збору визначаються згідно з відповідними розділами Податкового кодексу України.

8.3. Якщо у платника податків відбувається реєстрація, створення чи відкриття об'єкта оподаткування на території адміністративно-територіальної одиниці, де він не перебуває на обліку, то такий платник податків зобов'язаний стати на облік за неосновним місцем обліку в органі державної податкової служби за місцезнаходженням такого об'єкта у порядку, визначеному розділом VII цього Порядку.

8.4. Повідомлення про об'єкти оподаткування або об'єкти, пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність (об'єкт оподаткування), за ф. № 20-ОПП (додаток 11) подається протягом 10 робочих днів після його реєстрації, створення чи відкриття до органу державної податкової служби за місцезнаходженням такого об'єкта.

Повідомлення за ф. № 20-ОПП фіксуються в журналі за ф. № 2-ОПП (ф. № 7-ОПП).

8.5. У разі зміни відомостей про об'єкт оподаткування, а саме: зміна типу, найменування, місцезнаходження або стану об'єкта оподаткування, платник податків надає зазначене повідомлення за ф. № 20-ОПП з оновленою інформацією до органу державної податкової служби за місцезнаходженням об'єкта оподаткування, щодо якого відбулися зміни.

При цьому у разі зміни призначення об'єкта оподаткування або його перепрофілювання інформація щодо такого об'єкта оподаткування надається в повідомленні двома рядками, а саме: в одному рядку зазначається інформація про закриття об'єкта оподаткування, призначення якого змінюється, у другому — оновлена інфор-

мація про об'єкт оподаткування, який створено чи відкрито на основі закритого.

8.6. При надходженні до органу державної податкової служби від органів державної реєстрації, органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування відомостей про об'єкти оподаткування платника податків, які відсутні в органі державної податкової служби, така інформація не пізніше наступного дня після її отримання вноситься до Єдиного банку даних юридичних осіб або Реєстру самозайнятих осіб.

8.7. Рекомендований довідник типів об'єктів оподаткування оприлюднюється на офіційному веб-сайті центрального органу державної податкової служби та розміщується на інформаційних стендах в органах державної податкової служби.

ІХ. Порядок внесення змін до облікових даних платників податків

9.1. Органи державної податкової служби проводять внесення змін і доповнень до районного рівня Єдиного банку даних юридичних осіб та Реєстру самозайнятих осіб на підставі:

інформації органів державної реєстрації;

інформації банків та інших фінансових установ про відкриття (закриття) рахунків платників податків;

документально підтвердженої інформації, що надається платниками податків;

інформації суб'єктів інформаційного обміну, уповноважених вчиняти будь-які реєстраційні дії стосовно платника податків;

рішення суду, що набрало законної сили;

даних перевірок платників податків.

9.2. Платники податків, які не включаються до Єдиного державного реєстру, у разі виникнення змін у даних або внесення змін до документів, що подаються для взяття на облік згідно з цим Порядком, зобов'язані протягом 10 календарних днів з дня внесення змін до зазначених документів подати до органу державної податкової служби уточнені документи в такому самому порядку, як і при взятті на облік. Додаткова реєстраційна заява (ф. № 1-ОПП (ф. № 1-РПП) або ф. № 5-ОПП) подається відповідно з позначками «Перереєстрація» чи «Зміни».

9.3. Платники податків — юридичні особи та відокремлені підрозділи юридичних осіб зобов'язані подати реєстраційну заяву за ф. № 1-ОПП з позначкою «Зміни» з відомостями стосовно осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського та/або податкового обліку юридичної особи, відокремлених підрозділів юридичної особи, до органу державної податкової служби у 10-денний строк з дня взяття на облік чи виникнення змін у облікових даних платників податків. У разі надходження від державних реєстраторів відомостей про внесення змін до Єдиного державного реєстру щодо платників податків, а також надходження від платників податків заяв за ф. № 1-ОПП (за ф. № 1-РПП) чи за ф. № 5-ОПП з позначками «Перереєстрація» чи «Зміни» органи державної податкової служби вносять відповідні зміни до Єдиного банку даних юридичних осіб або Реєстру самозайнятих осіб та фіксують зазначені зміни в журналах за ф. № 2-ОПП та за ф. № 7-ОПП.

9.4. У разі внесення змін у дані, що вказуються у довідці за ф. № 4-ОПП (найменування (прізвище, ім'я, по батькові), місцезнаходження (місце проживання) платника податків, керівника, органу державної податкової служби, в якому платник податків перебуває на обліку, тощо), довідка за ф. № 4-ОПП підлягає заміні в органі державної податкової служби.

Для отримання нової довідки платник податків подає до органу державної податкової служби за основним місцем обліку звернення із зазначенням причин заміни та доданою до нього старою довідкою. Орган державної податкової служби протягом двох робочих днів після такого звернення перевіряє інформацію про внесення відповідних змін до Єдиного державного реєстру або виконання вимог пункту 9.2 цього розділу та видає (надсилає) платнику податків нову довідку.

У такому самому порядку видається дублікат довідки замість зіпсованої чи втраченої або копія довідки. У разі втрати довідки нова довідка видається за заявою платника податків, у якій надані пояснення і викладені обставини втрати довідки або до якої додані документи, що підтверджують факт втрати довідки.

Про видачу кожної довідки за ф. № 4-ОПП робиться запис у журналі за ф. № 14-ОПП, а відповідний запит зберігається у реєстраційній частині облікової справи платника податків.

9.5. Відомості районного рівня Єдиного банку даних юридичних осіб або Реєстру самозайнятих осіб можуть бути оновлені (до-

повнені, актуалізовані) органами державної податкової служби на підставі електронних даних інформаційного фонду ДРФО, ЄДР-ПОУ, Єдиного державного реєстру, інших державних реєстрів, ведення яких здійснюється органами державної влади. При цьому інформація про внесені зміни роздруковується окремо для кожного платника податків та підшивається до реєстраційної частини облікової справи платника податків.

Х. Переведення платника податків на обслуговування з одного органу державної податкової служби до іншого (взяття на облік/зняття з обліку)

10.1. Підставою для переведення на обслуговування платника податків з одного органу державної податкової служби до іншого (взяття на облік/зняття з обліку) у зв'язку зі зміною місцезнаходження (місця проживання) платника, пов'язаною зі зміною адміністративно-територіальної одиниці, є надходження хоча б до одного з цих органів даних, що свідчать про належну державну реєстрацію таких змін.

10.1.1. Процедура переведення платника податків розпочинається та проводиться органами державної податкової служби при надходженні хоча б одного з таких документів:

відомостей державного реєстратора про внесення змін до відомостей про місцезнаходження (місце проживання) платника податків;

заяви за ф. № 1-ОПП або за ф. № 5-ОПП із позначкою «Перереєстрація» та копії свідоцтва про державну реєстрацію (витягу з Єдиного державного реєстру — для відокремлених підрозділів), поданих платником податків до органу державної податкової служби за новим місцезнаходженням.

10.1.2. Платники податків зобов'язані протягом 10 календарних днів від дня реєстрації зміни місцезнаходження (місця проживання), пов'язаної із зміною адміністративно-територіальної одиниці, подати до органу державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання) заяву за ф. № 1-ОПП або за ф. № 5-ОПП.

10.1.3. У разі отримання органом державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання) платника податків документів або відомостей про зміну місцезнаходження (місця про-

живання) платника податків такий орган протягом десяти робочих днів від дня отримання документів або відомостей направляє до органу державної податкової служби за попереднім місцезнаходженням (місцем проживання) інформаційний лист та копії таких документів або відомостей. Про направлення листа робиться позначка у полі «Примітка» в журналі за ф. № 2-ОПП (за ф. № 7-ОПП).

10.1.4. В органі державної податкової служби за попереднім місцезнаходженням (місцем проживання) термін перебування платника податків на обліку повинен бути продовжений до:

закінчення поточного бюджетного року у разі реєстрації зміни місцезнаходження суб'єктів господарювання — платників податків, якими згідно з частиною восьмою статті 45 Бюджетного кодексу України сплата визначених законодавством податків і зборів після такої реєстрації здійснюється за місцем попередньої реєстрації до закінчення поточного бюджетного періоду;

закінчення документальної перевірки та узгодження сум грошових зобов'язань за її результатами, якщо перевірка була розпочата або призначена та орган державної податкової служби вже повідомив платника податків про її проведення;

повернення надміру сплачених платежів, контроль за справлянням яких здійснюють органи державної податкової служби, або їх відшкодування платнику податків, якщо останній відповідно до поданих заяв чи податкових декларацій (звітів, розрахунків) претендує та має право на таке повернення чи відшкодування, і термін повернення переоплати чи відшкодування настав;

закінчення процедур судового оскарження сум грошових зобов'язань або закінчення процедур адміністративного оскарження сум грошових зобов'язань та спливу місячного строку після закінчення процедур адміністративного оскарження, якщо в результаті таких процедур органами державної податкової служби прийнято рішення про повне або часткове незадоволення скарги платника податків.

10.1.5. Орган державної податкової служби за попереднім місцезнаходженням (місцем проживання) платника податків формує та направляє до органу державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання) платника податків пакет документів для взяття на облік такого платника податків протягом:

п'яти робочих днів після спливу строку, на який було продовжено перебування на обліку платника податків згідно з підпунктом 10.1.4 цього пункту та якщо такий строк був більшим одного місяця;

місяця після отримання документів або відомостей згідно з підпунктом 10.1.1 чи підпунктом 10.1.3 цього пункту — в інших випадках.

Пакет документів включає:

три заповнені примірники повідомлення про взяття на облік/зняття з обліку платника податків у зв'язку зі зміною місцезнаходження (місця проживання) за ф. № 11-ОПП (додаток 12);

реєстраційну частину облікової справи платника податків (з описом) за весь період існування платника податків;

звітну частину облікової справи платника податків (з описом), укомплектовану податковими деклараціями (звітами, розрахунками), копіями актів або довідок за результатами камеральних, документальних (планових або позапланових; виїзних або невиїзних) та фактичних перевірок та іншими документами справи, строк зберігання яких не спливає;

довідку про стан розрахунків платника податків з бюджетом;

роздруковану облікову картку платника податків (повні реєстраційні відомості) з районного рівня Єдиного банку даних юридичних осіб чи Реєстру самозайнятих осіб;

дані про контрольню-перевірочну роботу;

документи щодо заходів із забезпечення погашення податкового боргу, якщо платник податків має податковий борг;

інформацію щодо адміністративного або судового оскарження сум грошових зобов'язань та судових справ між органами державної податкової служби і платником податків за останні три роки.

Перелік документів, що направляються, зазначається у супровідному листі. Документи направляються або поштовим відправленням з оголошеною цінністю з описом вкладення та з рекомендованим повідомленням про їх вручення, або доставляються нарочно працівником органу державної податкової служби та передаються під розписку до підрозділу, відповідального за організацію документообігу органу державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання) платника податків. Документи не можуть бути передані безпосередньо через платника податків чи інших третіх осіб.

У разі неможливості складання або надання документа, передбаченого нормативно-правовими актами, у зв'язку зі зміною місцезнаходження (місця проживання) платника податків формується довідка у довільній формі про неможливість складання або надання такого

документа. Довідка долучається до облікової справи платника податків, яка передається до органу державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання) платника податків.

Якщо за попереднім місцем обліку не проводилась документальна планова перевірка платника податків, то від органу державної податкової служби за попереднім місцезнаходженням (місцем проживання) до органу за новим місцезнаходженням (місцем проживання) платника податків надсилається повідомлення, у якому зазначається, що така перевірка не проводилась і з яких причин, та надається інформація про документальні позапланові перевірки такого платника податків.

Дані про направлення повідомлення за ф. № 11-ОПП та документів платника податків заносяться до журналу реєстрації заяв, повідомлень, інших документів про припинення чи зняття з обліку платників податків за ф. № 6-ОПП (додаток 13), а також до Єдиного банку даних юридичних осіб або до Реєстру самозайнятих осіб.

10.1.6. Протягом п'яти робочих днів після надходження облікової справи та документів згідно з підпунктом 10.1.5 цього пункту орган державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання) платника податків здійснює взяття його на облік, про що вносить відповідні зміни до облікової справи, Єдиного банку даних юридичних осіб або до Реєстру самозайнятих осіб. Відмітки про взяття на облік за новим місцезнаходженням (місцем проживання) проводяться в журналі за ф. № 2-ОПП (за ф. № 7-ОПП).

Дані про взяття на облік вносяться до трьох примірників повідомлень за ф. № 11-ОПП, із яких два примірники повідомлень направляються до органу державної податкової служби за попереднім місцезнаходженням (місцем проживання).

До взяття на облік платника податків в органі державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання) він сплачує податки, збори, подає податкові декларації (звіти, розрахунки) та виконує інші обов'язки платника податків за попереднім місцезнаходженням (місцем проживання).

Після взяття на облік платника податків та повернення ним довідки за ф. № 4-ОПП, виданої за попереднім місцем обліку, орган державної податкової служби видає платнику податків нову довідку за ф. № 4-ОПП у порядку, встановленому пунктом 9.4 розділу IX цього Порядку.

10.1.7. Після надходження повідомлення за ф. № 11-ОПП із зазначенням дати взяття на облік платника податків за новим місцезнаходженням (місцем проживання) орган державної податкової служби за попереднім місцезнаходженням (місцем проживання) протягом двох робочих днів знімає з обліку платника податків та формує і надсилає до органу державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання) в електронному вигляді:

картки особових рахунків платника податків у встановленому порядку;

копії податкових декларацій (звітів, розрахунків) платника податків за три звітні роки, включаючи поточний;

дані про контрольно-перевірочну роботу.

Інформація про зняття з обліку вноситься до Єдиного банку даних юридичних осіб або до Реєстру самозайнятих осіб.

Один примірник повідомлення за ф. № 11-ОПП із заповненим третім розділом протягом двох робочих днів після зняття з обліку платника податків надсилається до органу державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання).

В органі державної податкової служби за попереднім місцезнаходженням (місцем проживання) зберігаються протягом 3 років з моменту зняття з обліку такі документи:

другий примірник повідомлення за ф. № 11-ОПП;

копія супровідного листа та описи облікової справи;

документи (повідомлення) про вручення (доставку) облікової справи та документи платника податків до органу державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання);

роздруковані органом державної податкової служби відомості з реєстраційної картки, надані державним реєстратором, щодо реєстрації зміни місцезнаходження (місця проживання) та/або повідомлення органу державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання), що надійшло згідно з підпунктом 10.1.3 цього пункту;

копії інформаційних листів, що направлялись згідно з підпунктом 10.1.5 цього пункту;

примірники актів звірок з платником податків, що проводились у зв'язку із переведенням платника податків на обслуговування до органу державної податкової служби за новим місцезнаходженням (місцем проживання).

10.1.8. Облік платника податків, строк перебування на обліку в органі державної податкової служби за попереднім місцезнаходженням якого був продовжений після зміни ним місцезнаходження (місця проживання), що пов'язано із зміною адміністративно-територіальної одиниці, здійснюється з урахуванням таких особливостей.

За зверненням такого платника податків орган державної податкової служби, в якому він перебуває на обліку, видає нову довідку за ф. № 4-ОПП замість старої у порядку, визначеному пунктом 9.4 розділу IX цього Порядку. У новій довідці вказуються відомості про платника податків та строк її дії, що відповідає двадцятим дням, наступним за днем завершення строку перебування на обліку платника податків.

У разі отримання органом державної податкової служби відомостей про внесення будь-яких записів до Єдиного державного реєстру відносно такого платника податків орган державної податкової служби, який отримав такі відомості, зобов'язаний передати ці відомості до органу державної податкової служби, у якому продовжено строк перебування на обліку платника податків, не пізніше наступного робочого дня від дня надходження відповідних відомостей.

Якщо протягом строку, на який продовжено строк перебування на обліку платника податків, приймається рішення про його припинення (ліквідацію), процедури зняття з обліку такого платника податків проводяться та завершуються тим органом державної податкової служби, у якому платник податків перебував на обліку на момент внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру. Те саме стосується платника податків, якого визнано банкрутом і щодо якого відкрито ліквідаційну процедуру.

Платник податків, який перебуває у процесі припинення, не може бути переведений на обслуговування до іншого органу державної податкової служби за винятком випадків реорганізації або ліквідації органу державної податкової служби.

У разі якщо протягом строку, на який було продовжено перебування на обліку платника податків, орган державної податкової служби за попереднім місцезнаходженням отримує документи про порушення справи про банкрутство такого платника податків, таким органом державної податкової служби має бути призначена та проведена документальна позапланова перевірка відповідно до пу-

нкту 11.2 розділу XI цього Порядку. До участі в перевірці може бути залучений орган державної податкової служби за новим місцезнаходженням.

10.2. Якщо відповідно до критеріїв, визначених пунктом 14.1.24 статті 14, та згідно з пунктом 64.7 статті 64 Податкового кодексу України центральним органом державної податкової служби в установленому порядку платника податків включено / не включено до Реєстру великих платників податків на наступний рік, внаслідок чого змінюється основне місце обліку платника податків, органи державної податкової служби здійснюють переведення такого платника податків до/з спеціалізованого органу державної податкової служби чи іншого органу державної податкової служби, що здійснює податкове супроводження великих платників податків, у порядку, встановленому пунктом 10.1 цього розділу, з урахуванням таких особливостей.

10.2.1. У разі отримання платником податків повідомлення про включення / не включення платника податків до Реєстру великих платників податків за ф. № 1-ВПП (додаток 14) такий платник податків до органу державної податкової служби за новим місцем обліку, що вказаний у такому повідомленні, зобов'язаний не пізніше 10 грудня поточного року подати заяву за ф. № 1-ОПП про взяття на облік з початку календарного року, на який сформовано реєстр.

Орган державної податкової служби за новим місцем обліку після отримання такої заяви у 5-денний строк направляє інформаційний лист до органу державної податкової служби за попереднім місцем обліку. Строк перебування на обліку платника податків, включеного / не включеного до Реєстру великих платників податків на наступний рік, в органі державної податкової служби за попереднім місцем обліку продовжується до закінчення поточного року.

Орган державної податкової служби за попереднім місцем обліку здійснює передачу облікової справи платника податків у період з 20 до 31 грудня (включно) року, що передує року, на який сформований реєстр. Орган державної податкової служби за новим місцем обліку здійснює взяття на облік платника податків в перший робочий день календарного року, на який сформовано реєстр, незалежно від того, отримана чи ні облікова справа такого платника податків від органу державної податкової служби за попереднім місцем обліку.

10.2.2. Якщо платник податків не подав заяву за ф. № 1-ОПП про взяття на облік з початку календарного року, на який сформовано реєстр, до органу державної податкової служби за новим місцем обліку, стосовно такого платника податків центральним органом державної податкової служби приймається рішення про зміну основного місця обліку та переведення на облік у спеціалізований чи інший орган державної податкової служби за ф. № 2-ВПП (додаток 15). Рішення направляється платнику податків та по одній копії до відповідних органів державної податкової служби.

Після отримання копії рішення про зміну основного місця обліку платника податків орган державної податкової служби за попереднім місцем обліку здійснює передачу облікової справи платника податків у 10-денний строк після прийняття такого рішення, а орган державної податкової служби за новим місцем обліку — взяття на облік протягом 20 календарних днів після прийняття такого рішення незалежно від того, отримана чи ні облікова справа такого платника податків від органу державної податкової служби за його попереднім місцем обліку.

10.2.3. Після взяття на облік платника податків, включеного / не виключеного до Реєстру великих платників податків, орган державної податкової служби за новим місцем обліку направляє повідомлення за ф. № 15-ОПП (додаток 16) до фінансових установ, у яких відкриті рахунки такого платника податків.

10.2.4. У разі зміни місцезнаходження, пов'язаної із зміною адміністративно-територіальної одиниці, платника податків, який захований до категорії великих платників податків, процедура зняття з обліку / взяття на облік такого платника податків:

не проводиться, якщо при зміні місцезнаходження платника податків не змінилось місто (область) чи адміністративно-територіальна одиниця, які обслуговуються органом державної податкової служби, де такий платник податків перебував на обліку на дату державної реєстрації зміни місцезнаходження;

проводиться, якщо змінилось місто (область) чи адміністративно-територіальна одиниця, які обслуговуються органом державної податкової служби, де такий платник податків перебував на обліку на дату державної реєстрації зміни місцезнаходження.

У другому випадку зняття з обліку / взяття на облік великого платника податків здійснюється за загальними процедурами, визначеними цим Порядком. При цьому взяття на облік такого плат-

ника податків здійснюється в органі державної податкової служби, на який покладено функції обслуговування та контролю за великими платниками податків, якщо на території нового місцезнаходження платника податків створений такий орган. В інших випадках взяття на облік такого платника податків здійснюється в органі державної податкової служби за новим місцезнаходженням.

10.3. У разі якщо платник податків здійснює господарську діяльність через виробничі та функціональні підрозділи, які знаходяться на території іншої адміністративно-територіальної одиниці, ніж місцезнаходження платника податків, центральний орган державної податкової служби відповідно до інформації за отриманими ліцензіями (торговими патентами, дозволами) може прийняти рішення щодо зміни основного місця обліку платника податків та обліку такого платника податків за місцезнаходженням таких підрозділів.

Таке рішення приймається за поданням органу державної податкової служби за місцезнаходженням платника податку чи місцезнаходженням зазначених підрозділів.

Органи державної податкової служби здійснюють переведення такого платника податків у порядку, встановленому пунктом 10.1 цього розділу, з урахуванням таких особливостей.

10.3.1. Переведення платника податків здійснюється на підставі рішення центрального органу державної податкової служби про зміну основного місця обліку платника податків.

10.3.2. Орган державної податкової служби, що ініціював зміну основного місця обліку платника податків, після прийняття центральним органом державної податкової служби рішення про зміну основного місця обліку платника податків інформує про це такого платника податків шляхом направлення повідомлення за ф. № 15-ОПП.

10.3.3. Після взяття на облік за новим місцем обліку орган державної податкової служби за новим місцем обліку направляє повідомлення за ф. № 15-ОПП до фінансових установ, у яких відкриті рахунки платника податків.

10.4. У разі ліквідації чи реорганізації органу державної податкової служби, адміністративно-територіальної реформи, зміни меж адміністративних одиниць (районів, міст) чи інших, незалежних від платника податків об'єктивних причин, унаслідок яких змінюється орган державної податкової служби, в якому обліковується плат-

ник податків, здійснюються зняття з обліку платника податку в одному органі державної податкової служби та взяття на облік в іншому відповідному органі державної податкової служби з урахуванням таких особливостей:

10.4.1. У таких випадках переведення платників податків здійснюється на підставі переліку платників податків, стосовно яких змінюється місце обліку, затвердженого відповідним органом державної податкової служби вищого рівня.

10.4.2. У 10-денний строк після затвердження переліку платників податків, які підлягають зняттю з обліку в одному органі державної податкової служби та взяттю на облік в іншому, орган державної податкової служби, з якого переводяться платники податків, передає до органу державної податкової служби за новим місцем обліку такі документи та інформацію:

реєстраційні частини облікових справ платників податків;

звітні частини облікових справ платників податків;

частини Єдиного банку даних юридичних осіб та Реєстру самозайнятих осіб, електронних баз даних: податкової звітності, карток особових рахунків, результатів контрольно-перевірочної роботи, та інших баз даних і податкових реєстрів.

Передача здійснюється за окремими актами прийому-передачі, які складаються у трьох примірниках — по одному для органів державної податкової служби та один для відповідного органу державної податкової служби вищого рівня.

10.4.3. Інформація про зміну місця обліку платників податків доводиться до відома платників податків та фінансових установ у 10-денний строк після затвердження переліку платників податків, які підлягають зняттю з обліку в одному органі державної податкової служби та взяттю на облік в іншому.

Документи, видані платнику податків згідно з цим Порядком ліквідованим чи реорганізованим органом державної податкової служби, залишаються чинними до моменту виникнення змін у даних платника податку, що вказуються у таких документах.

10.5. У разі переведення на обслуговування з одного органу державної податкової служби до іншого (взяття на облік/зняття з обліку) платника податків — інвестора угоди про розподіл продукції або уповноваженої особи по договору про спільну діяльність одночасно здійснюється і зміна місця обліку відповідної угоди про розподіл продукції чи договору про спільну діяльність.

ХІ. Порядок зняття з обліку платників податків в органах державної податкової служби

11.1. З метою оподаткування під ліквідацією платника податків розуміється ліквідація платника податків як юридичної особи або зупинення державної реєстрації фізичної особи — підприємця, внаслідок якої відбувається закриття їх рахунків та/або втрата їх статусу як платника податків відповідно до законодавства.

Юридичній особі, крім військових частин, у разі прийняття рішення про припинення засновниками (учасниками) юридичної особи, уповноваженими органами чи судом, голові комісії з припинення (ліквідатору, ліквідаційній комісії тощо) чи особі, відповідальній за погашення грошових зобов'язань або податкового боргу платника податків у разі ліквідації платника податків, слід:

11.1.1. У 3-денний строк від дати внесення до Єдиного державного реєстру відомостей про те, що юридична особа перебуває у процесі припинення, подати в орган державної податкової служби, в якому платник податків перебуває на обліку, такі документи:

заяву про припинення платника податків за ф. № 8-ОПП (додаток 17), дата якої фіксується в журналі за ф. № 6-ОПП;

оригінал довідки за ф. № 4-ОПП;

копію розпорядчого документа (рішення) власника або органу, уповноваженого на те установчими документами про припинення;

копію розпорядчого документа про утворення комісії з припинення (ліквідаційної комісії).

У такому самому порядку мають бути подані документи і в разі прийняття рішення про закриття відокремлених підрозділів юридичної особи.

Якщо стосовно платника податків до Єдиного державного реєстру не внесено запису про прийняття рішення про припинення, заява за ф. № 8-ОПП органом державної податкової служби не розглядається. Про це орган державної податкової служби інформує платника податків та пропонує йому подати повторну заяву після внесення такого запису до Єдиного державного реєстру. Положення цього абзацу не застосовуються до платників податків, для яких законом визначені особливості їх державної реєстрації та які не включаються до Єдиного державного реєстру, а також відокремле-

них підрозділів юридичних осіб. Такими платниками податків заява за ф. № 8-ОПП має бути подана у 3-денний строк після прийняття рішення про припинення.

11.1.2. Військова частина після прийняття рішення відповідним органом про припинення її господарської діяльності, розформування (переформування, внаслідок якого ліквідується фінансово-економічний орган) зобов'язана у 5-денний строк подати до органу державної податкової служби, в якому вона зареєстрована як платник податків, такі документи:

заяву про припинення платника податків за ф. № 8-ОПП, дата якої фіксується в журналі за ф. № 6-ОПП;

оригінал довідки за ф. № 4-ОПП;

копію розпорядчого документа про утворення ліквідаційної комісії.

11.1.3. У разі прийняття Національним банком України рішення про відкликання банківської ліцензії в банку та призначення ліквідатора ліквідатор протягом трьох днів від дня прийняття такого рішення зобов'язаний подати до кожного з органів державної податкової служби, у яких перебувають на обліку банк, його відокремлені підрозділи, такі документи:

заяву про припинення платника податків за ф. № 8-ОПП;

оригінал довідки за ф. № 4-ОПП;

засвідчену копію постанови Правління Національного банку України про відкликання в банку банківської ліцензії та призначення ліквідатора банку.

У разі надходження таких документів органом державної податкової служби проводяться передбачені цим Порядком процедури, пов'язані з припиненням платника податків, а також згідно з законодавством проводиться узгодження сум грошових зобов'язань, які існували на дату відкликання банківської ліцензії, та скасування арештів, накладених на активи банку.

11.2. У зв'язку з припиненням платника податків органи державної податкової служби розпочинають та проводять процедури, передбачені цим розділом, у разі одержання хоча б одного з таких документів (відомостей):

заяви за ф. № 8-ОПП від платника податків, поданою згідно з пунктом 11.1 цього розділу;

відомостей державного реєстратора про внесення до Єдиного державного реєстру запису про рішення засновників (учасників)

юридичної особи, уповноваженого ними органу про припинення юридичної особи;

відомостей з Єдиного державного реєстру чи ЄДРПОУ, повідомлення органу державної реєстрації про закриття відокремленого підрозділу;

судових рішень або відомостей з Єдиного державного реєстру, іншої інформації щодо прийняття судом рішень про порушення провадження у справі про банкрутство чи визнання банкрутом платника податків, порушення справи або прийняття рішення судом про припинення юридичної особи, визнання недійсною державної реєстрації чи установчих документів платника податків, зміну мети установи, реорганізацію платника податків.

11.2.1. При отриманні першого з документів про припинення платників податків робиться запис у журналі за ф. № 6-ОПП.

11.2.2. При проведенні заходів, пов'язаних з припиненням платника податків, органи державної податкової служби організують та планують їх таким чином, щоб вимоги щодо сплати платежів, контроль за справлянням яких здійснюють органи державної податкової служби, були сформовані і отримані особою, відповідальною за погашення грошових зобов'язань або податкового боргу платника податків, не пізніше строку, визначеного для заявлення кредитором своїх вимог.

11.2.3. Інформація про отримання органом державної податкової служби документів (відомостей), визначених цим пунктом, доводиться до відома структурних підрозділів такого органу державної податкової служби та органів державної податкової служби, у яких платник перебуває на обліку за неосновним місцем обліку або в яких перебувають на обліку його відокремлені підрозділи. За результатами проведення відповідних заходів у зв'язку з припиненням платника податків або після проведення документальної позапланової перевірки та впливу законодавчо встановлених строків сплати узгоджених грошових зобов'язань такого платника податків відповідальні працівники таких підрозділів (органів) підписують обхідний лист або готують відповідний висновок про причини неможливості видачі довідки про відсутність заборгованості по податках, зборах за ф. № 22-ОПП (додаток 18).

11.2.4. Органи державної податкової служби, у яких платник податків перебуває на обліку за неосновним місцем обліку та в яких перебувають на обліку відокремлені підрозділи платника по-

датків, за результатами відповідних заходів у зв'язку з припиненням платника податків надсилають відповідний висновок до органу державної податкової служби за основним місцем обліку платника податків.

Висновки та підписаний всіма структурними підрозділами органу державної податкової служби обхідний лист зберігаються у реєстраційній частині облікової справи платника податків. Обхідний лист не підлягає видачі платникам податків.

11.3. У разі отримання документів згідно з пунктом 11.2 цього розділу та/або якщо розпочато процедуру реорганізації юридичної особи (крім перетворення), припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця, порушено провадження у справі про визнання банкрутом платника податків або подано заяву про зняття з обліку платника податків, органом державної податкової служби приймається рішення про проведення документальної позапланової перевірки платника податків, який перебуває на обліку в такому органі.

Призначається перевірка, яку відповідні підрозділи розпочинають протягом місяця після одержання того документа, що надійшов до органу державної податкової служби першим.

11.3.1. У разі прийняття рішення про припинення юридичної особи призначається та одночасно проводиться документальна позапланова перевірка юридичної особи та її не знятих з обліку відокремлених підрозділів. У разі прийняття рішення про закриття відокремленого підрозділу призначається і проводиться документальна позапланова перевірка відокремленого підрозділу, який закривається, та може бути призначена документальна позапланова перевірка юридичної особи в установленому законом порядку. Якщо у таких випадках юридична особа та її відокремлений підрозділ (відокремлені підрозділи) перебувають на обліку в різних органах державної податкової служби, організацію взаємодії відповідних органів щодо проведення перевірки здійснює орган державної податкової служби за основним місцем обліку юридичної особи.

До участі у документальній позаплановій перевірці платника податків, що припиняється, залучаються також органи державної податкової служби, у яких платник перебуває на обліку за неосновним місцем обліку. У цьому випадку організацію взаємодії відповідних органів щодо проведення перевірки здійснює орган державної податкової служби за основним місцем обліку платника податків.

11.3.2. За рішенням керівника органу державної податкової служби документальна позапланова перевірка не проводиться, якщо за відсутності податкового боргу платник податків не подає податкових декларацій (розрахунків, звітів) протягом 1095 календарних днів, що передують даті одержання органом державної податкової служби документів (відомостей), зазначених у цьому пункті, та стосовно нього використана інформація від фінансових установ, митних органів та інших органів, яка підтверджує відсутність здійснення господарської діяльності з моменту подання останньої податкової звітності, та платник податків не знаходиться за зареєстрованим місцезнаходженням (місцем проживання) і орган державної податкової служби не може встановити фактичне місцезнаходження платника податків. Таке рішення приймається керівником органу державної податкової служби на підставі відповідної доповідної записки. Доповідна записка з резолюцією керівника зберігається в реєстраційній частині облікової справи платника податків.

11.3.3. Керівник органу державної податкової служби може також прийняти рішення про непроведення документальної позапланової перевірки платника податків, стосовно якого прийнято судове рішення про припинення, або відміну рішення про призначення такої перевірки, якщо за відсутності податкового боргу платник податків не подає податкових декларацій (розрахунків, звітів) більше 12 місяців та орган державної податкової служби не має можливості провести документальну позапланову перевірку внаслідок відсутності існування платника податків або не встановлення фактичного місцезнаходження (місця проживання) платника податків, та для призначення та проведення будь-яких видів перевірок такого платника податків відсутні інші підстави, визначені Податковим кодексом України, ніж підстави, встановлені підпунктами 78.1.2, 78.1.7 пункту 78.1 статті 78 Податкового кодексу України.

11.3.4. В інших випадках, якщо орган державної податкової служби не може провести документальну позапланову перевірку платника податків з причини відсутності існування платника податків або невстановлення фактичного місцезнаходження (місця проживання) платника податків, несвочасного надання або надання не у повному обсязі документів та (або) відомостей, а також у зв'язку з неведенням податкового та бухгалтерського обліку або відсутністю первинних документів, реєстрів бухгалтерського облі-

ку, податкової звітності та інших документів, що пов'язані з обчисленням і сплатою платежів, контроль за справлянням яких здійснюють органи державної податкової служби, орган державної податкової служби протягом п'яти робочих днів з дня встановлення таких обставин надсилає державному реєстратору повідомлення про неможливість проведення документальної позапланової перевірки платника податків та видачі довідки за ф. № 22-ОПП.

11.4. У разі припинення юридичної особи внаслідок її ліквідації для проведення ліквідаційної процедури використовується один банківський рахунок юридичної особи, що ліквідується, визначений комісією з припинення (ліквідатором, ліквідаційною комісією тощо). З метою забезпечення закриття інших рахунків юридичних осіб, що ліквідуються, орган державної податкової служби на звернення комісії з припинення (ліквідатора, ліквідаційної комісії тощо) надає перелік рахунків у фінансових установах відповідної юридичної особи та/або її відокремлених підрозділів, які на момент звернення взяті на облік органами державної податкової служби та щодо яких не надходили повідомлення про їх закриття.

З метою забезпечення виконання ліквідатором частини сьомої статті 30 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» за наявності в органі державної податкової служби достатніх для поштового відправлення даних стосовно ліквідатора інформація про рахунки банкрута надсилається ліквідатору без його звернення у 10-денний строк від дня отримання відомостей чи документів про визнання платника банкрутом.

11.5. Якщо платником податків подавалась заява за ф. № 8-ОПП, то після проведеної документальної позапланової перевірки платника податків та його відокремлених підрозділів та спливу законодавчо встановлених строків сплати узгоджених грошових зобов'язань такого платника податків та його відокремлених підрозділів у разі встановлення факту відсутності заборгованості платника податків та його відокремлених підрозділів перед бюджетом щодо сплати платежів, контроль за справлянням яких здійснюють органи державної податкової служби, та за умови дотримання вимог підпунктів 11.5.1, 11.5.2 цього пункту, орган державної податкової служби складає довідку за ф. № 22-ОПП.

Така довідка направляється відповідальній особі платника податків за поштовою адресою, указаною у заяві за ф. № 8-ОПП. За

зверненням комісії з припинення (ліквідаційної комісії), ліквідатора, платника податків (фізичної особи), іншої особи, яку за даними Єдиного державного реєстру (згідно з рішенням про припинення) призначено відповідальною за проведення процедур припинення платника податків, довідка за ф. № 22-ОПП може бути видана такій особі безпосередньо в органі державної податкової служби, але не пізніше третього робочого дня, наступного за днем реєстрації довідки в органі державної податкової служби. Після закінчення триденного строку довідка направляється поштою.

11.5.1. Довідка за ф. № 22-ОПП видається за умови виконання таких вимог:

наявності повідомлень від фінансових установ про закриття всіх рахунків такого платника податків, у тому числі відкритих через відокремлені підрозділи. У разі припинення платника податків, поточний рахунок якого відкритий у банку, який ліквідується, і за яким не задоволені кредиторські вимоги, платник податків надає довідку про суму визнаних ліквідатором банку кредиторських вимог та черговість їх задоволення;

повернення до органу державної податкової служби оригіналів документів, що видані платнику податків та його відокремленим підрозділам (свідоцтва, патенти, довідки за ф. № 4-ОПП, інші довідки тощо) і підлягають поверненню відповідно до законодавства, а також засвідчені копії цих документів, якщо такі видавалися та підлягають поверненню до органу державної податкової служби;

надання до органу державної податкової служби копії ліквідаційного балансу, передавального акта або розподільчого балансу, складеного комісією з припинення (ліквідаційною комісією, ліквідатором) платника податків;

відсутність об'єктів оподаткування або об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, зокрема земельних ділянок, які надані у власність або користування юридичній особі чи для здійснення підприємницької діяльності фізичній особі — підприємцю;

інших вимог, визначених підпунктом 11.15.6 пункту 11.15 цього розділу.

11.5.2. Якщо припиняється платник податків, який перебуває на обліку в органі державної податкової служби за основним місцем обліку та одночасно в інших органах державної податкової служби перебуває на обліку за неосновним місцем обліку чи перебувають на обліку його відокремлені підрозділи, довідка про відсутність забор-

гованості по податках, зборах за ф. № 22-ОПП видається такому платнику податків органом державної податкової служби за основним місцем обліку лише після отримання від усіх інших зазначених органів висновків про відсутність заборгованості щодо сплати платежів, контроль за справлянням яких здійснюють органи державної податкової служби, у самого платника податків та його відокремлених підрозділів на територіях адміністративно-територіальних одиниць, що обслуговуються такими органами державної податкової служби, та відсутності заперечень щодо припинення платника податків.

11.5.3. Платникам податків, для яких законом установлені особливості їх державної реєстрації та які не включаються до Єдиного державного реєстру, а також щодо яких законом або нормативно-правовим актом Кабінету Міністрів України для проведення реєстрації припинення платника податків вимагається довідка про зняття з обліку платника податків, замість довідки за ф. № 22-ОПП видається довідка про зняття з обліку платника податків за ф. № 12-ОПП. З моменту видачі довідки за ф. № 12-ОПП такий платник податків вважається знятим з обліку в органі державної податкової служби за умови реєстрації його припинення відповідно до законодавства або внесення запису про припинення до відповідного державного реєстру.

11.5.4. У разі закриття відокремленого підрозділу — платника податків другий примірник довідки за ф. № 12-ОПП або за ф. № 22-ОПП надсилається до органу державної податкової служби, де перебуває на обліку за основним місцем обліку юридична особа.

11.6. Після закінчення процедур припинення, визначених цим Порядком, для проведення державної реєстрації припинення юридичної особи в результаті злиття, приєднання, поділу орган державної податкової служби видає:

довідку про відсутність заборгованості по податках, зборах за ф. № 22-ОПП, якщо після проведення документальної позапланової перевірки та спливу законодавчо визначених строків сплати узгоджених грошових зобов'язань встановлено відсутність грошових зобов'язань та/або податкового боргу;

документ про узгодження плану реорганізації з органом державної податкової служби (за наявності податкового боргу).

11.7. Видача органом державної податкової служби документа про узгодження плану реорганізації платника податків, який має податковий борг, здійснюється у такому порядку.

11.7.1. Платник податків, який реорганізовується та має грошові зобов'язання та/або податковий борг, після розміщення у визначених законодавством друкованих засобах масової інформації повідомлення про реорганізацію подає до органу державної податкової служби за місцем свого обліку:

заяву за ф. № 8-ОПП;

копію рішення про реорганізацію;

у довільній формі план реорганізації, в якому зазначається порядок розподілу грошових зобов'язань та/або податкового боргу між іншими платниками податків — правонаступниками із зазначенням видів податків, зборів, сум і часток податків, зборів, а також часток активів, що передаються правонаступникам, чи інших критеріїв, за якими визначені частки податків, зборів. План реорганізації має бути підписаний уповноваженими особами платника податків, який реорганізовується, та уповноваженими особами платників податків — правонаступників. Підписи таких осіб засвідчуються в установленому законодавством порядку.

Орган державної податкової служби за основним місцем обліку платника податків у взаємодії з іншими органами державної податкової служби за основним місцем обліку правонаступників розглядає отримані документи у місячний строк від дня отримання заяви за ф. № 8-ОПП. За результатами такого розгляду органом державної податкової служби приймається відповідне рішення, яке доводиться до відома платника податків.

11.7.2. При врегулюванні податкового боргу платника податків, майно якого передане у податкову заставу, або того, хто скористався правом реструктуризації податкового боргу, орган державної податкової служби за місцем обліку платника податків розглядає надані платником податків документи та приймає рішення відповідно до пункту 98.4 статті 98 Податкового кодексу України.

Після завершення всіх процедур, пов'язаних з розподілом, передачею та забезпеченням грошових зобов'язань і податкового боргу, орган державної податкової служби приймає рішення про узгодження плану реорганізації платника податків.

11.7.3. При врегулюванні податкового боргу платника податків, майно якого не перебуває у податковій заставі та який не скористався правом реструктуризації податкового боргу, податковий орган приймає рішення, або про узгодження плану реорганізації, або про відмову в узгодженні плану реорганізації. Рішення про відмову в

узгодженні плану реорганізації приймається у разі, коли за висновками податкового органу така реорганізація може призвести до неналежного виконання грошових зобов'язань платником податків, який реорганізовується, або якщо розподіл грошових зобов'язань та/або податкового боргу між правонаступниками не відповідає вимогам статті 98 Податкового кодексу України.

У цьому випадку платник податків може погасити грошові зобов'язання та/або податковий борг або переглянути план реорганізації в частині розподілу податкових зобов'язань (боргу) правонаступнику (правонаступникам) та повторно звернутись до органу державної податкової служби для його узгодження.

11.8. Довідки за ф. № 22-ОПП або за ф. № 12-ОПП та документи про узгодження плану реорганізації, видані органом державної податкової служби, платник податків подає державному реєстратору або іншому органу для проведення державної реєстрації припинення в установленому законом порядку.

11.8.1. Дані про видачу довідки за ф. № 12-ОПП або за ф. № 22-ОПП, документів про погодження плану реорганізації фіксуються в журналі за ф. № 6-ОПП, а відмітки про їх видачу, дата видачі та номер запису у журналі заносяться до районного рівня Єдиного банку даних юридичних осіб або до Реєстру самозайнятих осіб.

11.8.2. Копії довідок за ф. № 12-ОПП або за ф. № 22-ОПП зберігаються в реєстраційних частинах облікових справ платників податків.

11.8.3. Довідки за ф. № 22-ОПП та за ф. № 12-ОПП є дійсними протягом двох місяців від дня їх реєстрації в органі державної податкової служби.

11.8.4. Після завершення строку дії довідки за ф. № 12-ОПП або за ф. № 22-ОПП повторна довідка видається органом державної податкової служби протягом місяця від дня отримання звернення платника податків про заміну довідки у такому самому порядку, як і попередня довідка.

У разі звернення платника податків щодо видачі повторної довідки за рішенням керівника органу державної податкової служби може бути призначена документальна позапланова перевірка за період, що пройшов від дати закінчення попередньої перевірки.

11.9. Якщо після проведеної документальної позапланової перевірки платника податків та на наступний день після спливу законодавчо визначених строків сплати узгоджених грошових зобов'язань

платника податків встановлено факт наявності податкового боргу (за даними обліку податків і зборів платника податків), адміністративного або судового оскарження грошових зобов'язань (за даними реєстру виданих податкових повідомлень-рішень), несплати податку з доходів фізичних осіб із сум доходів, нарахованих (виплачених) найманим працівникам (за даними акта перевірки), орган державної податкової служби складає повідомлення про грошові зобов'язання та податковий борг за ф. № 10-ОПП (додаток 19) та направляє (видає) його комісії з припинення (ліквідаційній комісії, ліквідатору) або особі, відповідальній за погашення грошових зобов'язань або податкового боргу, що є такою згідно з пунктом 97.4 статті 97 Податкового кодексу України.

Повідомлення за ф. № 10-ОПП формуються та направляються платнику податків окремо кожним органом державної податкової служби, у якому платник податків перебуває на обліку як за основним, так і за неосновним місцем обліку, чи в якому перебувають на обліку його відокремлені підрозділи. Засвідчені копії таких повідомлень як додаток до відповідного висновку органами державної податкової служби, у яких платник податків перебуває на обліку за неосновним місцем обліку чи в яких перебувають на обліку його відокремлені підрозділи, направляються до органу державної податкової служби за основним місцем обліку платника податків.

11.10. Якщо платник податків не має заборгованості перед бюджетом та у разі:

неподання протягом одного року в органи державної податкової служби податкових декларацій, документів податкової звітності;

якщо установчі документи суперечать чинному законодавству;

провадження діяльності, яка суперечить установчим документам та законодавству;

наявності в Єдиному державному реєстрі запису про відсутність юридичної особи за вказаним її місцезнаходженням;

наявності в organу державної податкової служби передбачених законами України інших підстав для постановлення судового рішення щодо припинення (ліквідації) чи скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання,

то керівник organу державної податкової служби приймає рішення у вигляді розпорядження відносно платника податків — про звернення до суду або господарського суду із заявою (позовною заявою) про винесення судового рішення щодо припинення юри-

дичної особи чи підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця, відміни державної реєстрації припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця, скасування державної реєстрації змін до установчих документів юридичної особи.

11.11. Зняття з обліку платників податків в органах державної податкової служби здійснюється у такому порядку.

11.11.1. Щодо платників податків, державна реєстрація припинення яких здійснюється згідно з Законом, підставою для зняття їх з обліку в органах державної податкової служби є надходження від державного реєстратора повідомлення про проведення державної реєстрації припинення юридичної особи із зазначенням номера та дати внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру. Дата зняття з обліку відповідає даті закриття останньої картки особових рахунків платника податків або даті отримання повідомлення державного реєстратора про проведення державної реєстрації припинення платника податків у разі, якщо на момент отримання такого повідомлення були закриті всі картки особових рахунків такого платника податків.

11.11.2. Щодо платників податків, для яких законом установлені особливості їх державної реєстрації та які не включаються до Єдиного державного реєстру, до Єдиного банку даних юридичних осіб уноситься запис про припинення на підставі відповідних відомостей (інформації) від реєструючого органу чи з ЄДРПОУ (для відокремлених підрозділів іноземних компаній, організацій).

11.11.3. Зняття з обліку в органі державної податкової служби відокремленого підрозділу як платника податків здійснюється у разі внесення до Єдиного державного реєстру або до ЄДРПОУ (для відокремлених підрозділів іноземних компаній, організацій) записів про припинення відповідної юридичної особи або закриття такого відокремленого підрозділу.

11.11.4. У разі коли внаслідок припинення платника податків — юридичної особи шляхом реорганізації частина його податкових зобов'язань чи податкового боргу залишається непогашеною, такі податкові зобов'язання чи борг переходять (розподіляються) до юридичних осіб — правонаступників реорганізованої юридичної особи у порядку, визначеному Податковим кодексом України.

11.11.5. У разі коли внаслідок припинення платника податків — юридичної особи шляхом ліквідації частина його податкових зо-

бов'язань чи податкового боргу залишається непогашеною, такі податкові зобов'язання чи борг погашаються за рахунок активів засновників або учасників такого підприємства, якщо вони несуть повну або додаткову відповідальність за зобов'язаннями платника податків відповідно до закону, у межах повної або додаткової відповідальності, а в разі ліквідації філії, відділення чи іншого відокремленого підрозділу юридичної особи — за рахунок юридичної особи незалежно від того, чи є вона платником податку та збору, стосовно якого виникло податкове зобов'язання або податковий борг таких філії, відділення, іншого відокремленого підрозділу.

11.11.6. Облікова справа закритого відокремленого підрозділу юридичної особи долучається до облікової справи такої юридичної особи. У разі реорганізації платника податків шляхом злиття, приєднання, перетворення до облікових справ правонаступників долучаються облікові справи реорганізованих платників податків. Якщо правонаступник перебуває на обліку в іншому органі державної податкової служби, ніж реорганізований платник податків, після завершення реорганізації та зняття його з обліку облікова справа реорганізованого платника податків передається до органу державної податкової служби за основним місцем обліку правонаступника.

11.11.7. Підставою для зняття з обліку в органі державної податкової служби банку, його відокремленого підрозділу є відомості, отримані згідно з цим пунктом, або документи Національного банку України, що свідчать про ліквідацію банку або філії банку, представництва, видані у встановленому порядку. У разі ліквідації філії банку, якщо банк у цілому ще не ліквідований, застосовуються положення підпункту 11.11.5 цього пункту.

11.11.8. Якщо після припинення платника податків залишились незакритими його рахунки у фінансових установах, орган державної податкової служби доводить до відома цих установ таку інформацію, повідомляючи їм відомості про уповноважений орган, який прийняв таке рішення, дату та, за наявності, номер відповідного рішення або запису в Єдиному державному реєстрі чи ЄДРПОУ, а також про дату зняття з обліку платника податків в органі державної податкової служби.

11.11.9. Відомості щодо підстави та дати зняття з обліку платника податків фіксуються в журналі за ф. № 6-ОПП, вводяться до районного рівня Єдиного банку даних юридичних осіб або Реєстру самозайнятих осіб. Облікові справи (реєстраційна та звітна части-

ни) таких платників здаються до архіву органу державної податкової служби після закінчення звітного року.

11.12. Зняття з обліку фізичної особи — підприємця як платника податків здійснюється в порядку, визначеному пунктами 11. — 11.11 цього розділу, з урахуванням таких особливостей.

11.12.1. Після прийняття рішення про припинення підприємницької діяльності та внесення до Єдиного державного реєстру запису про рішення фізичної особи — підприємця щодо припинення нею підприємницької діяльності, фізична особа — підприємець зобов'язана подати до органу державної податкової служби за основним місцем обліку:

заяву за ф. № 8-ОПП, дата якої фіксується в журналі за ф. № 6-ОПП;

оригінали документів, що видаються органами державної податкової служби платнику податків (свідоцтва, патенти, довідки за ф. № 4-ОПП, інші документи тощо) і підлягають поверненню до органу державної податкової служби, а також завірені органом державної податкової служби копії цих документів, якщо такі видавались та підлягають поверненню до органу державної податкової служби.

Повідомлення про проведення державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця у разі її смерті, або оголошення її померлою, або визнання її безвісно відсутньою або повідомлення про проведення державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця за судовим рішенням щодо визнання фізичної особи — підприємця банкрутом чи за судовим рішенням, що не пов'язано з банкрутством фізичної особи — підприємця, а також відомості відповідної реєстраційної картки є підставою для зняття фізичної особи — підприємця з обліку у відповідному органі державної податкової служби.

11.12.2. Фізичні особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, знімаються з обліку після припинення такої незалежної діяльності у порядку, встановленому для фізичних осіб — підприємців, за наявності документально підтвердженої інформації відповідного державного органу, що реєструє таку діяльність або видає документи про право на заняття такою діяльністю (свідоцтва, дозволи, ліцензії, сертифікати тощо).

11.12.3. Внесення до Реєстру самозайнятих осіб запису про припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підпри-

емця чи незалежної професійної діяльності фізичної особи здійснюється у разі:

визнання фізичної особи недієздатною або обмеження її цивільної дієздатності — з дати набрання законної сили відповідним рішенням суду;

смерті фізичної особи, у тому числі оголошення такої особи померлою, що підтверджується свідоцтвом про смерть (витягом з Державного реєстру актів цивільного стану громадян, інформацією органу державної реєстрації актів цивільного стану), а також визнання фізичної особи безвісно відсутньою, що підтверджується судовим рішенням;

внесення до Єдиного державного реєстру запису про державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця — з дати державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця;

реєстрації припинення незалежної професійної діяльності фізичної особи у відповідному уповноваженому органі — з дати реєстрації;

закінчення строку, на який було видано свідоцтво про реєстрацію чи інший документ (дозвіл, сертифікат тощо), — з дати закінчення такого строку;

заборони судом фізичній особі провадити підприємницьку діяльність або незалежну професійну діяльність — з дати набрання законної сили відповідним рішенням суду, якщо інше не визначене у рішенні суду;

наявності обмежень права на провадження підприємницької діяльності або незалежної професійної діяльності, які встановлені законодавством, — з дати надходження відповідних документів до органу державної податкової служби за місцем обліку фізичної особи, якщо інше не встановлено законом чи рішенням суду;

анулювання чи скасування згідно із законодавством свідоцтва про реєстрацію чи іншого документа (дозволу, сертифіката тощо), що підтверджує право фізичної особи на провадження підприємницької або незалежної професійної діяльності, — з дати такого анулювання чи скасування.

11.12.4. Державна реєстрація (реєстрація) припинення підприємницької чи незалежної професійної діяльності фізичної особи або внесення до Реєстру самозайнятих осіб запису про припинення такої діяльності фізичною особою не припиняє її зобов'язань, що ви-

никли під час провадження підприємницької чи незалежної професійної діяльності, та не змінює строків, порядків виконання таких зобов'язань та застосування санкцій за їх невиконання.

11.12.5. У разі коли після внесення до Реєстру самозайнятих осіб запису про припинення підприємницької чи незалежної професійної діяльності фізична особа продовжує провадити таку діяльність, вважається, що вона розпочала таку діяльність без взяття її на облік як самозайнятої особи.

11.13. Відокремлені підрозділи, розміщені на території тієї самої адміністративно-територіальної одиниці, що й юридична особа, можуть бути зняті з обліку в порядку, визначеному пунктами 11.1—11.11 цього розділу, за відсутності рахунків у фінансових установах, відкритих через такі підрозділи, та в разі реорганізації відокремленого підрозділу в такий підрозділ, який не має обов'язків чи повноважень щодо:

нараховування, утримання або сплати (перерахування) до бюджету податків, зборів від свого імені чи від імені іншого платника податків;

складання та подання податкової звітності податковим органам; укладання трудових договорів (контрактів) з найманими особами, нараховування та/або сплати їм заробітної плати;

ведення окремого балансу, бухгалтерського чи податкового обліку;

відкриття рахунків у фінансових установах.

До заяви про зняття з обліку повинна бути додана завірена копія рішення юридичної особи про таку реорганізацію відокремленого підрозділу. Після зняття з обліку відокремленого підрозділу облікові справи юридичної особи і відокремленого підрозділу об'єднуються.

11.14. Договори про спільну діяльність та угоди про розподіл продукції знімаються з обліку в органах державної податкової служби після їх припинення, розірвання, закінчення строку дії чи після досягнення мети, для якої вони були укладені, визнання їх недійсними у судовому порядку.

11.15. У разі надходження до органу державної податкової служби відомостей із Єдиного державного реєстру або повідомлення від державного реєстратора про те, що ним з відповідної дати розпочато процес проведення спрощеної процедури державної реєстрації припинення юридичної особи шляхом її ліквідації або спро-

щеної процедури державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця (далі — спрощена процедура припинення платника податків) орган державної податкової служби здійснює такі заходи.

11.15.1. Відомості про початок спрощеної процедури припинення платника податків вносяться до районного рівня Єдиного банку даних юридичних осіб або Реєстру самозайнятих осіб, фіксуються в журналі за ф. № 6-ОПП шляхом внесення нового запису або відміток до раніше внесеного запису, а також надаються до відповідних структурних підрозділів органу державної податкової служби за основним та до органів державної податкової служби за неосновним місцем обліку такого платника податків і за місцями обліку відокремлених підрозділів платника податків — юридичної особи.

11.15.2. У 5-денний строк від дня отримання відомостей чи документів про початок спрощеної процедури припинення платника податків органом державної податкової служби приймається рішення про непроведення документальної позапланової перевірки платника податків або проведення такої перевірки та відповідні підрозділи розпочинають таку перевірку. Такі рішення приймаються та перевірки призначаються із урахуванням підпунктів 11.3.1 — 11.3.3 пункту 11.3 цього розділу.

11.15.3. З метою закриття рахунків у фінансових установах за наявності в органі державної податкової служби достатніх для поштового відправлення даних про голову ліквідаційної комісії (ліквідатора) платника податків — юридичної особи або про платника податків — фізичну особу — підприємця, стосовно якого розпочата спрощена процедура припинення, інформація про рахунки такого платника податків надсилається зазначеним особам для їх закриття без звернення цих осіб у 10-денний строк від дня отримання відомостей чи документів про початок спрощеної процедури припинення платника податків.

11.15.4. У 20-денний строк від дня отримання відомостей чи документів про початок спрощеної процедури припинення платника податків органами державної податкової служби за основним та неосновним місцем обліку такого платника податків та за місцями обліку відокремлених підрозділів платника податків — юридичної особи проводяться інші заходи, передбачені підпунктом 11.2.3 пункту 11.2 цього розділу.

11.15.5. У місячний строк з дати надходження повідомлення від державного реєстратора про початок спрощеної процедури державної реєстрації припинення платника податків орган державної податкової служби за основним місцем обліку платника податків повинен надіслати державному реєстратору довідку про відсутність заборгованості по податках, зборах за ф. № 22-ОПП або повідомлення про наявність податкового боргу та неможливість проведення спрощеної процедури державної реєстрації припинення юридичної особи чи підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця за ф. № 23-ОПП (додаток 20) із зазначенням причин заперечення органів державної податкової служби щодо здійснення такої процедури згідно з підпунктом 11.15.6 цього пункту.

Така довідка або повідомлення формується за результатами документальної позапланової перевірки (якщо вона призначалась), а також проведення інших заходів та висновків за результатами аналізу даних про платника податків відповідних підрозділів органу державної податкової служби за основним місцем обліку та органами державної податкової служби за неосновним місцем обліку платника податків і за місцями обліку відокремлених підрозділів платника податків — юридичної особи.

11.15.6. Причинами заперечення органу державної податкової служби щодо здійснення державної реєстрації припинення юридичної особи шляхом її ліквідації чи державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця можуть бути:

наявність грошових зобов'язань та податкового боргу, у разі якщо щодо платника податків, стосовно якого розпочато спрощену процедуру припинення, органом (органами) державної податкової служби буде встановлено факт наявності податкового боргу, грошових зобов'язань, щодо яких проводиться адміністративне або судове оскарження, несплати податку з доходів фізичних осіб із сум доходів, нарахованих (виплачених) найманим працівникам. Про наявність таких зобов'язань органом державної податкової служби складається та направляється голові ліквідаційної комісії (ліквідатору) платника податків — юридичної особи або платнику податків — фізичній особі — підприємцю повідомлення про грошові зобов'язання та податковий борг за ф. № 10-ОПП згідно з пунктом 11.9 цього розділу. Копія такого повідомлення додається до

повідомлення за ф. № 23-ОПП, яке направляється державному реєстратору;

відсутність можливості у органу державної податкової служби пересвідчитись у повноті, своєчасності, достовірності нарахування та сплати платежів, контроль за справлянням яких здійснюють органи державної податкової служби, шляхом проведення документальної позапланової перевірки платника податків, стосовно якого розпочато спрощену процедуру припинення, у випадках, визначених підпунктом 11.3.3 пункту 11.3 цього розділу;

наявність об'єктів оподаткування або об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням, зокрема земельних ділянок, які надані у власність або користування юридичній особі чи для здійснення підприємницької діяльності фізичній особі — підприємцю;

наявність судових спорів між платником податків та органом державної податкової служби чи кримінальних справ за фактами умисного ухилення від сплати податків, зборів, вчинених службовими особами юридичної особи чи фізичною особою — підприємцем;

не повернення в Україну у передбачені законом строки виручки в іноземній валюті від реалізації на експорт товарів (робіт, послуг) платником податків або інших матеріальних цінностей, отриманих від цієї виручки;

наявність в органі державної податкової служби даних про непогашені платником податків іноземні кредити, залучені державою або під державні гарантії;

інші заперечення в межах повноважень органів державної податкової служби.

11.15.7. У разі усунення причин та обставин, які були підставою для заперечень органу державної податкової служби щодо здійснення спрощеної процедури державної реєстрації припинення платника податків, орган державної податкової служби направляє державному реєстратору повідомлення про зняття заперечень щодо проведення спрощеної процедури державної реєстрації припинення юридичної особи шляхом її ліквідації чи підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця з пропозицією повторно розпочати спрощену процедуру державної реєстрації припинення такої особи в установленому порядку.

11.15.8. У разі внесення державним реєстратором до Єдиного державного реєстру запису про проведення державної реєстрації припинення юридичної особи за спрощеною процедурою шляхом її

ліквідації або про проведення державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця орган державної податкової служби здійснює зняття з обліку такого платника податків відповідно до пункту 11.11 цього розділу.

ХІІ. Встановлення місцезнаходження (місця проживання) платників податків

12.1. З метою більш повного обліку платників податків — юридичних осіб або фізичних осіб — підприємців, унеможливлення отримання юридичними особами або фізичними особами — підприємцями неконтрольованих доходів підрозділи органів державної податкової служби, до функцій яких входить ведення обліку платників податків, повинні забезпечувати систематичний контроль за повнотою та своєчасністю взяття на облік юридичних осіб або фізичних осіб — підприємців органами державної податкової служби після здійснення їх державної реєстрації, перереєстрації, реорганізації та внесення змін до реєстраційних чи установчих документів.

12.2. Підрозділи органу державної податкової служби:

стосовно платників податків, якими не подано у встановлені законом терміни податкові декларації (звіти, розрахунки), у порядку, передбаченому законодавством, самостійно визначають суму грошового зобов'язання, проводять роботу з узгодження грошового зобов'язання та інші заходи;

стосовно платників податків, які мають податковий борг, у порядку, передбаченому законодавством, здійснюють заходи з погашення податкового боргу.

У рамках проведення цих заходів, а також при призначенні чи проведенні будь-якого виду перевірки платника податків чи при виконанні інших службових обов'язків працівниками органів державної податкової служби здійснюється або може здійснюватись перевірка місцезнаходження (місця проживання) платника податків. За наслідками перевірки складається акт перевірки місцезнаходження платника податків. Якщо встановлено відсутність платника податків за його місцезнаходженням (місцем проживання), то проводиться робота із з'ясування фактичного місця розташування (місцезнаходження, місця проживання) платника податків, відповідальних та пов'язаних осіб.

12.3. У разі неможливості вручення платнику податків довідки, свідоцтва, листа чи будь-якого іншого документа, направленого органом державної податкової служби, у зв'язку з відсутністю платника податків за місцезнаходженням (місцем проживання), замість акта перевірки місцезнаходження (місця проживання) платника податків оформляється довідка про неможливість вручення документа платнику податків із зазначенням причин та додаванням відповідних документів (за наявності). Заміна акта довідкою не проводиться, якщо іншими нормативно-правовими актами передбачено складання акта.

Акт перевірки місцезнаходження платника податків або довідка про неможливість вручення документа платнику податків не складається працівниками органів державної податкової служби, якщо до Єдиного державного реєстру внесено запис про відсутність платника податків за місцезнаходженням.

12.4. Щодо кожного платника податків, щодо якого виявлена відсутність його за місцезнаходженням (місцем проживання) та не з'ясоване його фактичне місцезнаходження (місце проживання), підрозділ органу державної податкової служби, який з'ясував зазначений факт, готує та передає підрозділам податкової міліції запит на встановлення місцезнаходження (місця проживання) платника податків за формою, що затверджується центральним органом державної податкової служби. До Єдиного банку даних юридичних осіб та Реєстру самозайнятих осіб вносяться дані про подання запиту.

12.5. Якщо за результатами заходів щодо встановлення фактичного місцезнаходження юридичної особи підрозділами податкової міліції буде підтверджено відсутність такої особи за місцезнаходженням або встановлено, що фактичне місцезнаходження юридичної особи не відповідає зареєстрованому місцезнаходженню, керівник (заступник керівника) органу державної податкової служби приймає рішення про направлення до відповідного державного реєстратора повідомлення про відсутність юридичної особи за місцезнаходженням за ф. № 18-ОПП (додаток 21) для вжиття заходів, передбачених частиною восьмою статті 19 Закону.

Копія повідомлення підшивається до реєстраційної частини облікової справи платника податків. Про направлення такого повідомлення вноситься запис до журналу обліку повідомлень про відсутність юридичної особи за місцезнаходженням за ф. № 19-ОПП (додаток 22).

ХІІІ. Організація обліку платників податків в органах державної податкової служби

13.1. Функції обліку платників податків у органі державної податкової служби здійснюють відповідні підрозділи згідно з затвердженою структурою такого органу (далі — підрозділ реєстрації та обліку платників податків).

13.2. Органи державної податкової служби в районах, містах без районного поділу, районах у містах, міжрайонні, об'єднані та спеціалізовані:

ведуть облік платників податків;

наповнюють Єдиний банк даних юридичних осіб та Реєстр самозайнятих осіб інформацією щодо реєстраційних даних платників податків на підставі отриманих від платників податків та від органів реєстрації відомостей, документів, заяв, повідомлень тощо;

формують та ведуть журнали щодо обліку платників податків, передбачені цим Порядком;

формують та ведуть облікові справи (реєстраційну частину) платників податків, які зберігаються до ліквідації платника податків або переведення на облік до іншого органу державної податкової служби;

формують і передають Зведену інформацію «Про стан обліку платників податків» у терміни, встановлені центральним органом державної податкової служби.

13.3. Органи державної податкової служби в Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі:

ведуть Єдиний банк даних юридичних осіб та Реєстр самозайнятих осіб;

забезпечують обмін інформацією між державними податковими органами за місцезнаходженням платника податків з центральним органом державної податкової служби;

накопичують зміни та доповнення та проводять контроль, звірку й аналіз даних щодо платників податків.

13.4. Центральний орган державної податкової служби:

забезпечує ведення Єдиного банку даних юридичних осіб та ДРФО;

накопичує, поновлює, аналізує інформацію, що надходить з податкових органів нижчих рівнів, веде архів щодо платників податків.

13.5. Для забезпечення повноти обліку платників податків органи державної податкової служби станом на 1-е число кожного місяця проводять звірку районного рівня Єдиного банку даних юридичних осіб, а також Реєстру самозайнятих осіб з даними інформаційної бази Єдиного державного реєстру. Якщо за результатами звірки з даними Єдиного державного реєстру встановлено, що юридична особа (відокремлений підрозділ юридичної особи, фізична особа — підприємець) за даними Єдиного державного реєстру має стан такої, що здійснює діяльність та при цьому не перебуває на обліку чи знята з обліку у відповідному органі державної податкової служби, то цим органом проводяться заходи щодо отримання відповідних відомостей від державного реєстратора та постановки на облік такого платника податків згідно з цим Порядком.

13.6. Для забезпечення повноти обліку платників податків, якщо юридична особа, що має відокремлений підрозділ, перебуває на обліку в іншому органі державної податкової служби, після взяття відокремленого підрозділу на облік орган державної податкової служби в 10-денний строк надсилає повідомлення про взяття на облік, створення, унесення змін до відомостей, закриття відокремленого підрозділу платника податків за ф. № 17-ОПП (додаток 23) до органу державної податкової служби за основним місцем обліку такої юридичної особи. Таке повідомлення може бути направлене у паперовому вигляді або засобами електронної пошти органів державної податкової служби.

У разі надходження до органу державної податкової служби за основним місцем обліку юридичної особи відомостей із Єдиного державного реєстру про створення відокремленого підрозділу юридичної особи, про внесення змін до відомостей про відокремлений підрозділ або про закриття відокремленого підрозділу юридичної особи такий орган державної податкової служби направляє повідомлення за ф. № 17-ОПП та зазначені відомості до органу державної податкової служби за основним місцем обліку відокремленого підрозділу.

13.7. Органи державної податкової служби забезпечують достовірність даних про платників податків в Єдиному банку даних юридичних осіб та ДРФО, реєстрі представництв платників податків — нерезидентів та інших реєстрах, що формуються та ведуться органами державної податкової служби згідно з цим Порядком, їх

захист від несанкціонованого доступу, оновлення, архівування та відновлення даних.

13.8. Для забезпечення достовірності, повноти та актуальності реєстраційних частин облікових справ платників податків та відомостей про платників податків у реєстрах платників податків, а також для приведення у відповідність до вимог нормативно-правових актів документів із облікових справ платників податків може проводитись інвентаризація реєстраційних частин облікових справ платників податків.

З'ясування причин розбіжностей, невідповідностей, що були виявлені за результатами інвентаризації, їх усунення, актуалізація Єдиного банку даних юридичних осіб чи інших реєстрів платників податків, їх наповнення чи внесення змін, а також доукомплектування реєстраційних частин облікових справ платників податків відповідними документами може проводитись із залученням платників податків шляхом звірки.

13.9. Інформація, що збирається, використовується та формується органами державної податкової служби у зв'язку з обліком платників податків, вноситься до інформаційних баз даних і використовується з урахуванням обмежень, передбачених для податкової інформації з обмеженим доступом.

13.10. Органи державної податкової служби координують свою діяльність з питань обліку платників податків з:

органами державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців;

органами, що здійснюють реєстрацію незалежної професійної діяльності або видають дозволи на право самостійного провадження такої діяльності; органами, що ведуть облік або реєстрацію рухомого майна та інших активів, які є об'єктами оподаткування;

фінансовими установами;

іншими органами відповідно до Податкового кодексу України та інших нормативно-правових актів.

13.11. Застосування форм документів, які не передбачені цим Порядком, не допускається.

13.12. Журнали, передбачені цим Порядком, можуть вестись у паперовому або електронному вигляді.

Сторінки в журналах повинні мати наскрізну нумерацію, номери сторінок проставляються посередині верхнього поля аркуша.

Якщо журнал ведеться в паперовому вигляді, він має бути прошнурованим та скріпленим печаткою органу державної податкової служби.

Електронний журнал може вестись виключно засобами програмного забезпечення, встановленого центральним органом державної податкової служби, з обов'язковим друкуванням та збереженням друкованих копій журналу в кінці кожного робочого дня, протягом якого вносились нові записи до журналу. Кожна його копія за день засвідчується підписом керівника підрозділу реєстрації та обліку платників податків та відповідною печаткою. Якщо заповнення окремих полів існуючих записів електронного журналу проводиться не одночасно з формуванням такого запису, до паперової копії журналу відповідні записи вносяться вручну.

13.13. Підрозділ реєстрації та обліку платників податків про взяття на облік, зняття з обліку, внесення змін до облікових даних платників податків тощо інформує інші структурні підрозділи органу державної податкової служби для подальшого супроводження таких платників податків та виконання покладених законом повноважень.

Підрозділ реєстрації та обліку платників податків по закінченні поточного бюджетного року виключають із загальної кількості знятих з обліку платників податків, друкують списки всіх знятих з обліку платників податків і доводять їх до відома та використання у роботі до всіх структурних підрозділів органу державної податкової служби.

Начальник Управління реєстрації
та обліку платників податків

Н.Г. Каленіченко

Додаток 1

до Порядку обліку
платників податків і зборів

Форма № 2-ОПП

**ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІ ЗАЯВ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО ВЗЯТТЯ
НА ОБЛІК (ПЕРЕРЕЄСТРАЦІЮ, РЕОРГАНІЗАЦІЮ, УНЕСЕННЯ ЗМІН) ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ**

№ з/п	Дата отримання, вхідний номер та назва документа	Причини подання заяви чи надходження повідомлення	Податковий номер	Найменування платника податків	Дата взяття на облік та внесення даних до Єдиного банку даних юридичних осіб	Дата виписки довідки про взяття на облік за ф. № 4-ОПП, реєстраційний номер довідки	Дата та спосіб видачі (направлення) довідки платнику податків	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9

1 — порядковий номер заповнення цього журналу;

2 — дата отримання, вхідний номер та назва документа (заява, повідомлення) про взяття на облік (перереєстрацію, реорганізацію, унесення змін);

3 — причини подання заяви чи надходження повідомлення (первинне взяття на облік, перереєстрація, реорганізація, унесення змін до статутних документів, зміна місцезнаходження);

4 — податковий номер;

5 — повне найменування платника податків;

6 — дата взяття на облік та внесення даних до Єдиного банку даних юридичних осіб;

7 — дата виписки довідки про взяття на облік за ф. № 4-ОПП, реєстраційний номер довідки;

8 — дата видачі (направлення) довідки платнику податків та спосіб направлення такої довідки згідно з пунктом 3.10 розділу III цього Порядку.

Додаток 2

до Порядку обліку платників
податків і зборів**Форма № 4-ОПП**

від « _____ » _____ 20__ року № _____

**ДОВІДКА
про взяття на облік платника податків***

Повідомляємо, що платник податків

(податковий номер або серія та номер паспорта**)

_____ (повне найменування або прізвище, ім'я, по батькові для фізичної особи)

_____ (місцезнаходження, місце проживання)

керівник _____

(прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки
платника податків або серія та номер паспорта**) _____

узятий на облік в органах державної податкової служби

« _____ » _____ року за № _____

На дату видачі цієї довідки перебуває на обліку у

_____ (найменування та код органу державної податкової служби)

Начальник підрозділу реєстрації

та обліку платників податків _____

органу державної податкової служби _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

М.П.

* Для фізичних осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність, ця довідка є свідцтвом про реєстрацію в органі державної податкової служби.

** Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб — платників податків, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Додаток 3
до Порядку обліку платників
податків і зборів
Форма № 4-УРП

Свідоцтво
про реєстрацію інвестора як платника податків
при виконанні угоди про розподіл продукції

Податковий номер

Найменування _____

(найменування інвестора, доповнюється його податковим номером та словами «відповідальний за утримання та внесення податків до бюджету під час виконання угоди про розподіл продукції»)

Місцезнаходження платника податків _____

Найменування органу державної податкової служби, що видав свідоцтво _____

Дата реєстрації платником податку «__» _____ року

Керівник (заступник керівника)

органу державної одаткової служби

(підпис)

(прізвище, ініціали)

М. П.

===== лінія відрізу =====

Корінець ф. № 4-УРП

Свідоцтво про реєстрацію інвестора як платника податків
при виконанні угоди про розподіл продукції

Податковий номер

Найменування _____

(найменування інвестора, доповнюється його податковим номером та словами «відповідальний за утримання та внесення податків до бюджету під час виконання угоди про розподіл продукції»)

Дата реєстрації платником податку «__» _____ року

Спосіб вручення свідоцтва _____

«__» _____ року
(направлено поштою / видано платнику податків)

Свідоцтво одержав(ла) _____

(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

до Порядку обліку платників
податків і зборів

Форма № 14-ОПП

ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІ ДОКУМЕНТІВ ПРО ВЗЯТТЯ НА ОБЛІК ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

№ з/п	Дата видачі, вхідний реєстраційний номер довідки (свідчення, повідомлення), їх дублікатів чи копій	Податковий номер або серія та номер паспорта*	Найменування або прізвище, ім'я, по батькові для фізичної особи	Місцезаходження (місце проживання)	Форма довідки (свідчення, повідомлення), оригінал/ дублікат та/або копії цих документів із зазначенням кількості копій	Дата та підпис уповноваженої особи платника податків про одержання довідки (свідчення, повідомлення) або дата їх вручення поштою
1	2	3	4	5	6	7

До цього журналу вносяться відомості про видачу платникам податків:

оригіналів, дублікатів та копій довідок про взяття на облік платника податків за формою № 4-ОПП, свідоцтв про реєстрацію інвестора як платника податків при виконанні угоди про розподіл продукції за формою № 4-УРП;

повідомлень про включення платника податків до категорії платників окремих податків за формою № 16-ОПП.

* Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб — платників податків, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Продовження додатка 6
Форма № 1-ОПН**ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗАСНОВНИКІВ (для юридичних осіб)**

Податковий номер	____							
Найменування	____							
Місцезнаходження	____							
Поштовий індекс	____				Країна	____		
Область	____							
Район	____							
Місто	____							
Район міста	____							
Вулиця	____							
Будинок	____	/	____	Корпус	____	Офіс/квартира	____	
Телефон службовий	____		____			Факс	____	
Найменування органу державної податкової служби	____							
Найменування органу державної реєстрації	____							
Дата Реєстрації	____		Номер рішення про реєстрацію			____		
Внесок у статутний капітал (сума)	____				Назва валюти	____		

Податковий номер	____							
Найменування	____							
Місцезнаходження	____							
Поштовий індекс	____				Країна	____		
Область	____							
Район	____							
Місто	____							
Район міста	____							
Вулиця	____							
Будинок	____	/	____	Корпус	____	Офіс/квартира	____	
Телефон службовий	____		____			Факс	____	
Найменування органу державної податкової служби	____							
Найменування органу державної реєстрації	____							
Дата реєстрації	____		Номер рішення про реєстрацію			____		
Внесок у статутний капітал (сума)	____				Назва валюти	____		

Видокремлені підрозділи надають інформацію тільки щодо платників податків, видокремленим підрозділом яких вони є; щодо платників податків, які перебувають у державній або комунальній власності, зазначаються орган державної влади, об'єднання, установа, організація, якому такий платник податків безпосередньо підпорядкований, підзвітний.

Податковий номер

Продовження додатка 6
Форма № 1-ОПІІ**ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗАСНОВНИКІВ***
(для фізичних осіб)

Регістраційний номер облікової картки або серія та номер паспорта**	____									
ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ	____									
Місце проживання	____									
Поштовий індекс	____	____	____	____	____	____	Країна	____		
Область	____									
Район	____									
Місто	____									
Район міста	____									
Вулиця	____									
Будинок	____	/	____	Корпус	____	Офіс/квартира	____			
Телефон службовий	____	____	Факс	____	Домашній	____	____	Факс	____	____
Паспортні дані	Серія	____	____	____	____	____	Номер	____	____	____
Ким виданий	____					Коли виданий	____			
Внесок у статутний капітал (сума)	____					Назва валюти	____			

Регістраційний номер облікової картки або серія та номер паспорта**	____									
ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ	____									
Місце проживання	____									
Поштовий індекс	____	____	____	____	____	____	Країна	____		
Область	____									
Район	____									
Місто	____									
Район міста	____									
Вулиця	____									
Будинок	____	/	____	Корпус	____	Офіс/квартира	____			
Телефон службовий	____	____	Факс	____	Домашній	____	____	Факс	____	____
Паспортні дані	Серія	____	____	____	____	____	Номер	____	____	____
Ким виданий	____					Коли виданий	____			
Внесок у статутний капітал (сума)	____					Назва валюти	____			

* Інформація про засновників (фізичних осіб) не подається, якщо вони є членами трудового колективу.

Інформація про засновників може продовжуватись на наступних аркушах.

** Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб — платників податків, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Податковий номер

Додаток 7

до Порядку обліку платників податків і зборів
Форма № 1-РПП

ЗАЯВА

про реєстрацію постійного представництва нерезидента в Україні як платника податку на прибуток

 Реєстрація
 Перереєстрація, зміни
Найменування органу державної податкової служби, до якого подається заява Код за ЄДРПОУ

(заповнюється відокремленими підрозділами іноземних компаній, організацій у разі взяття на облік згідно з підпунктом 5.2.1 пункту 5.2 розділу V цього Порядку)

Повне найменування постійного представництва нерезидента в Україні

Місцезнаходження

Поштовий індекс   Країна Область Район Місто Вулиця Будинок / Корпус Офіс/квартира

ДАНІ ПРО РЕЄСТРАЦІЮ

Найменування органу державної реєстрації Номер рішення про реєстрацію Дата реєстрації   /   /

ОСНОВНИЙ ВИД ДІЯЛЬНОСТІ Ознака ЗЕД Назва виду діяльності

Код

ДРУГОРЯДНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ

Код   Код   Код   Код

КЕРІВНИК: прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта*

Паспорт: серія номер ким виданий дата видачі Телефони   факс   факс

ГОЛОВНИЙ БУХГАЛТЕР (бухгалтер чи інша особа, на яку покладено обов'язки з ведення бухгалтерського обліку платника податків): прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта*

Паспорт: серія номер ким виданий дата видачі Телефони   факс   факс

Кількість працюючих на момент взяття на облік

Дані про рахунки постійного представництва

МФО банку	Найменування банку	№ рахунку
____	____	____
____	____	____

* Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб — платників податків, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Додаток 8
до Порядку обліку платників податків і зборів
Форма № 5-ОІП

Номер реєстрації
в органі державної податкової служби

Дата взяття на / /
облік в органі державної податкової служби
(ДРУКОВАНИМИ ЛІТЕРАМИ)

ЗАЯВА
(для
самозайнятих
осіб)

ОБЛІК ЗА ОСНОВНИМ
МІСЦЕМ ОБЛІКУ

ОБЛІК ЗА
НЕОСНОВНИМ
МІСЦЕМ ОБЛІКУ

ПЕРЕРЕЄСТРАЦІЯ,
ЗМІНИ
(потрібно підкреслити)

1.	Податковий номер або серія та номер паспорта*	____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____
	Прізвище	____
	Ім'я	____
	По батькові	____

2.	Найменування органу державної податкової служби, в який подається заява	____
	Найменування органу державної податкової служби, з якого вибув платник	____

3.	Найменування органу державної реєстрації	____
	Дата реєстрації	____ ____ / ____ ____ / ____ ____ ____ ____ ____ ____
	Номер свідоцтва про реєстрацію	____

	Основний вид діяльності за КВЕД	Ознака ЗЕД	Назва виду діяльності
4.	Код ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____	☐	____
4а.	Другорядні види діяльності за КВЕД		
	Код ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____	☐	____
	Код ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____	☐	____
	Код ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____	☐	____
	Код ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____	☐	____
	Код ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____ ____	☐	____

5. Місце проживання

Поштовий індекс   Країна

Область

Район

Місто

Район міста

Вулиця

Будинок / Корпус Квартира

Контактні телефони -   Факс   -

6. Місце роботи (якщо робота — за наймом)

7. Паспортні дані

Серія   Номер

Ким виданий Коли виданий

_____

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____

(підпис)

_____

(дата)

* Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб — платників податків, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Додаток 9
до Порядку обліку платників податків і зборів
Форма № 7 — ОПП

ЖУРНАЛ

**ресстрації заяв та повідомлень про взяття на облік (перереєстрацію, унесення змін) платників податків
(для самозайнятих осіб)**

№ з/п	Дата отримання, вхідний номер та назва документа	Причини подання заяви чи надходження повідомлення	Ресстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорту*	П.І.Б. та категорія платника	Дата взяття на облік та внесення даних до Ресстру самозайнятих осіб	Дата виписки довідки про взяття на облік за ф. № 4-ОПП, ресстраційний номер довідки	Дата та спосіб видачі (направлення) довідки платнику податків	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9

- 1 — порядковий номер заповнення цього журналу;
- 2 — дата отримання, вхідний номер та назва документа;
- 3 — причини подання заяви чи надходження документа;
- 4 — ресстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта;
- 5 — прізвище, ім'я, по батькові та категорія платника (фізична особа — підприємець, приватний нотаріус, адвокат тощо);
- 6 — дата взяття на облік та внесення даних до Ресстру самозайнятих осіб;
- 7 — дата виписки довідки про взяття на облік за ф.№4-ОПП, ресстраційний номер довідки;
- 8 — дата та спосіб видачі (направлення) довідки платнику податків;
- 9 — примітки.

* Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб — платників податків, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття ресстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Додаток 10
до Порядку обліку платників податків і зборів

Форма №16-ОПП

« ____ » _____ 20__ року № _____

ПОВІДОМЛЕННЯ
про взяття на облік за неосновним місцем обліку

Платник податків

Податковий номер або серія та номер паспорта* (потрібне підкреслити)

Повне найменування або прізвище, ім'я, по батькові для фізичної особи

взятий на облік за неосновним місцем обліку у

(найменування органу державної податкової служби)

у зв'язку з наявністю підрозділу (об'єкта)

(назва підрозділу, об'єкта)

що знаходиться

(місцезнаходження підрозділу, об'єкта)

Це повідомлення є доповненням до довідки про взяття на облік платника податків за формою № 4-ОПП і дійсне тільки разом із такою довідкою до:

« ____ » _____ 20__ року
(вказати термін дії повідомлення, який обмежується бюджетним роком)

Начальник підрозділу реєстрації
та обліку платників податків
органу державної податкової служби _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

М.П.

* Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб — платників податків, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

ЖУРНАЛ

ресстрації заяв, повідомлень, інших документів про припинення чи зняття з обліку платників податків*

№ з/п	Податковий номер або серія та номер паспорта** платника податків	Найменування або прізвище, ім'я, по батькові платника податків	Вид, форма документа щодо припинення (зняття з обліку) та дата його отримання (заява, повідомлення, рішення тощо)	Орган, що видав документ, дата та номер рішення	Дата та номер відповідного запису в Єдиному державному реєстрі	Форма, дата та вихідний номер довідки, повідомлення, рішення за ф. № 12-ОПП, за ф. № 22-ОПП, за ф. № 32-ОПП, за ф. № 11-ОПП, за ф. № 15-ОПП, за ф. № 1-ВПП, за ф. № 2-ВПП	Особа, якій видано довідку (повідомлення) спосіб та час видачі документа, підпис такої особи (у разі отримання документа особою), найменування органу державної податкової служби при зміні місцезнаходження (місяця проживання) або місця обліку	Дата зняття з обліку, підстава та дата припинення (у разі ліквідації або реорганізації)
1	2	3	4	5	6	7	8	9

1 — порядковий номер заповнення цього журналу;

2 — податковий номер або серія та номер паспорта платника податків;

3 — найменування або прізвище, ім'я, по батькові платника податків;

4 — вид, форма документа щодо припинення (зняття з обліку) та дата його отримання (заява, повідомлення, рішення тощо згідно з пунктом 11.2 розділу XI цього Порядку);

5 — найменування та інші реквізити органу, що прийняв рішення про припинення (зняття з обліку), дата та номер рішення;

6 — дата та номер відповідного запису в Єдиному державному реєстрі;

7 — форма, дата та вихідний номер довідки за ф. № 12-ОПП, за ф. № 22-ОПП, за ф. № 32-ОПП, повідомлення за ф. № 11-ОПП, за ф. № 15-ОПП, за ф. № 1-ВПП, рішення за ф. № 2-ВПП;

8 — особа, якій видано довідку (повідомлення), спосіб та дата видачі документа, підпис такої особи (у разі отримання документа особою), найменування органу державної податкової служби при зміні місцезнаходження (місяця проживання) або місця обліку;

9 — дата зняття з обліку, підстава та дата припинення (у разі ліквідації або реорганізації).

* Стосовно одного платника податків у цьому журналі робиться тільки один запис при отриманні першого з документів, які є підставою для припинення платника податків або зняття з обліку платника податків.

** Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб — платників податків, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття ресстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Додаток 14
до Порядку обліку платників
податків і зборів

Форма № 1-ВПП

КОРИНЕЦЬ ПОВІДОМЛЕННЯ від «__» _____ 20__ року № _____-ВПП

Направленого : _____ Податковий номер

(скорочене найменування платника податків)

про включення / не включення до Реєстру великих платників податків
(зайве викреслити)

Повідомлення отримано «__» _____ 20__ року

Посадовою особою платника податків: _____ (підпис та прізвище, ініціали посадової особи платника податків)	Поштою з повідомленням про вручення (місце приклеювання повідомлення про вручення)

----- **Лінія відрізу** -----

ПОВІДОМЛЕННЯ

від «__» _____ 20__ р № _____-ВПП

На виконання пункту 64.7 статті 64 Податкового кодексу України
(найменування центрального органу державної податкової служби) повідомляю, що платника податків:

_____ Податковий номер

(найменування платника податків)

згідно з наказом центрального органу державної податкової служби
від «__» _____ 20__ року № _____

включено / не включено до Реєстру великих платників податків
(зайве викреслити)

на підставі досягнення / не досягнення ним критеріїв, визначених підпунктом 14.1.24 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України:

обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує п'ятсот мільйонів гривень	загальна сума сплачених податків за платежами, що контролюються органами державної податкової служби, за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали перевищує дванадцять мільйонів гривень

(досягнуті критерії відзначається при включенні до реєстру великих платників податків, при виключенні не заповнюються)

Згідно із абзацом другим пункту 64.7 статті 64 Податкового кодексу України на нього поширюється обов'язок з початку податкового періоду (календарного року), на який сформовано Реєстр великих платників податків, стати на облік до _____, за місцезнаходженням _____
(найменування органу державної податкової служби)

тел. _____
Для зміни основного місця обліку _____
(найменування платника податків)

необхідно до «__» _____ 20__ року подати заяву про взяття на облік у відповідному органі державної податкової служби.

Керівник (заступник керівника) центрального органу державної податкової служби

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

М.П.

Додаток 15
до Порядку обліку платників
податків і зборів
Форма № 2-ВІП

КОРИНЕЦЬ РІШЕННЯ від «__» _____ 20__ року № _____
**про зміну основного місця обліку та переведення на облік у спеціалізований
чи інший орган державної податкової служби**

_____ (найменування платника податків)

Податковий номер

Рішення отримано «__» _____ 20__ р

Посадовою особою платника податків: (підпис та прізвище, ініціали посадової особи платника податків)	Поштою з повідомленням про вручення (місце приклеювання повідомлення про вручення)

-----**Лінія відрізу**-----

РІШЕННЯ

від «__» _____ 20__ року

№ _____

**про зміну основного місця обліку та переведення на облік у спеціалізований чи інший
орган державної податкової служби**

_____ (найменування платника податку)

Податковий номер

У зв'язку з невиконанням _____ (найменування платника податків)

вимог абзацу третього пункту 64.7 статті 64 Податкового кодексу України та керуючись абзацом четвертим цього пункту,

ВИРІШИВ:

1. Змінити основне місце обліку великого платника податків _____

Податковий номер

_____ шляхом переведення його на облік до _____ (найменування спеціалізованого чи іншого органу державної податкової служби)

2. Надіслати копії цього рішення до:

2.1. _____ (найменування органу державної податкової служби де перебуває на обліку великий платник податків)

2.2. _____ (найменування спеціалізованого або іншого органу державної податкової служби за новим місцем обліку платника податку)

для вжиття заходів щодо переведення платника податків відповідно до пункту 10.2 розділу X цього Порядку.

Керівник (заступник керівника) центрального
органу державної податкової служби

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

М.П.

Додаток 16

до Порядку обліку платників податків і зборів

« ___ » _____ 20__ року № _____

Форма № 15-ОПП

(місцезнаходження органу державної податкової служби, якому дається повідомлення/місцезнаходження платника податків/місцезнаходження фінансової установи, в якій відкриті рахунки платника податків)

(місцезнаходження органу державної податкової служби, який дає повідомлення)

ПОВІДОМЛЕННЯ

про зміну місця обліку платника податків

Найменування органу державної податкової служби, до якого переводиться платник податків:
_____
_____

Найменування органу державної податкової служби, з якого переводиться платник податків:
_____
_____

Інформація про платника податків:

(податковий номер)

Найменування

Місцезнаходження: _____

Підстава для переведення платника податків _____

Керівник (заступник керівника)
органу державної податкової служби

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М. П.

Додаток 17

до Порядку обліку платників податків і зборів

« ____ » _____ 20__ року № _____

Форма № 8-ОПП

З А Я В А
про припинення платника податків

до
(найменування органу державної податкової служби, до якого подається заява)

Цим повідомляється, що стосовно платника податків

Податковий номер або серія та номер паспорта* (потрібне підкреслити)

(найменування або прізвище, ім'я, по батькові для фізичної особи)

(місцезнаходження або місце проживання)

розпочаті / проведені процедури припинення (ліквідації / реорганізації).

(непотрібне закреслити)

(непотрібне закреслити)

Причина (підстава) для припинення діяльності:

Повне найменування органу, що прийняв рішення про припинення (ліквідацію чи реорганізацію)

Назва документа (постанова, ухвала, рішення, наказ тощо), його номер та дата

від « ____ » _____ 20__ року № _____

До Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців внесено запис про

« ____ » _____ 20__ року за № _____

У зв'язку з цим прошу провести заходи, визначені цим Порядком, та видати (необхідне відмітити):

довідку про відсутність заборгованості по податках, зборах за формою № 22-ОПП

довідку про зняття з обліку платника податків за формою № 12-ОПП згідно з

(вказати пункт, статтю нормативно-правового акта)

Голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії), ліквідатор, платник податків (фізична особа), інша особа, яку за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців (згідно з рішенням про припинення) призначено відповідальною за проведення процедур припинення платника податків:

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(поштова адреса, телефон)

М.П. (для фізичних осіб — за наявності)

* Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб — платників податків, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Продовження додатка 19

Зворотний бік

2. Грошові зобов'язання, щодо яких проводиться адміністративне або судове оскарження

№ з/п	Вид податку	Усього	У тому числі	
			за основним платежем	за штрафними (фінансовими) санкціями
Усього				

3. Не сплачено до бюджету податку з доходів фізичних осіб із сум доходів, нарахованих (виплачених) найманим працівникам

Керівник (заступник керівника)
органу державної податкової служби

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М.П.

Візи керівників структурних підрозділів органу державної податкової служби
(проставляються тільки на примірник, що залишається в органі державної податкової служби)

Керівник підрозділу, який здійснює заходи щодо
погашення податкового боргу

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Керівник підрозділу, який здійснював докумен-
тальну перевірку

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Керівник підрозділу, який здійснює облік подат-
ків і зборів

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Додаток 21
до Порядку обліку платників податків і зборів

Форма № 18-ОПП

« ____ » _____ 20__ року № _____

ПОВІДОМЛЕННЯ
про відсутність юридичної особи за місцезнаходженням

(найменування органу державної податкової служби, у якому юридична особа перебуває на обліку як платник податків)

повідомляє, що стосовно юридичної особи
Код за ЄДРПОУ

_____ (найменування)

_____ (зарєєстроване місцезнаходження)

проведено заходи щодо встановлення фактичного місцезнаходження. За результатами проведених заходів встановлено:

- 1) відсутність юридичної особи за місцезнаходженням;
- 2) фактичне місцезнаходження юридичної особи або адреса, за якою здійснюється зв'язок

_____ (вказати слова «не встановлено» або конкретну адресу)

Повідомлення надсилається для проведення заходів згідно з частиною восьмою статті 19 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців».

Керівник (заступник керівника)
органу державної податкової служби _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

М.П.

Додаток 22
до Порядку обліку платників податків і зборів
Форма № 19-ОПП

ЖУРНАЛ
обліку повідомлень про відсутність юридичної особи
за місцезнаходженням

№ з/п	Дата направлення та вихідний номер повідомлення	Код за СДР-ПОУ юридичної особи	Найменування юридичної особи	Місцезнаходження юридичної особи	Фактичне місцезнаходження юридичної особи	Документ, яким підтверджується відсутність юридичної особи за місцезнаходженням	Дата внесення до Єдиного державного реєстру запису про відсутність за місцезнаходженням або причини невнесення такого запису
1	2	3	4	5	6	7	8

Додаток 23
до Порядку обліку платників податків і зборів

Форма № 17-ОПП

« ____ » _____ 20__ року № _____
(назва та адреса органу державної податкової служби,
якому видається повідомлення)

ПОВІДОМЛЕННЯ
про взяття на облік, створення, унесення змін до відомостей, закриття
відокремленого підрозділу платника податків* (потрібне підкреслити)

1. Відомості про юридичну особу

Податковий номер	____
Найменування	____

2. Відомості про відокремлений підрозділ

Податковий номер	____
Найменування	____
Місцезнаходження	____
Поштовий індекс	____
Область	____
Район	____
Місто	____
Район міста	____
Вулиця	____
Будинок /	Корпус
	Офіс/квартира

3. Інформація про перебування на податковому обліку відокремленого підрозділу

Перебуває на обліку, не перебуває на обліку, створений, внесено зміни до відомостей, закрито	« ____ » _____ 20__ року
(потрібне підкреслити та у разі змін відомостей зазначити вид даних, що змінилися)	(дата взяття на облік, створення, внесення змін до відомостей, закриття)

4. Найменування органу державної податкової служби, який сформував повідомлення

Додаток на _____ аркушах.

Начальник підрозділу реєстрації
та обліку платників податків
органу державної податкової служби _____

(підпис)

(прізвище, ініціали)

М.П.

* Надається інформація про відокремлений підрозділ:
що перебуває на податковому обліку — за даними органу державної податкової служби;
що не перебуває на податковому обліку — за даними статистики та органів державної реєстрації.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Олександр Маркович БАНДУРКА
Валерій Дмитрович ПОНІКАРОВ
Світлана Миколаївна ПОПОВА

ПОДАТКОВЕ ПРАВО

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Оригінал-макет підготовлено
ТОВ «Центр учбової літератури»

Керівник видавничих проектів – Сладкевич Б. А.

Підписано до друку 25.07.2011. Формат 60x84^{1/16}
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура PetersburgCTT.
Умовн. друк. арк. 17,5.

Видавництво «Центр учбової літератури»
вул. Електриків, 23 м. Київ 04176
тел./факс 044-425-01-34
тел.: 044-425-20-63; 425-04-47; 451-65-95
800-501-68-00 (безкоштовно в межах України)
e-mail: office@uabook.com
сайт: www.cul.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2458 від 30.03.2006